

Årsredovisning 2023

Region Östergötland, 581 91 Linköping
Telefon 010 – 103 00 00
E-post region@regionostergotland.se

Producerad våren 2024 av Region Östergötland
Foto Region Östergötland, AB Östgötatrafiken

Innehåll

Regionstyrelsens ordförande har ordet	4
Regiondirektören har ordet	5
Läsanvisningar	6
God ekonomisk hushållning.....	7
Året i korthet	7
Fokusområden och uppdrag.....	9
Fokusområde: Ledarskap med fokus på det väsentliga och kraft att utveckla	10
Fokusområde: Hållbar kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare	13
Fokusområde: Tillgänglig, nära och sammanhållen hälso- och sjukvård	20
Fokusområde: Hälso- och sjukvård med hög kvalitet och utvecklingskraft i framkant	36
Fokusområde: Kultur- och friluftsliv som når många	46
Fokusområde: Näringsliv och kompetensförsörjning som bidrar till regional utveckling	48
Fokusområde: Utvecklad kollektivtrafik och bra infrastruktur på både landsbygd och i städer	51
Fokusområde: Verksamhet med fokus på hållbarhet och jämlik hälsa	56
Uppföljning av grunduppdrag.....	64
Förvaltningsberättelse	77
Översikt över utvecklingen av verksamheten	77
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	78
Balanskravsresultat	94
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	94
Händelser av väsentlig betydelse	97
Förväntad utveckling	97
Väsentliga medarbetarförhållanden	99
Styrning och uppföljning av verksamheten	99
Regionkoncernen	101
Finansiella rapporter.....	108
Resultaträkning	109
Kassaflödesanalys	110
Balansräkning	111
Driftredovisning	112
Investeringsredovisning	113
Noter	115

Bilaga: Särredovisningar 2023

Regionstyrelsens ordförande har ordet

När år 2023 läggs till handlingarna kan vi konstatera att det varit ett tufft år för Region Östergötland. Regionen befinner sig i ett mycket allvarligt ekonomiskt läge och åtgärder för att vända den negativa utvecklingen har dominerat året.

Region Östergötlands bokslut visar minus 1 504 miljoner för 2023. Att resultatet blev sämre än budget beror på ett stort negativt resultat för hälso- och sjukvården. Åtgärderna för att vända detta har under 2023 inte minst handlat om att begränsa beroendet av hyrpersonal, men det har också fattats beslut om anställningsstopp för administrativ personal och sedermera också ett utökat anställningsstopp inom hälso- och sjukvården.

Sammantaget fick hälso- och sjukvården uppdraget att minska personalkostnaderna med 6 procent, vilket motsvarar cirka 600 miljoner kronor eller 600 tjänster omräknat till anställda.

I skrivande stund (mars 2024) står det dock även klart att regionstyrelsen beslutat om att lägga ett varsel om uppsägning som omfattar 900 anställda i Region Östergötland. Ett tufft, men nödvändigt, beslut utifrån regionens allvarliga ekonomiska situation och det faktum att åtgärderna som nämnts ovan inte kommer räcka för att vända utvecklingen.

Det här kommer givetvis bli oerhört kännbart, både för medarbetare och för patienter, även om det arbetas intensivt med att minimera de negativa konsekvenserna så mycket det bara går.

Det svåra ekonomiska läget till trots har året också inneburit glädjeämnen. Jag vill gärna ta tillfället i akt att kort nämna några sådana beslut som kommer gynna Region Östergötland idag och framåt;

Region Östergötland skapar ett kompetenscentrum inom precisionshälsa. Precisionshälsa innebär mer träffsäkra behandlingar och nya möjligheter att stävja ohälsa och sjukdom som vi tidigare inte har kunnat komma åt på ett effektivt sätt.

Ny krisplan för hantering av särskild händelse, kris och höjd beredskap. Planen innehåller ett längre tidsperspektiv med målet att kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet under långvarig kris om minst tre månader där samhällets funktionalitet har allvarliga störningar, även under ofred.

Energi- och klimatstrategi för Östergötland 2024-2027. Klimatförändringar är en av vår tids största utmaningar. Omfattande åtgärder måste vidtas för att begränsa utsläppen av klimatgaser och hejda den globala uppvärmningen.

Avsiktsförklaring med Region Jönköpings län om Vätterlänken. Region Östergötland och Region Jönköpings län har lagt fram planer för en potentiell ny järnvägssträcka, kallad Vätterlänken, som skarpt kan minska restiden mellan Östergötland och Jönköping. Vätterlänken vore ett betydande steg framåt för att stärka både regional pendling och godstransporter.

Kulturplan för Östergötland 2024-2027. Ökad bredd, konstnärlig utveckling och nyttjande av kulturens kraft. Det är huvudmålen i den nya regionala kulturplanen för Östergötland som fastställdes av regionfullmäktige under året. Kulturplanen har arbetats fram i dialog med länets 13 kommuner, kulturverksamheter, kulturskapare och civilsamhället.

Slutligen, även om det är mörka moln över Region Östergötland just nu, så finns det givetvis mycket som fungerar alldeles utmärkt och som bärs upp av alla våra fantastiska medarbetare. Jag är mycket väl medveten om hur det slits i våra olika verksamheter, dag som natt – vardag som helg. Jag vill rikta ett stort och varmt tack till er alla.

Marie Morell (M)

Regionstyrelsens ordförande

Regiondirektören har ordet

I oktober tillträdde jag tjänsten som regiondirektör i Region Östergötland. Jag har sedan tidigare en lång erfarenhet från regionen och har nu fått en möjlighet att komma tillbaka och vara med och leda Region Östergötland efter några år i andra organisationer och uppdrag. Mina första månader har präglats av det allvarliga ekonomiska läget. Vid årets slut landade det ekonomiska resultatet på minus 1,5 miljarder kronor, vilket till stor del förklaras av ett stort underskott inom hälso- och sjukvården. Trots att handlingsplaner tagits fram och åtgärder beslutats har utvecklingen fortsatt åt fel håll. Det gör att Region Östergötland nu står i en mycket allvarlig situation med behov av ytterligare åtgärder. Vid mitt tillträde som regiondirektör fick jag bland annat uppdrag från regionstyrelsen rörande ekonomi, tillgänglighet och kvalitet, kompetensförsörjning samt ledning och styrning. En slutsats efter översyn av ledning och styrning är att det behöver skapas en tydlighet i styrning och ledning samt uppdrag med tydliga mandat i verksamheten. Som en följd av det tog regionstyrelsen i december beslut om förändringar i syfte att stärka decentraliseringen i ledning och styrning.

Givetvis har mycket positivt också hänt under 2023. Inom vården har införandet av 1177 direkt införts efter flera års förberedelser och satsningar har gjorts för att stärka regionens arbete med precisionshälsa och Region Östergötland har beviljats tre nya tillstånd för att bedriva nationell högspecialiserad vård. Grunden har även lagts för hur vi framåt ska kunna arbeta mer systematiskt med kvalitet och utveckling. Arbetet med en mer nära vård har också fortgått tillsammans med kommunerna, bland annat genom öppnandet av närvårdsplatser tillsammans med Kinda kommun.

Kollektivtrafikens marknadsandel gentemot bilen har ökat under 2023 och Trafik- och samhällsplaneringsnämnden genom Östgötatrafiken fortsätter att sträva efter att öka den ytterligare. Biljettintäkterna har ökat kraftigt samtidigt som kundernas nöjdhet ligger i toppen vid en nationell jämförelse.

Också den regionala utvecklingen påverkas av den samhällsekonomiska situationen. Påverkan av högre räntor, elkostnader och råvarupriser

märks både inom kultursektorn och näringslivet. Många arbetsgivare har signalerat att de har svårt att rekrytera, vilket kan leda till kompetensbrist som i sin tur påverkar förmågan att genomföra uppdrag både i offentlig och privat sektor. Flera arbeten med strategier och planer har genomförts under året som ett led i att stärka den regionala utvecklingen i Östergötland. Bland annat strategi för Smart Specialisering, regional handlingsplan för större omställningar och varsel, kompetensförsörjningsstrategi för Östergötland samt beslut om ny kulturplan och biblioteksplan.

Att vända trenden och åter få en ekonomi i balans kommer vara högst prioriterat under 2024. Det är också anledningen till att Region Östergötland under våren 2024 aviserat ett varsel. Åtgärderna kommer kortsiktigt påverka både organisation, medarbetare och invånare. Det är ur flera perspektiv ett väldigt svårt beslut som tyvärr har blivit helt nödvändigt. Jag är dock övertygad om att den negativa trenden kan brytas. Region Östergötland har haft en kultur och tradition av kostnadseffektivitet och god kvalitet i vården. Denna kultur behöver vi nu alla hjälpas åt att återvända till.

Jag vill rikta ett stort tack till alla medarbetare för det engagemang och drivkraft som uppvisas i våra olika verksamheter. Jag vill samtidigt passa på att betona att det kommer bli ett tufft och turbulent år 2024, men jag hoppas att vi gemensamt kan fortsätta hålla engagemanget uppe för att skapa ett långsiktigt hållbart Region Östergötland!

Mikael Borin

Regiondirektör

Läsanvisningar

Årsredovisningen innehåller uppföljning av fokusområden och grunduppdrag samt förvaltningsberättelse för Region Östergötland. När det är relevant ingår även underlag från privata vårdgivare i uppföljningen.

Fokusområdena beslutades av regionfullmäktige i Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023. Varje fokusområde avslutas med en beskrivning och bedömning av de uppdrag och styrtal som finns beslutade för fokusområdet. I uppdragstabellerna anges ansvarsfördelningen mellan nämnderna och regionstyrelsen för respektive uppdrag.

RS	Regionstyrelsen
HSN	Hälsa- och sjukvårdsnämnden
TSN	Trafik- och samhällsplaneringsnämnden
RUN	Regionutvecklingsnämnden

Bedömningen av *uppdragen* görs i enlighet med tabellen nedan. *Styrtalen* bedöms som uppnådda eller ej uppnådda utifrån de mål som beslutats i årets Treårsbudget med fokusområden. Vissa styrtal har inte bedömts och i de fallen anges

anledningarna till det i kommentarsfälten i styrtalstabellen.

Uppdrag	
●	Uppdraget har genomförts enligt planering, med tillfredsställande resultat.
●	Uppdraget har inte genomförts helt enligt planering och/eller resultatet är inte helt tillfredsställande.
●	Uppdraget har inte genomförts enligt planering och/eller resultatet är otillfredsställande.
Styrtal	
✓	Uppnått
✗	Ej uppnått
—	Ej bedömt

Uppföljningen av *grunduppdraget* sammanfattas utifrån regionstyrelsens och nämndernas planering för grunduppdraget i årsplanerna för 2023. I *förvaltningsberättelsen* lämnar Region Östergötland upplysningar om förvaltningen av regionen och regionkoncernen i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning 11 kapitlet och RKR R15 Förvaltningsberättelse.

God ekonomisk hushållning

Det ekonomiska läget i Region Östergötland är mycket allvarligt, framför allt inom Hälso- och sjukvården. Trots handlingsplaner har läget förvärrats under 2023. Avvikelsen mellan årets resultat och budget är -454 miljoner kronor och förklaras till stora delar av Hälso- och sjukvårdens resultat på minus 1 667 miljoner kronor.

Budgetpost	Avvikelse mot budget 2023
Resultat nämnder	-12
Resultat produktionsenheter	-1 645
varav Hälso- och sjukvården	-1 667
Verksamhetens resultat	-1 657
Regiongemensamma poster	
Finansiellt netto (exkl. pensionskostnad)	380
Skatteintäkter	364
Generella statsbidrag	270
Riktade statsbidrag (netto inom finansförvaltningen)	131
Pensionskostnader	-21
Övrigt - återlämning från verksamhet m.m.	79
Total budgetavvikelse	-454

Tabell 1. Budgetavvikelse 2023, Region Östergötland (miljoner kronor).

Enligt Region Östergötlands riktlinje innebär en god ekonomisk hushållning att de finansiella målen ska vara uppfyllda och därutöver ska regionen också nå goda verksamhetsresultat. En samlad bedömning är att Region Östergötland inte uppnår god ekonomisk hushållning 2023. De finansiella målen har inte uppfyllts utifrån att

årets resultat är negativt. När det gäller verksamhetsmålen bedöms cirka 62 procent av uppdragen för året vara genomförda enligt plan, med tillfredsställande resultat. Region Östergötland har under senare år gått från att tillhöra de regioner med lägst kostnader till att ingå i den tredjedel av regionerna som har högst kostnader. Handlingsplanerna för att möta de ekonomiska utmaningarna har inte fått tillräcklig effekt. I vissa delar har utvecklingen tvärtom gått åt motsatt håll. Både antalet anställda och kostnaderna för bemanningsföretag har ökat. Antalet vårdplatser har minskat, med följderna att belägningsgraden varit mycket hög under året. Det har i sin tur påverkat patientsäkerheten. Tillgängligheten till vård har under en längre tid utvecklats negativt inom de flesta vårdformer i Region Östergötland. Regionens tillgänglighet har även försämrats jämfört med riksgenomsnittet och andra regioner.

Det krävs fler insatser för att bromsa den ekonomiska utvecklingen, samtidigt som patientsäkerheten och vården till östgötarna måste värnas. Under året har hela organisationen arbetat med att prioritera och värdera uppdraget utifrån områdena kvalitetsdriven verksamhet, minskad administration, lägre externa kostnader samt robust hälso- och sjukvård. Det handlar bland annat om infört anställningsstopp, beslut om reducerad bemanning, anpassad och minskad administrativ organisation från 2024 samt restriktivitet för bemanningsföretag. Arbetet för en ekonomi i balans behöver fortsätta under 2024 med fler kraftfulla åtgärder.

Året i korthet

Under inledningen av 2023 var situationen i hälso- och sjukvården ansträngd, med ett stort inflöde av patienter med olika virussjukdomar. Under året har fokus fortsatt legat på vårdplatsituationen, och en utredning av vårdplatsbehovet har genomförts med en målbild och handlingsplan för att öka platserna under 2023. Även om antalet vårdplatser fortfarande ligger på en jämförelsevis låg nivå, ökade de i slutet av året. Vårdplatsituationen påverkar patientsäkerheten, och här pågår ett arbete utifrån regionens handlingsplan för

patientsäkerhet. Region Östergötland hade även under 2023 utmaningar med tillgängligheten inom de flesta vårdformer. Det är dock viktigt att notera att många verksamheter i nuläget inte har några stora tillgänglighetsproblem. Den samlade bilden beror till mycket stor del på bristande tillgänglighet inom några verksamhetsområden med stora patientvolymmer.

Antalet öppenvårdsbesök i Region Östergötland minskade med sju procent jämfört med 2022. Minskningen förklaras i huvudsak av den stora vaccinationsinsatsen som pågick i början av 2022.

När vaccinationer och provtagningar för covid-19 exkluderas, ökade i stället öppenvårdsbesöken med två procent (fyra procent inkluderat privata utförare). Antalet slutenvårdstillfällen minskade med en procent.

Arbetet med omställningen till nära vård fortsätter. Bland annat har närvårdsplatser startat i Kinda, i samverkan med kommunen kring befintliga kommunala korttidsplatser. Införandet av tjänsten 1177 direkt skapar nya sätt för invånarna att kontakta vården. Från starten vecka tre fram till årsskiftet 2023/2024 slutfördes över 61 500 triageringar, knappt 43 800 chattmöten genomfördes och nästan 3 000 ärenden hanterades av den administrativa enheten i tjänsten.

Utvecklingen av kunskapsstyrning och nationell högspecialiserad vård har fortsatt. Region Östergötland har åtta beviljade tillstånd för nationell högspecialiserad vård, varav tre har tillkommit under 2023. I nationella jämförelser av vårdkvalitet har Region Östergötland bra resultat inom områden som palliativ vård, stroke och TIA, demens, intensivvård samt graviditet-, förlossnings- och nyföddhetsvård. Kvalitetsarbetet kommer vara centralt framåt. Som ett led i det har en handlingsplan för patientsäkerhet börjat implementeras. En plan för precisionshälsa, inklusive informationsdriven utveckling, precisionsmedicin och AI, beslutades under hösten av regionstyrelsen. I ALF-utvärderingen 2023 bedömdes Region Östergötland ha hög/god kvalitet när det gäller forskningens genomslag, samhällsnytta och förutsättningar. Baserat på utvärderingen har tilldelningen av statliga ALF-medel för forskning ökat med 3,3 procent, att jämföra med ett rikssnitt på 2,5 procent. Utvärderingen visade också på förbättringsområden och flera arbeten har initierats under året.

Inom kollektivtrafiken har nöjd-kund-index ökat under året och uppgår nu till 71 procent (70 procent 2022). Även marknadsandelen har ökat från 18 till 20 procent under samma period. Inom regional utveckling och kollektivtrafiken har flera arbeten genomförts under året, som exempelvis

en revidering av det regionala trafikförsörjningsprogrammet, en strategi för smart specialisering, en regional handlingsplan för större omställningar och varsel, en kompetensförsörjningsstrategi för Östergötland samt en ny kulturplan. Skolorna har bra söktryck till utbildningarna. Utmaningarna för skolorna handlar till stor del om tillgång till välfungerande lokaler och teknik för undervisning, boende och personal.

Antalet anställda, mätt i heltidsmått, var cirka 14 630 i december 2023. Det är en ökning med 135 medarbetare jämfört med december 2022. Under en femårsperiod har antalet anställda ökat med drygt 1 350, mätt i heltider. Bland vårdpersonal har antalet anställda ökat mest bland undersköterskor (övrig vårdpersonal) och läkare. Sjuksköterskor är den yrkeskategori som har minskat mest i antal. Samtidigt har kostnaderna för bemanningsföretag ökat kraftigt. Flera aktiviteter har påbörjats och i december beslutade regionstyrelsen i Östergötland att ställa sig bakom SKRs rekommendation att kraftigt minska hyrbemanningen. Målsättningen är att regionens kostnad för hyrbemanning ska uppgå till max 2 procent av den totala personalkostnaden.

Den ekonomiska situationen i Region Östergötland är mycket allvarlig. Hälso- och sjukvårdens resultat 2023 var minus 1 667 miljoner kronor. Trots olika åtgärder under året för att bromsa kostnadsutvecklingen försämrades resultatet under hösten. Det krävs fler insatser för att bromsa den ekonomiska utvecklingen. Under året har hela organisationen arbetat med att prioritera och värdera uppdraget utifrån områdena kvalitetsdriven verksamhet, minskad administration, lägre externa kostnader samt robust hälso- och sjukvård.

Det handlar bland annat om infört anställningsstopp, beslut om reducerad bemanning, anpassad och minskad administrativ organisation från 2024 samt restriktivitet för bemanningsföretag. Arbetet för en ekonomi i balans behöver fortsätta under 2024 med fler kraftfulla åtgärder.

Fokusområden och uppdrag

I kommande avsnitt redovisas de fokusområden som regionfullmäktige beslutat om för 2023. Varje fokusområde avslutas med en beskrivning och bedömning av de uppdrag och eventuella styrtalet som finns beslutade för fokusområdet.

Ledarskap med fokus på det väsentliga och kraft att utveckla

Hållbar kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Tillgänglig, nära och sammanhållen hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvård med hög kvalitet och utvecklingskraft i framkant

Kultur- och friluftsliv som når många

Näringsliv och kompetensförsörjning som bidrar till regional utveckling

Utvecklad kollektivtrafik och bra infrastruktur på både landsbygd och i städer

Verksamhet med fokus på hållbarhet och jämlik hälsa

Fokusområde: Ledarskap med fokus på det väsentliga och kraft att utveckla

Den ekonomiska situationen är allvarlig. Region Östergötlands resultat uppgick till minus 1 504 miljoner kronor, vilket är 454 miljoner kronor sämre än det budgeterade resultatet.

Försämringen jämfört med budget berodde på Hälso- och sjukvårdens negativa resultat på minus 1 667 miljoner kronor jämfört med ett budgeterat nollresultat. Flera aktiviteter har genomförts för att förbättra ekonomin i Hälso- och sjukvården, men det arbetet har inte gett tillräcklig effekt. Därför vidtas ytterligare åtgärder under 2024 eftersom kostnadsutvecklingen måste bromsas. Under 2023 handlade åtgärderna om

- anställningsstopp (med vissa undantag)
- beslut om anpassad administrativ organisation från och med 2024
- workshops med regionens alla chefer i satsningen "fånga tidstjuvar" som resulterade i ett stort antal initiativ för att minska administrationen
- beslut om förändrad ledning och styrning från och med 2024
- beslut att reducera kostnaderna för personal och bemanning med minst sex procent i hälso- och sjukvården
- restriktivitet i användningen av bemanningsföretag och stopp från februari 2024.

Arbete har även gjorts för att minska kostnaderna genom mer effektiva inköp. Arbetet har haft effekt på kostnaderna, men samtidigt har den höga inflationen gjort att kostnaderna totalt sett har ökat. Arbetet kommer fortsätta under flera år.

Som ett resultat av den ansträngda situationen har frågor som prioritering och ransonering blivit centrala. Att utveckla metoder för horisontell och vertikal prioritering är ett komplext och långsiktigt arbete. Under 2023 påbörjades en översyn av hälso- och sjukvårdsnämndens prioriteringsarbete och det arbetet fortsätter

under 2024 med stöd av Prioriteringscentrum vid Linköpings universitet.

Kunskapsstyrningen är central i prioriteringsarbetet. Utveckling av lokala strukturer för kunskapsstyrning har pågått under året. På den nya vårdgivarwebben, som lanserades under hösten, finns information om både nationellt framtagna kunskapsstöd och regionala tillägg. Uppdelningen av vårdområden för kunskapsstöd på vårdgivarwebben, speglar kunskapsstyrningens struktur på nationell och regional nivå. Den strukturen är basen för den fortsatta utvecklingen av kunskapsstyrning lokalt i Region Östergötland.

Erfarenheter och synpunkter från regionens representanter i de sjukvårdsregionala programområdena (RPO) ligger till grund för arbetet framåt. Det arbetet omfattar bland annat ett gemensamt arbetssätt på lokal nivå där verksamhetens och patienternas behov fångas samt att implementera nya kunskapsstöd.

Under året har Region Östergötland börjat utforma en modell för uppföljning av God vård, som en del i kunskapsstyrningens struktur. Syftet med modellen är att samla uppföljningsmått i ett sammanhållet system som skapar förutsättningar för analyser som kan ge underlag för åtgärder och prioriteringar.

Uppdrag från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Uppdrag 2023	Status
<p>●</p> <p>Vidta åtgärder och aktiviteter för att uppnå ekonomisk balans 2023. (RS)</p>	<p>Den ekonomiska situationen är fortsatt mycket ansträngd och det negativa resultat visar att Region Östergötland inte har en ekonomi i balans. Flera åtgärder har vidtagits och ett arbete har pågått i hela organisationen, men åtgärderna har inte gett effekt. Fler kraftfulla åtgärder kommer att krävas under 2024.</p>
<p>●</p> <p>Starta arbetet med en långsiktig analys av regionens samlade ekonomiska situation, inklusive likviditet, genom att bland annat jämföra regionens kostnader och intäkter (nollbasbudgetering) mot verksamhetens mål och uppdrag. (RS)</p>	<p>Region Östergötlands riktlinje och mål för god ekonomisk hushållning har reviderats under året. Riktlinjen och målen grundar sig på en långsiktig ekonomisk analys och sträcker sig över tio år. De blir därmed vägledande i det långsiktiga arbetet med ekonomi i balans.</p> <p>I och med det ansträngda ekonomiska läget har flera ekonomiska analyser gjorts och uppdrag har omprövats på flera nivåer. I arbetet med minskad administration i Regionledningskontoret och Hälso- och sjukvårdens stab, har både uppdrag och verksamheter anpassats och reducerats för att minska kostnaderna och jobba mer effektivt.</p>
<p>●</p> <p>Utveckla lokala strukturer för kunskapsstyrningen enligt rekommendationer i den långsiktiga utvecklingsplanen för Nationellt system för kunskapsstyrning. Arbetet ska kopplas till ett strukturerat prioriteringsarbete för vertikal och horisontell prioritering. (RS, HSN)</p>	<p>Som ett resultat av den ansträngda situationen har frågor som prioritering och ransonering blivit centrala. Att utveckla metoder för horisontell och vertikal prioritering är ett komplext och långsiktigt arbete. Under 2023 påbörjades en översyn av hälso- och sjukvårdsnämndens prioriteringsarbete och det fortsätter under 2024 med stöd av Prioriteringscentrum vid Linköpings universitet.</p> <p>Under året har lokala strukturer för kunskapsstyrning utvecklats i form av ökad tillgång till kunskapsstöd, utveckling av ett gemensamt arbetssätt på lokal nivå samt utformning av en modell för uppföljning av God vård i Region Östergötland. Modellen ska skapa förutsättningar för analyser som kan ge underlag för åtgärder och prioritering.</p> <p>Arbetet fortsätter men kräver bred samverkan mellan verksamhet, regionledning och politik med aktiviteter som kommer löpa över flera år.</p>
<p>●</p> <p>Intensifiera arbetet med att förenkla och minska antalet administrativa arbetstimmar och "icke värdeskapande uppgifter" till förmån för patientfokuserat arbete. (RS)</p>	<p>Arbetet med att minska administrationen har intensifierats under året. Under hösten fattade Region Östergötland beslut om en anpassad organisation för Regionledningskontoret och Hälso- och sjukvårdens stab från och med 2024. Målet var att minska personalkostnaderna och skapa en administrativ organisation med ett tydligt uppdrag och fokus på det väsentliga.</p> <p>Alla chefer i Region Östergötland har bjudits in för att delta i workshoppar för att identifiera tidstjuvar, ett arbete som resulterade i flera arbetspaket inom tio huvudområden. Det handlar bland annat om nya e-utbildningar för personaladministrativa system, digital referenstagning, förenklad administration kring investeringar och blanketter samt färre delårsrapporter och RH-checkar. Arbetet med att minska administration fortsätter under 2024, bland annat genom automation, strukturerad journalföring, digitala brev och kallelser samt rensning och strukturering i dokumenthanteringssystemet. Ett anställningsstopp för administrativ personal infördes före sommaren vilket gav marginell effekt under 2023. Beslutet väntas få effekt under 2024.</p>

Styrtalet från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Styrtalet 2023	Utfall och kommentar
<p>✘ Kostnadsutvecklingen ska vara lägre än snittet för regionerna.</p>	<p>Målet är inte uppnått då nettokostnadsutvecklingen för Region Östergötland var 2023 14,9 procent vilket är högre än rikssnittet på 12,5 procent.</p>
<p>✘ Administrativa kostnader i organisationen ska minska.</p>	<p>De administrativa kostnaderna mätt som personalkostnader för administrativ personal har ökat. Kostnaderna under 2023 var 86,5 mkr eller sju procent högre än 2022. Det är mer än index som var 2,9 procent för 2023. Jämfört med 2021 var kostnaderna 151 mkr, eller 13 procent, högre under 2023.</p> <p>Jämfört med samma period 2022 har kostnaderna för administrativ personal per produktionsenhet utvecklats enligt nedan:</p> <p>Folktandvården: +10 procent Hälsa- och sjukvården: +8 procent Regionledningskontoret: +5 procent Skolor: -2 procent</p>
<p>— Antal verksamheter som genomfört nollbasbudgetering under året.</p>	<p>Genomfört för samtliga verksamheter inom verksamhetsstöd och administration (gamla RLK):</p> <ul style="list-style-type: none"> • KMC • Regionledningskontor • Inköp service och logistik • Regionfastigheter • Centrum för medicinsk teknik och IT <p>Styrtalet bedöms inte eftersom det saknas målvärde.</p>

Fokusområde: Hållbar kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Arbetet med kompetensförsörjning och attraktivitet påverkas mycket av den ekonomiska situationen som har lett till anställningsstopp, omorganisering, utfasning av bemanningsföretag och begränsat utrymme för kompetensutveckling. Men en hållbar kompetensförsörjning är en prioriterad fråga i Region Östergötland, för att säkerställa en systematiserad process med tydlig ansvarsfördelning i organisationen. Kvalificerade medarbetare är en grundförutsättning för att Region Östergötland ska klara sitt uppdrag.

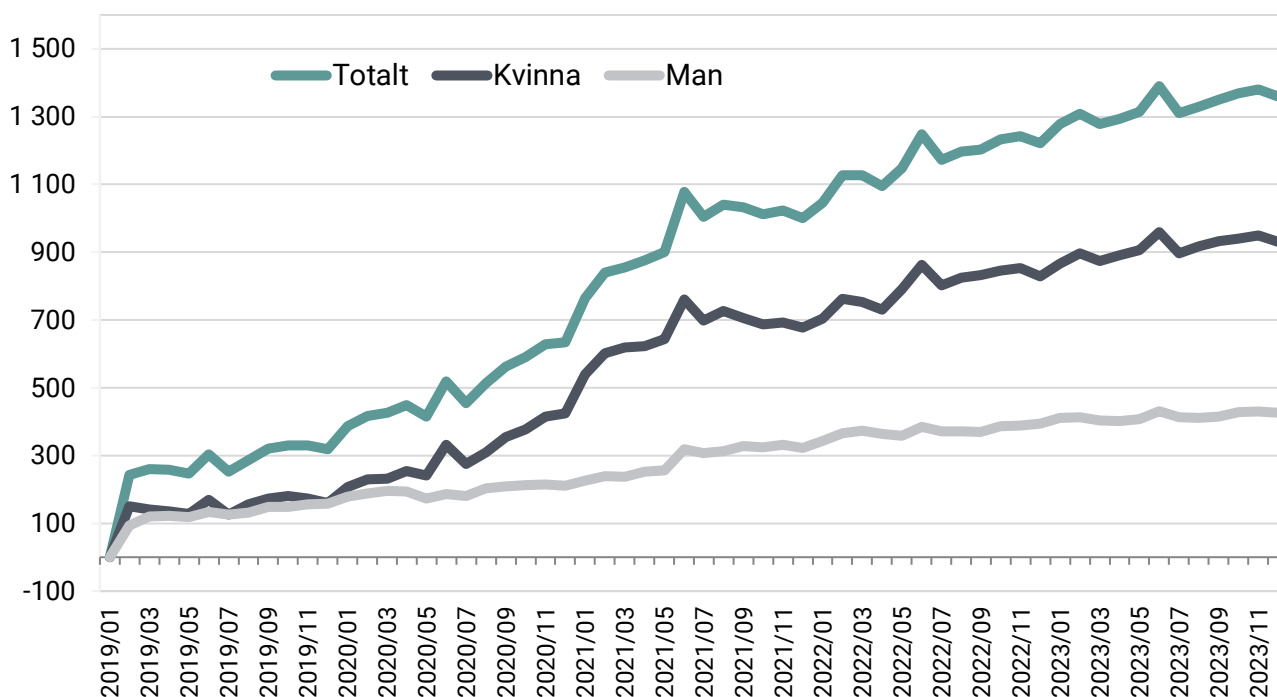
I december beslutade regionstyrelsen om en kompetensförsörjningsstrategi, som har tagits fram i dialog med representanter från olika delar av organisationen. Kopplat till kompetensförsörjningsstrategin finns även styrande dokument för utbildningsuppdraget och forskningsuppdraget, för att förtydliga kompetensförsörjningen i det tredelade uppdraget; hälso- och sjukvård (och tandvård), utbildning och forskning. Strategin kommer att implementeras under 2024 och för att underlätta det arbetet ska processbeskrivningar tas fram för alla delar av kompetensförsörjningen.

Under året har ett arbetsgivarvarumärke arbetats fram, som ett led i att profilera Region Östergötland som en attraktiv arbetsgivare. Lanseringen planeras under 2024.

Antal medarbetare

Antalet anställda, mätt i heltidsmätt, var 14 627 i december 2023, av dem var 11 597 kvinnor och 3 030 män. Det är en ökning med 135 medarbetare jämfört med december 2022 då antalet anställda var 14 492 (11 494 kvinnor och 2 998 män). Under en femårsperiod har antalet anställda ökat med drygt 1 350, mätt i heltider.

Figur 1. Ökning av antal medarbetare mätt i heltidsmätt perioden januari 2019 till december 2023. (Uttaget 10 januari 2024.)

Bland vårdpersonal har antalet anställda ökat mest bland undersköterskor (övrig vårdpersonal) och läkare, men en viss ökning

märks även bland administrativ och medicinteknisk personal. Sjuksköterskor är den yrkeskategori som har minskat mest i antal.

	Kvinna		Man		Totalt	
	Antal anställda i heltidsmätt	Antal anställda i heltidsmätt jmf med dec fg år	Antal anställda i heltidsmätt	Antal anställda i heltidsmätt jmf med dec fg år	Antal anställda i heltidsmätt	Antal anställda i heltidsmätt jmf med dec fg år
Sjuksköterskor/motiv	3 010	-39	326	-14	3 336	-53
Övrig vårdpersonal	2 707	75	423	25	3 130	100
Administrativ personal	2 120	28	563	-8	2 683	20
Läkare	1 157	23	1 020	31	2 177	54
Social-terapeutisk personal	1 193	10	215	5	1 408	15
Medicinsk teknisk personal	622	-10	222	-5	844	-5
Tandvårdspersonal	470	7	57	-4	527	3
Driftservicepersonal	152	10	115	-3	267	7
Undervisnings- och kulturpersonal	139	-1	85	-3	224	-3
Övr pers/Förtz.mån/Arb.markin.åtg/fackl föret	28	1	4	-2	32	-1
Totalt	11 597	103	3 030	32	14 627	135

Tabell 2. Antal medarbetare mätt i heltidsmätt per yrkesgrupp och kön i slutet av december 2023 jämfört årsskiftet 2022/2023. (Uttaget 16 januari 2024)

Den största ökningen av antalet medarbetare under 2023 finns inom produktionsenheten Hälso- och sjukvården, som har ökat med ungefär 130 medarbetare. Undersköterskor och skötare har ökat när det varit svårt att rekrytera sjuksköterskor. Anställningsstoppet för administrativ personal gav effekt under hösten. Det utökade anställningsstoppet som infördes i november hann däremot inte ge effekt under 2023 men förväntas få effekt under 2024. Under året har samtliga centrum inom Hälso- och sjukvården arbetat aktivt med strategin för begränsat beroende av hyrpersonal.

Antalet medarbetare inom produktionsenheterna Folktandvården, Skolor och Regionledningskontoret låg i princip på samma nivåer i slutet av 2023 som i december 2022. Konkurrensen om tandvårdens legitimerade yrkesgrupper som tandhygienister, tandläkare och specialisttandläkare är fortfarande hög, medan tillgången på tandsköterskor överlag är god. Den mindre ökningen av anställda vid Regionledningskontoret beror bland annat på den satsning som gjorts inom Inköp, service och logistik för att öka robustheten och nå en högre kostnadseffektivitet på sikt.

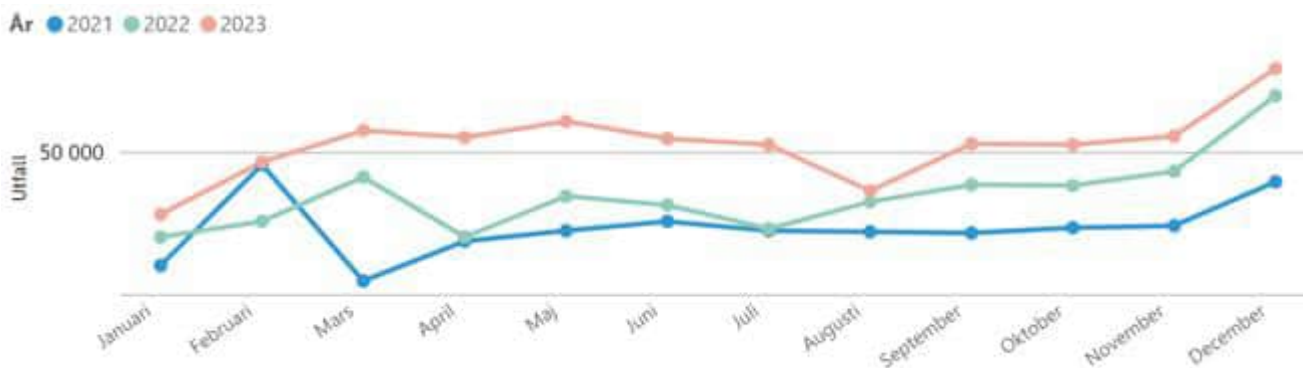
	Kvinna		Man		Totalt	
	Antal anställda i heltidsmätt	Antal anställda i heltidsmätt jmf med dec fg år	Antal anställda i heltidsmätt	Antal anställda i heltidsmätt jmf med dec fg år	Antal anställda i heltidsmätt	Antal anställda i heltidsmätt jmf med dec fg år
10 Hälso- och sjukvården	10 291	86	2 431	44	12 722	129
41 Folktandvården	455	6	53	-3	508	3
60 Skolor	143	1	100	-2	243	-1
80 Regionledningskontoret	708	11	446	-6	1 154	5
Totalt	11 597	103	3 030	32	14 627	135

Tabell 3. Antal medarbetare mätt i heltidsmätt per produktionsenhet och kön i slutet av december 2023 jämfört årsskiftet 2022/2023. (Uttaget 16 januari 2024.)

Under hösten har ett stort fokus legat på den strategi för begränsat beroende av bemanningsföretag som beslutades i april. Flera aktiviteter har påbörjats som har gett viss effekt, men i de flesta fall behövs längre tid för att uppnå de effekter som förväntas. Styrelsen för Sveriges kommuner och regioner (SKR) har beslutat att rekommendera regionerna att kraftigt minska hyrbemanningen i sina verksamheter. Vid sitt sammanträde i december beslutade regionstyrelsen i Östergötland att ställa sig bakom rekommendationen. Målsättningen är att regionens kostnad för

hyrbemanning ska uppgå till max 2 procent av den totala personalkostnaden,

Årets kostnader för bemanningsföretag uppgick till 625 miljoner kronor, en ökning med drygt 200 miljoner kronor jämfört med året innan (418 miljoner kronor 2022). Inom hälso- och sjukvården motsvarade kostnaden för bemanningstjänster 6,2 procent av personalkostnaden (4,5 procent 2022). För hela Region Östergötland var bemanningskostnadernas andel av personalkostnaderna 5,5 procent (4,1 procent 2022).

Figur 2. Kostnader bemanningsföretag per månad 2021 till 2023 (tusentals kronor).

Arbetsmiljöarbete

Arbetsmiljön är en viktig faktor för välfungerande arbetsplatser och för medarbetarnas välbefinnande. Ett väl fungerande arbetsmiljöarbete förebygger sjukfrånvaro och bidrar till kompetensförsörjningen. Under året har det förebyggande arbetsmiljöarbetet varit i fokus, eftersom Arbetsmiljöverket har inlett en nationell tillsyn av alla Sveriges akutsjukhus. Vid varje sjukhus har tre avdelningar inspekterats. Syftet har varit att granska arbetet med organisatoriska och sociala arbetsmiljörisiker, som pandemin satte fokus på. Resultatet visade att det fanns brister i Region Östergötland när det gäller det systematiska arbetsmiljöarbetet. Utifrån resultatet genomfördes förbättringsarbeten som gjorde att alla verksamheters arbete godkändes av Arbetsmiljöverket. Förbättringsarbetet kommer att fortsätta även i de verksamheter som inte inspekterades.

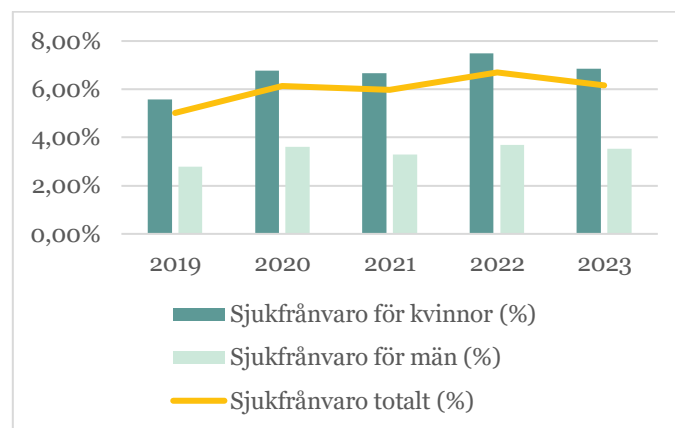
I oktober trädde nya regler om dygns- och veckovila i kraft, en nationell anpassning till EU:s arbetsdirektiv. Ett stort arbete gjordes under våren för att förbereda för förändringen och anpassa scheman för framför allt undersköterskor och sjuksköterskor. Läkargruppen hade en längre förhandlingsprocess centralt och deras anpassning träder i kraft i februari 2024. Även där har stora resurser lagts på förberedelser. Arbetet för alla grupper genomfördes i god samverkan med de fackliga parterna.

På samma sätt som föregående år kunde flera verksamheter under 2023 genomföra återhämtningsinsatser tack vare statsbidraget för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg (återhämtningsbonusen). Region Östergötland beviljades sammanlagt nio

miljoner kronor för 28 delprojekt varav fyra avser privata vårdcentraler.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron 2023 var 6,1 procent och minskade jämfört med 2022 då sjukfrånvaron var 6,6 procent. Den totala sjukfrånvaron har legat på en högre nivå sedan pandemin 2020 och ligger fortfarande på en nivå över 6 procent. Under året har ett utvecklingsarbete genomförts för att lyfta och stärka tidiga aktiviteter vid sjukfrånvaro. Det handlar bland annat om ett närmare stöd till chefer och ett utvecklat stödmaterial. Arbetet med att sänka sjukfrånvaron fortsätter under 2024.

Figur 3. Total sjukfrånvaro (linje) samt fördelat på kvinnor och män (staplar) 2019–2023. (Uttaget 10 januari 2024)

Andelen anställda som hade sjukfrånvaro vid sex tillfällen eller fler var 10,9 procent under 2023, en minskning från 12,7 procent föregående år. Kvinnor har en högre sjukfrånvaro än män och sjukfrånvaron varierar även mellan yrkesgrupper. Den totala sjukfrånvaron har minskat inom samtliga produktionsenheter förutom Skolor, som dock ligger på en relativt låg nivå jämfört med Region Östergötland som helhet.

Sjukfrånvaro per kategori

Kategori	Kvinna	Man	Totalt
Administrativ personal	5,0%	2,3%	4,4%
Driftservicepersonal	7,2%	6,1%	6,7%
Läkare	4,8%	2,1%	3,5%
Medicinsk teknisk personal	6,3%	4,1%	5,7%
Sjuksköterskor/motsv.	6,6%	5,0%	6,4%
Social-terapeutisk personal	7,0%	4,1%	6,5%
Tandvårdspersonal	6,2%	1,9%	5,7%
Undervisnings- och kulturpersonal	4,9%	4,1%	4,6%
Övr pers/Förtr.män/Arb.markn.åtg/Fackl föret	8,6%	1,7%	7,7%
Övrig vårdpersonal	9,8%	6,6%	9,4%
Totalt	6,8%	3,5%	6,1%

Andel anställda med sjukfrånvaro 6 tillfällen eller fler

Kategori	Kvinna	Man	Totalt
Administrativ personal	7,0%	2,9%	6,2%
Driftservicepersonal	12,9%	16,2%	14,4%
Läkare	6,4%	2,9%	4,7%
Medicinsk teknisk personal	17,1%	13,7%	16,2%
Sjuksköterskor/motsv.	10,1%	5,3%	9,6%
Social-terapeutisk personal	10,3%	9,8%	10,3%
Tandvårdspersonal	12,8%	5,3%	11,9%
Undervisnings- och kulturpersonal	9,1%	7,0%	8,3%
Övr pers/Förtr.män/Arb.markn.åtg/Fackl föret	3,4%	25,0%	6,1%
Övrig vårdpersonal	19,9%	14,0%	19,1%
Totalt	12,0%	6,7%	10,9%

Tabell 4 och 5. Sjukfrånvaro 2023 per yrkeskategori samt andel medarbetare (anställda i slutet av året) som under den senaste tolv månadersperioden var sjukskrivna minst sex gånger, fördelat på kvinnor, män och totalt. (Uttaget 16 januari 2024)

Sjukfrånvaro per produktionsenhet

Produktionsenhet	2020	2021	2022	2023
10 Hälsö- och sjukvården	6,3%	6,1%	6,9%	6,3%
41 Folktandvården	6,4%	6,8%	7,2%	5,7%
60 Skolor	3,9%	3,6%	4,1%	4,3%
80 Regionledningskontoret	4,3%	3,8%	4,1%	3,9%
Totalt	6,1%	5,9%	6,6%	6,1%

Andel anställda med sjukfrånvaro 6 tillfällen eller fler

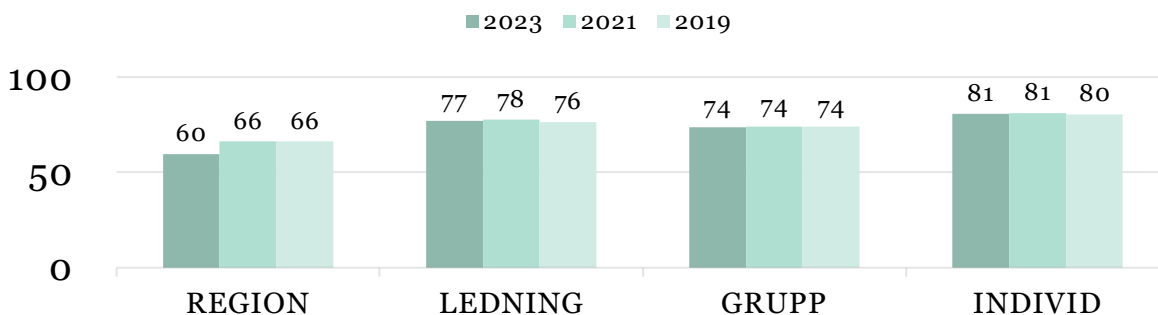
Produktionsenhet	Kvinna	Man	Totalt
10 Hälsö- och sjukvården	13,2%	7,6%	12,1%
41 Folktandvården	13,4%	5,1%	12,6%
60 Skolor	5,3%	5,0%	5,2%
80 Regionledningskontoret	4,9%	7,4%	5,8%
Totalt	12,6%	7,4%	11,5%

Tabell 6 och 7. Sjukfrånvaro per produktionsenhet i genomsnitt 2020–2023 samt andel medarbetare (anställda i slutet av året) per produktionsenhet som under den senaste tolv månadersperioden var sjukskrivna minst sex gånger. (Uttaget 16 januari 2024)

Medarbetarundersökning

Region Östergötland gör regelbundna medarbetarundersökningar där alla medarbetare och chefer får möjlighet att anonymt besvara en enkät med frågor om olika delar av arbetsmiljön. Det samlade resultatet från medarbetarundersökningen 2023 låg i linje med den senaste undersökningen 2021. Svarefrekvensen var totalt 80,6 procent jämfört med 82,9 procent 2021. Det är fortfarande höga resultat för *Meningsfullt arbete*, *Vet vad som*

förväntas av mig och *Ledarskap* medan index för regionfrågorna *Stolt att arbeta i Region Östergötland*, *Attraktiv arbetsgivare* och *Rekommenderar Region Östergötland* har sjunkit något. Utifrån resultaten har varje arbetsplats under året identifierat sina styrkor och förbättringsområden. På regionövergripande nivå har rutinerna för kränkande särbehandling identifierats som ett förbättringsområde. Aktiviteter finns framtagna och kommer att genomföras under 2024.

Figur 4. Utvecklingen av medarbetarundersökningens resultat på totalnivå för de fyra övergripande medelvärdesindexen (skala 0–100), (Källa: Medarbetarundersökning 2023).

Chef- och ledarskap

De verksamhetsnära cheferna har en avgörande roll för att Region Östergötland ska klara de utmaningar organisationen har, och står inför. Det krävs goda organisatoriska förutsättningar med en hållbar arbetsmiljö för chefer, för att möta regionens framtida behov av ledare. En viktig aspekt i det är antalet medarbetare som varje chef har ansvar för. Under året tog Region Östergötland beslut om ett nytt normtal på 10–35 direktrapporterande medarbetare för första linjens chefer. Beslutet gäller från 1 januari 2024.

Under året har regionens ledarutvecklingsprogram kunnat genomföras i full omfattning igen, efter några år som har begränsats av pandemin. Ledarutvecklingsprogram och chefsutbildningar har under året kompletterats med förändringsledarskap, för att möta chefernas behov.

Utbildning och nya titlar

Sedan den 1 juli 2023 är undersköterska en skyddad yrkestitel. Syftet är att öka kvaliteten och säkerheten i vård och omsorg, säkerställa en enhetlig kompetensnivå och bidra till ökad trygghet bland patienter, brukare och anhöriga. I december 2023 hade 13 procent av de grundutbildade undersköterskorna och 23

procent av de specialistutbildade undersköterskorna i Region Östergötland ansökt om och fått sin skyddade yrkestitel.

Höstterminen 2021 förändrades Läkarpogrammet, då allmäntjänstgöringen (AT) togs bort som krav för legitimation och bastjänstgöring (BT) infördes som en obligatorisk, inledande del av specialiseringstjänstgöringen (ST). Läkarpogrammet är nu tolv terminer (6 år), i stället för som tidigare elva terminer, och har nya lärandemål. Studenterna på den nya läkarpogrammet kommer att göra sin första kliniska termin i regionens verksamheter vårterminen 2024 och under en övergångsperiod utbildas studenterna i två utbildningssystem. Under året har en dialog och förankring pågått mellan regionen och universitetet.

Sjuksköterskeutbildningen förändras med start höstterminen 2024. Utbildningen innehåller framöver en ökad del klinisk undervisning, i första hand i form av verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Utredningen som föranledde beslutet handlar om att säkerställa att utbildningen i Sverige följer ett EU-direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer (2005/36/EG). Under året har en dialog och förankring pågått mellan regionen, kommunerna och universitetet.

Uppdrag från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Uppdrag 2023	Status
<p>●</p> <p>Ta fram en samlad strategi för att behålla och rekrytera medarbetare inom Region Östergötland. (RS)</p>	<p>En ny kompetensförsörjningsstrategi för Region Östergötland, inklusive en strategi för utbildningsuppdraget och forskningsuppdraget, beslutades av regionstyrelsen i december. Strategin ska implementeras under 2024.</p>
<p>●</p> <p>Arbeta fram och implementera en ny arbetsmiljöpolicy, i samverkan med de fackliga parterna. (RS)</p>	<p>En ny arbetsmiljöpolicy för Region Östergötland har arbetats fram och implementerats. Den nya policyn beslutades av regionfullmäktige i november.</p>

<p>●</p> <p>Göra en analys av hur bemanningssituationen i hela vårdsektorn, inklusive de privata utförare som arbetar på uppdrag av regionen, ser ut i ett tioårsperspektiv. (RS, HSN)</p>	<p>En analys av hur bemanningssituationen ser ut i ett tioårsperspektiv har inte varit möjlig att göra. Däremot finns en analys avseende fem år i Region Östergötlands årliga kompetensanalys, dock ingår inte privata utförare.</p>
<p>●</p> <p>Införa ett ökat OB-tillägg, i syfte att öka attraktiviteten för medarbetare att arbeta under obekväma arbetstider. (RS)</p>	<p>Ett utökat OB-tillägg för sjuksköterskor har införts och gäller från och med den 1 januari 2023.</p>
<p>●</p> <p>Minska beroendet av bemanningsföretag i vården. (RS)</p>	<p>Aktiviteterna i Strategin för begränsat beroende av bemanningsföretag har startat under året och flera aktiviteter är helt genomförda. En nationell överenskommelse har antagits som stärker beslutet i treårsbudgeten om att kostnaderna för hyrpersonal max får motsvara 2 procent av personalkostnaderna. Åtgärderna har dock inte gett tillräcklig effekt och kostnaderna för bemanningsföretag ökade under 2023.</p>
<p>●</p> <p>Utifrån ledarsynen utveckla stöd och utbildning för att stärka chefers förutsättningar att nå verksamhetens mål. (RS)</p>	<p>Under året har ett arbete gjorts för att utveckla stöd och utbildning för chefer i att leda i förändring. Regionens interna ledarutvecklingsprogram, som ges i fyra steg, har kompletterats med utbildning i förändringsledarskap.</p>
<p>●</p> <p>Utreda och initiera införande av utbildningstjänster för specialistutbildning inom fysioterapi och arbetsterapi, samt genomföra en kartläggning av fler yrkesgrupper där utbildningstjänster skulle kunna vara lämpligt att initiera. (RS)</p>	<p>En utredning av utbildningstjänster inom fysioterapi och arbetsterapi, samt andra yrkesgrupper, har genomförts. I utredningen nämns även utbildningstjänster inom psykologi och det behöver utredas ytterligare. Regionstyrelsen beslutade i december att införa utbildningstjänster inom fysioterapi och arbetsterapi från 2024.</p>
<p>●</p> <p>Utreda och ta fram förslag på hur allmänspecialister kan premieras via högre andel pensionsavsättning vid tjänstgöring efter 65 års ålder, relaterat till tjänstgöringsgrad. (RS)</p>	<p>En utredning har gjorts om hur allmänspecialister kan premieras med en högre andel pensionsavsättning. Utredningens förslag är att allmänspecialister ges kunskap om möjligheten att löneväxla till högre pensionsavsättning.</p>
<p>●</p> <p>Minska riskerna för och effekter av hot och våld eller trakasserier i arbetsmiljön för regionens medarbetare. (RS)</p>	<p>Under året har Region Östergötland tagit fram reviderade riktlinjer och ett nytt stödmaterial som arbetsplatserna kan använda i det förebyggande arbetet mot hot och våld.</p> <p>Resultatet från den regionövergripande medarbetarundersökningen i mars visar att medarbetarnas upplevelse av utsatthet för hot, våld och trakasserier har minskat något jämfört med tidigare undersökningar.</p>

● Säkerställa att tydliga språkkrav ställs och uppfylls vid nyanställningar inom patientnära arbete. (RS, HSN)

Språkkraven har förtydligats i regelboken för Hälso- och sjukvårdens och Tandvårdens villkor 2024 samt i stöddokument för chefer vid rekrytering.

Samverkansberedningen kommer att informeras under våren 2024 bland annat om hur det ska säkerställas att språkkraven implementeras i vården. En uppföljning kommer ske av att tydliga språkkrav ställs och uppfylls vid nyanställningar inom patientnära arbete.

Styrtal från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Styrtal 2023	Utfall och kommentar
✘ Kostnader för bemanningsföretag ska minska i förhållande till 2022.	Kostnaden för bemanningsföretag har ökat 2023 jämfört med 2022. Kostnaderna under 2023 var 625 miljoner kronor jämfört med 418 miljoner kronor föregående år.
✓ Andel medarbetare >65 år ska öka.	Andelen medarbetare över 65 år har ökat. I december 2023 var andelen 1,79 procent jämfört med 1,64 procent i december 2022. Andelen kvinnliga medarbetare över 65 år var 1,5 procent i december 2023 jämfört med 1,3 procent i december 2022. Andelen manliga medarbetare över 65 år var 3,1 procent i december 2023 jämfört med 2,8 procent i december 2022.
✘ Antal patientmöten med psykosocial personal inom primärvården ska öka.	Antalet patientmöten med psykosocial personal inom primärvården har minskat jämfört med föregående år. Minskningen var ungefär 120 besök, vilket motsvarar 0,2 procent. Under 2023 var det cirka 58 030 patientmöten med psykosocial personal jämfört med cirka 58 150 under 2022.
✓ Den totala sjukfrånvaron ska minska.	Den totala sjukfrånvaron minskade under 2023. Sjukfrånvaron 2023 var 6,1 procent jämfört med 6,6 procent 2022. I december 2023 var sjukfrånvaron 6,7 procent jämfört med 7,6 procent 2022. Bland kvinnor var sjukfrånvaron 6,8 procent under 2023, nästan dubbelt så hög som bland männen där den var 3,5 procent. (2022: 7,4 procent bland kvinnor och 3,6 procent bland män.)
✘ Antal ST-läkare inom allmänmedicin ska öka.	Antal ST-läkare inom allmänmedicin låg på samma nivå i december 2023 som i december 2022. Även fördelningen kvinnor och män var densamma, knappt 60 procent kvinnor och drygt 40 procent män.
✓ Den genomsnittliga faktiska sysselsättningsgraden ska öka.	Den faktiska sysselsättningsgraden ökade 2023. Den faktiska sysselsättningsgraden var 83,9 procent jämfört med 83,3 procent 2022. Bland kvinnor var den faktiska sysselsättningsgraden 82,9 procent (82,1 procent 2022) och bland män 88,1 procent (87,8 procent 2022). I december 2023 var den faktiska sysselsättningsgraden 83,6 procent jämfört med 82,1 procent i december 2022.

Fokusområde: Tillgänglig, nära och sammanhållen hälso- och sjukvård

De största utmaningarna för att skapa en tillgänglig och nära vård är kompetensförsörjningen och förmågan att införa nya, resurseffektiva och värdeskapande arbetssätt. Det ekonomiska läget gör förhoppningsvis behovet av nya arbetssätt tydligare, men innebär samtidigt att långsiktiga initiativ för omställning riskerar att prioriteras ned.

Region Östergötland hade även under 2023 utmaningar med tillgängligheten inom de flesta vårdformer. Det är dock viktigt att notera att många verksamheter i nuläget inte har några stora tillgänglighetsproblem. Den samlade bilden beror till mycket stor del på bristande tillgänglighet inom några verksamhetsområden med stora patientvolym. Tillgängligheten påverkas också av svårigheter att rekrytera inom vissa yrken, framför allt märks det i den specialiserade sjukvården. Andra viktiga faktorer för att förbättra tillgängligheten är ett fortsatt införande av produktionsstyrning, prioritering och fokusering.

Under året har även utvecklingen av en nära och sammanhållen vård fortsatt. Ett personcentrerat arbetssätt är centralt för att lyckas i det arbetet och då krävs en nära samverkan med kommuner, Sydöstra sjukvårdsregionen, patienter och närstående på alla nivåer i verksamheten.

Tillgänglighet

Hälso- och sjukvårdsnämnden har under året finansierat särskilda insatser för att minska köerna, framför allt inom psykiatri där köp av utredningar från externa vårdgivare har haft god effekt på tillgängligheten. Ett särskilt arbete har gjorts, på uppdrag av nämnden, för att identifiera vårdområden med tillgänglighetsproblem. Områdena har analyserats i en *”Generalplan för tillgänglighet 2023–2025”*, som också innefattar en mer långsiktig målsättning för tillgängligheten till vård i Östergötland. Några förslag i planen är att införa modellen för produktionsstyrning i fler verksamheter, höja kunskapen om registrering för att kvalitetssäkra data samt stärka processerna över organisatoriska gränser. Slutsatserna från arbetet behöver omsättas i de

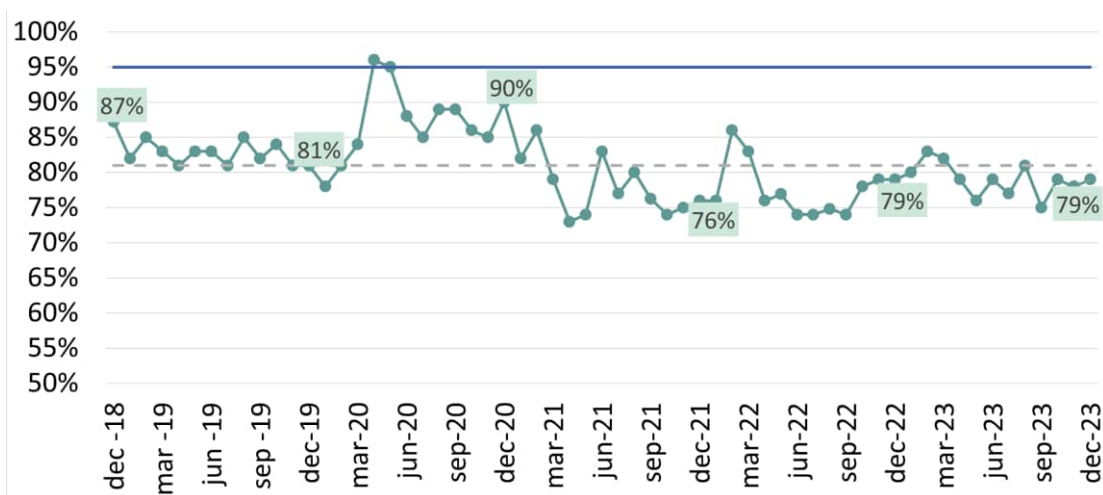
berörda verksamheterna för att driva utvecklings- och förbättringsarbetet vidare. I vården pågår ett kontinuerligt arbete för att öka tillgängligheten, som exempelvis ett systematiskt arbete med väntelistor som ger större kontroll och bättre administrativa flöden. Under 2023 har ett gemensamt arbete gjorts för att skapa och bemanna vårdplatser enligt den framtagna målbilden. En annan aktivitet är också den nya, länsgemensamma kontaktvägen *En väg in* för barn och unga med psykisk ohälsa.

1177 – Vårdguiden på telefon

Under 2023 förbättrades både andelen besvarade samtal och den genomsnittliga väntetiden per samtal jämfört med de senaste åren. Andelen samtal som besvarades var för första gången tillbaka på i stort sett samma nivå som före pandemin. Däremot var medelväntetiden, trots en viss förbättring, fortfarande betydligt längre än före pandemin. En bidragande orsak till att tillgängligheten förbättrades är att antalet inkommande samtal minskade avsevärt. Men trots att resultatet förbättrades var det bara tre fjärdedelar av alla inkommande samtal som besvarades och väntetiden var i genomsnitt 25 minuter. Få samtal besvarades inom servicenivån på nio minuter, även om andelen var högre än tidigare.

Primärvård

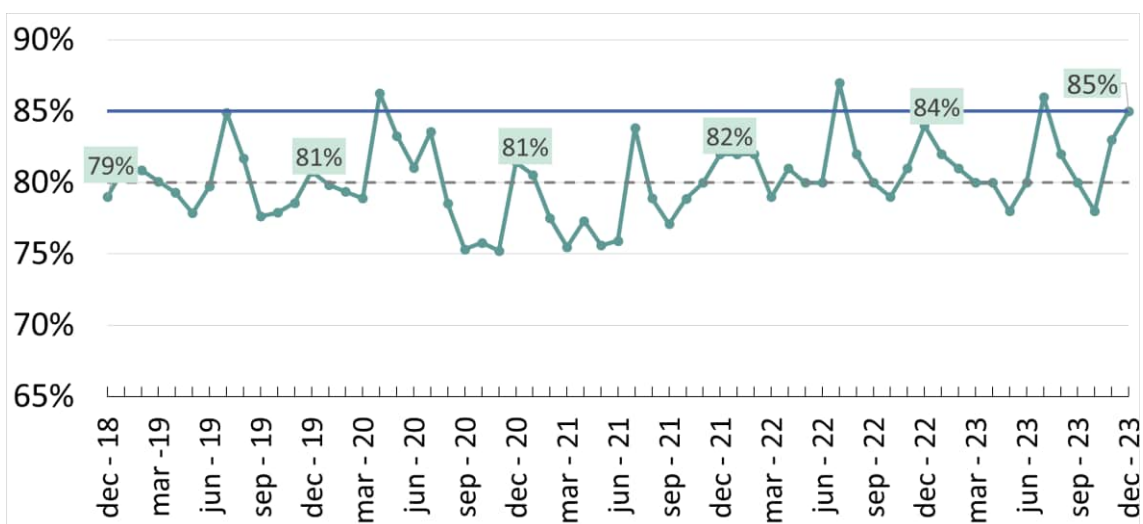
Enligt vårdgarantin har den som söker vård rätt att få kontakt med sin vårdcentral samma dag. Det mäts oftast genom vårdcentralernas telefontillgänglighet, men kontakten kan också ske via exempelvis besök eller videosamtal. I Östergötland är det långsiktiga målet att minst 95 procent av dem som ringer sin vårdcentral ska bli uppringda samma dag. Målet har bara nåtts vid två enskilda månader de senaste fem åren. Under den senaste femårsperioden har i genomsnitt 81 procent av patienterna fått kontakt med vårdcentralen samma dag via telefon. Under 2023 fick i genomsnitt 79 procent av patienterna kontakt med primärvården samma dag via telefon. Andelen är marginellt högre än de närmast föregående åren. Samtidigt minskade både antalet inkommande och besvarade samtal något, vilket kan ha påverkat andelen positivt.

Figur 5. Vårdcentralernas telefontillgänglighet. Andel inkommande samtal som besvarats samma dag. Per månad, december 2018–december 2023. Streckad grå linje : Genomsnitt under visad period = 81procent. Heldragen blå linje: mål= 95 procent.

Vårdgarantin innebär också att en patient har rätt att få en medicinsk bedömning av legitimerad personal inom tre dagar i primärvården. Andelen patienter i Östergötland som har fått det, har långsamt förbättrats den senaste femårsperioden. Under 2023 fick i genomsnitt 81 procent av patienterna sin medicinska bedömning inom tre dagar. Målnivån på 85 procent nåddes bara i juli och december. Tillgängligheten var högst till läkare, följt av sjuksköterskor. Tillgängligheten till sjuksköterskor försämrades dock något under

2023. Till övriga yrkesgrupper är tillgängligheten betydligt lägre. När det gäller fysioterapeuter och sjukgymnaster, förbättrades dock andelen som fick medicinsk bedömning inom tre dagar tydligt under 2023. Region Östergötland har de senaste två åren haft en sämre tillgänglighet än riket i stort när det gäller medicinsk bedömning av legitimerad personal inom tre dagar. Under 2023 låg Östergötland i snitt på tolfte plats av samtliga regioner, sett över årets tolv månader. Skillnaden mot riket i stort minskade något under årets sista månader.

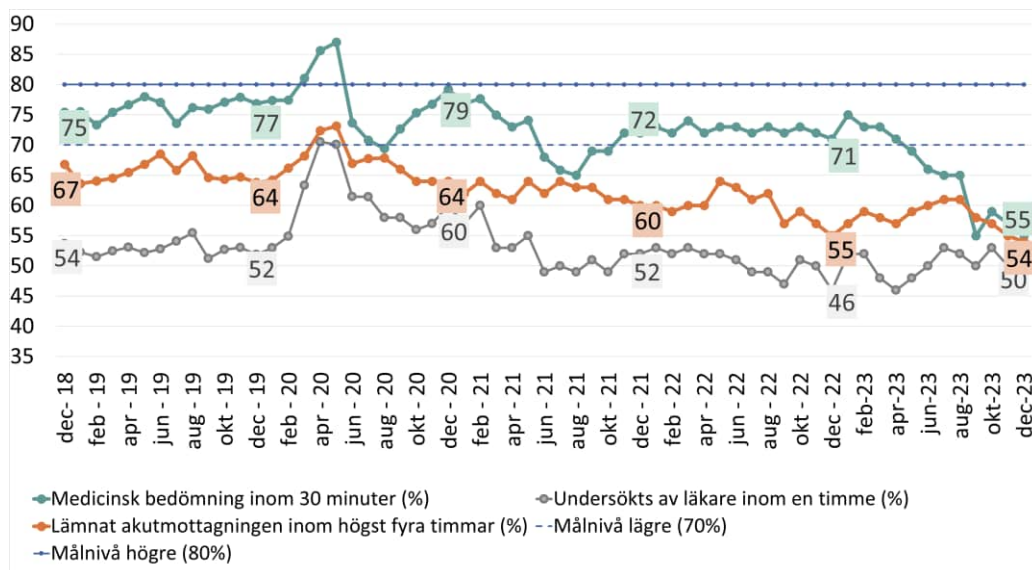

Figur 6. Andel patienter som fått medicinsk bedömning inom tre dagar av legitimerad personal inom primärvården. Per månad, december 2018–december 2023. Streckad grå linje : Genomsnitt under visad period. Heldragen blå linje: mål = 85 procent.

Akutsjukvård

Tillgänglighet till akutsjukvården följs genom tre mått: medicinsk bedömning inom trettio minuter, undersökning av läkare inom en timme efter ankomst samt lämnat akutmottagningen inom fyra timmar. Under 2023 fick i genomsnitt 65 procent av patienterna en medicinsk bedömning inom trettio minuter, 50 procent kunde undersökas av läkare inom en timme och

58 procent fick lämna akutmottagningen inom fyra timmar. Utfallet varierar men tillgängligheten har över tid utvecklats negativt inom alla tre mått. Att utfallet för måttet om andel patienter som fått medicinsk bedömning inom 30 minuter har försämrats kraftigt beror delvis på brister i dataunderlaget. Att färre än tidigare har kunnat lämna akutmottagningen inom fyra timmar har till viss del att göra med den försämrade vårdplatssituationen.

Figur 7. Andel patienter inom akutsjukvården som blivit medicinskt bedömda inom 30 minuter, undersökta av läkare inom en timme respektive kunnat lämna akutmottagningen inom fyra timmar. Per månad, december 2018-december 2023.

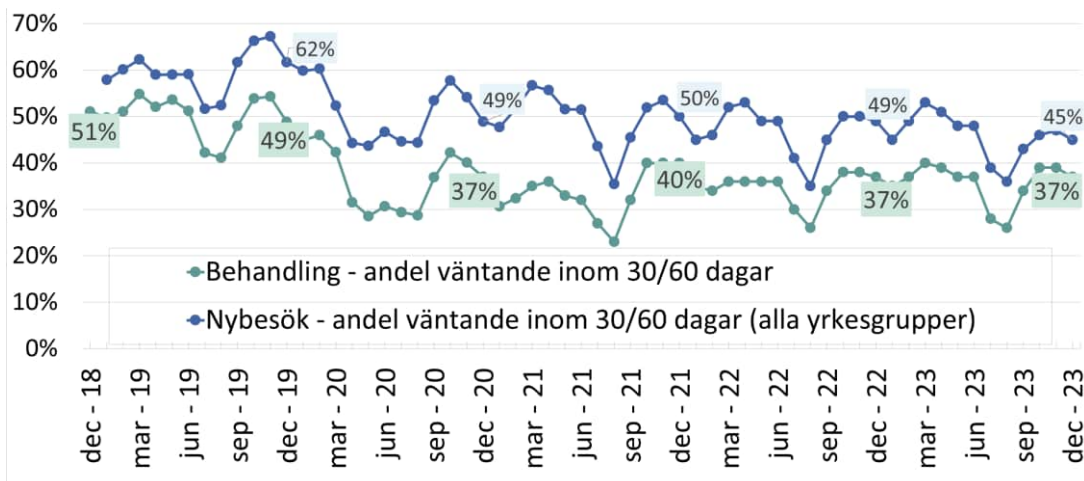
Specialiserad sjukhusvård

Tillgänglighet enligt Region Östergötlands målvärden

Inom den specialiserade vården är Region Östergötlands mål att patienterna inte ska behöva vänta på nybesök eller behandling längre än 30 dagar inom psykiatri och 60 dagar inom somatisk vård. Regionens mål är mer ambitiösa än den nationella vårdgarantin, som innebär att nybesök eller behandling ska ske inom 90 dagar.

Tillgängligheten till nybesök har de senaste åren minskat något, medan tillgängligheten till behandling har förbättrats något de senaste två åren jämfört med bottenåret 2021. På grund av de prioriteringar vården tvingades göra under pandemin fick många patienter vänta på vård.

De köer som uppstod då har varit svåra att komma till rätta med, bland annat på grund av kapacitetsskäl och ett kontinuerligt flöde av nya patienter. Det är dock viktigt att notera att många verksamheter i nuläget inte har några stora tillgänglighetsproblem. Den samlade bilden beror till mycket stor del på bristande tillgänglighet inom några verksamhetsområden med stora patientvolymen. Det handlar främst om öron- näsa-halssjukvård och ögonsjukvård men också kvinnosjukvård, urologi, kirurgi, ortopedi och käkkirurgi. Under 2023 var det i genomsnitt 46 procent av dem som väntade på nybesök och 36 procent av dem som väntade på behandling som låg inom tidsgränsen 30 eller 60 dagar. I slutet av varje månad var det i genomsnitt 24 370 patienter som väntade på nybesök och 17 200 som väntade på behandling.

Figur 8. Andel patienter som väntat inom tidsgränsen 30/60 dagar på nybesök respektive behandling i specialiserad vård. Per månad, december 2018-december 2023.

Tillgänglighet enligt den nationella vårdgarantin

Den nationella vårdgarantin för specialiserad vård innebär att patienter inte ska behöva vänta på nybesök eller operation/åtgärd (behandling) längre än 90 dagar. Region Östergötland har haft en sämre tillgänglighet än riksgenomsnittet för båda måtten de senaste åren. Under 2023 väntade i genomsnitt 59 procent av de östgötska patienterna kortare tid än 90 dagar på nybesök, att jämföra med riksgenomsnittet på 68 procent.

Under året låg regionen på plats 16 till 19 av landets 21 regioner. När det gäller operation/åtgärd väntade i genomsnitt 52 procent av östgötarna mindre än 90 dagar under 2023, att jämföra med riksgenomsnittet på 59 procent. Östergötland låg under året mellan plats 14 och 18 i landet. Under året var medianväntetiden till nybesök i Östergötland i genomsnitt 72 dagar (i riket 56 dagar) och till operation/åtgärd 95 dagar (i riket 79 dagar).

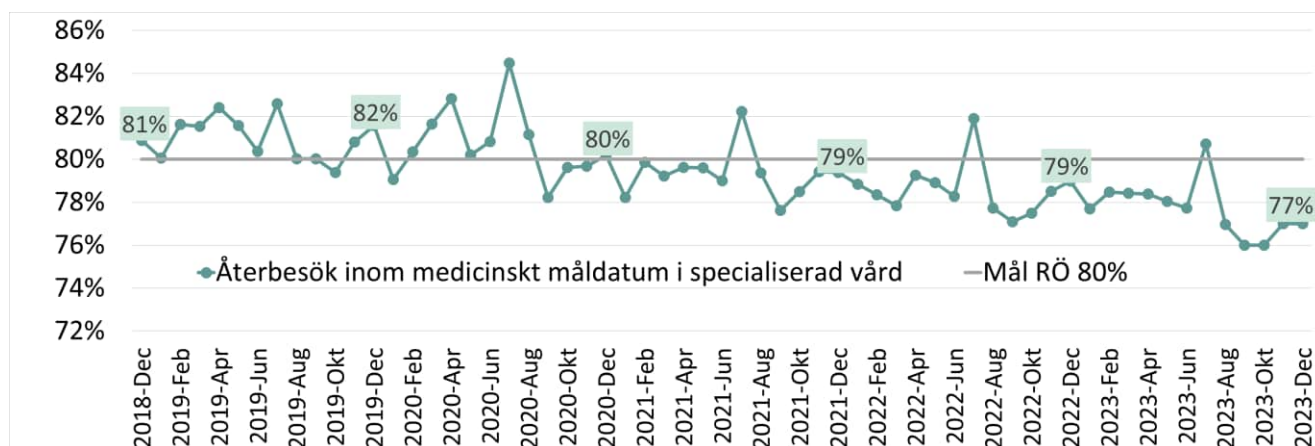
	Andel väntande inom 90 dagar		Region Östergötlands placering i riket	Medianväntetid		Region Östergötlands placering i riket
	Region Östergötland	Riksgenomsnitt		Region Östergötland	Riksgenomsnitt	
Nybesök						
December 2021	65%	72%	17 av 21	60 dagar	50 dagar	17 av 21
December 2022	62%	69%	17 av 21	64 dagar	52 dagar	15 av 21
December 2023	58%	69%	19 av 21	74 dagar	58 dagar	18 av 21
Operation/åtgärd						
December 2021	59%	60%	12 av 21	71 dagar	66 dagar	12 av 21
December 2022	56%	62%	16 av 21	78 dagar	65 dagar	16 av 21
December 2023	55%	61%	16 av 21	89 dagar	76 dagar	17 av 21

Tabell 8. Region Östergötlands utfall i den specialiserade vården relaterat till den nationella vårdgarantin, december 2021-december 2023.

Återbesök i specialiserad vård

Region Östergötland har som långsiktigt mål att 80 procent av återbesöken i den specialiserade vården ska göras inom medicinskt måldatum, den bortre gränsen för när ett återbesök bör ske. Utvecklingen följer en svagt nedåtgående trend och under de senaste åren har målet endast nåtts under juli. Andelen återbesök inom

medicinskt måldatum är högst i den psykiatriska vården. Där får i genomsnitt 90 procent sitt återbesök inom det medicinska måldatumet. Inom den somatiska vården är genomsnittet betydligt lägre och andelen varierar mycket mellan olika verksamheter. Under 2023 fick 78 procent av patienterna sitt återbesök inom det medicinska måldatumet, vilket är den lägsta siffran under den senaste femårsperioden.

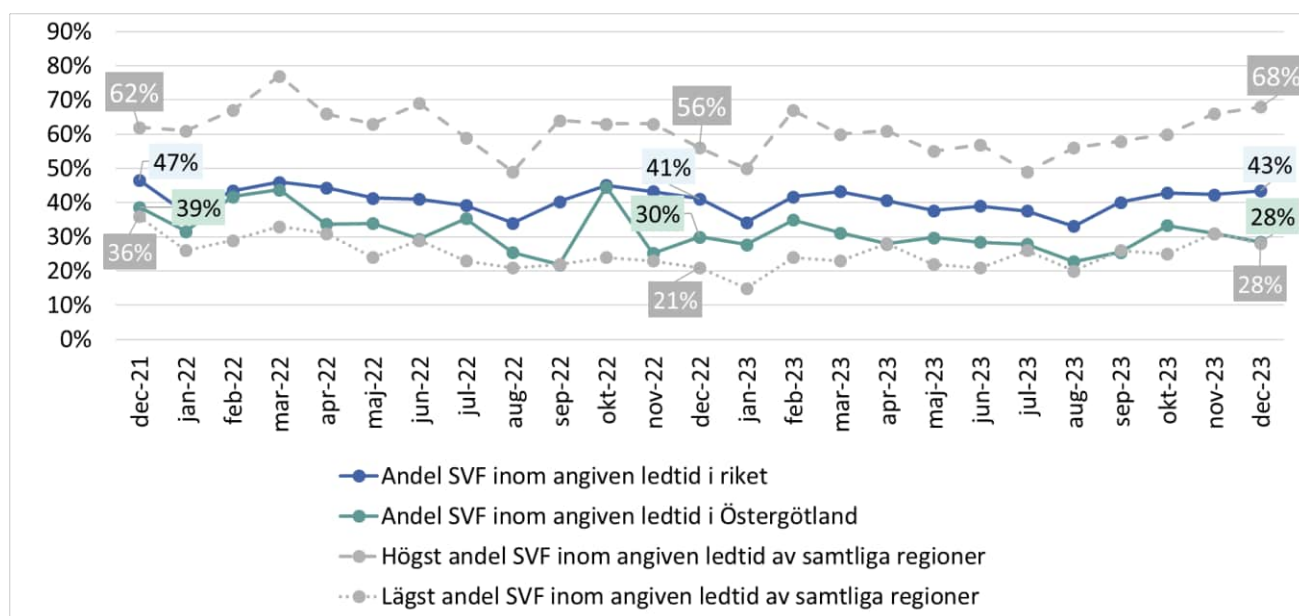

Figur 9. Andel patienter som fått återbesök i specialiserad vård inom medicinskt måldatum. Per månad, december 2018 - december 2023.

Standardiserade vårdförlopp

I cancervården används standardiserade vårdförlopp (SVF) för ett antal diagnoser. Tillgängligheten på cancerområdet, mätt som andelen SVF där en behandling har påbörjats inom angivna tidsramar, är låg jämfört med andra regioner. Under 2023 startade 29 procent

av behandlingarna inom den angivna tidsgränsen, vilket är lägre än samma period föregående år (33 procent). Riksgenomsnittet var 40 procent (41 procent motsvarande period föregående år). Över det senaste året har Östergötland i genomsnitt placerat sig på plats 19 i landet, vilket är sämre än föregående år (plats 17).

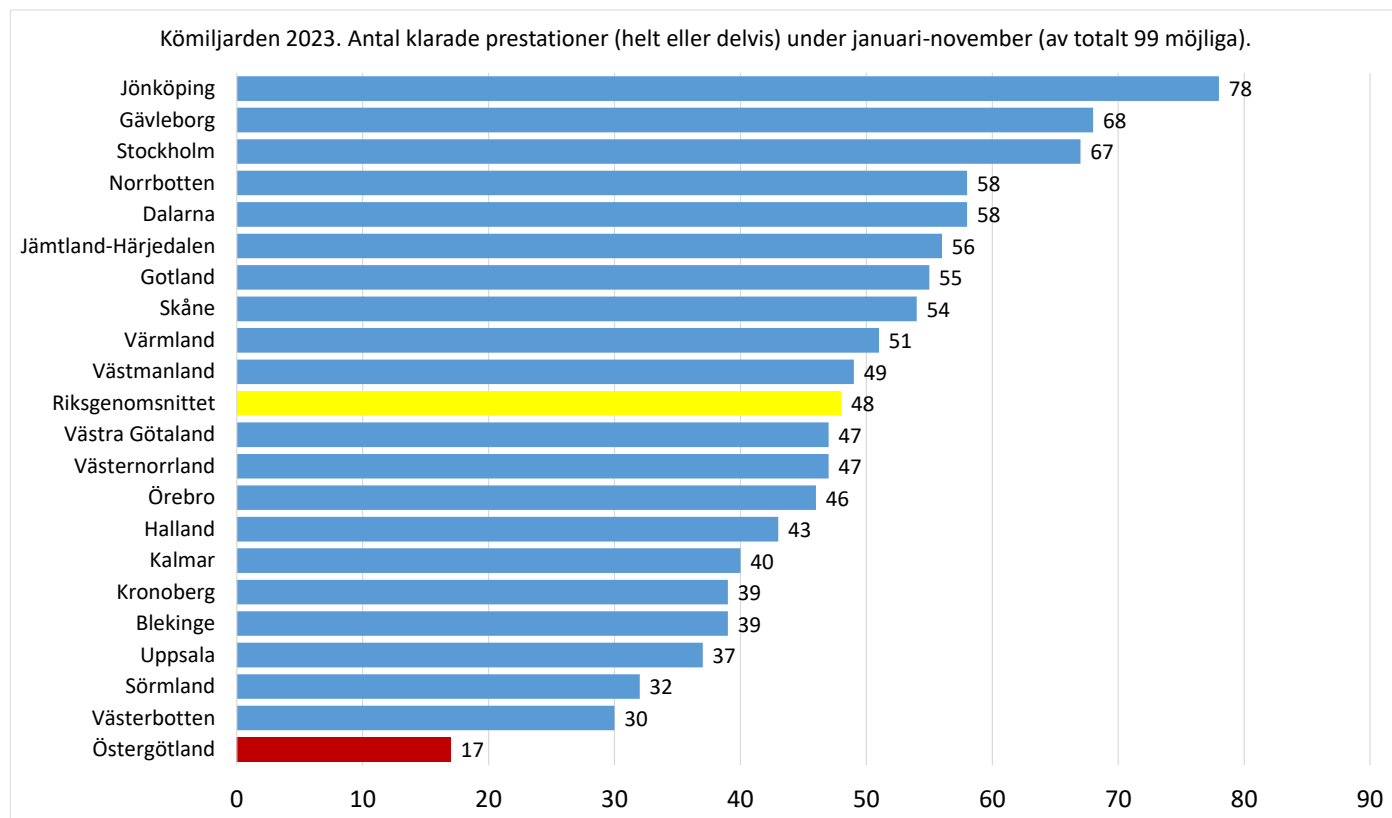

Figur 10. Andel standardiserade vårdförlopp för ett antal cancerdiagnoser där behandlingen startat inom den angivna leddiden, dels för riket, dels för Östergötland (ÖG). Även varje månads lägsta respektive högsta andel bland samtliga regioner. Per månad, december 2021- december 2023.

Överenskommelse om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2023

I överenskommelsen om ökad tillgänglighet, även kallad kömiljarden, fördelades under 2023 närmare tre miljarder kronor till regionerna utifrån befolkningsstorlek och prestation. En mindre del var fasta medel för strategiskt utvecklingsarbete, men den stora delen baserades på nio olika prestationsmått.

Mätningarna gjordes månadsvis under januari till november – i primärvården och i den specialiserade vården. Region Östergötland klarade helt eller delvis 17 av totalt 90 prestationer, vilket var sämst av alla regioner. Riksgenomsnittet var 48 klarade prestationer och den bästa regionen klarade 78 prestationer. Östergötland klarade flest prestationskrav inom nybesök, utredningar och behandlingar i barn- och ungdomspsykiatri.

Figur 11. Kömiljarden 2023. Antal klarade prestationer (helt eller delvis) under januari till november (av totalt 99 möjliga).

Tandvård

Tandvårdens prioriterade patientgrupper har en fortsatt god tillgänglighet till tandvård medan de med lägst prioritet, vuxna och friska patienter, fortfarande inte kan erbjudas vård i den omfattning som eftersträvas. Antalet tandvårdsbesök inom Folktandvården var lägre under 2023 än under 2022. Det beror främst på färre behandlare. Inom specialisttandvården besvaras och prioriteras inkomna remisser inom utsatt tid.

En digital mottagning inom Folktandvården öppnade under sommaren. Syftet är att erbjuda patienter en högre tillgänglighet efter behov, men också att avlasta de fysiska klinikerna genom digital rådgivning och behovsbedömning.

Region Östergötland har under året gjort en ny upphandling av uppsökande verksamhet för vissa äldre och funktionshindrade som omfattas av regionens tandvårdsstöd. H.F. Oral Care AB, som har inrättat en mobil tandvårds klinik, fick förnyat uppdrag.

Digitala och mobila besök

Genom 1177 direkt kan invånare söka vård digitalt och få en bedömning av sina symtom och besvär. Den första fasen av införandet av tjänsten slutfördes under hösten 2023. Samtliga vårdcentraler (inklusive de privata) och rehabenheter på primärvårdsnivå har infört tjänsten. Det finns också en central ingång till 1177 direkt, placerad på nuvarande 1177 på telefon. Ett administrativt flöde är kopplat till den centrala ingången för att hjälpa invånare

direkt med ärenden och avlasta vårdverksamheterna. Även vaccinationskliniken har kopplats på 1177 direkt för att det administrativa flödet ska kunna överlämna vaccinationsärenden direkt, vilket underlättar för invånarna. Från starten vecka tre fram till årsskiftet 2023/2024 slutfördes över 61 500 triageringar, knappt 43 800 chattmöten genomfördes och nästan 3 000 ärenden hanterades av den administrativa enheten i tjänsten. Fler än hälften av invånare som lämnar betyg är mycket nöjda med tjänsten och ger ett medelbetyg på 4,3 av 5. Svarefrekvensen var dock låg, 9 procent, men de invånare som både sätter betyg och lämnar kommentarer ger en förhållandevis samstämmig bild av upplevelsen.

Hösten 2023 utvecklades fem nya vårdflöden i samverkan med Inera och vårdrepresentanter från de aktuella regionerna. De nya flödena var barnmorskemottagning, barnvårdscentral, rehab, ungdomsmottagning och psykisk ohälsa.

För att öka tillgängligheten för invånare och patienter är det viktigt att fortsätta omställningen till digitala arbetsätt, exempelvis genom fler digitala besök och digitala stöd- och behandlingsprogram. Jämfört med 2022 ökade stöd- och behandlingsprogrammen med 17 procent. Utvecklingen av de digitala besöken i Din Vård har dock stagnerat, vilket främst beror på att 1177 direkt har gett invånarna andra ingångar till primärvården. Jämfört med 2022 minskade de digitala besöken i Din Vård med

totalt 14 procent, men avgränsat till enbart den specialiserade vården så ökade dock de digitala besöken i Din Vård med knappt nio procent.

Som ett led i utvecklingen av den nära vården ska Region Östergötland fortsätta arbetet med mobila besök. Under 2023 genomfördes 2,6 procent av öppenvårdsbesöken (inklusive privata vårdgivare) som mobila besök. Det är en liten ökning jämfört med de senaste åren men en minskning sedan tiden innan pandemin. Ungefär 70 000 mobila besök genomfördes under 2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinna	2,9 %	2,8 %	1,9 %	2,2 %	2,5 %
Man	3,5 %	3,2 %	2,1 %	2,6 %	2,8 %
Totalt	3,2 %	3,0 %	2,0 %	2,4 %	2,6 %

Tabell 9. Andel mobila besök av alla öppenvårdsbesök.

Nära och sammanhållen vård

Utvecklingen av en nära och sammanhållen vård utgår från personcentrering, och drivs både internt i regionen och i samverkan med länets kommuner, Sydöstra sjukvårdsregionen och på nationell nivå. En stor del av arbetet under 2023 kretsade kring utvecklingen av primärvården som navet i den nära vården. Samtidigt sker många och breda insatser för att stärka en nära och sammanhållen vård.

Äldrevårdsmottagningarna på länets vårdcentraler är ett exempel (läs i nedslaget).

Äldrevårdsmottagningar i Östergötland – ett gott exempel

Äldrevårdsmottagningarna fyller ett behov av trygghet och kontinuitet, ger en stabilare hälsa och minskar antalet vård dagar i slutenvården. Även Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, lyfter fram Region Östergötlands äldrevårdsmottagningar som ett gott exempel nationellt. I den pågående SAFE-studien (Secure And Focused primary care for older pEople) följs vårdcentralernas arbete med helhetsbedömningar och uppföljningar av personer över 75 år som har en ökad risk att hamna på sjukhus. Studien pågår till hösten 2025 och syftet är att utvärdera om en proaktiv arbetsmodell i primärvården bidrar till ett minskat behov av slutenvård i en äldre population med förhöjd risk för sjukhusinläggning.

Region Östergötland fortsätter också att definiera framtida utbudspunkter i länet för en nära och sammanhållen vård, med allt från vårdcentrum till närvårdsplatser och olika nivåer på vårdcentraler och mottagningar.

Samarbetet med kommunerna för en mer sammanhållen vård har intensifierats. Det har bland annat bidragit till bättre samverkan vid utskrivningar av inneliggande patienter. Det

finns också tendenser till att antalet utskrivningsklara patienter på sjukhusen har minskat jämfört med 2022. Antalet ligger dock kvar på en hög nivå jämfört med åren dessförinnan.

Under året har arbetet för en sammanhållen journal mellan kommun och region fortsatt. I alla 13 kommunerna har medarbetarna fått utbildning och har nu tillgång till viss

information i Region Östergötlands journalsystem. Meddelandefunktionen mellan regionen och kommunerna har börjat införas i alla fem pilotkommuner. Utvärderingen visade på stor nytta för samverkan och dialog mellan de inblandade aktörerna, och Ledningsgrupp vård och omsorg (LGVO) har beslutat att funktionen ska erbjudas samtliga kommuner. En dialog pågår också kring andra delar i journalsystemet, till exempel remissmodulen och att kommunerna skulle kunna använda journalsystemet som dokumentationssystem inom ramen för hälso- och sjukvårdslagen. En eventuell integration mellan kommunens system och journalsystemet diskuteras också. Under 2024 planerar Region Östergötland och kommunerna att ta fram ett övergripande avtal som ska förenkla kommunernas användning av regionens journalsystem. Om alla aktörer runt patienten får ökad tillgång till relevant information, kommer det att underlätta och stärka samarbetet, öka förståelsen mellan huvudmännen och bidra till en ökad patientsäkerhet. Det långsiktiga målet med en mer sammanhållen journal är en effektivare informationshantering mellan region och kommun, samt frigjord tid för regionens och kommunens medarbetare.

LGVO har beslutat att under 2024 utreda införandet av en gemensam samverkansstruktur för barn och unga i Östergötland. Utredningen ska ha fokus på tidigt samordnade insatser, förebyggande arbete, resurseffektivitet och uppföljning. Den ska bygga på delaktighet med barn, unga och deras familjer.

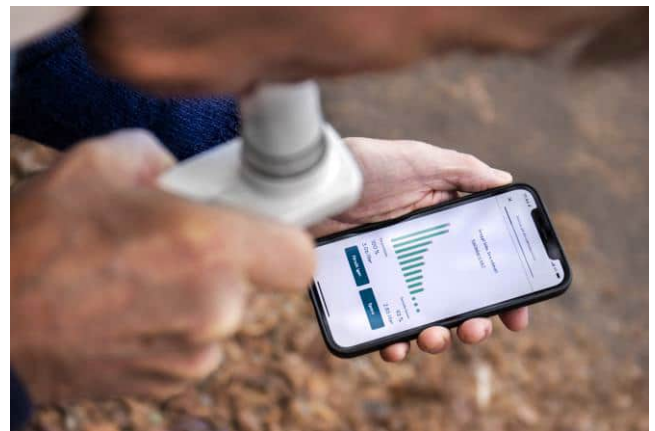
Utifrån samsjuklighetsutredningen har LGVO också, inom området skadligt bruk och beroende, börjat förbereda för en eventuell överföring av verksamhet från kommunerna till regionen.

Region Östergötland har under 2023 fortsatt prioritera insatser för ett ökat medskapande och ökad delaktighet för patienter och närstående, genom dokumenterade överenskommelser mellan patienten och vården (tidigare kallat patientkontrakt). Det har bland annat gjorts genom aktiviteter för att utveckla fast vårdkontakt och planering för att testa mallen för överenskommelserna. Fokus är gemensam planering och överenskommelse mellan patient och vårdgivare, att patient ska veta om sitt nästa steg, och vart hen vänder sig vid behov av kontakt med vården oavsett vårdbehov. Vid

införande av *Personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp* (PSVF) inkluderas en dokumenterad överenskommelse systematiskt.

Tillgång till en vårdplan är viktigt för både patienten och medarbetaren. Under 2023 upprättades drygt 4 400 vårdplaner i Region Östergötland, vilket är en ökning med knappt fem procent jämfört med 2022. Samordnade individuella planer (SIP) är värdefullt när en patient behöver vård av olika aktörer, och det är lagstadgat att kommun och region ska upprätta en SIP när det finns behov av det. Antalet upprättade SIP:ar har dock minskat i Östergötland de senaste åren, både vid avslutade öppenvårdskontakter och vid utskrivning från slutenvård.

Det tvååriga pilotprojektet *Patientens kunskapsstöd* startade under året, som en del i Sydöstra sjukvårdsregionens gemensamma arbete för att stärka patientens egenkraft och möjlighet att skapa sin egen vård tillsammans med hälso- och sjukvården. Arbetet integreras med förberedelserna för sammanhållen planering på 1177 som leds av Inera.

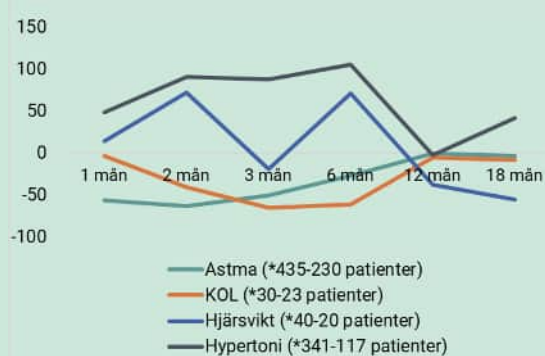
Breddinförandet av egenmonitorering pågår. Vid slutet av 2023 hade cirka 900 personer egenmonitorering via ImagineCare. Medelåldern var knappt 53 år och det var något fler kvinnor än män. I början av 2023 hade knappt 490 patienter egenmonitorering och användandet ökade alltså med ungefär 85 procent under året. De vårdenheter i Region Östergötland som använder egenmonitorering med ImagineCare mest är VC Mjölby, VC Boxholm, VC Ekholmen, VC Cityhälsan centrum, VC Lambohov och Allergicentrum. Under hösten påbörjades ett arbete med gemensamma medicinska riktlinjer för de diagnoser där egenmonitorering erbjuds i primärvården, för att skapa förutsättningar för ett bredare införande.

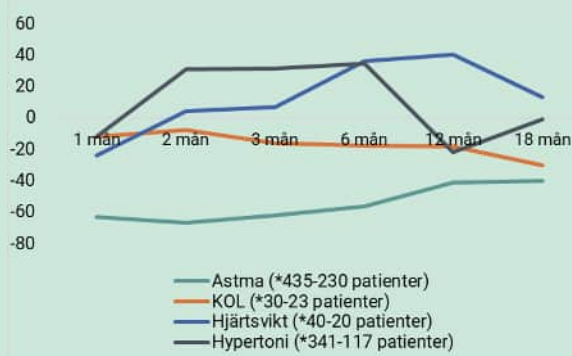
Egenmonitorering

Breddinförandet av egenmonitorering via ImagineCare har fortsatt, och antalet användare ökade under året. Bland de patienter som egenmonitoreras märks tendenser till en minskad vårdkonsumtion och en förflyttning från fysiska besök till besök över internet.

- Den största andelen som egenmonitoreras är gruppen med astma och hypertoni.
- I gruppen med astma och KOL minskade vårdkonsumtionen tydligt över en period om ett och ett halvt år, både när det gäller antal besök och kostnaden per kontakt.
- För gruppen med hypertoni sjönk blodtrycket efter cirka två månaders mätning.
- I gruppen med hjärtsvikt minskade vårdkonsumtionen tydligt, men först ett år efter påbörjad egenmonitorering.

Figur 12. Förändring av vårdkonsumtion över tid för patienter med egenmonitorering

Figur 13: Förändring av antalet kontakter med vården över tid för patienter med egenmonitorering

Uppdrag från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Uppdrag 2023	Status
<p>●</p> <p>Utarbeta en generalplan för tillgänglighet i vården för perioden 2023–2025 i syfte att steg för steg öka tillgängligheten till hälso- och sjukvård, tandvård och rehabilitering. Särskilt fokus på att påtagligt förbättra tillgänglighet för cancerpatienter, barn och unga i första linjen med psykisk ohälsa och barn- och ungdomspsykiatri samt telefontillgängligheten till vårdcentralerna och 1177. (HSN)</p>	<p>Under året har en generalplan tagits fram för tillgänglighet 2023–2025. Rapporten innefattar en beskrivning av tillgängligheten och en analys kopplat till vårdcentralerna och den specialiserade vården. Rapporten innehåller också en mer långsiktig målsättning och stegvisa förbättringsmål för tillgängligheten i Östergötland. Målsättningen är inarbetad i HSN:s överenskommelser och i regelböckerna. Det finns ett fortsatt behov av analyser för att täcka samtliga vårdområden.</p> <p>Den datadrivna modellen för produktionsplanering i Folktandvården visar att alla prioriterade grupper i länet omhändertas. Antalet tandvårdsbesök inom Folktandvården var lägre under 2023 än under 2022. Det beror främst på färre behandlare under året. Inom specialisttandvården besvaras och prioriteras inkomna remisser inom utsatt tid.</p> <p>Fortfarande råder stora utmaningar i många verksamheter när det gäller tillgängligheten. Flera initiativ pågår på olika nivåer för en bättre tillgänglighet, bland annat ett fortsatt införande av produktionsstyrningsmodellen och genomgångar av väntelistor.</p>

<p>● Främja patientrörlighet mellan regioner, via den fristående vårdlotsen och nationell vårdförmedling, i syfte att öka möjligheterna att få vård i tid. (RS)</p>	<p>Den fristående vårdlotsen medverkar i alla relevanta sammanhang, som forum om avtalsfrågor samt arbetsgrupper och nätverk för tillgänglighet. En vårdlotsfunktion finns även lokalt på alla kliniker och ingår i nätverket för tillgänglighet, tillsammans med alla andra medarbetare som jobbar med tillgänglighetsfrågor. På så sätt knyts funktionen ihop med övriga kompetenser på flera nivåer. Det ger patienterna bättre förutsättningar att kunna använda sig av vårdgarantin och, om möjligt, få vård snabbare någon annanstans.</p>
<p>● Ta fram en handlingsplan på hur en kraftfull omfördelning över tid kan ske riktat mot vårdcentralerna både ekonomiskt och personellt. (RS, HSN)</p>	<p>Inför 2023 förstärktes vårdcentralerna med 90 miljoner kronor som innebar satsningar på digital vårdcentral, utökade jourcentralen, vårdcentralernas insatser på särskilda boenden, samordnat medicinskt omhändertagande av personer med funktionshinder (SMO), hälsosamtal, närområdesansvar och preventiva insatser samt en generell ökning av ersättningen enligt ACG-systemet¹.</p> <p>I linje med omställningen till nära vård pågår en kontinuerlig omfördelning för att stärka primärvården som nav. Arbetet är långsiktigt och kommer att fortsätta. Ingen specifik handlingsplan har tagits fram. Eftersom det ekonomiska läget är så allvarligt behöver beslut och satsningar värderas samlat i arbetet med att få en ekonomi i balans.</p>
<p>● Fortsätta att införa funktionaliteten vårdcentrum i länets kommuner. (RS)</p>	<p>Arbetet pågår med att definiera framtida utbudspunkter i länet med allt från vårdcentrum till olika nivåer på vårdcentraler och mottagningar. Viktiga faktorer för planeringen är kommunernas detaljplaner, den demografiska utvecklingen och framtida vårdbehov. Utvecklingen med fler digitala kontakter kan öka tillgängligheten och påverka behovet av fysiska byggnader i framtiden.</p> <p>Status gällande pågående vårdcentrumprocesser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Förstudie Kinda är slutförd. Närvårdsplatser har etablerats i samverkan med kommunen gällande befintliga kommunala korttidsplatser. - I Valdemarsvik fortsätter dialogen kring fastighetsinvesteringen. - Förstudie kring Lasarettet i Motala (LiM) pågår. - Dialogen med Mjölby kommun fortsätter.
<p>● Utarbeta och utveckla uppdrag och ersättningsystem för länets vårdcentrum. (HSN)</p>	<p>En utredning kring framtida investeringsstrategier pågår och primärvården ser över framtida utbudspunkter i länet. I båda dessa arbeten ingår att definiera vårdcentrumen och dess innehåll. Det behöver göras för att i nästa steg ta fram ett ersättningsystem.</p>

¹ Adjusted Clinical Groups

<p>●</p> <p>Inrätta en mobil tandvårdsklinik för att förbättra tillgängligheten till tandvården och förbättra munhälsan i hela Östergötland. (HSN)</p>	<p>Förutsättningarna för en mobil tandvårdsklinik har utretts och alternativa förslag har tagits fram.</p> <p>Folktandvården öppnade en digital mottagning under sommaren. Syftet är att erbjuda patienter en högre tillgänglighet efter behov, men också att avlasta de fysiska klinikerna genom digital rådgivning och behovsbedömning.</p> <p>Region Östergötland har under året gjort en ny upphandling av uppsökande verksamhet för vissa äldre och funktionshindrade som omfattas av regionens tandvårdsstöd. H.F. Oral Care AB, som har inrättat en mobil tandvårdsklinik, fick förnyat uppdrag.</p> <p>Under 2024 kommer uppföljning ske av att H.F. Oral Care AB:s mobila tandvårdsklinik har undersöknings- och behandlingsmöjligheter (inklusive röntgen) motsvarande hemtandvård nivå 2 samt att de följer de krav och begränsningar som gäller för hemtandvård.</p>
<p>●</p> <p>Utarbeta kriterier för när listningstak för vårdcentraler ska beviljas i enlighet med 7 kap. 3c § HSL samt implementera dessa. (HSN)</p>	<p>Kriterier är ännu inte framtagna. En konsekvensbeskrivning av listningstak har tagits fram och lämnats för fortsatt politisk beredning. Det har resulterat i att begreppet listningsstopp används, i stället för listningstak, i regelboken för 2024. Frågan kan komma att diskuteras vidare inför regelboken 2025</p>
<p>●</p> <p>Utveckla ersättningsystemet för att säkerställa en god läkarmedverkan i den kommunala omsorgen inklusive korttidsplatser. (HSN)</p>	<p>En ny ersättningsmodell för vårdcentralerna trädde i kraft vid årsskiftet 2022/2023. I den modellen ingår en särskild ersättning med en summa per plats för ansvaret vid särskilt boende, utöver den ordinarie ACG²-ersättningen. Närsjukvården har läkaransvaret på korttidsplatser och får ersättning för det uppdraget. När en vårdcentral utför uppdraget i stället för närsjukvården får vårdcentralen ersättning.</p> <p>En uppföljning av satsningen på läkarmedverkan på särskilda boenden under 2023, görs under första kvartalet 2024.</p>
<p>●</p> <p>Initiera en pilot, för eventuellt kommande breddning, av ett generellt anställningserbjudande för nya färdiga allmänspecialister bestående av en patientlista om 1100 patienter samt preciserad utvecklingstid varje arbetsvecka och möjlighet till visst antal utbildningsdagar varje år. (RS)</p>	<p>Primärvårdcentrum har infört ett generellt erbjudande till alla nya, färdiga specialister bestående av en patientlista om 1 100 patienter. Erbjudandet har kommunicerats internt och marknadsförs i annonser.</p> <p>En riktlinje för kompetensutveckling för läkare i Primärvårdcentrum är under slutjustering.</p>

² Adjusted Clinical Groups

<p>● Ta fram en konsekvensbeskrivning, handlingsplan samt tidplan för att långsiktigt uppnå Socialstyrelsens måltal kring antal listade patienter per allmänspecialist. (RS)</p>	<p>Beräkningsmodellen, inklusive tidplan, är justerad och en handlingsplan är framtagen. Uppdraget bedöms som tillfredsställande genomfört utifrån att en handlingsplan är framtagen. Fortfarande råder dock utmaningar och det krävs ett långsiktigt arbete för att nå måltalet.</p>
<p>● Inrätta en centralt placerad äldrevårdsansvarig funktion, med ett strategiskt och övergripande ansvar för målgruppen äldre i länet. (HSN)</p>	<p>Under 2023 har en uppdragsbeskrivning för en äldrevårdsansvarig funktion tagits fram, i samarbete med professionen och representanter från kommunerna. Planen är att funktionen ska inrättas under 2024.</p>
<p>● Intensifiera arbetet med att förebygga inläggningar och återinläggningar på sjukhus för personer 65+ i samverkan med kommunerna. (HSN)</p>	<p>På cirka 90 procent av länets vårdcentraler finns det äldrevårdsmottagningar för personer över 75 år med många vårdkontakter de senaste månaderna.</p> <p>I samverkan med kommunerna fortsätter arbetet med samordnad vård- och omsorgsplanering, samt utvecklingen av närvårdsplatser för patienter som befinner sig i gränslandet mellan vårdcentral och akutsjukhus.</p> <p>Införandet av egenmonitorering fortsätter inom både primär- och specialistvården, i nära samverkan med kommunal vård och omsorg, som ytterligare ett sätt att minska återinläggningarna.</p>
<p>● Initiera en eller flera piloter av mobila distriktssköterskemottagningar på mindre orter och landsbygd. (HSN)</p>	<p>Alla verksamheter som kan vara aktuella för uppdraget har fått en förfrågan om att driva en pilot för mobila distriktssköterskemottagningar. Under 2023 har ingen av dem sett möjlighet att bedriva den formen av verksamhet.</p>
<p>● Initiera en eller flera piloter inom primärvården med utökade öppettider till 12 timmar per dag. (HSN)</p>	<p>Av fyra intresserade kommer två vårdcentraler, en i Linköping och en i Mjölby, att starta en pilot med utökade öppettider i januari 2024. En ersättningsmodell har tagits fram och även ett uppföljningsunderlag. Eventuella ändringar i regelboken sker tidigast 2025.</p>
<p>● Öppna en fast blodcentral i Norrköping. (RS, HSN)</p>	<p>Planeringen pågår och fokus har primärt legat på att hitta en lämplig lokal i Norrköping. Det finns flera förslag och arbetet behöver konkretiseras under 2024.</p>

<p>●</p> <p>Utveckla första linjens insatser för barn och unga med psykisk ohälsa i samverkan med kommunerna där elevhälsan utgör en central del. (HSN)</p>	<p>Ungdomshälsan startade under november 2023, tillsammans med länets BUP-verksamheter, "En väg in" riktat till personer upp till 18 år med psykisk ohälsa. Alla i målgruppen som behöver kontakt för vård vid psykisk ohälsa ringer ett gemensamt telefonnummer. Där görs ett första bedömningsamtal och triagering till rätt vårdnivå. "En väg in" ger även råd och stöd till personer med enklare former av psykisk ohälsa. Från januari 2024 är verksamheten fullbemannad och i full drift.</p>
<p>●</p> <p>I dialog med invånare/patienter påbörja en samlad översyn av uppdrag och resursbehov för att utveckla vården och forskningen inom området kvinnors sjukdomar och hälsa. (HSN)</p>	<p>Hälso- och sjukvårdsnämndens behovsstyrningsberedning 1 har påbörjat aktiviteter under året, bland annat genom att slutföra en omfattande enkät om vård vid kvinnosjukdomar till kvinnor i regionen. Ytterligare aktiviteter planeras inför återrapporteringen till hälso- och sjukvårdsnämnden senast i december 2024.</p> <p>På den nationella arenan finns sedan 2015 ett riktat statsbidrag kopplat till kvinnors hälsa. Regionen har under den perioden gjort flera resursförstärkningar och satsningar för kvinnors hälsa, vilket är i linje med intentionen i statsbidraget. Statsbidraget gällde även 2023. Det fortlöpande arbetet inom den nationella kunskapsstyrningen bidrar också till området.</p> <p>Kvinnosjukvården i Region Östergötland är generellt stark och har en verksamhet och forskning i framkant. Kvinnokliniken US har mest forskning per anställd i regionen och kvinnokliniken ViN är sedan 2022 en akademisk enhet.</p>
<p>●</p> <p>I dialog med invånare/patienter ta fram en målbild för området skadligt bruk och beroende (utifrån antagandet att regionen kommer att få ett utvidgat uppdrag) samt utifrån den målbilden utveckla det framtida uppdraget till verksamheten och i övrigt förbereda en verksamhetsöverföring från kommunerna. (HSN)</p>	<p>Dialogen med invånare och patienter har inte startat. Ett visst arbete har påbörjats, i samverkan med kommunerna via Ledningsgrupp vård och omsorg (LGVO), för att utveckla vård och insatser i linje med samsjuklighetsutredningen. Det arbetet kan dock starta först när nationella beslut har fattats utifrån samsjuklighetsutredningens förslag.</p>
<p>●</p> <p>I dialog med invånare/patienter påbörja en samlad översyn av uppdrag och resursbehov för att utveckla vården och tillgängligheten inom</p>	<p>Hälso- och sjukvårdsnämndens behovsstyrningsberedning 3 har som ett led i översynen haft en dialog med patientföreträdare, verksamhetsföreträdare från Regionalt cancercentrum sydöst, vårddirektör och företrädare för regionens ackrediteringsprojekt OECl³. Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhetsförlagda uppföljning under oktober hade temat standardiserade vårdförlopp (SVF) inom cancersjukvården. Fokus låg på ledtider, kontaktsjuksköterska, patientkontrakt och rehabilitering. Översynen fortsätter under 2024.</p>

³ Organisation of European Cancer Institutes

<p>området cancersjukdomar. (HSN)</p>	
<p>● I dialog med invånare/patienter ta fram en plan för att stärka den palliativa vården i Region Östergötland samt, i samverkan med kommunerna, utreda förutsättningarna för hospiceverksamhet i Östergötland. (HSN)</p>	<p>Ett nationellt, personcentrerat standardiserat vårdförlopp (PSVF) finns framtaget för palliativ vård. Region Östergötland ska under våren 2024 göra en gap-analys av det nationella standardiserade vårdförloppet och den palliativa vården i regionen. Utifrån eventuella behov eller gap kan en värdering om hospice göras.</p> <p>Inom ramen för LGVO gjorde Sakområdesnätverk Palliativ vård en egen analys under året. Fokus var palliativ vård ur både kommunalt och regionalt perspektiv, med en särskild inriktning på områden där det kan vara aktuellt att samverka. Analysen identifierade flera förbättringsområden.</p> <p>Hälso- och sjukvårdsnämndens behovsstyrningsberedning 4 påbörjade uppdraget under 2023 och kommer att lägga stort fokus på det under 2024. Särskilt viktigt blir samverkan med olika organ och verksamheter som har koppling till den gap-analys som ska göras. Fokusintervjuer är planerade till våren och sensommaren 2024.</p>
<p>● Utreda och etablera vårdval inom gynekologin och kvinnosjukvården. (HSN)</p>	<p>I november godkände hälso- och sjukvårdsnämnden regelboken för vårdval gynekologi i öppenvård. Regelboken har tagits fram med bred delaktighet från de berörda verksamheterna, och hänsyn har tagits till de risk- och konsekvensanalyser som har gjorts. Beslutet innebär att vårdvalet kan starta 1 mars 2024.</p>
<p>● Utreda förutsättningarna för att införa vårdval inom olika delar av specialistsjukvården samt rehabiliteringen i syfte att öka tillgängligheten och mångfalden för patienterna och medarbetarna. (HSN)</p>	<p>En regelbok för samtalsbehandling inom specialistpsykiatri är beslutad. Vårdvalet startar 1 januari 2024 och auktorisationsansökningar från både befintliga och nya leverantörer har kommit in.</p> <p>Vårdval för gynekologi startar 1 mars (se uppdrag ovan).</p> <p>Arbete fortsätter kring fler eventuella vårdval under 2024.</p>
<p>● Ökad och strukturerad samverkan mellan Region Östergötland och privata vårdgivare. (HSN)</p>	<p>Ett branschråd med representanter för privata vårdgivare har inrättats, som hade ett första möte i november. Mötet var uppskattat och uppslutningen var god från både privata vårdgivare, HSN-politiker och tjänstepersoner. Det var ett tillfälle för Region Östergötland att ge viktig information om det ekonomiska läget, omställningen till nära vård och IT-utvecklingen men också ett forum för dialog kring angelägna frågor.</p> <p>En processkartläggning pågår för att förtydliga och effektivisera etableringsprocessen för privata vårdgivare som har avtal med Region Östergötland. I arbetet ingår avtalskunskap, informationsdelande, paketering av IT-tjänster, debiteringsmodeller, uppdatering av checklista samt skapande av nya samverkansytter. Kartläggningen väntas vara klar våren 2024.</p>

<p>●</p> <p>Utveckla, tillgängliggöra och marknadsföra Region Östergötlands digitala tjänster i syfte att öka nyttjandegraden bland medborgare och patienter. Särskilt fokus ska läggas på egenmonitorering för patienter med kroniska sjukdomar och digital rehabilitering. (RS, HSN)</p>	<p>Det har under året varit stort fokus på att marknadsföra den nya digitala tjänsten 1177 direkt. Kommunikationen har skett brett via annonser i digitala kanaler och i radio, genom pressmeddelanden, nyheter och ett specialnummer av Hälsotecken. Ett informationsmaterial om den nya tjänsten har tagits fram och skickats ut till alla vårdcentraler och regionala rehabiliteringsmottagningar i Östergötland.</p> <p>Med anledning av 1177 direkt, har även övriga kontaktvägar till vården setts över för en tydlig kommunikation till invånarna.</p> <p>Under sommaren annonserade Region Östergötland i radio för att marknadsföra 1177.se, för att fler skulle ta del av de egenvårdsråd och e-tjänster som finns där. Ett patientmaterial togs också fram om "Så söker du vård i sommar".</p> <p>Även möjligheten att boka tid på 1177.se för vaccination mot influensa, covid-19 och TBE har kommunicerats.</p> <p>Ett patientmaterial för egenmonitorering finns framtaget sedan tidigare och användes under året för att informera om konceptet. Antalet patienter som nyttjar egenmonitorering ökade under året.</p>
<p>●</p> <p>Införa "1177 direkt" i samtliga aktuella verksamheter enligt plan. (RS, HSN)</p>	<p>Fas ett av införandet av 1177 direkt slutfördes hösten 2023 enligt tidplanen.</p> <p>Under hösten 2023 inleddes en fördjupad utvärdering av 1177 direkt med en omfattande journalgranskning, en analys av avvikelser samt en undersökning av hur patienterna upplever tjänsten. Utvärderingen fortsätter under första kvartalet 2024.</p> <p>Utifrån utvärderingen ska beslut fattas om det fortsatta införandet av tjänsten i andra verksamheter. Införandet framöver ska ha fokus på ärendövertagning, nya vårdflöden, arbetsflöden och utfasning av andra digitala tjänster.</p>
<p>●</p> <p>Öka antalet hälsofrämjande insatser inom ramen för det utökade områdesansvaret. Samverkan ska ske inom ramen för Överenskommelse med idéburen sektor. (RS, HSN)</p>	<p>Samtliga vårdcentraler ska driva systematiska utvecklingsarbeten, bland annat via <i>Utvecklingspotten</i> där insatserna ska sträva mot att förbättra folkhälsan i vårdcentralens närområde.</p> <p>Majoriteten (42 av 47) av vårdcentralerna har påbörjat ett förbättringsarbete under 2023. Flera av utvecklingsarbetena sker i samverkan med andra aktörer i närområdet och syftar till att motverka ensamhet samt stärka hälsan och egenkraften hos invånarna. Här finns det dock förbättringspotential när det gäller samverkan med civilsamhället och idéburen sektor. Utvecklingsarbetena kommer att pågå under två år.</p> <p>På Region Östergötlands webbplats finns mer information om utvecklingspotten och de insatser som pågår.</p>

Styrtal från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Styrtal 2023	Utfall och kommentar
<p>✘</p> <p>Oplanerade återinläggningar inom 30 dagar för patienter 65+ år ska minska.</p>	<p>Under 2023 återinlades knappt 14 procent av patienterna över 65 år oplanerat inom 30 dagar (kvinnor 13 procent, män 15 procent). Det var i stort sett oförändrat jämfört med 2022 då drygt 14 procent återinlades och något lägre än 2021 då 15 procent återinlades.</p>
<p>✓</p> <p>Antal vård dagar per månad för utskrivningsklara patienter ska minska.</p>	<p>Totalt upptog färdigbehandlade patienter vårdplatser motsvarande cirka 14 150 vård dagar under 2023 vilket motsvarar i snitt ungefär 1 180 vård dagar per månad. Det är en minskning med 2 procent jämfört med 2022, men en ökning med 36 procent jämfört med 2021. Av de färdigbehandlade har det varit fler kvinnor än män. Vård dagar för utskrivningsklara patienter var högre för kvinnor än män, 54 procent respektive 46 procent under 2023 (2022: 52 procent kvinnor respektive 48 procent män)</p>
<p>—</p> <p>Det genomsnittliga antalet listade patienter/läkare ska minska i primärvården.</p>	<p>Antalet ST-läkare och specialistläkare i primärvården ökade under 2023 men nivån är långt från Socialstyrelsens riktlinjer om 1 100 listade per specialistläkare. Antalet listade patienter per läkare var under 2023 cirka 2 200 exklusive övergångslösningar med underläkare och hyrläkare. Om underläkare och hyrläkare inkluderas, är nivån cirka 1 650 listade per läkare. Eftersom en ny rutin för listning infördes under året, går det inte att få fram jämförbara siffror från 2022.</p>
<p>✓</p> <p>Antal personer som har egenmonitorering ska öka.</p>	<p>Vid årets slut hade 900 patienter egenmonitorering via ImagineCare. Det är en ökning med nästan 85 procent sedan förra årsskiftet då 490 patienter egenmonitorerades.</p>
<p>✓</p> <p>Antal kommuner som har installerat och använder Cosmic ska öka.</p>	<p>Samtliga 13 kommuner har installerat Region Östergötlands journalsystem Cosmic och använder allt fler informationsmängder och funktioner. Arbetet kommer att behöva fortsätta.</p>
<p>✘</p> <p>Region Östergötland ska klara tillgänglighetskraven i den så kallade "kömiljarden".</p>	<p>De nio ingående indikatorerna har mätts varje månad januari – november, vilket innebär totalt 90 prestationer. Region Östergötland klarade helt eller delvis 17 av dessa (19 procent), vilket var sämst av regionerna i landet. Riksgenomsnittet var 48 och den bästa regionen nådde 78 klarade prestationer. Östergötland klarade flest prestationskrav när det gäller indikatorerna nybesök, utredningar och behandlingar inom barn- och ungdomspsykiatri.</p>

Fokusområde: Hälso- och sjukvård med hög kvalitet och utvecklingskraft i framkant

Region Östergötlands arbete för att säkerställa kvaliteten och ständigt utveckla vården handlar på övergripande nivå om kunskapsstyrning, universitetssjukvård, nationell högspecialiserad vård samt utveckling av olika ramverk som stärker kvalitet och utveckling i hälso- och sjukvården.

Kunskapsstyrning

Utvecklingen av den sammanhållna strukturen för kunskapsstyrning pågår inom Region Östergötland sedan tidigare genom att kontinuerligt införa standardiserade vårdförlopp för cancer samt personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp. Arbetet pågår även med att ta fram ett enhetligt arbetssätt för den lokala strukturen för kunskapsstyrning. Den ska utgöra en länk till nationell och regional nivå när nya nationella kunskapsstöden införs men också fånga upp frågor i verksamheten och hos patienterna. För att göra informationen om de nationella kunskapsstöden tillgänglig, har regionens nya vårdgivarwebb strukturerats enligt kunskapsstyrningens programområden. Där får användarna direkt tillgång till nationell information samt de tillägg som är aktuella för Region Östergötland. Vårdgivarwebben lanserades i september.

Forskning och nationell högspecialiserad vård

Universitetssjukvårdens kärnverksamhet innehåller utöver ordinarie vård även forskning, utbildning och utveckling. I ALF-utvärderingen 2023 bedömdes Region Östergötland ha hög/god kvalitet avseende forskningens genomslag, samhällsnytta samt förutsättningar. Baserat på utvärderingen har tilldelningen av statliga ALF-medel för forskning ökat med 3,3 procent, att jämföra med ett rikssnitt på 2,5 procent. Utvärderingen visade också på förbättringsområden och flera arbeten har initierats under året. Viktiga delar i detta arbete är kompetensförsörjning och en säkrad akademisk återväxt, ökade möjligheter till omsättning av beviljad forskningstid, stärkt forskningsmiljö, ökat utbyte med andra aktörer och ökad patientmedverkan.

Region Östergötland har åtta tillstånd för att bedriva nationell högspecialiserad vård (NHV).

Tre tillstånd har beviljats under året: vård vid könsdysfori, svåra hudsymptom och högisolering vid högsmittsamma sjukdomar. I april startade vårdområdet neuromuskulära sjukdomar, som Region Östergötland hade fått tillstånd för sedan tidigare. Under året har en rapport tagits fram om nuvarande status, potentiella områden att söka och förslag på strategier för att möta framtida identifierade behov gällande NHV-verksamheten. Förberedelser pågår för ytterligare ansökningar om tillstånd som utlyses i januari 2024. Vid kommande utlysningar kan/bör Region Östergötland ansöka om områdena rekonstruktiv kirurgi vid inflammatorisk tarmsjukdom, extrakraniella kärlanomalier, thoraxapertursyndrom och barnmisshandel.

Informationsdriven utveckling

Informationsdriven utveckling handlar om strukturerad vårdinformation, delning av data, precisionsmedicin och AI-tillämpningar. Flera aktiviteter pågår inom detta område. Det handlar bland annat om datalagring, strukturerad vårddata och metoder för att införa AI-applikationer. I samband med regionfullmäktiges beslut om treårsbudget 2024–2026 avsattes ramhöjande medel för fortsatt arbete kommande år. En plan är framtagen för området informationsdriven utveckling (inklusive precisionshälsa och AI) och regionstyrelsen beslutade om långsiktiga medel för arbetet under hösten. Arbetet är långsiktigt och viktigt för att både attrahera kompetenta medarbetare och stärka vårdens kvalitet.

I samverkan med Linköpings universitet håller Region Östergötland på att definiera en hälsodataplattform, som ställer stora krav på

datakvalitet. Det pågår ett intensivt arbete med informationskartläggning, datalagringsformer, metoder för validering och införande av AI-applikationer. Andra delar i arbetet är möjligheten att använda distribuerad beräkningskapacitet, metoder för att kvalitetssäkra vårddata samt att skapa och erbjuda utbildning i AI, informatik och variationsanalys. Allt detta är underlag för att utveckla Region Östergötlands användning av AI och precisionsmedicin. Under året har flera steg tagits. Bland annat används sedan sommaren AI-teknik vid samtliga granskningar av mammografibilder i Region Östergötland. Ett precisionsmedicinskt laboratorium startade också i början av året.

Under våren 2023 genomförde RÖ tillsammans med sex andra regioner en RFI (request for information) för en openEHR-plattform för hantering av strukturerad vårddata. Den visade att det finns en relativt mogen marknad för openEHR-plattformar och tillhörande verktyg. RFI:n visade också att det finns goda möjligheter till samverkan mellan regionerna vid ett införande av openEHR-baserade lösningar.

Vinnova gjorde våren 2023, som ett led i regeringens satsning på hantering av hälsodata, utlysningen "Systemdemonstrator för nyttiggörande av vårdens och omsorgens data". Region Östergötland gjorde en ansökan tillsammans med Cambio, Linköpings universitet, PredictMe AB, Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Stockholm och Region Uppsala. Parterna fick bidragsmedel för projektet ASHA med 30 miljoner kronor över fyra år.

Patientsäkerhet och vårdplatssituation

Region Östergötlands patientsäkerhetsarbete fortsätter med utgångspunkt i *Handlingsplan för ökad patientsäkerhet 2022–2025*.

Handlingsplanen är ett styrdokument med en sammanställning av aktiviteter som ska leda till att regionen når de uppsatta målen. Den visar vad som ska göras konkret inom olika områden samt vem eller vilka som ansvarar för arbetet. Ett tydligare och mer uttalat engagemang i patientsäkerhetsfrågor behöver genomsyra organisationen för att öka patientsäkerheten på alla nivåer. Handlingsplanen behöver också få en större genomslagskraft i ledning och styrning.

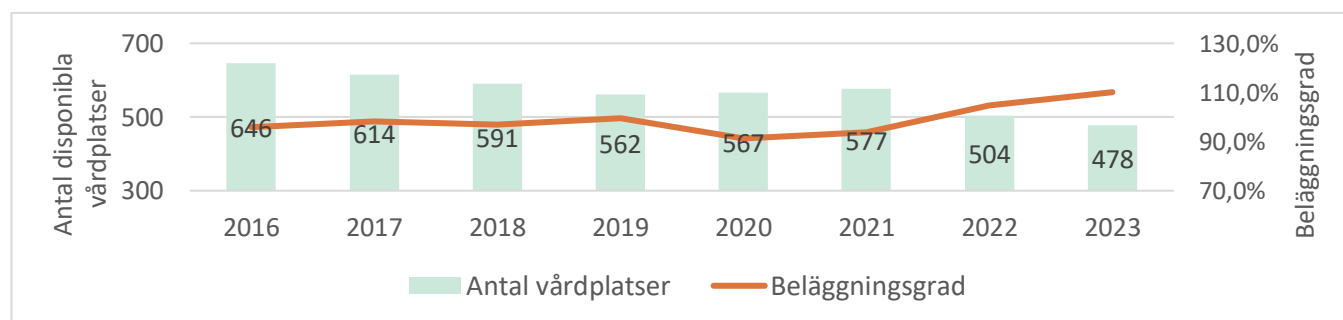
Under året har tre områden för patientsäkerhet som ska stå i fokus 2024 beslutats av regionledningen:

- sepsis – riskförebyggande för vårdrelaterade infektioner,
- fördröjd diagnos och behandling - särskild betoning på kloka kliniska val och utbildning i diagnostisk säkerhet
- vårdplatsbrist – identifiering av sköra patienter.

Avvikelser från hälso- och sjukvården följs upp veckovis för att identifiera och påtala brister på både verksamhets- och systemnivå.

Avvikelseberapporteringen inom vårdområdet ökade 2023 jämfört med 2022 vilket troligtvis är relaterat till vårdens ansträngda läge.

Faktorer som ökar risken för vårdskador är den ansträngda situationen inom tre områden; mottagningar i öppenvården, diagnostik och vårdplatser. Värt att notera är att antalet disponibla vårdplatser minskade under året fram till tredje kvartalet 2023, för att under sista kvartalet öka med cirka 10 platser till drygt 490 i december. Det genomsnittliga antalet vårdplatser under 2023 var knappt 480 vilket är färre än året innan. Se figur 14.

Figur 14. Disponibla vårdplatser och beläggingsgrad (somatisk vård, vuxna), genomsnitt per år under åren 2016 till 2023.

Överbeläggningarna fortsätter att öka på årsbasis och beläggningsgraden var 110 procent under 2023, att jämföra med 105 procent 2022. Eftersom överbeläggningar är starkt relaterade till antalet vårdplatser följer beläggningsgraden utvecklingen av antalet vårdplatser. Tredje kvartalet var beläggningsgraden temporärt uppe i över 113 procent.

Även om den vetenskapliga litteraturen inte ger en entydig bild av vilken beläggningsgrad som är optimal, visar den på patientsäkerhetsrisker vid en beläggningsgrad över 80–90 procent. Region Östergötland hade under 2023 således en beläggning som låg 20–30 procentenheter över den rekommenderade för patientsäker vård.

Även utlokaliseringen av patienter påverkas av tillgången till vårdplatser i de olika verksamheterna. Antalet utlokaliseringar per vårdplats har dock minskat under 2023.

År	ViN	US
2022	3,0	6,3
2023	2,3	6,0

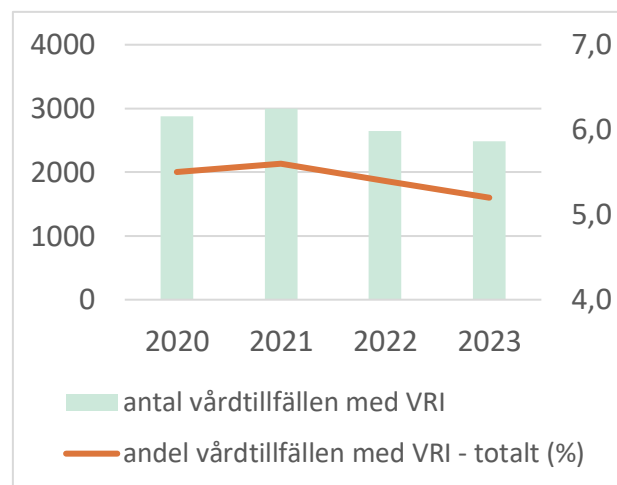
Tabell 10. Antal utlokaliserade patienter/100 vårdplatser

Inom patientsäkerhetsområdet är även arbetet för att förebygga vårdrelaterade infektioner (VRI) viktigt. Under 2023 fortsatte minskningen av VRI. Se figur 15. Det är en större andel män än kvinnor som drabbas. Ett arbete pågår för att även kunna följa utvecklingen även inom öppenvården. Den punktprevalensmätning som genomfördes under våren visar att regionen hade cirka 10 procent VRI, det var i linje med det nationella genomsnittet i mätningen. Det är dock höga värden och det aktiva kvalitetsarbetet med patientsäkerheten behöver fortsätta.

I arbetet med att förhindra sepsis, som är ett av de tre beslutade fokusområden för patientsäkerhet under 2024, är riskförebyggande mot infartsrelaterade infektioner en av de beslutade insatserna.

Under 2023 anmäldes 81 fall enligt lex Maria. Över hälften av anmälningarna (57 procent) handlade om fördröjd diagnos och behandling. Orsakerna återfinns i bristande samordning av vården, administrativa rutiner och bristande tillgänglighet. Lex Maria som verktyg åskådliggör den yttersta konsekvensen av brister

i vården och talen är i förhållande till den samlade vårdverksamheten små. Detta är ett trubbigt verktyg för att ensamt analysera vårdens tillkortakommanden, dock bidrar anmälningarna till att belysa problemområden och fokusera på dessa.

Figur 15. Antal vårdtillfällen i somatisk slutenvård med VRI (vänster y-axel) samt andel vårdtillfällen med VRI (höger y-axel).

Läkemedel

Inom läkemedelsområdet har fokus under året legat på tillgänglighet, kostnadseffektivitet och säkerhet. Bristen på läkemedel fortsätter att vara ett stort problem internationellt och det läggs mycket tid både lokalt och nationellt för att underlätta för vården och för patienterna så att de får sina behandlingar.

Kostnaderna ökar även för läkemedel. Region Östergötland har gått från att vara en av de regioner som haft lägst läkemedelskostnad per invånare till att ligga i nivå med riksgenomsnittet. Regionens läkemedelskostnader har under senare år ökat mer än övriga regioners och interna dialoger har förts för att verksamheterna ska kunna göra mer kostnadseffektiva val. Samarbetet inom Sydöstra sjukvårdsregionen när det gäller läkemedelsupphandlingar har intensifierats under året.

Inom området säkerhet har flera insatser genomförts för att stödja vården. Till exempel har stödet förbättrats för att öka säkerheten vid ordinationer till barn. Dessutom startade ett arbete i slutet av 2023 för att analysera, följa upp och förebygga läkemedelsavvikelse kopplade till antikoagulantia, som ett led i en säker läkemedelshandling.

Känsligheten för läkemedel ökar till följd av bland annat åldrande med ökad risk för biverkningar och att läkemedlen påverkar varandra på ett ogynnsamt sätt. Andelen äldre patienter med läkemedel som bör undvikas var knappt 10 procent i Östergötland 2023.

Nationella jämförelser medicinsk kvalitet

Vården i siffror är regionernas gemensamma samlingsplats för löpande publicering av data kring hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet. Det är ett verktyg för kvalitets- och förbättringsarbete inom hälso- och sjukvården och ger ett faktaunderlag för dialog och analys. *Vården i siffror* samlar en stor mängd kvalitetsindikatorer och mått som rör hälso- och

sjukvård. De delas in efter både sjukdomstillstånd och olika teman. Statistiken, som hämtas från en mängd kvalitetsregister, hälsodataregister och andra datakällor, gör det möjligt att jämföra den egna regionen med andra regioner och med riket som helhet.

Indikatorerna i *Vården i siffror* är en grund för vidare analyser och förbättringsarbeten. Men bilden ska inte tolkas som heltäckande, utan indikatorerna är snarare signaler på vårdens kvalitet och en fingervisning om områden för vidare analys, utvärdering och förändring. Varje område innehåller en blandning av olika typer av indikatorer, som medicinska resultat och processmått, tillgänglighetsmått och patientrapporterade mått.

Region Östergötland hade 2023 samma eller bättre resultat än riksgenomsnittet i 49 procent av det totala antalet jämförbara indikatorer i Vården i siffror, vilket är samma andel som året innan. Inom de teman och sjukdomsområden som innehåller minst fem indikatorer hade Region Östergötland samma eller bättre utfall än riksgenomsnittet i 24 av 39 områden för senast uppdaterade data, vilket är bättre än 2022.

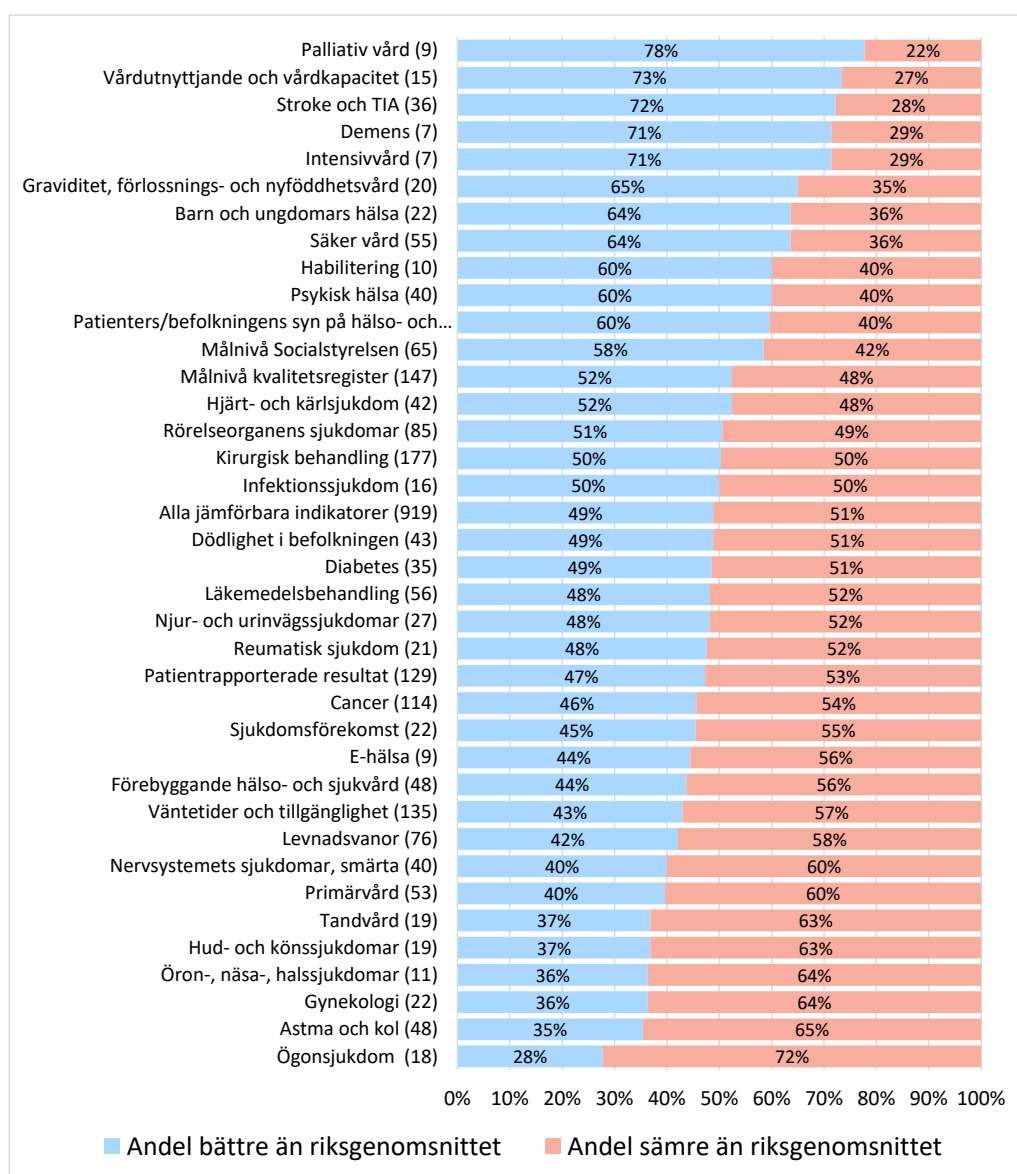
Region Östergötland har mycket bra resultat inom områden som

- palliativ vård
- vårdutnyttjande och vårdkapacitet
- stroke och TIA

- demens
- intensivvård
- graviditet-, förlossnings- och nyföddhetsvård
- barn och ungdomars hälsa
- säker vård

Region Östergötland har ett betydligt sämre resultat än riksgenomsnittet inom områden som

- ögonsjukdom
- astma och KOL
- gynekologi
- öron- näsa- halssjukdomar
- hud- och könssjukdomar
- tandvård.

Figur 16. Andel indikatorer i Vården i siffror, fördelat efter tematisk indelning eller sjukdomsgrupp, där Region Östergötland har samma eller bättre respektive sämre resultat än rikssnittet. Antal jämförbara indikatorer för respektive område anges inom parentes.

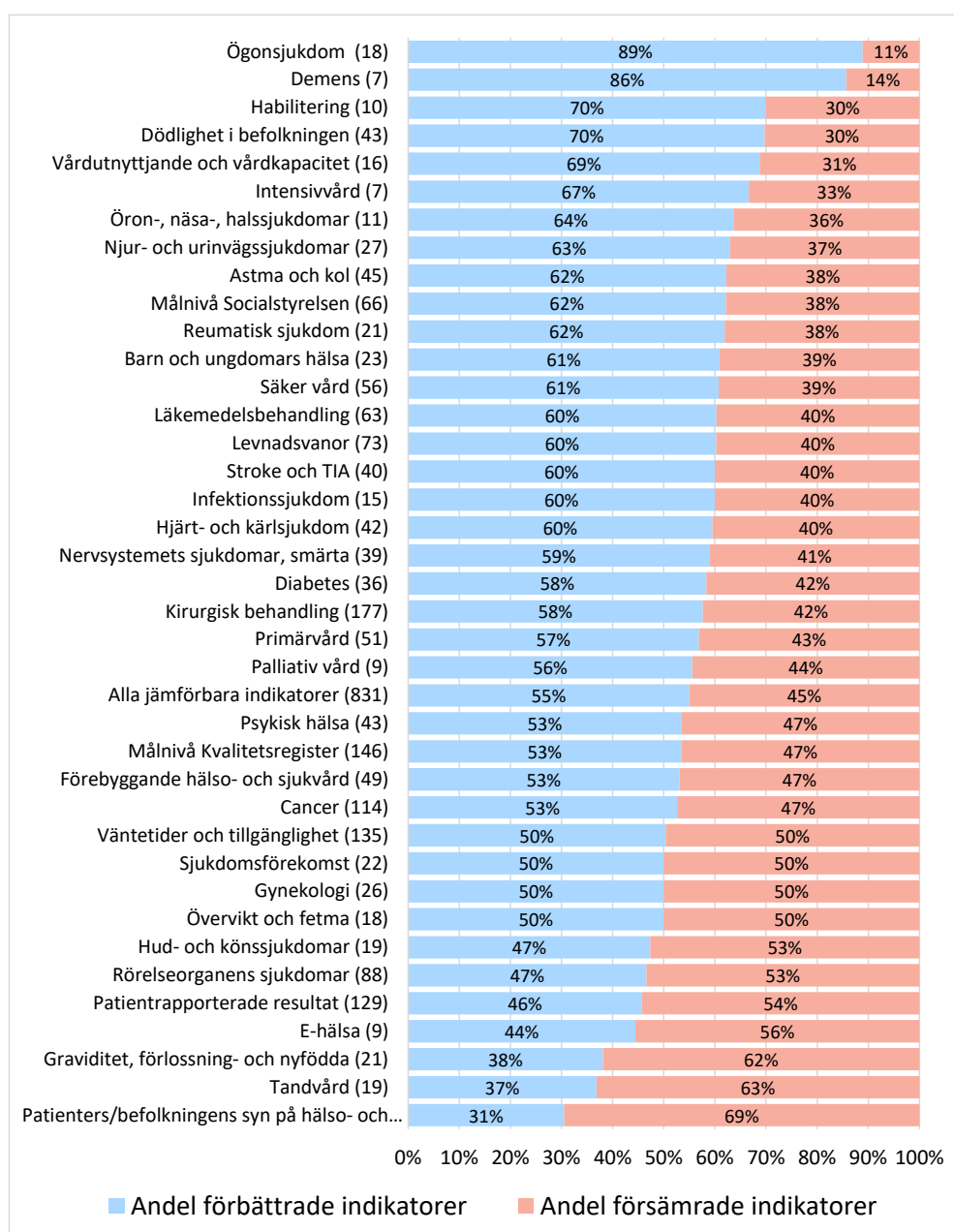
Region Östergötland hade likvärdiga eller bättre resultat inom 55 procent av samtliga indikatorer sedan den föregående mätningen, vilket är ett bättre resultat än förra året. Det har skett förbättringar i 29 av 39 indikatorgrupper vilket är mycket positivt. Stora förbättringar jämfört med föregående mätning var det inom indikatorsområdena

- ögonsjukdom
- demens
- habilitering
- dödlighet i befolkningen
- vårdutnyttjande och vårdkapacitet
- intensivvård

- öron-, näsa-, halssjukdomar
- njur- och urinvägssjukdomar
- astma och KOL
- Socialstyrelsens målnivåer
- reumatisk sjukdom
- barn och ungdomars hälsa
- säker vård.

Större försämringar noteras inom indikatorgrupperna

- patienters och befolkningens syn på hälso- och sjukvården
- tandvård
- graviditets-, förlossnings- och nyföddhetsvård
- patientrapporterade resultat
- rörelseorganens sjukdomar.

Figur 17. Andel indikatorer från vården i siffror, fördelat per tematisk indelning eller sjukdomsgrupp, där Region Östergötland har ett förbättrat/oförändrat eller försämrat resultat jämfört med föregående mätning. Antal indikatorer för respektive område anges inom parentes.

Region Östergötland i SKR:s Häls- och sjukvårdsrapport

SKR:s *Häls- och sjukvårdsrapport* publicerades för femte gången 2023. Den beskriver läget och utvecklingen i hälso- och sjukvården. I rapporten jämfördes regionernas resultat för ett femtiotal indikatorer inom fem olika tematiska områden:

1. Patienters och befolkningens syn på vården
2. Tillgänglighet och väntetider
3. Säker vård
4. Kunskapsbaserad vård och måluppfyllelse i riktlinjer
5. Sjukdomsförekomst och resultat

Region Östergötlands resultat var jämförelsevis goda och hade förbättrats inom området *Sjukdomsförekomst och resultat*, där regionen placerade sig på tredje plats i landet. Även inom området *Kunskapsbaserad vård och måluppfyllelse* hade regionen ett gott resultat med sjunde plats i landet, medan resultatet inom området *Säker vård* var sämre med femtonde plats. Här hade resultatet också försämrats jämfört med året innan.

Region Östergötland hade bäst resultat i landet inom fyra av de totalt cirka 50 indikatorerna.

Uppdrag från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Uppdrag 2023	Status
<p>●</p> <p>Verka för att Universitetssjukhuset i Linköping tilldelas fler tillstånd för nationella vårdenheter inom högspecialiserad vård inom strategiskt viktiga områden. (RS)</p>	<p>Region Östergötland har åtta⁴ beviljade tillstånd för nationell högspecialiserad vård, varav tre har tillkommit under 2023: könsdysfori, svåra hudsymtom och högisoleringsvård vid högsmittsamma sjukdomar.</p> <p>Förberedelser pågår för ytterligare ansökningar om tillstånd som utlyses i januari 2024.</p>
<p>●</p> <p>Utarbeta en långsiktig målbild, plan, infrastruktur och organisation för att stärka sjukvårdens kvalitet, innovation och utvecklingskraft i Region Östergötland, i syfte att vara bland de bästa i landet inom området precisionshälsa. (RS)</p>	<p>Informationsdriven utveckling handlar om frågor som strukturerad vårdinformation, delning av data, precisionsmedicin och AI-tillämpningar. Flera aktiviteter pågår inom detta område. Det handlar bland annat om datalagring, strukturerad vårddata och metoder för att införa AI-applikationer.</p> <p>I samband med regionfullmäktiges beslut om treårsbudget 2024–2026 avsattes ramhöjande medel för ett fortsatt arbete kommande år. En plan för precisionshälsa, inklusive informationsdriven utveckling, precisionsmedicin och AI, som beslutades av regionstyrelsen under hösten.</p>
<p>●</p> <p>Genomföra analys och initiera eventuella åtgärder utifrån utvärderingen av forsknings-ALF. (RS)</p>	<p>Baserat på ALF-utvärderingen har Region Östergötland satt igång åtgärder för att stärka forskningens kvalitet. Prioriterade områden är kompetensförsörjning och en säkrad akademisk återväxt, ökat utbyte med andra aktörer, ökade möjligheter att omsätta beviljad forskningstid, stärkt fokus på forskningsmiljöer med hög potential samt ökad patientmedverkan i planeringen av större forskningsprojekt.</p>

⁴ Avancerad kirurgi vid förlossningsskador, Neuromuskulära sjukdomar, Osteogenesis imperfecta, Svåra brännskador, Vulvacancer, Könsdysfori, Svåra hudsymtom, Högisoleringsvård vid högsmittsamma sjukdomar.

<p>● Utreda möjligheten för att etablera en forskningsfond i samverkan mellan regionen, kommunerna i Östergötland samt eventuella andra aktörer, i syfte att forska om och utveckla insatser för att stärka den nära vården och underlätta övergångar mellan olika vårdgivare. (RS, HSN)</p>	<p>Möjligheten att etablera en forskningsfond i samverkan med andra aktörer har utretts under året. I utredningen framkom både fördelar och nackdelar. Därför har också andra alternativ setts över som skulle kunna stärka finansieringen av forskning i, och om, den nära vården. Det handlar exempelvis om att utveckla befintliga, eller skriva nya, trepartsavtal mellan Region Östergötland, Linköpings universitet och inblandande kommuner. Arbetet med att underlätta övergångar mellan olika vårdgivare behöver utvecklas och fortsätter under 2024.</p>																											
<p>● Tydliggöra den kliniska forskningen och utbildningen i hälso- och sjukvårdsuppdraget, i såväl privat som offentlig regi. (RS, HSN)</p>	<p>Inför 2024 har en översyn gjorts av skrivningarna i överenskommelser och regelböcker, där Region Östergötland har gjort det tydligt att leverantören förväntas medverka i olika undervisningsinsatser och bedriva klinisk forskning. Arbetet fortsätter under 2024. I Region Östergötlands kompetensförsörjningsstrategi har klinisk forskning och utbildning fått större tyngd. Det stöds också av ett tydligare funktionsansvar för forskning och utbildning på olika organisatoriska nivåer.</p>																											
<p>● Ta fram en strategi för att öka andelen kliniska prövningar samt andel patienter som ingår i en klinisk studie. (RS)</p>	<p>Under året har det tagits fram en modell för att "startsäkra" nya kliniska studier när det gäller avtal, juridik och genomförande. Hittills har fokus legat på studier inom cancerområdet och modellen har inte som det var planerat införts inom andra medicinska fält. Startsäkringarna är viktiga för att kunna ta fram en övergripande strategi för att öka andelen kliniska prövningar samt andelen patienter som ingår i en klinisk studie. Framtagande av en strategi kommer fortsätta under 2024.</p>																											
<p>● Förbättra patientsäkerheten genom verkställande av "Handlingsplanen för ökad patientsäkerhet 2022–2025". (RS)</p>	<p>Indikatorer har tagits fram för att följa patientsäkerheten över tid och ge underlag för förbättring. Det finns dock en osäkerhet i siffrorna. Anmälningar av fallolyckor, trycksår och undernäring i slutenvården tas från avvikelssystemet. Systemet har uppdaterats så att rapporterade patientskador lättare kan följas övergripande, men det har även medfört att siffrorna för 2023 inte är helt jämförbara med 2022.</p> <table border="1" data-bbox="603 1350 1461 1686"> <thead> <tr> <th></th> <th>2022</th> <th>2023</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Utlokaliserade patienter Universitetssjukhuset i Linköping (%)</td> <td>6,3</td> <td>6,0</td> </tr> <tr> <td>Utlokaliserade patienter Vrinnevisjukhuset i Norrköping (%)</td> <td>3,0</td> <td>2,3</td> </tr> <tr> <td>Beläggningsgrad slutenvård (%)</td> <td>105</td> <td>110</td> </tr> <tr> <td>Rapporterade fallhändelser per 1000 slutenvårdstillfällen</td> <td>12,5</td> <td>11,2</td> </tr> <tr> <td>Rapporterade trycksår per 1000 slutenvårdstillfällen</td> <td>3,6</td> <td>3,0</td> </tr> <tr> <td>Rapporterade fall av undernäring per 1000 slutenvårdstillfällen</td> <td>2,2</td> <td>2,4</td> </tr> <tr> <td>Patienter med vårdrelaterade infektioner i somatisk slutenvård (%)</td> <td>5,4</td> <td>5,2</td> </tr> <tr> <td>Äldre patienter med läkemedelsbehandling som bör undvikas (%)</td> <td>10,5</td> <td>9,7</td> </tr> </tbody> </table> <p>Även arbete med att förtydliga ansvar, roller och arbetssätt har påbörjats. Arbetsgrupper har tillsatts inom följande områden: säker läkemedelshandling, infartsrelaterade infektioner, patienten som medskapare, patientsäkerhetsutbildning samt vård av sköra patienter. En revision av det systematiska patientsäkerhetsarbetet har gjorts under hösten och de påpekanden som framkom där, överensstämmer med planerade insatser i den regionövergripande handlingsplanen. Tillsammans kommer detta att bidra till en systematisk och funktionell översyn av patientsäkerhetsläget och visa på områden där åtgärder bör vidtas.</p>		2022	2023	Utlokaliserade patienter Universitetssjukhuset i Linköping (%)	6,3	6,0	Utlokaliserade patienter Vrinnevisjukhuset i Norrköping (%)	3,0	2,3	Beläggningsgrad slutenvård (%)	105	110	Rapporterade fallhändelser per 1000 slutenvårdstillfällen	12,5	11,2	Rapporterade trycksår per 1000 slutenvårdstillfällen	3,6	3,0	Rapporterade fall av undernäring per 1000 slutenvårdstillfällen	2,2	2,4	Patienter med vårdrelaterade infektioner i somatisk slutenvård (%)	5,4	5,2	Äldre patienter med läkemedelsbehandling som bör undvikas (%)	10,5	9,7
	2022	2023																										
Utlokaliserade patienter Universitetssjukhuset i Linköping (%)	6,3	6,0																										
Utlokaliserade patienter Vrinnevisjukhuset i Norrköping (%)	3,0	2,3																										
Beläggningsgrad slutenvård (%)	105	110																										
Rapporterade fallhändelser per 1000 slutenvårdstillfällen	12,5	11,2																										
Rapporterade trycksår per 1000 slutenvårdstillfällen	3,6	3,0																										
Rapporterade fall av undernäring per 1000 slutenvårdstillfällen	2,2	2,4																										
Patienter med vårdrelaterade infektioner i somatisk slutenvård (%)	5,4	5,2																										
Äldre patienter med läkemedelsbehandling som bör undvikas (%)	10,5	9,7																										

<p>●</p> <p>Sammanställa och analysera anmälningar i Synergi och IVO i syfte att stärka patientsäkerheten. (RS)</p>	<p>Avvikelse från hälso- och sjukvården följs upp veckovis för att identifiera och påtala brister på både verksamhets- och systemnivå. Avvikelseberapporteringen inom vårdområdet ökade 2023 jämfört med 2022, vilket troligtvis är relaterat till vårdens ansträngda läge.</p> <p>Under 2023 anmäldes även 81 fall enligt lex Maria. Över hälften av anmälningarna (57 procent) handlade om fördröjd diagnos och behandling.</p> <p>Till IVO inkom 125 klagomål från patient/närstående. Det är en minskning jämfört med 2022. Cirka 40 procent av dessa valde IVO att själva utreda, resterande återsändes till vårdgivaren för utredning.</p>
<p>●</p> <p>Implementera den nya läkemedelsstrategin för Sydöstra sjukvårdsregionen i regionens verksamheter. (RS)</p>	<p>Utifrån läkemedelsstrategin identifierade Region Östergötland tre prioriterade områden som var i fokus under 2023. De områdena var tillgänglighet, kostnadseffektivitet och säkerhet. Arbetet inom de tre områdena har pågått under året, men på grund av utmaningarna med bland annat läkemedelsbrist och höga kostnader för läkemedel, så krävs ett långsiktigt arbete.</p>
<p>●</p> <p>Göra en samlad översyn av uppdrag och resursbehov för att utveckla vården och forskningen inom det psykiatriska vårdområdet på lång sikt. Översynen ska ske i nära dialog mellan politik, offentlig och privat verksamhet, fackliga företrädare, kommuner, universitetet samt patient- och brukarorganisationerna. (HSN)</p>	<p>Arbetet har skjutits fram på grund av regionens ekonomiska läge.</p>

Styrtal från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Styrtal 2023	Utfall och kommentar																													
✓ Antal tillstånd för nationell högspecialiserad vård ska öka.	Totalt har Region Östergötland åtta beviljade tillstånd. Region Östergötland fick tre nya tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård under 2023 (vård vid könsdysfori, svåra hudsymtom och högisoleringsvård vid högsmittsamma sjukdomar). Förberedelser pågår för fler ansökningar som blir aktuella i den kommande utlysningen i januari.																													
✗ Hälso- och sjukvården i Region Östergötland ska rankas bland topp tre i nationella jämförelser.	I SKR:s Hälso- och sjukvårdsrapport 2023 jämfördes alla regioner inom fem olika tematiska områden med totalt ett femtiotal indikatorer. Östergötland placerade sig på tredje plats inom området Sjukdomsförekomst och resultat, medan placeringen inom övriga fyra områden varierade mellan sjunde och femtonde plats.																													
✓ Antalet kliniska forskningsprojekt ska öka.	Vid utgången av 2023 bedrevs cirka 800 etikgodkända studier med medverkan från medarbetare i Region Östergötland. Det inkluderar samtliga registrerade studier som ännu inte har avslutats. Det är ungefär 50 fler än 2022.																													
✓ Andelen medarbetare som arbetar vid en USV-enhet ska öka.	I december 2023 fanns det 33 universitetssjukvårdsenheter (USV-enheter). Andelen medarbetare som arbetar vid en USV-enhet är 62 procent 2023, en ökning med 3 procentenheter sedan 2022. Ökningen förklaras i huvudsak av att Verksamhetsområde Laboratoriemedicin numera är en USV-enhet och är en sammanslagning av flera kliniker där vissa, men inte alla, hade USV-status.																													
✓ Andelen utlokaliserade patienter ska minska	Antalet utlokaliserade patienter per 100 vårdplatser var 6,0 på US och 2,3 på ViN under 2023. Det är en viss minskning jämfört med 2022 då siffran var 6,3 på US och 3,0 på ViN.																													
✗ Överbeläggningar av vårdplatser ska minska.	Överbeläggningarna fortsätter att öka på årsbasis och beläggningsgraden var 110 procent under 2023, att jämföra med 105 procent 2022.																													
✗ Antalet vårdskador ska minska.	Markörbaserad journalgranskning inom somatisk slutenvård omfattar årligen 660 slumpmässigt utvalda vårdtillfällen. Metoden har sina begränsningar och mindre variationer på regional nivå är att räkna med. Preliminärt identifierades vårdskador i drygt 10 procent av vårdtillfällena under 2023, vilket kan jämföras med knappt 8 procent 2022. Detta är samstämmigt med nationella resultat. Ett annat sätt att följa skador och vårdskador är via avvikelssystemet. Under 2023 rapporterades 11753 tillbud och negativa händelser där patient var involverad. Motsvarande värde för 2022 var 9925. Det pågår arbete med att ta fram fler indikatorer som bättre kan svara på frågan om antalet vårdskador minskar.																													
✓ Förekomsten av undvikbara vårdrelaterade infektioner ska minska.	De rapporterade vårdrelaterade infektionerna minskade även under 2023. Andelen män som drabbas är högre än andelen kvinnor. Vårdtillfällen med VRI: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="2">Kvinnor</th> <th colspan="2">Män</th> </tr> <tr> <th>Antal</th> <th>Andel %</th> <th>Antal</th> <th>Andel %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>1 297</td> <td>4,5</td> <td>1 583</td> <td>6,8</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>1 371</td> <td>4,7</td> <td>1 625</td> <td>6,7</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>1 197</td> <td>4,3</td> <td>1 451</td> <td>6,6</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>1 129</td> <td>4,2</td> <td>1 358</td> <td>6,3</td> </tr> </tbody> </table>		Kvinnor		Män		Antal	Andel %	Antal	Andel %	2020	1 297	4,5	1 583	6,8	2021	1 371	4,7	1 625	6,7	2022	1 197	4,3	1 451	6,6	2023	1 129	4,2	1 358	6,3
	Kvinnor		Män																											
	Antal	Andel %	Antal	Andel %																										
2020	1 297	4,5	1 583	6,8																										
2021	1 371	4,7	1 625	6,7																										
2022	1 197	4,3	1 451	6,6																										
2023	1 129	4,2	1 358	6,3																										

Fokusområde: Kultur- och friluftsliv som når många

Ekonomiska utmaningar, en instabil omvärld och politiska omprioriteringar har bidragit till osäkerhet inom kultursektorn under 2023. Kulturfrågor är viktiga för delaktighet och inkludering i det demokratiska samhällsbygget, men kan vara en utmaning att prioritera i oroliga tider.

Kulturens förutsättningar bygger till stor del på uppdrag och finansiering inom ramen för kultursamverkansmodellen, samt stöd till de delar av kulturlivet som står utanför modellen. Här har det länge funnits en robust struktur som bygger på en god samverkan med kommunerna. Region Östergötland kommer att förtydliga rollerna ytterligare för producerande respektive

främjande funktioner inom kultursamverkansmodellen.

Region Östergötland har gjort en förstärkning inom cirkusområdet, något som på kort tid har ökat möjligheterna att nå bredare målgrupper. Inom cirkusområdet har det utvecklats nya mötesplatser, nätverk samt möjligheter för produktion och daglig träning. Även andra insatser har genomförts för att kulturlivet ska nå fler grupper och för att öka tillgängligheten. Det handlar exempelvis om olika biljettlösningar, arbete med kulturplanen och samverkan med olika aktörer. Kulturplanen för 2024–2027 beslutades under hösten, och kommer att ha stor inverkan på prioriteringarna framöver

Kulturplan för Östergötland 2024–2027

Ett rikt och inkluderande kulturliv gör Östergötland till en bättre plats att leva och verka på. Kulturplanen för 2024–2027 innehåller tre strategiska mål, som ska vara ledande i Region Östergötlands kulturutvecklingsarbete och bidra till att öka invånarnas livskvalitet:

1. Breddat deltagande och ökad spridning
2. Konstnärlig utveckling och ökad kvalitet
3. Ta tillvara kulturens kraft och värden i samhällsutvecklingen

Inom området friluftsliv och rekreation ska Region Östergötland skapa goda förutsättningar för både rörligt friluftsliv och naturturism i Östergötland. Region Östergötland är huvudman för Östgötaleden och det regionala arbetet är inriktat på samordning och utveckling för att säkerställa ledens standard, utifrån nationella riktlinjer och i överenskommelser med kommunerna. Flera utvecklingsinsatser pågår för att stärka samarbetet med kommuner, föreningsliv och företag och utveckla kvaliteten på leden så att den upplevs som både trygg och attraktiv. Under 2023 har en utredning gjorts kring sammanhängande vandringar.

Uppdrag från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Uppdrag 2023	Status
<p>●</p> <p>Verka för att fler östgötar ska kunna ta del av kulturen i hela länet, både genom eget skapande och som publik eller besökare. (RUN)</p>	<p>Att fler östgötar ska kunna ta del av kulturen i hela länet är en tydlig utgångspunkt i uppdragen inom kultursamverkansmodellen och i annan regional finansiering. De större stödformerna stöder också målen om breddat deltagande, ökad spridning och konstnärlig utveckling.</p>
<p>●</p> <p>Fortsätta utveckla samverkan med Region Kalmar län och större besöksmål i Östergötland och norra Småland för att stärka besöksnäringen. (RUN)</p>	<p>Region Östergötland och Region Kalmar län har uppdaterat den avsiktsförklaring som skrevs i samband med projektet Team Östergötland, till att gälla samverkan kring investering/etablering, rekryteringsfrämjande och besöksnäringensfrämjande. Till avsiktsförklaringen finns en handlingsplan för 2023 och 2024 samt en mötesstruktur för uppföljning.</p> <p>Under året har projektet för <i>Hållbar omställning i besöksnäringen</i> arbetat med förstudien Nationell Cykelled och Turistväg runt Vättern, vilket involverar delar av norra Småland och turistmålen där.</p>
<p>●</p> <p>Verka för utvecklad samverkan mellan regional kultur och det östgötska näringslivet. (RUN)</p>	<p>Samverkan mellan kulturområdet och tillväxtområdet ökar i Region Östergötland, främst när det gäller kulturella och kreativa branscher (KKB). Det ökar förutsättningarna för en bred koppling mellan kultur och näringsliv i länet. Detsamma gäller den satsning som gjordes med mikrobidrag⁵ till kulturella branscher under 2023.</p> <p>Under året har en designkonferens anordnats i samverkan mellan näringslivet, kultursektorn och några av länets kommuner, där kulturskapare har haft möjlighet att ställa ut.</p>
<p>●</p> <p>Främja lokalt kulturarv som tillgång för platsutveckling och besöksnäring. (RUN)</p>	<p>Flera initiativ pågår för att främja det lokala kulturarvet. Bland annat projektet <i>Hållbart kulturarv</i>, som drivs i samverkan med Östergötlands museum och Länsstyrelsen. Hembygdsförbundet är en av flera viktiga aktörer för att främja kulturarvet. Region Östergötland arbetar också för att skapa mer hållbara strukturer för gestaltad livsmiljö, som rör både platsutveckling och besöksnäring.</p>
<p>●</p> <p>Inventera scener i Östergötland för att bättre sprida regional kultur. (RUN)</p>	<p>De kommunala scenerna har inventerats i alla länets kommuner. Region Östergötland har också fört en dialog med kommunala tjänstepersoner och kulturskapare, om hur scenerna kan nyttjas och utvecklas på bästa sätt.</p>
<p>●</p> <p>Möjliggöra ett mer flexibelt biljettsystem för alla regionala kulturinstitutioner, i samverkan med institutioner och övriga huvudmän. (RUN)</p>	<p>Bedömningen är att regionala kulturinstitutioner i viss utsträckning redan har flexibla biljettsystem. Samtidigt är bedömningen att differentierad prissättning kan utvecklas ytterligare. De dialoger som hållits under året bekräftar den bilden. Frågan kommer att fördjupas i samband med kommande dialoger med verksamheterna.</p>

⁵ Mikrobidrag är särskilt riktade mot nya och små företag på den östgötska landsbygden eller i orter med färre än 7 000 invånare, oavsett kommun.

<p>●</p> <p>Initiera en utredning för utveckling av en sammanhållen Östgötavandring längs Östgötaleden med olika dagsetappsmål längs vägen. (RUN)</p>	<p>Förutsättningarna för sammanhängande tvådagars-vandringar längs Östgötaleden har utretts, i dialog med ansvariga kommuner och besöksnäringen.</p> <p>Utredningen presenterade tio alternativ på attraktiva tvådagars-vandringar över hela Östergötland. Dessutom presenterades ett antal sträckor som har potential att utvecklas. En ny digital karta har utvecklats som innehåller information om boende och mat längs hela leden.</p>
<p>●</p> <p>Tillgodose civilsamhällets delaktighet i framtagandet av kulturplanen. (RUN)</p>	<p>Civilsamhällets företrädare har haft stor inverkan i arbetet med att ta fram kulturplanen. Det har funnits en god representation från civilsamhället både när remissversionen har tagits fram och vid hanteringen av remissyttranden. De synpunkter som har kommit in har haft stort inflytande på texten.</p>
<p>●</p> <p>Införa ett "Östgötakort" som ger tillgång till både kollektivtrafik och kulturupplevelser, för såväl invånare i Östergötland som besökare. (RUN, TSN)</p>	<p>Arbetet har startat med en omvärldsanalys och en genomgång av den förstudie på samma tema som Regionförbundet Östsam gjorde 2014. Utifrån det har ett förslag presenterats. Förslaget bygger på en nationell funktion för tredjepartsförsäljning som gör det möjligt för kulturaktörer att sälja biljetter till kollektivtrafiken tillsammans med sina egna biljetter.</p> <p>Uppdraget är beroende av de tekniska lösningar som Samtrafiken tar fram. Lösningarna kan testas i en pilot först under 2024, så bedömningen är att uppdraget inte kommer vara helt genomfört under 2023.</p>

Fokusområde: Näringsliv och kompetensförsörjning som bidrar till regional utveckling

Näringslivet i Östergötland påverkas av det ekonomiska läget, främst genom högre räntor, elkostnader och råvarupriser. Det gäller särskilt företag som vänder sig direkt eller indirekt till konsumenter. Samtidigt finns det företag som inte påverkas alls, eller är i en stark tillväxtfas. Många arbetsgivare signalerar att de har svårt att rekrytera, vilket kan leda till kompetensbrist som påverkar förmågan att genomföra uppdrag både i offentlig och privat sektor. Region Östergötland har kartlagt kompetensbehovet som ett underlag till Skolverket för planering och dimensionering av gymnasieskolan och yrkesvux. Regionen har också tagit fram en kompetensförsörjningsstrategi för Östergötland under året.

Under året har Region Östergötland, med omfattande stöd av Tillväxtverket, drivit ett arbete kring handlingsplaner vid större varsel eller omställning i näringslivet. Tolv av regionens tretton kommuner har tagit fram handlingsplaner. Parallellt med det har Region

Östergötland, Länsstyrelsen och Arbetsförmedlingen arbetat fram en regional handlingsplan. Handlingsplanerna ska vara stödjande dokument om eller när ett större varsel eller en större omställning sker.

Företagsjouren

Företagsjouren är en verksamhet inom Region Östergötland som är till för att rädda arbetstillfällena i första hand och företag i andra hand. *Företagsjouren* stöttar företag som hamnar i en akut kris. De kriser som hanteras kan vara exempelvis likviditetsbrist, sjukdom, avtalsproblem eller ägaroegentligheter. Under året har verksamheten förstärkts, eftersom behovet av stöd är stort med anledning av pandemi, krig och höjda kostnader. Merparten av de företag som får stöd av *Företagsjouren* lever vidare. De företag som trots allt går i konkurs får stöd i den processen för att göra avslutet på bästa möjliga sätt.

Företags- och investeringsfrämjande

När det gäller investeringsfrämjande har Region Östergötland under året stöttat fyra kommuner i arbetet med att ta fram etableringsstrategier. Strategierna gör det möjligt för kommunerna att driva ett långsiktigt etableringsarbete med stöd av Region Östergötland.

I samarbetet med Business Sweden har ett arbete startat som rör expansion och retention. En lista på utlandsägda bolag har tagits fram, där den berörda kommunen, Region Östergötland och Business Sweden tillsammans ska verka för att företagen stannar eller expanderar i regionen.

Region Östergötland koordinerar och utvecklar sedan många år samverkansplattformen East Sweden Business Region (ESBR), som samlar regionens företagsfrämjande organisationer och stöd. I ESBR ingår bland andra science parks och kluster, Almi Företagspartner Östergötland AB, Linköpings universitet, Länsstyrelsen och länets 13 kommuner.

För att få en nulägesbild av näringslivet i Östergötland har Region Östergötland tagit fram en näringslivsrapport. Rapporten bygger huvudsakligen på lättillgänglig offentlig statistik och ger löpande en aktuell och uppdaterad bild. Enskilda rapporter har tagits fram för regionen som helhet samt för länets kommuner. En del av arbetet har även varit att ta fram ett digitalt verktyg. Verktyget är flexibelt och ger möjlighet att bearbeta underlaget efter behov.

Informationen utgör ett bra basmaterial för det investeringsfrämjande arbetet.

Innovation och näringslivsutveckling

Region Östergötland arbetar med Östergötlands innovationsstödande system genom att utveckla och koppla ihop satsningar inom Östergötlands styrkeområden med breda satsningar till hela näringslivet inom hållbarhet, digitalisering och affärsutveckling. Arbetet går ut på att vidareutveckla samverkansarenor och stärka innovationskapaciteten hos regionens kluster, science parks, innovationsmiljöer och innovationsinitiativ.

Under året har en inriktning varit att fortsätta stärka Östergötlands innovationsförmåga och Region Östergötlands ledarskap inom innovationsområdet. Det innovationsstödande systemet uppfattar det ledarskapet som nödvändigt och viktigt. Samtidigt ökar förväntningarna på en ännu mer proaktiv och tydlig roll framåt. Därför har Region Östergötland arbetat vidare med att stärka det innovationsstödande systemet.

Klusterutvecklingsprogrammet har fortsatt och ambitionen är att lansera ett årshjul med fokus på *peer learning* mellan kluster och innovationsmiljöer. Arbetet hålls ihop av Region Östergötland.

Region Östergötland har även fortsatt med kunskapshöjande insatser för både kommuner och övrig offentlig sektor, akademi, näringsliv och civilsamhälle. Insatserna har handlat om digitalisering, offentlig upphandling och smart specialisering samt missionsdriven innovation. Det har lett till att flera kommuner har startat insatser eller är på väg att genomföra insatser. Exempelvis har Motala kommun inlett ett samarbete med Norrköping Science Park kring digitala tvillingar inom samhällsbyggnadsområdet.

Projektutveckling i linje med styrkeområdenas färdplaner har lett fram till ett antal nya projekt med stöd av europeiska regionala utvecklingsfonden. Några exempel är *Cirkulär kraftsamling*, *Visual Lift 2.0* och *HOPE*.

Uppdrag från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Uppdrag 2023	Status
<p>●</p> <p>Samordna stöd och främjandeinsatser för att det östgötska näringslivet bättre ska kunna möta lågkonjunktur, oro i omvärlden, höga energipriser och höga bränslepriser. (RUN)</p>	<p>Ett samordnat arbete med att ta fram en regional krisplan, samt kommunala planer, för större varsel eller omställning har genomförts. Alla kommuner utom en har nu planer för omställning och varsel.</p> <p>Ett samordnat arbete kring att ta fram strategier för företagsetableringar, retention och expansion planeras i samverkan mellan länets kommuner och Region Östergötland.</p>
<p>●</p> <p>Samordna insatser för att stärka möjligheten till framgångsrikt företagande på landsbygden. (RUN)</p>	<p>Insatser görs genom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ALMI, som i sitt uppdrag ska erbjuda insatser för företag på landsbygden, följa upp och rapportera per kommun till regionutvecklingsnämnden. ● Regionalt serviceprogram, som erbjuder bidrag för att stötta lanthandlare, och där ALMI kopplar på en affärsutvecklingsinsats för att utveckla företaget. ● AGTECH2030, Vreta Kluster och arbetet för att utveckla gröna näringar i Östergötland. ● Vissa insatser inom projektet <i>Hållbar omställning i besöksnäringen</i> för besöksnäringens företagare.
<p>●</p> <p>Stärka det investeringsfrämjande arbetet i länet. (RUN)</p>	<p>Region Östergötland stöttar de kommuner som behöver ta fram etableringsstrategier. Fyra kommuner får stöd och samordning.</p> <p>Arbetet är uppskattat och stödet till kommunerna är efterfrågat. Underlaget ger en bra samlad bild för Östergötland och arbetet fortsätter med ytterligare kommuner under 2024.</p>
<p>●</p> <p>Stärka samverkan på tillväxtområdet med Östergötlands södra grannregioner. (RUN)</p>	<p>Samverkan har skett med Region Jönköpings län och Region Kalmar län genom projekten <i>Hållbar omställning i besöksnäring</i> samt det avslutade projektet <i>Team Östergötland</i>. I båda projekten har regionerna utvecklat gemensamma insatser för att stötta besöksnäring och platsutveckling.</p> <p>Arbetet med en nationell cykelled runt Vättern är ett led i en samverkan kring besöksnäring och näringslivsutveckling med de södra grannregionerna.</p> <p>Det gäller även samverkan längs Ostkusten inom ramen för besöksnäringssamarbetet.</p>
<p>●</p> <p>Verka för att entreprenörskap blir ett gymnasiegemensamt ämne, i samverkan med Östergötlands kommuner. (RUN)</p>	<p>Region Östergötland verkar för entreprenörskap i skolan genom regionala uppdrag till <i>Framtidsfrön</i> och <i>Ung Företagsamhet</i>. Deras verksamheter stärker elever att utveckla förmågor och kunskaper som främjar entreprenörskap, innovationstänkande och företagande enligt Skolverkets nuvarande mål.</p>
<p>●</p> <p>Verka för fler praoplatser/praktikplatser för unga</p>	<p><i>Beredningen för näringsliv och kompetensförsörjning</i> har genomfört ett möte med temat "Framtidens praktik – nya lösningar". Mötet gav möjlighet till dialog med företrädare för näringslivet, genom</p>

<p>inom bristyrken, i samverkan med det östgötska näringslivet. (RUN)</p>	<p>TeknikCollege Östergötland och Skill, samt personer som arbetar med praktikplatser i kommunerna och regionen.</p> <p>I projektet #vägledkompetens, som avslutades under våren, fick bland annat studie- och yrkesvägledare ökad kunskap om arbetsmarknadens behov av kompetens. I enkäten SYVBarometern ställdes även frågor till studie- och yrkesvägledare kring praktik, prao, och bristyrken. Enkätresultaten spreds under hösten.</p>
<p>● Verka för att fler östgötar studerar vid YH-utbildningar inom Östergötlands styrkeområden och bristyrken. (RUN)</p>	<p>YH-utbildningar kommuniceras och marknadsförs med hjälp av webbplatsen <i>vuxenstuderaiostergotland.se</i>.</p> <p>Under våren gjordes en översyn av arbetsmodellen för att hämta in arbetslivets behov av kompetens.</p>
<p>● Sammanställa mätningar kring näringslivsklimatet ur ett regionalt perspektiv, i syfte att främja näringslivet i Östergötland bättre. (RUN)</p>	<p>En sammanställning av olika mätningar har tagits fram och resultatet har presenterats vid en workshop med East Sweden Business Region, aktörssystemet i Östergötland, och för näringslivsansvariga i respektive kommun. Resultatet av sammanställningen finns samlat i ett digitalt verktyg på Region Östergötlands webbplats, och finns även för respektive kommun.</p>

Fokusområde: Utvecklad kollektivtrafik och bra infrastruktur på både landsbygd och i städer

Kraftigt ökade drivmedelspriser de senaste åren har inneburit kraftigt ökade bränslekostnader för kollektivtrafiken. Samtidigt ökade biljettintäkterna under 2023, jämfört med 2022, vilket är viktigt för att kunna utveckla kollektivtrafiken. Revideringen av det regionala trafikförsörjningsprogrammet startade under 2023 med ambitionen att ha ett program klart för beslut under 2025. Under hösten 2023 och början av 2024 består en stor del av arbetet av samråd och dialoger med olika intressenter. Viktigt i arbetet har också varit trygghetsfrågor samt dialog och samarbete med länets kommuner.

Östergötlands länsplan för regional transportinfrastruktur har fokus på investeringar i infrastruktur för kollektivtrafik, gång och cykel. Under året har därför en beställning lämnats till Trafikverket för åtgärder som rör kollektivtrafiken. Beställningen sträcker sig fram till 2027 och innefattar busskörfält, bytespunkter och hållplatsåtgärder. Dessutom

har arbetet med en uppdaterad plan för cykel pågått, ett arbete som kommer avslutas under första halvåret 2024, och en utredning av en pendeltågstation i Åby har drivits. Däremot har arbetet för en pendeltågsstation i Malmslätt pausats, utifrån nya förutsättningar där Ostlänken kommer att sluta innan Malmslätt.

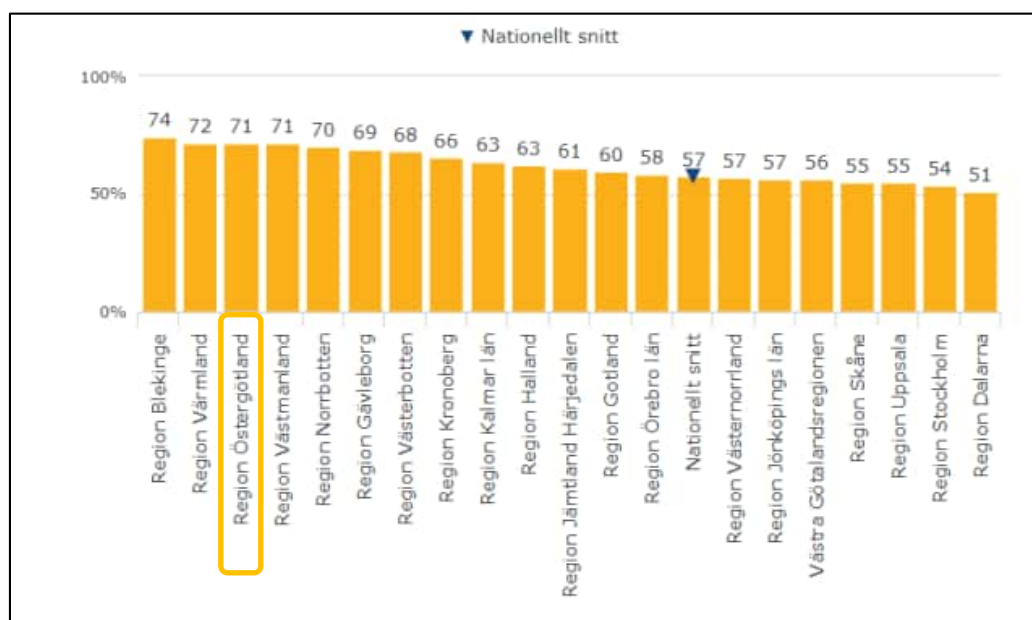
Östgötatrafiken har under året kraftsamlat för att öka försäljningen och biljettintäkterna. Under januari slog Östgötatrafiken nytt försäljningsrekord. Då såldes för första gången biljetter för över 50 miljoner kronor under en månad. Tillväxten fortsatte hela året med försäljningsrekord elva av årets tolv månader. Försäljningen⁶ var 19 procent (84 miljoner kronor) högre än 2022.

⁶ Försäljningen bokförs när biljetten betalas.

Under 2022 hade Östergötland en mycket stark tillväxt av biljettintäkter jämfört med övriga län och tillväxten var fortsatt hög under 2023. Biljettintäkterna⁷ var 64 miljoner kronor (12 procent) högre än 2022.

- Nöjd-kund-index (NKI) för allmän kollektivtrafik ökade till 71 procent (70 procent 2022, mål 2030: 78 procent). Det innebär att Östgötatrafiken är topp tre i landet.
- Sammanfattande nöjdhet för färdtjänst och sjukresa var 92 procent (92 procent 2022, mål 2030: 93 procent). Det nationella snittet i Sverige är 90 procent.
- Kollektivtrafikens marknadsandel ökade till 20 procent (18 procent 2022, mål 2030: 32 procent). Det är femte högst i Sverige efter Stockholm, Västra Götaland, Skåne och Uppsala.

Figur18. Nöjd-kund-index (NKI) för kunder, samtliga regioner 2023. Källa Kollektivtrafikbarometern Årsrapport (2023).

Digital infrastruktur

Utvecklingen av den digitala infrastrukturen på landsbygden fortsätter. Målen för 2020 och 2025 är uppnådda i flera kommuner men de nås ännu inte i länet som helhet. Skillnaderna mellan kommuner i Östergötland är stora.

Östergötland fått bra utdelning från det statliga bredbandsstödet alla tre år som stödet funnits. Under 2023 fick Östergötland störst beviljat stödbelopp totalt.

⁷ Intäkten bokförs när biljetten förbrukas.

Uppdrag från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Uppdrag 2023	Status
<p>●</p> <p>Aktualisera och revidera Regionalt Trafikförsörjningsprogram bland annat med avseende på målvärden och medborgarnytta, i synnerhet när det gäller landsbygdernas trafikförsörjning. (TSN)</p>	<p>Revideringen av det regionala trafikförsörjningsprogrammet startade under 2023 med ambitionen att ha ett program klart för beslut under 2024 i enlighet med den plan som finns. Under 2023 har fokus legat på dialog med kommuner, näringsliv, närliggande län, medborgare och andra intressenter kring målvärden för kollektivtrafiken, medborgarnytta samt trafikförsörjningen både i stad och på landsbygd.</p>
<p>●</p> <p>Genomföra en översyn av biljettpriserna i kollektivtrafiken, med avsikt att öka intäkterna. (TSN)</p>	<p>Utifrån uppdraget i treårsbudgeten har justeringen av biljettpriserna för 2023 varit högre än normalt, för att följa kostnadsutvecklingen i branschen. De nya priserna började gälla 1 februari 2023. Intäkterna ökade med 64 miljoner kronor jämfört med 2022.</p>
<p>●</p> <p>Identifiera de mest viktiga infrastrukturprojekten för länet, och utifrån detta ta fram en strategi för påverkan och uppföljning. (TSN)</p>	<p>Inom ramen för <i>rumslig strategi</i> har arbetet gått vidare med ett fördjupat kunskapsunderlag om persontransporter i Östergötland. Kunskapsunderlaget färdigställdes under hösten 2023. Underlaget tas in i arbetet med den rumsliga strategin och eventuellt i det kommande arbetet med en transport- och tillgänglighetsstrategi. Under hösten 2023 har även ett fördjupat kunskapsunderlag kring åtgärder på järnvägen tagits fram.</p> <p>Region Östergötland har tagit fram en skrivelse till Trafikverket, tillsammans med Region Kalmar län, om investeringsbehovet på Stångådals- och Tjustbanorna.</p> <p>Under året har även Region Östergötland, tillsammans med Region Jönköpings län, utrett förutsättningarna för en förbättring av järnvägen mellan Linköping och Jönköping som en del i ett utbyggt järnvägssystem i södra Sverige (nya stambanor).</p>
<p>●</p> <p>Föra dialog med Trafikverket kring lämpliga åtgärder på E4 i Östergötland när det gäller trafiksäkerhet och effektivare trafikflöden. (TSN)</p>	<p>Region Östergötland och Trafikverket har sedan 2023 ett samverkansavtal i syfte att underlätta samarbetet. En viktig del av avtalet är att på olika nivå träffas regelbundet för att lyfta aktuella frågor. Under hösten 2023 lyfte Region Östergötland de frågor som identifierats. Trafikverket redogjorde för den planering som finns för E4 genom Östergötland. Dialogen fortsätter inom ramen för samverkansavtalet.</p>
<p>●</p> <p>Intensifiera arbetet med att öka tillgången till infrastruktur i form av bredband och mobila nät, för att nå målen i den regionala bredbandsstrategin. (TSN)</p>	<p>Region Östergötland samverkar med kommunerna kring digital infrastruktur (bredband) i flera forum. Forumen går delvis in i varandra och hanterar olika frågor, från strategisk till mer operativ nivå. Både samverkan och dialog har utvecklats under 2023. En intern process har startat för att se hur samverkansarbetet kan integreras med digitaliseringsuppdraget. Under 2023 fick Östergötland bra utdelning från det nationella bredbandsstödet. Förberedelserna för 2024 startade under december 2023.</p>

<p>●</p> <p>Skapa fler möjligheter att resa genom mobilitetssystem, som kompletterar den allmänna och särskilda kollektivtrafiken och närtrafiken, tillsammans med andra aktörer.</p> <p>(TSN)</p>	<p>Östgötatrafiken verkar för nationell biljettlösning tillsammans med Samtrafiken och Travis (Mobility as a Service-app). Arbetet har pausats tillfälligt på grund av införandet av ett nytt systemstöd för Resplus, men beräknas att återupptas under 2024.</p> <p>Östgötatrafiken har fått godkänt för ett EU-finansierat projekt (Central Baltic Programme) för att testa olika typer av mobilitetslösningar på landsbygden som komplement till traditionell kollektivtrafik. Projektet löper över 3,5 år. De kommuner som deltar i Östergötland är Linköping, Åtvidaberg och Motala. Piloter kommer även att sättas upp och utvärderas i Riga och Kurzeme (Lettland).</p>
<p>●</p> <p>Genomföra informationsinsatser om kollektivtrafiken och närtrafiken tillsammans med kommunerna.</p> <p>(TSN)</p>	<p>Under året har Östgötatrafiken samverkat med samtliga kommuner i länet för att nå medborgarna på olika sätt. Under <i>Europeiska mobilitetsveckan</i> 2023 genomfördes gemensamma aktiviteter runt om i länet, bland annat för att uppmuntra dem som väljer att resa kollektivt. I samverkan med Mjölby kommun uppmärksammade Östgötatrafiken att järnvägen i Mjölby firade 150 år i juni, där även ett nytt spår sattes i drift under juni 2023.</p> <p>Inför de trafikförändringar som planeras 2024–2026 har Östgötatrafiken haft en nära dialog och samverkan med kommunerna i Östergötland. I januari 2024 kommer information att gå ut till invånarna i respektive kommun.</p> <p>Östgötatrafiken har marknadsfört möjligheten att ta sig med kollektivtrafiken till utvalda platser, däribland skärgården, under sommarledigheten. Det har gjorts under parollen "Hej hemesterfirare", ett sätt att uppmuntra östgötarna att semestra i närområdet och resa med kollektivtrafiken.</p>
<p>●</p> <p>Utveckla samarbetet med kommunerna när det gäller samordning av alla samhällsbetalda resor, såsom kollektivtrafik, skolskjuts, sjukresor och färdtjänst.</p> <p>(TSN)</p>	<p>Östgötatrafiken samordnar redan i dag närtrafik, skolskjuts, sjukresor och färdtjänst. Östgötatrafiken har haft möten med alla kommuner om de samhällsbetalda resorna under 2023. En särskild dialog har pågått med de kommuner som ännu inte lämnat över den särskilda kollektivtrafiken till Region Östergötland. I juni beslutade Ydre kommun att lämna över sin inomkommunala färdtjänst till Region Östergötland. Det innebär att samtliga kommuner i länet, utom Finspång, valt att lämna över sin färdtjänst till Region Östergötland.</p> <p>Sedan oktober har Ydre kommun även lämnat över sjukresor till Östgötatrafiken.</p>
<p>●</p> <p>Arbeta fram ett koncept med linjelagda skolskjutsar på landsbygd där både elever och allmänheten kan åka med och där kostnaden för trafiken fördelas mellan berörd kommun och regionen.</p> <p>(TSN)</p>	<p>Norrköping kommun och Östgötatrafiken har tillsammans upphandlat ett konsultteam för uppdraget, som startade i början av april. I början av sommaren kom ett första utkast av rapporten. Slutleveransen väntades under slutet av året och skulle då ha presenterats för <i>Beredningen för kollektivtrafik</i>. Men med anledning av leveransproblem kommer presentationen att hållas i början av 2024.</p>

<p>● Återupprätta busslinjerna 482 (Vånga-Norrköping) och 432 (delen Krokek-Norrköping via Strandvägen), om än i modifierad form. (TSN)</p>	<p>Linje 482, med sträckningen Vånga–Skärblacka-Skärblackavägen–Norrköping, återinfördes i Östgötatrafikens ordinarie utbud i samband med tidtabellsskiftet i december 2023.</p> <p>Linje 432 har ersatts i modifierad form av en ny linje (421), med sträckningen Krokek–Strandvägen–Åby. Linjen ansluter till linje 420 i Krokek och till stadstrafiken linje 11 i Åby för byte till resor till centrala Norrköping. Förändringen genomfördes i samband med tidtabellsskiftet i december 2023.</p>
<p>● I samverkan med berörda kommuner verka för pendlarparkeringar på strategiska platser som underlättar ”hela resan” mellan landsbygder och städer. (TSN)</p>	<p>Östgötatrafiken lanserade i juni 2023 en pilot tillsammans med Norrköpings kommun, där en kombination av kollektivtrafik och parkering testas för att underlätta ”hela resan”. Piloten görs vid pendlarparkeringen Nyckelharpan i Norrköping, där en giltig periodbiljett hos Östgötatrafiken ger rätten att parkera avgiftsfritt. Framöver finns planer på att identifiera fler pendlarparkeringar för liknande lösningar; Linköping och Motala kommun har visat intresse.</p> <p>Utredningen ”Bytespunkter i Östergötland”, har skickats till länets kommuner. Utredningen har också presenterats för trafik- och samhällsplaneringsnämnden. Rapporten innehåller en kartläggning av nuvarande bytespunkter och pekar ut lämpliga platser för framtida bytespunkter.</p>
<p>● Ha en tydlig samverkan med Jönköping och Kalmar län gällande kollektivtrafik och infrastruktur. (TSN)</p>	<p>Samverkan med både Region Kalmar län och Region Jönköpings län har fördjupats under 2023 och kommer att fortsätta. Framför allt har järnvägsfrågor diskuterats.</p> <p>Samverkan med Region Kalmar län kring tågtrafiken på Tjust- och Stångådalsbanan sker löpande och har under våren intensifierats i och med trafikförändringarna på Tjustbanan. Ett nytt samarbetsavtal är på väg att tas fram med Region Jönköpings län, när det gäller trafikeringen med Östgötapendeln över länsgränsen. Avtalet beräknas vara klart under 2024.</p> <p>Region Östergötland och Region Jönköpings län har slutit en överenskommelse om att verka för ökad järnvägskapacitet i stråket Linköping–Jönköping, i form av en fortsättning på Ostlänken, kallad ”Vätterlänken”. Regionerna samverkar om utredningar, påverkansarbete och gemensamma inspel och dialoger till bland annat Trafikverket.</p>
<p>● Verka för en utveckling av tågtrafiken på Stångådalsbanan och tågstopp i Sturefors. (TSN)</p>	<p>Utvecklingen av tågtrafiken på Stångådalsbanan sker i första hand genom en gemensam dialog med Trafikverket om banans kvalitet. Ett PM om ”Förutsättningar för tågstopp i Sturefors” ska redovisas i trafik- och samhällsplaneringsnämnden under januari 2024.</p>
<p>● Verka för en fortsatt statlig upprustning av länsbanorna Tjust- och Stångådalsbanan. (TSN)</p>	<p>Region Östergötland har, tillsammans med länets kommuner och Region Kalmar län, tagit fram en skrivelse till Trafikverket om prioritering av insatser. Ett arbete har också gjorts kring hur banan ska ansluta till det övriga järnvägsnätet i Linköping. Det arbetet fortsätter i början av 2024.</p>
<p>● Verka för tågstopp i Godegård. (TSN)</p>	<p>Trafik- och samhällsplaneringsnämndens presidium förde i början av året en dialog med kommunstyrelsens presidium i Motala kring frågan om tågstopp i Godegård. Region Östergötland har även fått Trafikverkets ställningstagande när det gäller järnvägsplanen för området.</p> <p>Region Östergötland har ställt sig positiv till ett tågstopp i Godegård.</p>

<p>●</p> <p>Förenkla pendling över länsgränser genom gemensamma biljettsystem. (TSN)</p>	<p>Östgötatrafiken för en dialog med Kalmar länstrafik om en enklare biljettlösning för länsöverskridande trafik. Dialogen fortsätter och målsättningen är att ha en överenskommelse på plats under 2024.</p> <p>På lite längre sikt verkar Östgötatrafiken för en nationell biljettlösning via Samtrafiken. Arbetet har pausats tillfälligt på grund av införandet av ett nytt systemstöd för Resplus men beräknas att återupptas under 2024.</p> <p>Arbetet med att initiera dialoger och diskutera lösningar har under året fortsatt enligt plan. Det är dock ett långsiktigt arbete och det återstår en del innan ett tekniskt stöd finns på plats.</p>
<p>●</p> <p>Initiera trygghetsskapande åtgärder i kollektivtrafiken. (TSN)</p>	<p>Östgötatrafiken driver ett projekt med trafikföretaget Transdev för att få kunderna att gå på i framdörren. Det ökar tryggheten och motverkar fuskåkning.</p> <p>Östgötatrafiken deltar också i ett projekt där nya digitala lösningar testas för att öka säkerheten och den upplevda tryggheten. Projektet drivs tillsammans med många andra aktörer och syftet är att ge offentliga behovsägare, forskningsaktörer och företag möjlighet att testa digitala lösningar i en komplex publik miljö, genom samverkan och gemensam kunskapsutveckling. Linköpings Resecentrum är testarena och projektet pågår till augusti 2024.</p>
<p>●</p> <p>Ta fram reviderad version av gemensamt utvecklingsprogram för kust och skärgård. (TSN)</p>	<p>Revideringen av det gemensamma utvecklingsprogrammet för kust och skärgård har fortsatt, men tidplanen har förskjutits något, eftersom samordningen med externa aktörer tagit längre tid än förväntat. Planen är att besluta om remissversion första halvåret 2024.</p>

Fokusområde: Verksamhet med fokus på hållbarhet och jämlik hälsa

Arbetet med hållbarhet och jämlik hälsa ska bidra till att förverkliga Region Östergötlands folkhälsostrategi, hållbarhetsprogram och klimatfärdplan. När det gäller folkhälsostrategin består Region Östergötlands arbete av två olika delar. Den ena delen är att samordna genomförandet och uppföljningen i länet, i rollen som ansvarig för den regionala folkhälsostrategin. Det görs framför allt via det folkhälsopolitiska nätverket och nätverket för folkhälso-tjänstepersoner. De båda nätverken består av politiker respektive tjänstepersoner från regionen och länets kommuner samt representanter från Länsstyrelsen. Den andra delen i arbetet är att bidra till att målen i folkhälsostrategin nås, utifrån regionens uppdrag med hälso- och sjukvård, regional utveckling och kollektivtrafik. Där har en kartläggning gjorts under året för att identifiera Region Östergötlands gap och utmaningar i förhållande till folkhälsostrategins målområden. Kartläggningen är en del av genomförandet av folkhälsostrategin och kan användas i det fortsatta arbetet. Under året har även ett arbete

pågått för att stärka kopplingarna mellan folkhälsostrategin, hållbarhetsprogrammet och klimatfärdplanen. Hållbarhetsprogrammet beskriver Region Östergötlands långsiktiga viljeinriktning i hållbarhetsarbetet. Insatserna i detta fokusområde ligger väl i linje med hållbarhetsprogrammet.

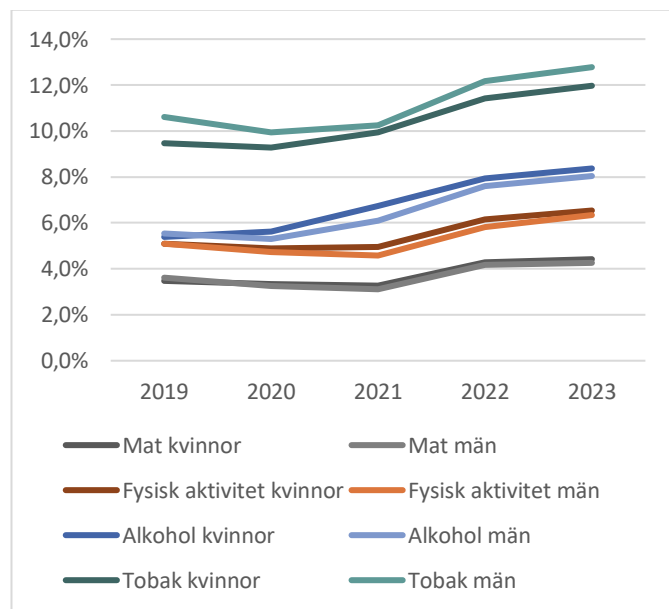
Region Östergötlands ansträngda ekonomiska situation och de stora utmaningarna i hälso- och sjukvården kräver att folkhälso- och hållbarhetsarbetet organiseras så att den vårdnära verksamheten kan få stöd och avlastning. Det är en del av den organisatoriska förändring som trädde i kraft vid årsskiftet.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete

Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet i Region Östergötland drivs på flera sätt och inom många områden, i bred samverkan. Ett exempel är primärvårdens utökade befolkningsansvar som ska öka folkhälsan hos invånarna i vårdcentralernas upptagningsområde. Här ska vårdcentralerna med fördel samarbeta med andra aktörer i närområdet.

Som ett stöd i det arbetet finns ett kunskapsunderlag i form av områdesprofiler och finansiella medel i form av utvecklingspotten. De flesta vårdcentraler är igång med sina utvecklingsarbeten och arbetet fortsätter under 2024. *Riktade hälsosamtal* har ökat igen efter en nedgång under pandemiåren. De preliminära resultaten visar att fler invånare i de prioriterade åldersgrupperna har fått en inbjudan och att fler har tackat ja. Här är dock variationen stor mellan vårdcentralerna. En större andel av de inbjudna kvinnorna än de inbjudna männen har tackat ja. Vissa har bjudit in samtliga i de prioriterade åldersgrupperna, medan vissa bara har genomfört ett fåtal hälsosamtal. För att få till ett mer jämlikt erbjudande kommer metoden att förändras och effektiviseras under 2024. En ny administrationsmall infördes under 2023 och andra effektiviseringar pågår för att underlätta flödet, minska besökstiden samt göra det möjligt att ha digitala riktade hälsosamtal.

För att stärka det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet tog Region Östergötland under 2023 bland annat fram en digital levnadsvaneutbildning och ett regionalt vårdprogram för levnadsvanor. Under 2024 ska vårdprogrammet implementeras i Hälso- och sjukvårdens verksamheter.

Figur 19. Andel patienter som de senaste fem åren fått frågor om levnadsvanor.

I samband med besök kan vården även uppmärksamma och ge stöd åt patienter när det gäller levnadsvanor. Antalet patienter som har en dokumentation i journalen angående levnadsvanor har ökat de senaste åren. Flest frågor handlar om patienternas tobaksvanor.

Under 2022–2023 genomfördes också en förstudie kring levnadsvanemottagningar. Nästa steg är politisk förankring och beslut om eventuell fortsättning. På grund av det ekonomiska läget blir det inte aktuellt förrän tidigast 2025.

Ytterligare en insats under 2023 var ett projekt för en integrerad mottagning för våldsutsatta. Beslut om nästa steg kommer tidigast hösten 2024 och då ska ett förslag på införande, kostnader, samverkansavtal med mera presenteras.

Flera uppdrag som knyter an till att stärka den psykiska hälsan och stärka den sociala gemenskapen pågår också. Ett av dem är *ABC för god psykisk hälsa* som fortsätter att utvecklas. Fyra kommuner och fyra vårdcentraler har börjat arbeta med konceptet och ännu fler är på ingång under början av 2024. Information om ABC-budskapet har spridits på olika sätt som exempelvis utskick samt via vårdcentraler, konferenser och nätverk. Målgrupper har varit äldre i singelhushåll, olika pensionsföreningar och andra berörda aktörer. ABC-samtal har börjat utvärderas med kvalitativa intervjuer och ett forskningsarbete kopplat till ABC-arbetet i Östergötland planeras. Nya målgrupper för ABC-budskapen de kommande två åren är vuxna med utländsk bakgrund och unga som besöker ungdomshälsan. Under 2024 kommer ABC-partnerskap också att öppnas upp för civila organisationer och näringslivsaktörer som vill bidra till ökad psykisk hälsa.

Screening

En viktig förebyggande insats i hälso- och sjukvården är screening för olika typer av sjukdomar. Trots att nästan alla invånare i landet erbjuds screening för tidig upptäckt av några cancersjukdomar, så är deltagandet ojämnt beroende på var man bor och vilken utbildningsnivå man har. Studier genomförda av Regionala cancercentrum i samverkan visar att personer som bor i socioekonomiskt svaga områden och personer som bor utanför tätorter mer sällan deltar i screening. Mönstret syns även i Östergötland. Region Östergötland deltog under hösten i kampanjen PrEvCan, en cancerpreventiv kampanj initierad av EU. Mycket av materialet finns på olika språk och man satsar på att synas extra mycket i socioekonomiskt utsatta stadsdelar.

Region Östergötland genomförde under 2023 screening inom följande områden:

- *Tarmcancer*. Knappt 21 000 prover togs. 21 icke symptomgivande cancer upptäcktes
 - *Mammografi*. Knappt 35 000 kvinnor undersöktes varav 741 kallades för vidare utredning.
 - *Bukaortaaneurysm*. Knappt 1 900 män undersöktes, varav cirka 1½ procent hade en aneurysm.
- *Cervixcancer*. Knappt 28 700 prover togs under 2023. En stor del genomfördes via så kallade självprovtagningar vilket är ett relativt nytt sätt att ta prov. Täckningsgraden för år 2022 var 79 procent, sammanställningen för 2023 är ännu inte klar.
 - *PKU-prov*. Gjordes på alla nyfödda barn.

Jämlik vård

För en hållbar och jämlik hälsa är det också nödvändigt att följa upp och utvärdera olika befolkningsgruppers tillgång till, och användning, av vård- och omsorgstjänster. För att vård och behandling ska vara jämlik krävs att den erbjuds på lika villkor och med ett likvärdigt bemötande till alla med likvärdiga behov⁸, oberoende av faktorer som bostadsort, socioekonomi, härkomst, sexuell läggning och ålder. Dessutom ska, enligt hälso- och sjukvårdslagen, personer med större behov ha

företräde till vård och behandling⁹. En utmaning när det gäller att följa upp jämlikhet i vården är att det krävs en forskningsetisk prövning för att koppla ihop känslig personinformation, som exempelvis socioekonomi, med data i register och journaler. Under 2023 slutfördes ett pilotprojekt som har utvärderat vårdens processer och utfall i samband med akut hjärtinfarkt i Östergötland. Läs i nedslaget *Jämlik vård vid hjärtinfarkt – En Pilotstudie*.

⁸ Horisontell jämlikhet, det vill säga frånvaro av omotiverade skillnader

⁹ Vertikal jämlikhet, det vill säga närvaro av motiverade skillnader

Jämlik vård vid hjärtinfarkt – En Pilotstudie

I studien *Jämlik vård vid hjärtinfarkt* har data från kvalitetsregister (hjärtintensivvård och sekundärprevention) kopplats till data från folkbokföringen (överlevnad) och Statistiska Centralbyrån (utbildning och inkomst) för de patienter som vårdades för akut hjärtinfarkt i Linköping, Norrköping och Motala under 2006–2016. Under den här tidsperioden registrerades endast patienter som var yngre än 75 i registret för sekundärprevention. Därför gäller alla analyser som berör sekundärprevention endast patienter som är yngre än 75 år. Övriga datakällor inkluderar även äldre patienter.

Den akuta vården på HIA skiljde sig endast marginellt, och inte statistiskt signifikant, för patienter med lägst (baserat på tredjedelar) respektive högst inkomst. Patienter med lägst inkomst hade oftare tidigare hjärt-kärlsjukdom och fler riskfaktorer, exempelvis rökning, jämfört med patienter med högst inkomst. Utan kontroll för några andra variabler var överlevnaden flera gånger högre bland patienterna med högst inkomst och återinsjuknande flera gånger högre för dem med lägst inkomst. Ålder förklarade en stor del av de skillnaderna. När de stegvisa statistiska modellerna kontrollerade för ålder, kön, civilstånd, tidigare sjukdom, medicinering, symtom, riskfaktorer, laborativa data, medicinska invasiva ingrepp (på HIA), samt läkemedel vid utskrivning, kvarstod fortfarande en statistiskt signifikant ökad risk för död inom fem år. Risken var 40 procent högre för patienterna med lägst inkomst, jämfört med patienterna med högst inkomst. Motsvarande riskökning för att få en ny hjärtinfarkt, få en stroke eller att dö (oavsett orsak) var 34 procent. Analyserna kan inte påvisa vilka faktorer som har störst betydelse.

Patienterna som hade lägst inkomst deltog i lägre omfattning i sekundärprevention, jämfört med patienterna som hade högst inkomst. Bland de patienter (yngre än 75 år) som deltog i sekundärpreventiva insatser ("hjärtskola"), var skillnaderna i risk mellan dem med lägst och högst inkomst inte längre statistiskt signifikanta (gränssignifikant).

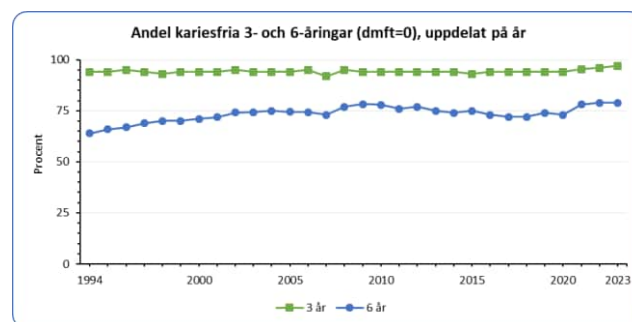
Skillnader före och efter den akuta vården i samband med hjärtinfarkt (exempelvis sjuklighet och uppföljning) visar på vikten av primär- och sekundärpreventiva insatser, och även vikten av att sådana insatser når och nyttjas av alla patienter. I den mån patienter har sämre förutsättningar att delta, behöver sådana utmaningar adresseras. I det sammanhanget är exempelvis patientens och vårdorganisationens hälsolitteracitet¹⁰ en viktig faktor och resurs.

Tandhälsa

Tandhälsan hos barn och unga i Östergötlands kommuner är generellt sett mycket god. Folk tandvården har befolkningsansvar för barn och ungdomar. I befolkningsansvaret ingår bland annat ett basprogram som omfattar samtliga barn och ungdomar samt riskbedömning för barn vid 18-månaders ålder. Under 2023 har 4 490 barn erhållit en riskbedömning vilket motsvarar 91 procent av alla barn i åldern 18 månader i Östergötland.

Jämförelse med övriga landet visar att Östergötlands kariesepidemiologi följer den nationella utvecklingen för både 6- och 19-åringar. Andelen kariesfria 6-åringar var 79 procent 2023. Studier, såväl globalt och nationellt som lokalt i Östergötland, har visat att små barn i socioekonomiskt utsatta områden har mer karies än barn från områden med högre

socioekonomiskt status. Antalet skadade tänder för 6-åringar med sämst tandhälsa har under perioden 2018 till 2023 minskat.

Figur 20. Andel kariesfria 3- och 6-åringar

¹⁰ Hälsolitteracitet handlar om människors förmåga att förvärva, förstå och tillämpa hälsorelaterad information.

Miljö- och klimatarbete inom Region Östergötland

Regionstyrelsen har beslutat att upphäva det tidigare beslutet att miljöcertifiera Region Östergötlands verksamheter. Utvecklingen av systematiska arbetssätt fortsätter dock i varje verksamhet för att säkra att lagarna på området följs. Klimatfärdplanen konkretiserar klimatmålen i hållbarhetsprogrammet och aktualiserades inför 2023 med nya delmål för 2023–2025. Under året har flera åtgärder genomförts i riktning mot målen i färdplanen. Region Östergötlands stora klimatutmaning är användningen av förbrukningsmaterial. Hälso- och sjukvårdens inriktningsbeslut att välja flergångsprodukter före engångsprodukter har gett effekt. Till exempel via kampanjen *Operation Plastrensa* som pågick under året och syftade till att minimera onödig användning av plastprodukter. Läs om det i nedslaget *Operation Plastrensa*.

Energianvändningen i Region Östergötland var 175 kilowattimmar per bruksarea (BRA) under 2023. Det är en minskning jämfört med föregående år (186 kWh/BRA under 2022). Energianvändningen har minskat med 22 procent jämfört med basåret 2009. Ett aktivt arbete med energioptimering i fastighetsdriften har gett effekt och energianvändningen har minskat i alla egenägda fastigheter. Resultatet påverkas också av att nybyggda, energieffektiva lokaler har tagits i bruk. För att nå målet om 30 procents minskning till 2030 ska nås behövs större engagemang och fler åtgärder för att minska verksamhetens energianvändning. Till exempel behöver användningen av el för medicinsk teknik och IT minska.

Mängden brännbart hushållsavfall (restavfall) från de tre sjukhusen uppgick till drygt 1 800 ton år 2023 vilket är en minskning med drygt fyra procent jämfört med föregående år. Även mellan 2021 och 2022 skedde en minskning med fyra procent. Flera åtgärder har genomförts under året för att bidra till säker avfallshantering, förenkla hanteringen och att styra avfall till rätt flöde. Bedömningen är att det fortsatt finns utvecklingspotential vad gäller att sortera rätt avfall i rätt fraktion, återbruk av möbler och att minska engångsartiklar, vilket skulle bidra till minskade avfallskostnader och mer cirkulära flöden. Av de livsmedlen som

serverades på Vrinnevisjukhuset i Norrköping och Universitetssjukhuset i Linköping 2023 var 72 procent av producerade i Sverige, 50 procent ekologiska och 18 procent lokalproducerade och ligger i linje med de krav som ställts på leverantören.

Klimatfärdplanen innehåller ett delmål om hållbara resor till och från jobbet och i tjänsten. Där har en resvaneundersökning genomförts under hösten för att skapa bättre förutsättningar för medarbetare att resa mer klimat- och energieffektivt. Resultatet av undersökningen presenteras under våren 2024.

Miljö- och klimatarbete i länet

Östergötland tar kliv framåt för att bli en av Sveriges mest resurseffektiva regioner. I rollen som regional utvecklingsaktör fortsätter Region Östergötland att stötta länets företag i energifrågor och främja samverkan i länet för en trygg elförsörjning. Drygt 300 företag har fått rådgivning eller kunskapsutveckling när det gäller hur de kan energi- och resurseffektivisera sina verksamheter. Samverkan med andra regionala näringslivsfrämjande aktörer bidrar till ett sammanhållet och verksamt stöd till länets företag. Under året har ett företag startats för en återbruksmarknad för byggvaror, och flera industrier har gått samman för att öka användningen av restenergi. Ett arbetssätt har också tagits fram för att arbeta strategiskt med investering- och etablering utifrån ett perspektiv där företag samverkar kring resurser som restenergi eller restprodukter.

Under våren har Finspångs och Norrköpings kommuner varit piloter för ett fördjupat stöd kring energiplanering och samverkan med lokalnätägare. Slutsatsen är att frågan om att integrera lokal elförsörjning i samhällsplaneringen är ny och att det behövs stöd och en utvecklad samverkan. Under hösten har en enkät om energiplanering gått ut till kommunerna för att kartlägga behoven i hela länet.

Grunden för en regional samverkansarena för trygg elförsörjning har börjat läggas, genom ett första dialogmöte med kommuner, nätägare och näringslivsrepresentanter där intresset och behovet bekräftades. Utifrån dialogmötet har en plan skapats för att etablera ett forum under 2024 och formerna för det.

Nedslag – Operation Plastrensa

Kampanjen Operation Plastrensa pågick under året med teman som avfallssortering, handskanvändning och klädval. Syftet med kampanjen är att minimera all onödig användning av plastprodukter. För ett urval artiklar i plast lyfter kampanjen olika åtgärder för att minska förbrukningen. Det kan handla om att byta från engångs- till flergångsartiklar, minska onödig användning eller byta till ett miljöbättre alternativ.

Under 2023 gick kirurgin i regionen över från att använda basinstrument (sax, nålförare, peang, pincett) i engångsutförande till flergångsprodukter. Sedan beslutet trädde i kraft i oktober 2022 har inköpen av basinstrument i engångsutförande minskat kraftigt, från drygt 30 000 artiklar tidigare år till att inköpen i princip upphörde under det sista kvartalet 2023.

Region Östergötland planerar också för en omställning till metallskålar i stället för engångsplastskålar vid operation, tvätt och suturer. Den övergången är mer komplicerad, eftersom det kräver en ökad tillgång till lagringsmöjligheter vid sjukhusens steriltekniska enheter. Den förändringen är inte genomförd än. Detta är några första steg på ett långsiktigt arbete för en hållbar materialanvändning.

Uppdrag från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Uppdrag 2023	Status
<p>● Aktualitetspröva Energi- och klimatstrategi för Östergötland i samverkan med Länsstyrelsen Östergötland. (TSN)</p>	<p>Energi- och klimatstrategin aktualiserades under året med beslut i regionfullmäktige i november.</p>
<p>● Fortsätta arbetet med att främja energi- och resurseffektivisering och öka användningen av fossilfri energi i Östergötland. (TSN)</p>	<p>Under året fick drygt 300 företag rådgivning för att minska sin energi- och resursanvändning. Som ett resultat av projektet Återbruksmarknad Östergötland har ett nytt företag startats i länet, där företag har gått samman för att skapa en marknad för återbrukade byggvaror.</p>
<p>● Följa och analysera insatser och pågående arbeten när det gäller tillgång på el och överföringskapacitet för näringslivet och invånarnas nuvarande och framtida behov i Östergötland. (TSN)</p>	<p>Slutsatsen från den genomförda piloten är att det behövs stöd och utvecklad samverkan för att integrera lokal elförsörjning i samhällsplaneringen. En behovskartläggning för länet pågår.</p> <p>Det behövs en regional samverkansarena för trygg elförsörjning i länet. En plan har tagits fram för att etablera ett forum för fortsatta dialoger under 2024.</p>

<p>● Stärka hållbarhetsfrågorna i det regionala tillväxtarbetet. (RUN)</p>	<p>Region Östergötland har under tre år arbetat tillsammans med flertalet andra regioner för att stärka hållbarhetsfrågorna i det regionala utvecklingsarbetet. Arbetet slutrapporterades före sommaren. Region Östergötland har tagit fram en erfarenhetsrapport som redovisades till regionutvecklingsnämnden under hösten 2023.</p>
<p>● Utveckla en långsiktigt hållbar materialförsörjning och återbruk i hälso- och sjukvården utifrån robusthet, resurseffektivitet och miljöhänsyn. (RS)</p>	<p>Ett arbete pågår utifrån de produkter där Hälso- och sjukvården beslutade att använda flergångsprodukter i första hand. Det är ett långsiktigt arbete, men det har redan gett effekt. Inom kirurgin har inköpen minskat kraftigt. Kampanjen <i>Operation Plastrensa</i>, som ska minimera onödig användning av plastprodukter, har pågått under året. Se även nedslaget om kampanjen. En omställning till metallskålar i stället för engångsplastskålar vid operation, tvätt och suturer planeras också.</p>
<p>● Ta fram en regional idrottspolitiskt plan i syfte att utveckla samverkan med idrottsrörelsen för bättre folkhälsa, ökad inkludering i föreningslivet, starkare näringsliv och ökad besöksnäring. (RUN)</p>	<p>Arbetet är påbörjat och flera dialoger har genomförts. Under 2023 togs ett utkast till plan fram, för fortsatt politisk beredning. Inget beslut är fattat utan beredningen fortsätter under 2024.</p>
<p>● Förbättra tandhälsan hos barn (0–6 år) med, eller förhöjd risk för, kariessjukdom i områden med låg socioekonomi. (HSN)</p>	<p>En av flera aktiviteter för att förbättra tandhälsan hos barn (0–6 år) är ett samarbete mellan Folk tandvården och flera BVC-enheter i områden med låg socioekonomi. I de områdena märks en positiv trend på antalet BVC-besök.</p>
<p>● Införa avlönade resurspersoner i hälso- och sjukvården som ett medmänskligt och socialt stöd för de som önskar, och för att ingen ofrivilligt ska behöva dö ensam på våra sjukhusavdelningar. (HSN)</p>	<p>Det personcentrerade förhållningssättet i livets slutskede förtydligas i överenskommelsen inför 2024. I överenskommelsen får också verksamheten i uppdrag att, i samråd med den ideella sektorn, undersöka förutsättningarna för volontärer att vara ett medmänskligt och socialt stöd vid dödsögonblicket. Enligt Palliativregistret är Östergötland bland de sju regioner (av 21) som har högst andel som har avlidit i närvaro av anhörig, personal eller både och. Vid 86 procent av de registrerade dödsfallen var någon i rummet vid dödsögonblicket, medan riksgenomsnittet var 83 procent.</p>
<p>● Stärka regionens stöd och samarbete med Sjukhuskyrkan. (HSN)</p>	<p>En regionövergripande överenskommelse för samverkan mellan regionen och länets trossamfund blev klar och fastställdes under hösten 2023. Närsjukvårdscheferna arbetar vidare med en riktlinje för den praktiska samverkan, som kopplas till den övergripande överenskommelsen. Uppdrag kring samverkan med Sjukhuskyrkan finns med i överenskommelserna för 2024.</p>

Kontinuerligt utvärdera och utveckla hälsosamtalen. (HSN)

Under 2023 genomförde 89 procent av vårdcentralerna hälsosamtal i varierande omfattning. Preliminära siffror visade att 44 procent av listade 40-, 50-, 60- och 70-åringar hade fått en inbjudan. Av dessa genomförde 36 procent sitt samtal.

För vårdcentralerna fanns ett skall-krav om att erbjuda samtal till samtliga 40- och 50-åringar. Ungefär 53 procent av de vårdcentraler som arbetar aktivt med hälsosamtal har bjudit in samtliga 40- och 50-åringar. Av inbjudna 40- och 50-åringar genomförde 35 procent sitt samtal.

En ny administrationsmall som minskar det administrativa arbetet i samband med hälsosamtalen introducerades under 2023. Fler digitala effektiviseringar är näst intill klara som kommer att underlätta flödet, minska besökstiden och göra det möjligt med digitala riktade hälsosamtal.

Styrtal från Treårsbudget 2023–2025 med fokusområden 2023

Styrtal 2023	Utfall och kommentar
— Minskad energianvändning per kvadratmeter med 30 procent till 2030 jämfört med 2009 utifrån fastställd plan.	Energianvändningen i Region Östergötland var 175 kilowattimmar per bruksarea (BRA) under 2023, vilket är i linje med målsättningen till 2030. Det är en minskning jämfört med föregående år (186 kWh/BRA under 2022). Energianvändningen har minskat med 22 procent jämfört med basåret 2009. Måluppfyllelse utvärderas 2030.
— Mängden brännbart avfall per medarbetare ska minska till 2025.	190 kilogram avfall producerades per medarbetare jämfört med 201 kilogram föregående år. Det finns skillnader mellan sjukhusen där Universitetssjukhuset i Linköping ger upphov till 174 kilo per tillsvidareanställd medarbetare under ett år och Vrinnevisjukhuset till 223 kilo respektive Lasarettet i Motala 215 kilo. Måluppfyllelse utvärderas 2025.
✘ Skillnaden i tandhälsa mellan de sjukaste och friskaste 6-åringarna ska minska samtidigt som de friskaste fortsatt är minst lika friska.	Det har inte skett någon förändring mellan 2022 och 2023 så bedömningen är att styrtalet inte är uppnått. Men i tidsperspektivet från år 2018 har antalet skadade tänder hos 6-åringar minskat från fem till tre bland de barn med flest kariesangrepp.

Uppföljning av grunduppdrag

I det här avsnittet sammanfattas delar av uppföljningen av Region Östergötlands grunduppdrag, utifrån uppföljningsplanerna i regionstyrelsens och nämndernas årsplaner. Vissa delar av grunduppdraget är nära förknippade med skrivningarna för fokusområdena eller förvaltningsberättelsen och ingår därför inte här.

Strategiskt säkerhets- och beredskapsarbete

Strax före sommaren beslutade regionfullmäktige om Region Östergötlands krisplan. Den tidigare kris- och katastrofmedicinska beredskapsplanen reviderades och ersattes då med krisplanen. Krisplanen beskriver Region Östergötlands beredskapsarbete ur ett vidare perspektiv. Bland annat införs en ny ledningsnivå, regional krisledning, som ansvarar för krisledningen ur ett regionalt perspektiv. Den nya krisplanen gäller från 1 september 2023. Revidering sker vart fjärde år.

Regionstyrelsen har antagit Region Östergötlands handlingsplan för civilt försvar. Handlingsplanen beskriver regionens övergripande arbete med totalförsvarsplaneringen.

Flera utvärderingar och händelseanalyser har genomförts under året i anslutning till särskilda händelser. De ligger till grund för regionens systematiska förbättringsarbete.

En upphandling av bevakningstjänster har genomförts under året. Securitas fick förnyat

förtroende, det nya bevakningsavtalet gäller från 1 maj 2024.

Ett beslutsunderlag för regionens brandutbildningar, som ska underlätta för verksamheterna att genomföra brandutbildningar, har lämnats till regionledningen för beslut.

I arbetet med att fånga tidstjuvar har en översyn gjorts av RH-checkarna. Från 2024 kommer RH-checkar att göras vartannat år för de flesta listor. Syftet är att minska verksamheternas tidsåtgång och samtidigt behålla kvaliteten i riskhanteringsarbetet.

För att öka motståndskraften vid störningar samordnar Ledningsgrupp funktionssäkerhet arbetet med att säkerställa drift och funktion på de platser där Region Östergötland bedriver verksamhet. Ledningsgruppen har till 2024 fått ett ökat beslutsmandat genom fler beslutande chefer.

Utvecklingsstrategi för Östergötland

Region Östergötland har en viktig roll i att samordna de regionala utvecklingsuppdragen. För att förstärka och förtydliga det, finns det ett system för kontinuerlig planering och uppföljning. Det inkluderar bland annat en årlig konferens, *Framtid Östergötland*, med olika teman. Den första konferensen genomfördes i oktober och hade temat kompetensförsörjning. Målgruppen för konferensen är politiker i regionen och länets kommuner samt tjänstepersoner, andra regioner, statliga myndigheter, näringsliv samt civilsamhälle. Konferensen är ett sätt att genomföra den regionala utvecklingsstrategin och upprätthålla dialogen med externa aktörer. Framöver kommer Framtid Östergötland att planeras ihop med en eller två kommuner för att ytterligare stärka samverkan. I samband med konferensen i oktober släppte Region Östergötland även en årsrapport som beskrev året som gått; vad som hänt under året, vilka utmaningar Östergötland står inför och vad

som kommer att kräva ett extra fokus inför kommande år. Även denna rapport var ny för året och kommer framöver att tas fram varje år i en intern arbetsgrupp. Det är ett sätt att stärka det interna ägarskapet och kunskapen om den regionala utvecklingsstrategin. Rapporten blir även grunden för Region Östergötlands planeringsförutsättningar.

En mer långsiktig analysplan har tagits fram för att planera analyser och involvera eventuella externa parter i god tid. Analysplanen sträcker sig över mandatperioden med återkommande tematiska analyser av exempelvis näringslivets struktur, bostadsmarknad, pendling och folkhälsa under ett "RUS-paraply". Eftersom den regionala utvecklingsstrategin ska aktualitetsprövas med start 2024 behövs det ett tydligt system, för att inte behöva starta om vart fjärde år när utvecklingsstrategin ska revideras. Det blir också ett sätt att skapa kontinuitet både internt och med våra externa aktörer.

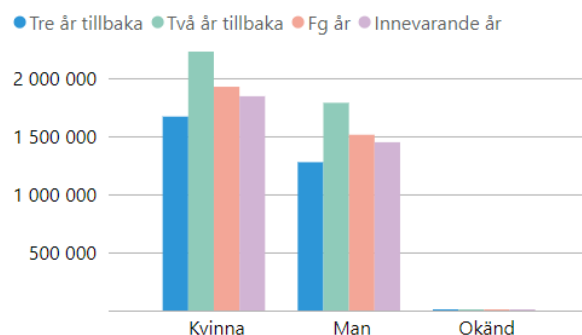
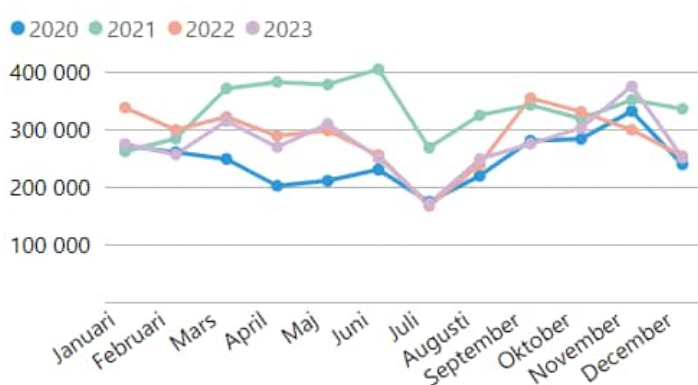
Utförd vård

Utförd hälso- och sjukvård

Antalet besök i öppenvården minskade med sju procent (fyra procent inkluderat privata utförare) jämfört med 2022. Minskningen förklaras i huvudsak av den stora vaccinationsinsatsen som pågick i början av 2022. Exkluderas vaccinationer och provtagningar för covid-19, ökade i stället öppenvårdsbesöken med två procent (fyra procent inkluderat privata utförare).

Antalet slutenvårdstillfällen minskade med en procent, både inklusive och exklusive privata utförare.

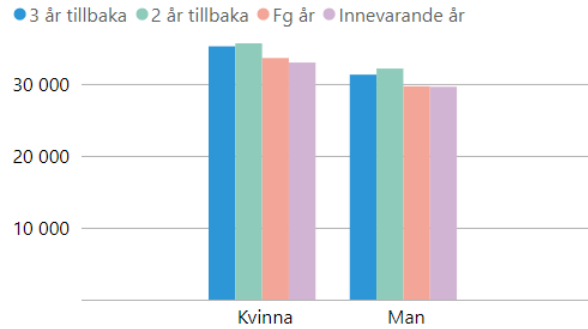
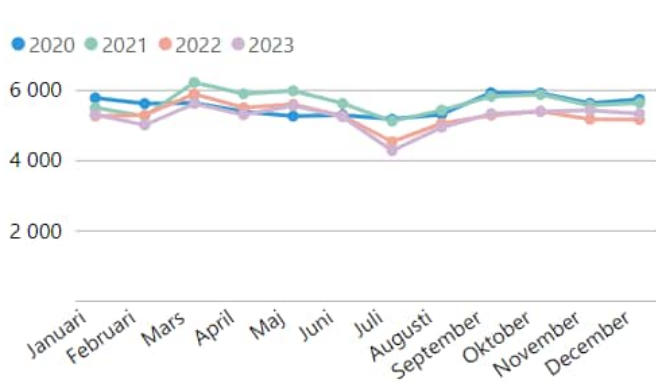
Förändringarna innebär att det var ungefär 150 000 färre öppenvårdsbesök och 700 färre slutenvårdstillfällen under 2023. Eftersom vård behövde skjutas fram under pandemin, samtidigt som en stor vaccinationsinsats genomfördes 2021, kan det vara nödvändigt att jämföra produktionen med åren före pandemin för att tolka utvecklingen. Under 2023 var läkarbesöken i öppenvården cirka 50 000 fler än snittet 2017–2019, de sjukvårdande behandlingarna 200 000 fler och slutenvårdstillfällena 7 000 färre än snittet 2017–2019. Utvecklingen har sett likadan ut för kvinnor och män de senaste åren, men kvinnor har haft fler öppenvårdsbesök och slutenvårdstillfällen än män.

Figur 21 och 22. Antal öppenvårdsbesök 2020–2023 (till vänster per månad och till höger könsuppdelat och ackumulerat per år).

	Totalt	Region Östergötland	Privata vårdgivare
Antal besök 2023	3 290 000	2 660 000	600 000
Förändring jämfört med 2022	-4 %	-7 %	+11 %
...varav besök över internet	47 600	35 600	12 000
...förändring jämfört med 2022	-6 %	-15 %	+33%

Tabell 11. Antal öppenvårdsbesök 2023 jämfört med föregående år uppdelat på totalt, Region Östergötland och privata vårdgivare. Avrundade siffror.

Figur 23 och 24. Antal slutenvårdstillfällen 2020–2023 (till vänster per månad och till höger könsuppdelat och ackumulerat per år).

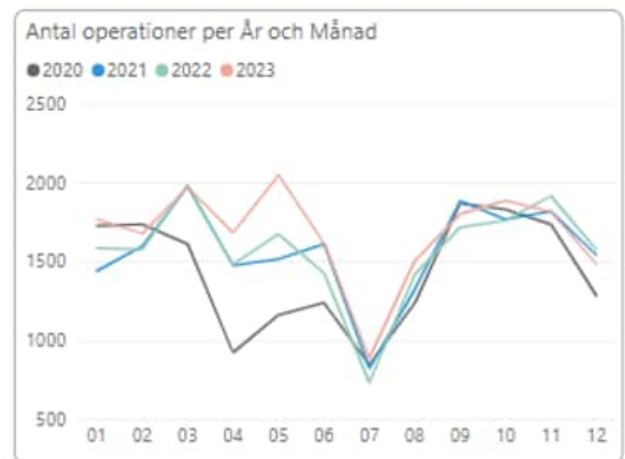
	Totalt	Region Östergötland	Privata vårdgivare
Antal vårdtillfällen 2023	62 600	61 000	1 500
Förändring jämfört med 2022	-1 %	-1 %	+16 %

Tabell 12. Antal slutenvårdstillfällen 2023 jämfört med föregående år uppdelat på totalt, Region Östergötland och privata vårdgivare.

Hälso- och sjukvården utförde fler operationer under 2023 jämfört med föregående år, ökningen ligger inom kirurgi i öppenvården. Jämfört med 2020-2022 ligger den största ökningen under april och maj. En fortsatt förflyttning från slutenvårdskirurgi till öppenvårdskirurgi är mer effektivt, för både sjukvården och patienten.

Införandet av produktionsstyrning fortsätter, som ett stöd för att leverera rätt vård utifrån behov. Sedan starten i augusti 2022 planeras nu nästan 25 procent av besöken inom specialiserad öppenvård. Tiden för att införa produktionsstyrning är cirka fem månader, således sträcker sig planen flera år framåt. Det krävs långsiktighet och uthållighet för att lyckas. Verksamheterna som kommit igång vittnar om stort engagemang hos medarbetare och chefer kring att arbeta med det

gap som identifieras mellan inflöde och produktion. Verksamheterna ser redan effekter i form av ökad tillgänglighet och bättre arbetsmiljö.

Figur 25. Antal operationer per år och månad, 2020 till 2023.

Utförd vård per diagnosgrupp

Nedan presenteras tabell som beskriver de vanligaste anledningarna till att östgötar fått vård i Region Östergötland under 2023

Diagnosrelaterade grupper – Öppenvård	Kvinna	Man	Totalt
21 Faktorer av betydelse för hälsotillståndet och för kontakter med hälso- och sjukvården	331 588	196 593	528 181
5 Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar	239 195	170 844	410 039
18 Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras på annan plats	148 313	111 695	260 009
13 Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven	123 264	77 552	200 817
22 Koder för särskilda ändamål	97 847	82 669	180 518
19 Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker	57 438	61 060	118 502
4 Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbningar och ämnesomsättningssjukdomar	51 868	58 385	110 253
9 Cirkulationsorganens sjukdomar	51 595	57 290	108 885
12 Hudens och underhudens sjukdomar	54 312	50 598	104 910
10 Andningsorganens sjukdomar	54 174	42 529	96 703

Tabell 13. De tio vanligaste (av tjugotvå) diagnoskapitel som patienter inom öppenvården vårdats för i Region Östergötland under 2023 (exkluderat de vårdkontakter som inte har registrerats under någon DRG-grupp).

Diagnosrelaterade grupper – slutenvård	Kvinna	Man	Totalt
9 Cirkulationsorganens sjukdomar	3 490	4 896	8 386
21 Faktorer av betydelse för hälsotillståndet och för kontakter med hälso- och sjukvården	3 065	3 021	6 086
19 Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker	3 013	3 008	6 021
15 Graviditet, förlossning och barnsängstid	5 429		5 429
2 Tumörer	2 546	2 381	4 927
11 Matsmältningsorganens sjukdomar	2 400	2 483	4 883
18 Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras på annan plats	2 083	2 368	4 451
10 Andningsorganens sjukdomar	1 979	2 210	4 189
5 Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar	2 065	1 920	3 985
13 Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven	1 918	1 647	3 565

Tabell 14. De tio vanligaste (av tjugotvå) diagnoskapitel som patienter inom slutenvården vårdats för i Region Östergötland under 2023 (Exkluderat de vårdkontakter som inte har registrerats under någon DRG-grupp).

Utförd tandvård

I Folktandvården har antalet besök minskat med fyra procent jämfört med 2022 och även vårdtiden har minskat något. Det beror på att Folktandvården har haft färre behandlare än tidigare år.

	Barn		Unga vuxna		Vuxna		Totalt	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Besök	142 800	-4 %	20 400	-4 %	126 400	-4 %	289 700	-4%
Vårdtid	78 800	-3 %	13 800	1 %	92 700	-2 %	188 000	-2 %

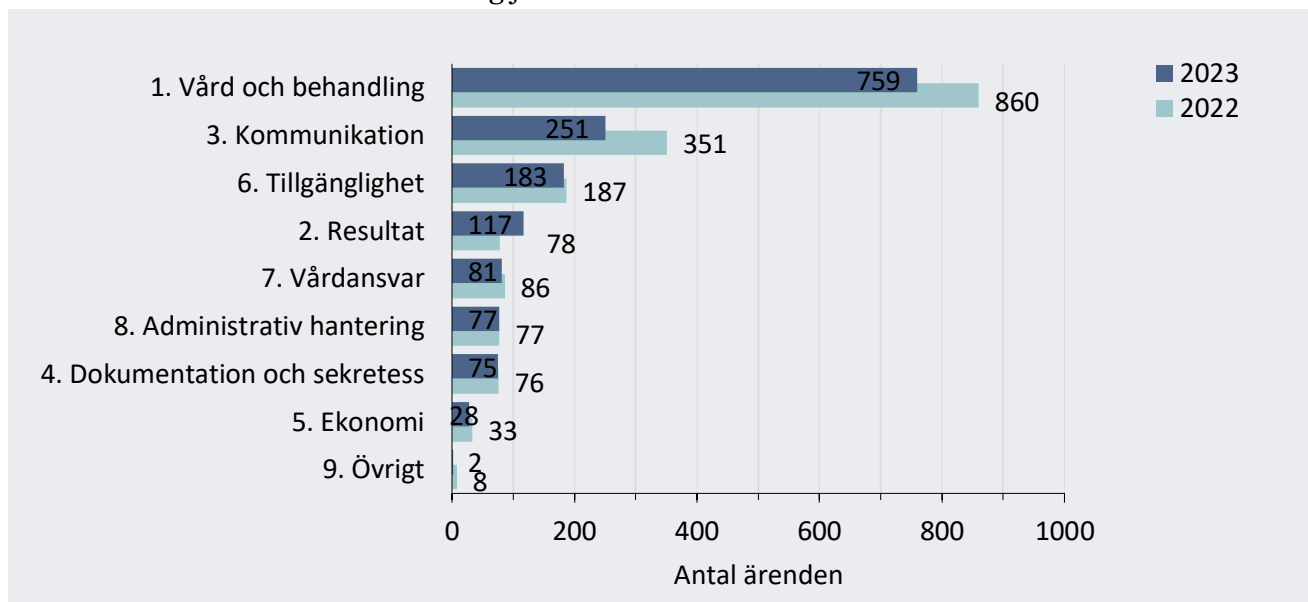
Tabell 15. Utveckling vårdtid (timmar) och antal besök 2022–2023.

Synpunkter från patienter och invånare

Patientnämnden

Under 2023 inkom och registrerades cirka 1 570 synpunkter och klagomålsärenden till Patientnämnden. Det är en minskning jämfört

med 2022 då antalet var ungefär 1 750. Liksom tidigare år är det vanligare att kvinnor har synpunkter och klagomål på vården.

Figur 26. Orsak till ärenden till Patientnämnden per huvudproblem under 2022 och 2023, (antal).

Vård och behandling var orsaken till 48 procent av alla ärenden som registrerades under 2023 och är fortfarande det huvudproblem de flesta ärenden handlar om. Därefter kommer kommunikation med 16 procent och tillgänglighet med 12 procent. Den största förändringen under 2023 rör behandling, med en minskning på 127 ärenden jämfört med 2022.

Det handlar om ärenden då patienten exempelvis blivit nekad behandling, fått fördröjd, felaktig eller utebliven behandling eller fått en negativ behandlingseffekt. Flest antal registrerade ärenden rör verksamhetsområde Primärvård. I relation till antalet vårdkontakter finns den högsta andelen ärenden inom verksamhetsområde psykiatrisk specialistvård.

Nationell patientenkät

I syfte att utveckla och förbättra vården mäts återkommande och systematiskt patienters erfarenheter och upplevelser genom Nationell Patientenkät. Ett större antal frågor vägs samman och bildar totalt sju olika dimensioner som belyser vården ur olika aspekter. Inom varje dimension redovisas resultatet som andelen positiva svar av samtliga svar.

Under 2023 genomfördes nationellt heltäckande mätningar inom öppen och sluten somatisk specialiserad sjukvård samt inom primärvård. Dessutom deltog Region Östergötland, tillsammans med vissa andra regioner, i mätningen rehabilitering inom primärvård och öppen specialiserad sjukhusvård. Nedan redovisas resultaten från de nationellt heltäckande mätningarna.

Primärvård

Mätningarna inom primärvård görs vartannat år och den senaste mätningen gjordes 2021. Riksgenomsnittet för andelen nöjda patienter inom primärvården låg på ungefär samma nivå 2023 som 2021. Däremot försämrades resultatet för Östergötland. Inom de olika dimensionerna placerade sig regionen på platserna elva till arton i den senaste mätningen jämfört med övriga regioner. Det är en försämring från 2021 då regionen placerade sig på plats nio till tolv.

Bäst resultat gentemot övriga regioner hade Region Östergötland inom dimensionen *Tillgänglighet*. Skillnaderna i nöjdhet mellan könen var förhållandevis stora, men hade ändå minskat sedan 2021. Männerna var överlag mer nöjda med vården än kvinnorna. Störst skillnader mellan könen fanns i dimensionerna *Kontinuitet och koordinering*, *Information och kunskap* samt *Helhetsintryck*, *Emotionellt stöd* där en större andel män var nöjda än kvinnor.

Nationell Patientenkät (NPE), primärvård 2023 Andel (%) positiva svar för Östergötland (riksgenomsnitt inom parentes i könskolumnerna)	Kvinnor	Män	Östergötlands placering i riket, båda könen (inom parentes 2021 års placering)
Helhetsintryck	80 (80)	83 (84)	12 (11)
Emotionellt stöd	76 (76)	79 (80)	16 (12)
Delaktighet och involvering	78 (79)	81 (82)	18 (11)
Respekt och bemötande	84 (85)	87 (88)	17 (10)
Kontinuitet och koordinering	68 (69)	73 (75)	17 (11)
Information och kunskap	75 (75)	78 (79)	13 (10)
Tillgänglighet	82 (82)	84 (84)	11 (9)

Tabell 16. Nationell Patientenkät, primärvård. Region Östergötlands resultat i form av andel (procent) positiva svar inom respektive dimension jämfört med riksgenomsnittet.

Specialiserad öppen sjukhusvård

Till skillnad från primärvården var förändringarna inom den specialiserade öppna sjukhusvården små för Region Östergötland i 2023 års mätning, jämfört med 2021. Å andra sidan försämrades riksgenomsnittet 2023, vilket gjorde att Östergötland placerade sig betydligt bättre än övriga regioner i mätningen. Regionens placering varierade mellan fem och sexton per dimension. Bäst resultat gentemot

övriga regioner hade Region Östergötland inom dimensionerna *Information och kunskap* och *Tillgänglighet*, medan resultatet var sämre när det gäller *Respekt och bemötande*. Det förekom könsskillnader i Östergötland men de var mindre än i primärvårdsmätningen. Dock var männen något mer positiva till vården i samtliga dimensioner. Störst var skillnaderna inom *Information och kunskap* och *Kontinuitet och koordinering*.

Nationell Patientenkät (NPE), specialiserad öppen sjukhusvård 2023 Andel (%) positiva svar för Östergötland (riksgenomsnitt inom parentes i könskolumnerna)	Kvinnor	Män	Östergötlands placering i riket, båda könen (inom parentes 2021 års placering)
Helhetsintryck	90 (91)	91 (91)	10 (13)
Emotionellt stöd	86 (86)	87 (87)	9 (11)
Delaktighet och involvering	89 (89)	89 (89)	8 (17)
Respekt och bemötande	89 (90)	90 (91)	16 (15)
Kontinuitet och koordinering	87 (88)	89 (89)	12 (16)
Information och kunskap	85 (85)	86 (86)	5 (14)
Tillgänglighet	89 (90)	90 (91)	6 (18)

Tabell 17. Nationell Patientenkät, specialiserad öppen sjukhusvård. Region Östergötlands resultat i form av andel (procent) positiva svar inom respektive dimension jämfört med riksgenomsnittet.

Specialiserad slutna sjukhusvård

Resultatet för den slutna sjukhusvården var ännu bättre än för den öppna sjukhusvården, jämfört med både den föregående mätningen och med övriga regioner. Medan genomsnittet för riket hade försämrats i de flesta dimensioner sedan förra mätningen, hade andelen nöjda patienter ökat i Östergötland. Region Östergötland placerade sig på tredje till sjätte plats av regionerna i de olika dimensionerna, vilket är betydligt bättre än 2021. Då var motsvarande placeringar mellan fem och

tretton. Allra bäst var resultatet i dimensionerna *Delaktighet och involvering*, *Respekt och bemötande* samt *Information och kunskap* där Region Östergötland låg på tredje plats. Inom dimensionerna *Information och kunskap* samt *Tillgänglighet* var förbättringen störst, både i andel nöjda patienter och jämfört med övriga regioner. Skillnaden mellan könen var dock stor. Männerna var betydligt mer positivt inställda till vården än kvinnorna, i alla dimensioner. Störst var skillnaden i dimensionen *Kontinuitet och koordinering* följt av *Information och kunskap*.

Nationell Patientenkät (NPE), specialiserad slutna sjukhusvård 2023 Andel (%) positiva svar för Östergötland (riksgenomsnitt inom parentes i könskolumnerna)	Kvinnor	Män	Östergötlands placering i riket, båda könen (inom parentes 2021 års placering)
Helhetsintryck	89 (89)	92 (92)	6 (9)
Emotionellt stöd	88 (88)	90 (90)	4 (7)
Delaktighet och involvering	83 (82)	87 (84)	3 (13)
Respekt och bemötande	84 (85)	88 (87)	3 (5)
Kontinuitet och koordinering	81 (83)	86 (85)	4 (9)
Information och kunskap	79 (80)	83 (82)	3 (7)
Tillgänglighet	86 (86)	90 (89)	6 (13)

Tabell 18. Nationell Patientenkät, specialiserad slutna sjukhusvård. Region Östergötlands resultat i form av andel (procent) positiva svar inom respektive dimension i jämförelse med riksgenomsnittet.

Hälso- och sjukvårdsbarometern

Hälso- och sjukvårdsbarometer är en årlig nationell undersökning som riktar sig till alla invånare, oavsett om de har varit i kontakt med sjukvården eller inte. Syftet med undersökningen är att ge underlag för uppföljning och förbättringsarbete.

Nedanstående är en sammanfattning av Östergötlands resultat i 2023 års mätning:

- Region Östergötland placerade sig mellan plats tre och elva jämfört med övriga regioner för de elva olika frågorna/påståendena.
- Invånarna i Östergötland ansåg i betydligt högre utsträckning än riksgenomsnittet att vården ges på lika villkor, dock hade andelen som svarade positivt på frågan minskat sedan 2022.
- Närmare nio av tio östgötar ansåg sig ha tillgång till den sjukvård de behöver. Det är något högre än riksgenomsnittet, men en liten nedgång jämfört med 2022.
- Undersökningen visade att invånarna har ett fortsatt högre förtroende för sjukvården i Östergötland jämfört med de flesta andra regioner, men resultatet har ändå försämrats något jämfört med 2022.
- Östgötarna ansåg i betydligt högre utsträckning än riksgenomsnittet att väntetiderna till besök på vårdcentraler är rimliga. Andelen som tyckte att väntetiderna till besök och behandling på sjukhus är rimliga, var däremot bara marginellt högre än rikssnittet. Resultaten var sämre än 2022, särskilt när det gäller väntetider till sjukhus där andelen positiva svar minskade mycket.
- Östergötlands invånare hade, jämfört med riksgenomsnittet, ett något högre förtroende till att använda 1177:s e-tjänster för att boka besök, läsa sin journal, förnya recept och liknande.
- Majoriteten av östgötarna var fortfarande tveksamma till vård och konsultation via digital teknik, medan fler ställde sig positiva till vård i hemmet varvat med digital teknik. Resultatet för båda dessa indikatorer var bättre än 2022.
- Drygt hälften av östgötarna känner till att det finns en patientnämnd dit de kan vända sig med synpunkter och klagomål på hälso- och sjukvården, Folkvandvården och vården i kommunerna. Resultatet var något bättre än tidigare år, men skiljde sig mycket åt mellan könen – kvinnor kände till Patientnämnden i betydligt större utsträckning än män.

Produktivitet (KPP-kostnad per DRG-vikt)

Genom att ställa kostnad i relation till prestation går det att göra en uppskattning av verksamhetens produktivitet. Vårdkontakternas medicinska innehåll och resursbehov mäts med hjälp av så kallade DRG-vikt och ställs i relation till kostnaderna. Kostnaden per DRG-vikt ska enligt rådande målsättning inte öka mer än regionindex. En analys av regionens kostnad per DRG-poäng visar att produktiviteten har minskat under flera år. Under 2023 ökade kostnaden per DRG-poäng med 4,2 procent över

regionindex. Även under 2022 och före pandemin ökade kostnaden per DRG-poäng, då med 2,5 respektive 2,9 procent över regionindex. Problem med kompetensförsörjningen och den rådande vårdplatssituationen påverkar produktiviteten negativt. Insatser som förväntas öka produktiviteten är exempelvis arbetet med en förändrad primärvård, insatser för att förbättra vård-, varu- och materialflöden samt en fortsatt digitalisering.

Införandet av personcentrerade sammanhållna vårdförlopp (PSVF)

Införandet av personcentrerade sammanhållna vårdförlopp har pågått under året och vårdförloppen har mottagits väl i hälso- och sjukvården. En utmaning är att införandet är tidsödande och resurskrävande, vilket medför

att införandet inte håller takten med de nya vårdförlopp som tillkommer. Införandet följer dock den beslutade tidsplanen. Ytterligare 17 vårdförlopp är nationellt godkända och väntar på att införas i Region Östergötland.

Status	Vårdförlopp
Infört med första patienterna i vårdförloppet 2022	Reumatoid artrit, del 1 Höftledsartros i primärvården, del 1 Stroke och TIA, del 1
Infört med första patienterna i vårdförloppet 2023	Sepsis, del 1 Kronisk obstruktiv lungsjukdom (KOL) del 1 Reumatoid artrit, del 2 Kritisk benischemi Hjärtsvikt nydebuterad, del 1
Införande pågår	Schizofreni, del 1 och del 2 Knäledsartros i primärvården, del 1 Osteoporos, sekundärprevention efter fraktur
Införande planeras	Palliativ vård Grav hörselnedsättning

Forskning och utveckling

Region Östergötlands arbete med life science

Inom life science-området pågår flera utvecklingsarbeten där Region Östergötland samverkar med olika företag, universitet och högskolor samt offentliga aktörer på kommunal, regional och statlig nivå. En gemensam satsning från Region Östergötland och Linköpings universitet är East Sweden Medtech. East Sweden Medtech syftar till att fler förbättringar och innovationer ska nå hälso- och sjukvården och fungerar som en tydlig ingång för att möta sjukvårdens behov. Ett samarbete sker även med näringslivet. Under året har East Sweden

Medtech arbetat med att systematiskt identifiera och göra behoven inom hälso- och sjukvården tydliga. Under året har exempelvis ett samarbete startat mellan automationsforskare från Linköpings universitet och Klinisk patologi för att ta fram robotlösningar i patologens arbete.

Region Östergötland samverkar nationellt via Vinnovas strategiska innovationsprogram SweLife och Medtech4Health. Swelife är ett initiativ för att koordinera och utveckla stabila forsknings- och innovationsprocesser och Medtech4Health har fokus på det svenska innovationssystemet för medicinteknik. Bland de cirka 15 delfinansierade forskningsprojekten

från Vinnova finns bland annat medicinsk bildanalys med AI-teknik för patientnytta (AIDA).

Region Östergötland driver också egna utvecklings- och implementeringsprojekt, till exempel egenmonitorering.

Region Östergötlands arbete med innovation

Under året har Region Östergötland utvecklat en ledning, struktur och process för innovation för att få en god effektivitet i projekt och uppdrag.

Under 2022 tog Region Östergötland fram en innovationsstrategi och en nulägesanalys av innovationsförmågan. Strategin har fortsatt utvecklats och kopplats till arbetet med ett strategiskt ramverk för kvalitet och utveckling i Region Östergötland.

Region Östergötland deltar i många samarbeten för att driva och påverka arbetet med innovation. Under året har bland annat följande insatser gjorts:

- Inlämning av gemensamma synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik från det nystartade nätverket med

universitetssjukhusens innovationsstödjande verksamheter.

- Start av projekt för *Trygg onkologisk behandling hemma*. Projektet ska bidra till nära vård och egenmonitorering och samtidigt bygga en generell innovationsförmåga i hälso- och sjukvården. Projektet är ett av fyra innovationsmotorprojekt i Sverige. Det finansieras av Medtech4Health och pågår 2023–2024.
- Deltagande i en förstudie för ett life science-ekosystem i Östra Mellansverige, där syftet är att skapa förutsättningar för en nätverksarena för life science riktad mot hälso- och sjukvård.
- Deltagande i projektet *Siish* som syftar till att avsevärt förkorta tiden för implementering av innovationer i hälso- och sjukvården. I Siish deltar Sveriges sju universitetssjukhus med omgivande innovationsorganisationer för akademi och näringsliv med sin samlade kompetens. Projektet finansieras av Vinnova via Swelife och pågår 2022–2025.

Behovsstyrd vård

Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) formulerar inom ramen för behovsstyrningen uppdrag och aktuella utvecklingsområden till leverantörerna. De olika uppdragen kan vara nya eller så har de funnits med en längre tid men inte kunnat genomföras enligt plan eller nått upp till intentionen i uppdraget. Under 2023 gavs uppdrag kopplat till nedanstående områden. Se hälso- och sjukvårdsnämndens årsredovisning för mer information.

- tidiga insatser för barn
- postcovid rehabilitering
- jämlik tillgång till mobila insatser vid psykisk sjukdom i alla länsdelar
- samarbete vid psykisk ohälsa och sjukdom
- beroendeliknande ätande
- cancerrehabilitering
- patientkontrakt
- personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp
- personer med intellektuella funktionsnedsättningar
- utökat vårdansvar vid utskrivning av patienter från sjukhus
- fast läkarkontakt.

Hälso- och sjukvårdsnämndens behovsstyrningsberedningar arbetar systematiskt inom sina olika ansvarsområden med att ta reda på patienternas och invånarnas behov. Beredningarna redovisar sitt arbete muntligen vid ett strategiseminarium i november varje år samt skriftligen till hälso- och sjukvårdsnämnden i form av en årsberättelse.

I arbetet under 2023 drogs bland annat följande slutsatser i beredningarna:

- Vården för barn och unga inte är jämlik över länet. Det gäller exempelvis vård och hjälpmedel vid diabetes samt tillgång till föräldra- och spädbarnsverksamhet.
- Ingångarna till kvinnosjukvården är otydliga och tillgängligheten brister.
- Patienterna upplever en otrygghet vid vård för gynekologiska besvär på vårdcentral.
- Det behövs en struktur för vårdcentralernas hälsofrämjande insatser inom ramen för områdesansvaret.
- Primärvården och psykiatrin behöver utveckla en effektiv samverkan och ett tydligt patientansvar, för att patienter inte ska hamna mellan stolarna när det inte

finns någon tydlig diagnos - exempelvis vid beroendevård.

- Beroendevårdens verksamheter ser ett större behov av insatser än vad det finns resurser till.
- Det finns ett fortsatt behov av att utveckla en jämlik, personcentrerad och nära rehabilitering, främst rehabilitering av postcovid där omhändertagandet skiljer sig åt i länet.
- Perspektivet kan behöva breddas, från postcovidrehabilitering till generell postinfektiös vård.
- Cancerområdet behöver samordnas och det finns ett behov att tydliggöra processägare.
- I de standardiserade vårdförloppen för cancer (SVF) finns det ett behov av att ensa rutiner för registrering och remisser samt uppdatera vårdförloppen utifrån nya behandlingsmetoder. Det uppstår även konflikter mellan att hålla SVF:ernas ledtider och målnivåer och att bedriva personcentrerad vård eftersom patienten ibland behöver längre tid på sig för att besluta sig om olika behandlingsalternativ.
- Det är en utmaning att nå olika grupper i samhället med screening.
- Det finns en ojämlikhet i utrednings- och behandlingsmetoder när det gäller prostatacancer – i länet och över landet.

- Cancerpatienter behöver både muntlig och mer skriftlig information.
- Det behövs en ”mjukare” utslussning av patienter efter avslutad cancerbehandling. Andra hälsoaktörer bör kunna involveras.
- Den tekniska utvecklingen bidrar till effektivare processer, exempelvis användning av AI vid granskning av mammografibilder.
- Prevention är viktigt – ohälsosamma levnadsvanor orsakar 80 procent av alla hjärtsjukdomar, stroke och diabetes, liksom 30 procent av all cancer (enligt WHO).
- Patientkontrakt upplevs diffust av både verksamhet och patienter.
- Det finns ett behov av samordning för patienter med kroniska sjukdomar som befinner sig i flera parallella vårdförlopp.
- Förutsättningarna till egenvård för kroniskt sjuka som ska hantera sin vardag, behöver vara jämlik mellan vårdcentralerna.
- En utveckling av äldreomsorgarna skulle generera färre inläggningar i slutenvården med ökad tillgänglighet för övriga.
- Vården vid kognitiv svikt hos äldre behöver utvecklas.
- Det krävs en fortsatt samverkan mellan regionen och kommunerna för att göra vården sömlös.

Regional platsmarknadsföring och besöksnäring

Arbetet med varumärkena Östergötland och East Sweden

Varumärket East Sweden användes när Region Östergötland, tillsammans med Norrköping och Linköpings kommun, arrangerade East Sweden Arena i Almedalen den 28–29 juni med 16 seminarier, samt deltog med en monter på Business Arena Stockholm i september. East Sweden Innovation Week genomfördes vecka 45, med det egna arrangemanget Innovation Day den 9 november där 120 personer deltog. Inom ramen för regional platsmarknadsföring finns också ett samarbete med Linköping Science Park, Norrköping Science Park, Linköpings universitet samt Kårservice kring kampanjer för talangattraktion och för att locka studenter att stanna kvar i regionen.

Under hösten har en analys gjorts av varumärkena Östergötland och East Sweden, för att aktualisera varumärkesstrategin.

Besöksnäringstrategin

Region Östergötland arbetar strategiskt med att utveckla regionens besöksnäring genom att starta, samordna och driva insatser och samarbeten som bidrar till att öka regionens, destinationernas och företagens attraktions- och konkurrenskraft. Arbetet utgår från de utvecklingsmål och strategiska prioriteringar som beskrivs i Besöksnäringstrategi Östergötland och insatserna ska i första hand bidra till fler övernattande besökare september till maj och ökad lönsamhet för besöksnäringens aktörer. Insatserna ska också stärka Östergötlands attraktivitet som en plats att besöka, bo och verka på året runt för alla – oavsett bakgrund, funktionsförmåga, kön och ålder. Dessutom ska de bidra till att uppfylla de mål i Utvecklingsstrategi för Östergötland som handlar om att öka regionens attraktions- och konkurrenskraft och öka tillgången till

kommersiell och offentlig service för att skapa fler attraktiva livsmiljöer.

Under 2023 slutrapporterades projektet *Hållbar omställning i besöksnäringen* vars mål var att stötta en hållbar besöksnäring efter pandemin och implementera delar av den uppdaterade besöksnäringstrategin. Projektet bestod av ett samråd kring destinationsorganisering i pilotområdena Ostkusten och östra Vättern samt stöd till företag för att öka deras arbete med hållbarhet, produktutveckling och digitalisering.

Exempel på konkreta insatser som genomförts under 2023 är en förstudie om en nationell

cykelled runt Vättern där de medverkande regionerna kommer att driva arbetet vidare. Ostkusten fortsätter att utvecklas och har påbörjat arbetet med att söka projektmedel för att ta fram en gemensam varumärkesplattform. Aktiviteter har också genomförts tillsammans med ESBR-guiden och ALMI för att besöksnäringföretagen ska få bättre kunskap och förutsättningar att jobba aktivt med affärs- och produktutveckling utifrån stödsystemet. Under året har även arbetet startat med ett kunskapsunderlag för den rumsliga strategin, där besöksnäringens och kulturens geografi beskrivs.

Regional kompetensförsörjning

Region Östergötland har tagit fram en regional strategi för kompetensförsörjning tillsammans med aktörer från akademi, näringsliv, kommuner och civilsamhälle. Strategin blir vägledande för mål och prioriteringar i arbetet framåt. Det strategiska arbetet för kompetensförsörjning drivs i tre huvudprocesser utifrån arbetsmarknadens, samhällets och individens behov. Regionen arbetar med de tre olika perspektiven för att identifiera behov i infrastrukturen för kompetensförsörjning och ett livslångt lärande.

Region Östergötland samordnar även *Strategigruppen för inkludering på arbetsmarknaden*. Gruppen består av de organisationer som har huvudansvaret för insatser som underlättar inträde på arbetsmarknaden, det vill säga kommunerna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, enheter inom den sociala ekonomin, samordningsförbunden och Länsstyrelsen. Strategigruppen identifierar behov, prioriterar insatsområden och påverkar på policynivå, för att öka inkluderingen på arbetsmarknaden.

Ytterligare ett strategiskt arbete för inkludering på arbetsmarknaden finns inom den *Regionala överenskommelsen i Östergötland* där Region Östergötland och ett 40-tal idéburna organisationer samlas för att finna lösningar och samarbeten mellan offentlig och idéburen sektor.

Region Östergötland har sedan augusti 2022 uppdraget att lämna underlag till Skolverket för att planera och dimensionera gymnasieskolan och yrkesvux. Uppdraget är att beskriva arbetslivets behov av kompetens på kort och lång sikt och genomfördes för första gången i mars 2023.

Region Östergötlands skolor

Lunnevals folkhögskola hade 189 heltidsstuderande i december 2023, varav 37 på allmän kurs och 152 inom dans, konst och musik. Genom sin utbildningsverksamhet bidrar Lunnevad till samtliga övergripande mål i Region Östergötlands kulturplan som handlar om breddat deltagande, ökad spridning, konstnärlig utveckling och kvalitet, samt att ta tillvara kulturens kraft och värden i samhällsutvecklingen.

Inom de branscher där Naturbruksgymnasiet erbjuder utbildningar finns ett stort kompetensbehov och den årliga enkäten till avgångseleverna visar att 86 procent övergått till jobb eller vidare studier och 6 procent till värnplikt efter avslutad gymnasieutbildning.

Arbetsförmedlingens yrkesprognoser för de gröna näringarna och transportbranschen visar att utsikterna för arbete fram till 2026 är stora, eller mycket stora, för exempelvis förare av jordbruks- och skogsmaskiner, djurskötare inom lantbruket, trädgårdsanläggare, anläggningsförare och lastbilsförare. Kompetensförsörjningen till de gröna näringarna är dessutom en mycket viktig faktor för en hållbar och säker livsmedelsförsörjning.

För att säkerställa kvalitet, innehåll och relevans i utbildningarna bedrivs samverkan på olika sätt med branscherna. Teknikutvecklingen, automatiseringen och digitaliseringen inom naturbruket och transportbranschen ställer allt högre krav på en kombination av kompetenser. Förmågan att kritiskt och ansvarsfullt värdera, ta till sig och tillämpa ny teknik blir därmed en mycket viktig kompetens.

Kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap och innovationstänkande är en grund för framtida företagande. Inom kursen *Entreprenörskap* får eleverna möjlighet att

driva UF-företag och under läsåret 2022/2023 deltog 161 elever i UF-företagande vid Naturbruksgymnasiet. Det motsvarar drygt 70 procent av årskullen.

Samhällsplanering

Regional planering

Region Östergötland arbetar med regional rumslig planering för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling. I det arbetet har nya kunskapsunderlag tagits fram, som har gjorts tillgängliga på regionens webbplats samt i RegionAtlas för Östergötland. RegionAtlas är ett webbaserat tittskåp för geografisk information över Östergötland som regionen lanserade i december 2022. Dialogversionen av den rumsliga strategin var på remiss under årets första månader och närmare 40 yttranden kom in. Under resten av året pågick arbetet med att hantera yttranden, göra kompletteringar och justera handlingen. Parallellt fortsatte dialogen med kommunerna och kunskapsspridningen kring den rumsliga strategin.

Granskningsversionen av den rumsliga strategin beslutades i oktober 2023. Planen är att Rumslig strategi för Östergötland ska antas i regionfullmäktige under 2024.

Länsplan för transportinfrastruktur

I juni gav regeringen Trafikverket i uppdrag att ta fram ett inriktningsunderlag för transportinfrastrukturplanering, vilket var startskottet för planeringen för den nya

länsplanen för transportinfrastruktur. Region Östergötland har därför börjat förbereda för att ta fram en reviderad länsplan. Arbetet med utredningar fortsätter i samarbete med Trafikverket. En process för revideringsarbetet tas fram i början av 2024.

Landsbygds- och skärgårdsfrågor inklusive serviceplanering

Ett nytt *Regionalt serviceprogram Östergötland* för 2023–2030 antogs under året. Tillväxtverket har meddelat att det finns utrymme för stödinsatser, i form av servicebidrag och investeringsbidrag, för att stärka tillgängligheten till grundläggande kommersiell service i Östergötland. Region Östergötland har beslutat om platsutvecklingsmedel för 2024 i utlysningen *Gestaltad livsmiljö på mindre platser*. I utlysningen för 2023 beviljades sju kommuner stöd till insatser på mindre platser, med totalt 1 000 000 kr.

Under 2023–2024 är Region Östergötland värd för Skärgårdsrådet och har arrangerat besök i länets skärgård. Regionen har även deltagit i det nordiska skärgårdssamarbetet.

Internationell samverkan – gemensamt grunduppdrag

Både styrelsen och nämnderna har som grunduppdrag i reglementet att arbeta med internationell samverkan inom sina respektive sakområden. Här beskrivs helheten, men fler detaljer kan finnas i respektive årsredovisning. I början av året publicerades en EU-årsöversikt för 2023 som syftar till att höja kunskapen om EU. Översikten ger information om EU-aktuella frågor under året ur ett östgötskt perspektiv.

Inom hälso- och sjukvårdsområdet har följande insatser varit särskilt aktuella under året:

- EU-kommissionens förslag till ny läkemedelslagstiftning har analyserats av Region Östergötland tillsammans med SKR och andra regioner. Flera påverkansinsatser har genomförts mot den svenska regeringen och europaparlamentariker.
- EU-frågor som rör läkemedel, giftfri verksamhet och Due Diligence (hållbar bolagsstyrning) har bevakats. Påverkansinsatser har genomförts mot EU-kommissionen inom området för giftfri verksamhet.
- Goda exempel från Region Östergötland har presenterats i flera forum, vilket har lett till flera europeiska samarbetsmöjligheter. Årsmötet för det europeiska nätverket EUREGHA anordnades i Östergötland där representanter från flera europeiska regioner fick möjlighet att ta del av Region Östergötlands arbete på hälso- och sjukvårdsområdet.

Under hösten har en kartläggning av Region Östergötlands internationella engagemang genomförts. Resultatet ger en god överblick av Region Östergötlands engagemang i internationella projekt, nätverk och internationella uppdrag, samt önskemål från verksamheterna om samarbetsmöjligheter och internt stöd framåt. Resultatet kommer att presenteras i sin helhet i början av 2024, och ligga till grund för revideringen av Region Östergötlands internationella strategi.

Under året har Region Östergötland varit aktiv i de internationella nätverken REVES, EUREGHA, CPMR och Nordiska Skärgårdssamarbetet. En genomlysning av nätverken i början av året ledde till en reduktion av antalet medlemskap och ett fördjupat engagemang i de nätverk som ger ett tydligt mervärde i form av omvärldsbevakning och påverkansmöjligheter på EU:s politik. Engagemanget i de olika internationella nätverken beskrivs mer i respektive nämnds årsredovisning. Det handlar till exempel om förslag på en reviderad europeisk läkemedelslagstiftning, ett europeiskt hälsodataområde, digital omställning, transporter, energi/klimat, maritima frågor samt EU:s sammanhållningspolitik.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande bild av Region Östergötlands verksamhet under 2023. Beskrivningar, nyckeltal och styrtaal utgår från Region Östergötland och inte från regionkoncernen, eftersom endast en liten del av regionens verksamhet bedrivs i bolagsform. Bakgrundsfakta om styrning och regionkoncernen finns i slutet av förvaltningsberättelsen.

Översikt över utvecklingen av verksamheten

Den ekonomiska situationen i Region Östergötland är mycket allvarlig. Hälso- och sjukvårdens resultat 2023 var minus 1 667 miljoner kronor. Trots olika åtgärder under året för att bromsa kostnadsutvecklingen försämrades resultatet under hösten.

Regionkoncernens resultat 2023 var minus 1 487 miljoner kronor enligt fullfonderingsmodellen och minus 1 398 miljoner kronor enligt blandmodellen. Region Östergötlands resultat uppgick till minus 1 504 miljoner kronor, vilket är 454 miljoner kronor sämre än det budgeterade resultatet på minus 1 050 miljoner kronor. Det egna kapitalet minskade därmed till 577 miljoner kronor. Det

budgeterade underskottet på minus 1 050 miljoner kronor var en följd av tillfälligt höga pensionskostnader på grund av hög inflation. Försämringen jämfört med budget berodde på att Hälso- och sjukvården gjorde ett negativt resultat, minus 1 667 miljoner kronor, i stället för ett budgeterat nollresultat. Hälso- och sjukvårdens negativa resultat har dock till viss del vägts upp av ökade skatteintäkter och statsbidrag samt bättre avkastning på placerat kapital jämfört med budgeterat.

I tabell 19 presenteras utfallet för några utvalda fakta och ekonomiska nyckeltal för de fem senaste åren.

Ekonomiska fakta	2023	2022	2021	2020	2019
Årets resultat Regionkoncern, mnkr	- 1 487	-110	528	993	141
Eget kapital 31/12 Regionkoncern, mnkr	707	2 372	2 482	1 953	960
Årets resultat Region Östergötland, mnkr	- 1 504	-110	523	1 048	169
Eget kapital 31/12 Region Östergötland, mnkr	577	2 256	2 366	1 842	795
Årets resultat Regionkoncern blandmodell, mnkr	-1 398	-355	464	872	-32
Årets resultat Region Östergötland blandmodell, mnkr	- 1 415	-355	459	926	-5
Omsättning (intäkter exkl. finansiella intäkter), mnkr	22 052	21 504	21 069	20 048	17 689
Verksamhetens bruttokostnader, mnkr *)	-22 756	-20 612	-20 607	-18 692	-17 651
Verksamhetens nettokostnader, mnkr *)	-18 542	-16 091	-15 622	-14 073	-13 947
Personalkostnader, mnkr *)	-11 401	-10 187	-10 466	-9 320	-8 988
Lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter, mnkr	-7 220	-6 868	-6 742	-6 329	-5 995
Läkemedelskostnader, totalt, mnkr	-2 169	-2 020	-1 876	-1 809	-1 681
Skatteintäkter och statsbidrag, mnkr	17 837	16 983	16 084	15 430	13 985
Årets investeringar, mnkr	-1 355	-1 129	-1 053	-1 553	-1 804
<i>varav finansiell leasing externa lokaler från och med 2023</i>	-195	-	-	-	-
Avskrivningar, mnkr	-1 000	-1 000	-992	-913	-822
Resultat/skatter och generella statsbidrag, %	-8,4	-0,6	3,3	6,8	1,2
Resultat före finansiellt netto/skatter och generella statsbidrag, %	-11,5	3,1	-0,1	5,7	-2,1
Skatteintäkter och statsbidrag/Nettokostnader, %	96,2	105,5	103,0	109,6	100,3
Balansomslutning (summa tillgångar), mnkr	20 829	20 607	20 581	18 995	17 508
Soliditet, %	2,8	10,9	11,5	9,7	4,5
Balanslikviditet	2,5	2,5	2,4	2,1	1,9

Övriga fakta	2023	2022	2021	2020	2019
Antal anställda (omräknat till heltid, mer än 3 månader)	14 628	14 494	14 248	13 882	13 572
Folkmängd, Östergötland (per den 31/12 för aktuellt år)	472 298	471 912	469 704	467 158	465 495

I jämförelse med riket	2023	2022	2021	2020	2019
Utdebitering, kr	11,55	11,55	11,55	11,55	10,70
Medelutdebitering, riket, kr	11,57	11,56	11,56	11,56	11,49
Nettokostnadsutveckling, %	15,2	3,0	11,0	0,9	3,6
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster, %	14,9	6,0*	7,9*	0,9	3,5
Riksnitt nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster, %	12,5	5,7	4,8	1,1	3,8

* Ingen omräkning har gjorts i tabellen utifrån jämförelsestörande poster förutom när det framgår i text. Vid beräkning av nettokostnadsutvecklingen 2023 exkl. jämförelsestörande poster har kostnaderna 2022 räknats om utifrån ändringen till två basbelopp för att få aktivera en investering som infördes från och med 2023 samt att statsbidragsintäkten på 14 miljoner kronor har flyttats från verksamhetens intäkter till generella statsbidrag. Ingen ändring har gjorts vid beräkning av förändringen mellan 2021 och 2022 på grund av detta. Jämförelsestörande post 2021 avser pensionskostnader för ändrad pensionsskuld utifrån ökad medellivslängd och påverkar nettokostnadsförändringen både 2022 och 2021. I posten personalkostnader 2023 ingår tillfälligt ökade pensionskostnader utifrån ökad inflation och nytt pensionsavtal.

Tabell 19. Fakta, Region Östergötland om inte annat anges (mnkr = miljoner kronor).

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Nedan utvärderas Region Östergötlands ekonomiska ställning och hur regionen lever upp till kravet på en god ekonomisk hushållning.

Utvärdering av god ekonomisk hushållning

Enligt Region Östergötlands riktlinje innebär en god ekonomisk hushållning att de finansiella målen ska vara uppfyllda och därutöver ska regionen också nå goda verksamhetsresultat. En samlad bedömning är att Region Östergötland inte nådde målen för god ekonomisk hushållning 2023. De finansiella målen nås inte. När det gäller verksamhetsmålen bedöms cirka 62 procent av uppdragen för året vara genomförda enligt plan, med tillfredsställande resultat. En kontinuerlig utveckling sker inom samtliga fokusområden och 50 procent av de styrtalet som går att bedöma är uppnådda. Det finns dock flera utmaningar och områden som inte utvecklas lika starkt. Region Östergötland har under senare år gått från att tillhöra de regioner med lägst kostnader till den tredjedel av regionerna som har högst kostnader. Handlingsplanerna för att möta de ekonomiska utmaningarna har inte fått tillräcklig effekt. I vissa delar har utvecklingen tvärtom gått åt motsatt håll. Både antalet anställda och kostnaderna för bemanningsföretag har ökat. Antalet vårdplatser har minskat, med följderna att belägningsgraden har varit mycket hög under året. Det har i sin tur påverkat patient-säkerheten. Tillgängligheten till vård har under en längre tid utvecklats negativt inom de flesta vårdformer i Region Östergötland. Regionens

tillgänglighet har även försämrats jämfört med riksgenomsnittet och med andra regioner.

Måluppfyllelse av Region Östergötlands finansiella mål

Region Östergötland nådde inte de finansiella målen för god ekonomisk hushållning 2023. Resultatet i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag blev minus 8,4 procent, vilket innebar att målet om ett resultat på 1 procent inte nåddes. Redan i budgeten för 2023 gjordes avsteg från det finansiella målet på 1 procent av skatteintäkter och statsbidrag, och även avsteg från balanskravets minimikrav på minst ett nollresultat. Det kunde göras genom hänvisning till synnerliga skäl utifrån att regionen har ett eget kapital. Anledningen till avsteget var ökade pensionskostnader, som dels berodde på inflationens påverkan på hela pensionsskulden, dels på det nya pensionsavtalet. Det framgår även i riktlinjen för god ekonomisk hushållning att stora förändringar i pensionsskulden är ett skäl för att få avvika från målsättningen. Det egna kapitalet uppgick till 577 miljoner kronor vid utgången av 2023. Det var lägre än målsättningen på 1 500 miljoner kronor, som anges i beslutet om god ekonomisk hushållning (RS 2021–484). Målvärdet för soliditeten (eget kapital i förhållande till totala tillgångar) budgeterades till 4,7 procent men blev 2,8 procent, vilket innebar att målet inte

nåddes. Region Östergötland redovisar ett resultat på minus 1 504 miljoner kronor enligt fullfonderingsmodellen, där hela pensions-skulden inkluderas och påverkar resultatet. Enligt blandmodellen är resultatet minus 1 415 miljoner kronor. Balanskravet uppfylls inte i någon av modellerna (se även avsnittet längre ned som behandlar balanskravsresultatet). Två produktionsenheter har negativa resultat, Hälso- och sjukvården och Skolorna. Hälso- och sjukvården visar ett betydande underskott och har även ett negativt eget kapital.

Resultatet, exklusive avkastning på placerade medel, blev minus 11,5 procent i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag. Det innebär att det budgeterade målet på minus 7,1 procent inte nåddes. Målet ingår inte i regionfullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning, men visar tydligt att det inte är balans i verksamheten om avkastningen på placerade medel räknas bort. Avkastningen på 543 miljoner kronor består främst av årets

värdeökning av placerade medel utifrån uppgången på den finansiella marknaden.

En långsiktigt hållbar ekonomi kräver en stabil ekonomi i grunden och en kontrollerad kostnadsutveckling. För att klara framtida utmaningar måste kostnadsutvecklingen bromsas och kostnadsnivån anpassas till ersättningsnivån. Under främst 2024, men även 2025, ger en hög inflation höga pensionskostnader. Inom Hälso- och sjukvården behöver ytterligare åtgärder genomföras för nå en ekonomi i balans. Bedömningen är att det egna kapitalet kommer att vara negativt efter 2024 och därefter successivt byggas upp igen. I slutet av november 2023 tog fullmäktige beslut om en uppdaterad riktlinje och mål för god ekonomisk hushållning (RÖ 2023–12650). En förändring är att målnivån om ett eget kapital på 1 500 miljoner kronor ska nås vid utgången av 2033. I treårsbudgeten 2024–2026 är *Hållbar ekonomi över tid* ett fokusområde med hög prioritet.

Finansiella mål - god ekonomisk hushållning	Mål 2023	Utfall 2023	Måluppfyllelse	Förklaring till måluppfyllelse
Ekonomiskt resultat - regionkoncern	-1 050 mnkr	-1 487 mnkr	Målet inte uppnått	Måluppfyllelsen uppnås inte på grund av Region Östergötlands negativa resultat som förklaras nedan. Koncernbolagen har en positiv påverkan på resultatet med 16,7 miljoner kronor.
Ekonomiskt resultat - Region Östergötland	-1 050 mnkr	-1 504 mnkr	Målet inte uppnått	Det negativa resultatet förklaras främst av pensionskostnader utifrån hög inflation samt underskott inom Hälso- och sjukvården.
Regionens samlade resultat i förhållande till skatter och generella statsbidrag	-6,1 %	-8,4 %	Målet inte uppnått	Se förklaring till måluppfyllelse för ekonomiskt resultat ovan.
Regionens samlade resultat exklusive avkastning på placerade medel, i förhållande till skatter och generella statsbidrag	-7,1 %	-11,5 %	Målet inte uppnått	Resultatet blir minus 2 047 miljoner kronor när avkastningen på placerade medel räknas bort. Avkastningen ska dock ses som en del av resultatet, både i upp- och nedgång på den finansiella marknaden. (Ingår inte som ett finansiellt nyckeltal i bedömningen av god ekonomisk hushållning.)
Antal produktionsenheter som har ett positivt eget kapital	4 av 4	3 av 4	Målet inte uppnått	Samtliga produktionsenheter utom Hälso- och sjukvården har ett positivt eget kapital.
Soliditet (eget kapital i förhållande till totala tillgångar)	4,7 %	2,8 %	Målet inte uppnått	
Regionens egna kapital enligt budget	996 mnkr	577 mnkr	Målet inte uppnått	Enligt fullmäktiges beslut får överskott användas för att hantera tillfälliga förändringar av pensionsskulden och även vid några andra situationer som beskrivs i beslutet om god ekonomisk hushållning.
Regionens egna kapital enligt "god ekonomisk hushållning"	(1 500 mnkr)			

Tabell 20. Finansiella mål, utfall och måluppfyllelse 2023, Region Östergötland (mnkr = miljoner kronor).

Måluppfyllelse av verksamhetsresultat

Region Östergötlands långsiktiga mål beskrivs i Region Östergötlands strategiprogram och värderas varje år i planeringsförutsättningarna inför budgetprocessen. Den uppföljning som gjordes inför budgetprocessen 2024 visade att det sker en kontinuerlig utveckling för merparten av målen. Den årliga styrningen utgår från de beslutade fokusområdena för året, med tillhörande uppdrag och styrtalet. Region Östergötlands modell för verksamhetsstyrning innebär att den politiska ledningen i den årliga styrningen sätter fokus på områden som behöver utvecklas. Det innebär att de styrtalet som beslutas är ambitiösa och framför allt omfattar områden där det finns utmaningar. Det finns således många områden där Region Östergötland har goda resultat, men de finns inte med som tydliga styrtalet beroende på styrmodellens karaktär.

Av samtliga uppdrag för 2023 bedöms 62 procent vara genomförda enligt plan med tillfredsställande resultat vid årets slut (gröna). Att upprätthålla en god tillgänglighet till vård har under en längre tid varit utmanande inom de flesta vårdformer i Region Östergötland. Ändå har den utförda öppenvården ökat både jämfört med 2022 (om vaccinationer och provtagningar för covid-19 exkluderas) och jämfört med åren före pandemin. Antalet slutenvårdstillfällen har dock minskat, vilket dels är ett resultat av fler polikliniska behandlingar, dels en effekt av färre vårdplatser. Antalet vårdplatser är för lågt och behöver öka. Det totala antalet anställda har ökat, men antalet sjuksköterskor minskat under året, vilket skapar en ännu mer ansträngd situation. För att stärka kvaliteten på vården pågår också ett arbete med att öka patientsäkerheten och utveckla förmågorna kopplat till precisionshälsa. Inom den nära vården har steg tagits kopplat till personcentrad vård, närvårdplatser, egenmonitorering samtidigt som införandet av 1177 direkt skapar nya sätt för medborgarna att komma i kontakt med vården.

Under 2023 publicerade SKR sin årliga *Hälsa- och sjukvårdsrapport* för femte gången, där regionernas resultat för ett femtiotal indikatorer inom fem olika tematiska områden jämfördes. Östergötland placerar sig på den övre halvan bland regionerna inom fyra av de fem tematiska

områdena. Invånarnas och patienternas upplevelser och förtroende är centralt i hälso- och sjukvården. Under 2023 genomfördes nationellt heltäckande mätningar inom öppen och sluten specialiserad somatisk sjukvård samt inom primärvård där 80-92 procent i Östergötland uppgav att de hade ett positivt helhetsintryck av vården. De lägre procentsatserna rörde primärvården medan resultaten var betydligt högre inom den specialiserade vården.

En kontinuerlig utveckling sker av miljö- och klimatarbete, forskning och nationell högspecialiserad vård. Strax före sommaren beslutade regionfullmäktige om regionens krisplan. Krisplanen beskriver Region Östergötlands beredskapsarbete ur ett vidare perspektiv. Bland annat införs en ny ledningsnivå, en regional krisledning som ansvarar för krisledning ur ett regionalt perspektiv.

Inom kollektivtrafiken har nöjd-kund-index ökat under året och uppgår nu till 71 procent (70 procent 2022). Även marknadsandelen har ökat från 18 till 20 procent under samma period. Inom regional utveckling och kollektivtrafiken har flera olika arbeten pågått under året, som exempelvis revidering av det regionala trafikförsörjningsprogrammet, strategi för Smart Specialisering, regional handlingsplan för större omställningar och varsel, kompetensförsörjningsstrategi för Östergötland samt ny kulturplan. Skolorna har bra söktryck till utbildningarna. Utmaningarna för skolorna handlar till stor del om tillgång till välfungerande lokaler och teknik för undervisning, boende och personal.

Negativt ekonomiskt resultat

Region Östergötlands ekonomiska resultat 2023 var minus 1 504 miljoner kronor, vilket är 454 miljoner kronor sämre än det budgeterade resultatet på minus 1 050 miljoner kronor. Resultatet förklaras av höga pensionskostnader, beroende på inflationen och ett nytt pensionsavtal, samt ett negativt resultat inom Hälsa- och sjukvården. Dessa båda negativa poster vägs dock till viss del upp av att skatteintäkter och statsbidrag samt avkastningen på placerade medel blev högre än budgeterat.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Bokslut 2020	Bokslut 2019
Nämnd/styrelse	-12	0	9	12	39	-60
varav:						
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21	0	1	1	32	-65
Regionstyrelsen*	0	0	0	0	0	0
Regionutvecklingsnämnden	4	0	6	5	3	3
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden	5	0	2	6	4	2
Produktionsenheter	-1 645	0	-404	71	141	-621
varav:						
Hälso- och sjukvården*	-1 667	0	-472	34	95	-746
Folktandvården	12	0	21	14	-15	21
Skolor	-6	0	3	3	4	3
Regionledningskontoret*	16	0	44	19	57	101
Summa verksamheten	-1 657	0	-395	83	180	-681
Regiongemensamma intäkter/kostnader (finans- /pensionsförvaltning)	153	-1 050	285	440	868	850
Årets resultat enligt fullfondering	-1 504	-1 050	-110	523	1 048	169
Årets resultat enligt blandmodell	-1 415	-959	-355	459	926	-5

*) För att få jämförbarhet bakåt har den del av Regionstyrelsens resultat som från och med 2020 ingår i Regionledningskontoret räknats om bakåt i tiden. Motsvarande omräkning har gjorts mellan Hälso- och sjukvården och Regionledningskontoret. Under 2023 har Skolor varit en gemensam produktionsenhet för Naturbruksgymnasiet och Lunneveds folkhögskola och en omräkning har gjorts av tidigare år. Ingen omräkning har gjorts i tabellen utifrån jämförelsestörande poster (påverkar 2022 års resultat med minus 33 miljoner kronor). För information se noter till resultaträkningen.

Tabell 21. Resultat per produktionsenhet 2023 jämfört med budget och bokslut 2019–2022, Region Östergötland (miljoner kronor)

Negativt resultat för verksamheten

Verksamhetens samlade resultat (styrelse, nämnder och samtliga produktionsenheter) var minus 1 657 miljoner kronor 2023 (minus 395 miljoner kronor 2022). För en ekonomi i balans måste fler kostnadsreducerande åtgärder vidtas 2024 och verksamheten anpassas till intäktsutvecklingen. Exempel på åtgärder som genomförts är anställningsstopp, utfasning av hyrbemanning och effektivare inköp. Ytterligare åtgärder planeras. För att skapa handlingsfrihet behöver produktionsenheternas samlade resultat vara positivt.

Hälso- och sjukvården redovisar ett negativt resultat på 1 667 miljoner kronor (minus 472 miljoner kronor 2022) och det ekonomiska läget är mycket bekymmersamt. Resultatet är sämre än vad som prognosticerades efter augusti (minus 1 100 miljoner kronor). De åtgärder som togs fram för att vända den ekonomiska utvecklingen har inte gett effekt. Kompletterande åtgärder är framtagna men ytterligare insatser behövs för att åstadkomma

en ekonomi i balans vid utgången av 2024. Det negativa resultatet förklaras främst av ökade kostnader för personal (både hyrpersonal och egen), köpt utomlänsvård och läkemedel samt inflationsdriven kostnadsökning för medicinsk utrustning och material. Verksamheten har under 2023 arbetat med ett flertal åtgärder för att bromsa kostnadsutvecklingen förutom de som nämns ovan. Det är åtgärder som

- reducering av personalkostnader, med inriktningen att minska kostnaden, för egen personal och hyrpersonal via bemanningsföretag, med 6 procent
- minskad köpt utomlänsvård.

Andra åtgärder är en reviderad investeringsplan för de tre kommande åren, där investeringar och utvecklingsinitiativ är begränsade till verksamhetskritisk nivå. Inom ramen för medicinsk kvalitet har ett arbete genomförts kring kloka kliniska val och en översyn gjorts av klinikers användning och förskrivning av läkemedel.

För att skapa ett tydligare decentraliserat ansvar i verksamheten beslutade regionstyrelsen i december om en förändrad styrning och ledning av regionens verksamhet från 2024. Bland annat blir centrumen inom Hälso- och sjukvården återigen produktionsenheter med ett tydligt ansvar för verksamhet, medarbetare och ekonomi, direkt under regiondirektören. Samtidigt avvecklas den övergripande produktionsenheten Hälso- och sjukvården. Tidigare under året beslutades om en ny organisation för Regionledningskontoret, se nedan.

Folktandvården redovisar ett positivt resultat på 12 miljoner kronor (21 miljoner kronor 2022). Överskottet förklaras av lägre personalkostnader och lägre övriga kostnader än budgeterat. Den totala arbetade tiden inom Folktandvården var tre procentenheter lägre än 2022. Även 2022 minskade den arbetade tiden. Färre behandlare, vilket är en konsekvens av fortsatt hög konkurrens om arbetskraften, är den främsta förklaringen till att den totala arbetade tiden har minskat. I hela länet har dock alla prioriterade grupper utifrån den politiskt fastlagda prioriteringsordningen omhändertagits.

Skolorna redovisar sammantaget ett negativt resultat på 6,4 miljoner kronor, varav Naturbruksgymnasiet redovisar ett resultat på minus 2,6 miljoner kronor (2,8 miljoner kronor 2022) och Lunnevals folkhögskola ett resultat på minus 3,7 miljoner kronor (minus 0,2 miljoner kronor 2022). Naturbruksgymnasiets negativa resultat förklaras främst av en ovanligt dålig skörd och oförutsedda händelser rörande maskinparken, vilket inneburit högre kostnader för inköp av foder och fordonsservice. Även högre hyreskostnader har bidragit till underskottet. Lunnevals folkhögskolas negativa resultat beror på högre kostnader än budgeterat för personal och oväntat höga kostnader för att iordningställa nya lokaler. Skolorna har tagit fram handlingsplaner för en ekonomi i balans 2024.

Regionledningskontoret redovisar ett positivt resultat på 16 miljoner kronor (44 miljoner kronor 2022). Överskottet förklaras främst av lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster, som i sin tur är en följd av arbetet med *Översyn och dimensionering av administrativ organisation*. I Treårsbudget 2024–2026 ligger ett uppdrag om att reducera verksamhetens kostnader med 100 miljoner kronor. Som ett led

i att åstadkomma en ekonomi i balans för regionen och bryta den rådande kostnadsutvecklingen beslutade regionstyrelsen i oktober om en anpassad organisation 2024 för regionledningskontoret och hälso- och sjukvårdens stab, där antalet medarbetare minskas med motsvarande 100 heltidstjänster.

Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisar ett negativt resultat på 21 miljoner kronor, vilket främst beror på ökade kostnader för läkemedel, utomlänsvård och sjukresor samt tillgänglighetsåtgärder. De områden som redovisar underskott är Övriga vårdval, Vård enligt nationella taxan, Vård utanför länet och Tandvård. De områden som visar överskott är Specialiserad vård i egen regi, Vårdval primärvård och Upphandlad vård. Hälso- och sjukvårdsnämnden har kompenserats med 110 miljoner kronor för kostnadsökningar inom digitala utomlänsbesök, försäkringslösningen för specialistvård utomläns, sär läkemedel och cancerläkemedel.

Trafik- och samhällsplaneringsnämnden redovisar ett positivt resultat på 5,4 miljoner kronor efter att 0,7 miljoner kronor återförts till finansförvaltningen för att användas av nämnden under 2024. De återlämnade medlen gäller beslutade men ännu inte avslutade projekt. Nämnden fick, efter beslut i regionfullmäktige, extra medel om preliminärt 55 miljoner kronor för att kompensera Östgotatrafiken för minskade biljettintäkter under året. Den positiva utvecklingen av resandet under året innebar att bolaget kunde återlämna 30 miljoner kronor och att den slutliga compensationen blev 25 miljoner kronor.

Regionutvecklingsnämnden redovisar ett positivt resultat på 3,6 miljoner kronor efter att 2,3 miljoner kronor återförts till finansförvaltningen för att användas av nämnden under 2024. De återlämnade medlen avser beslutade men ännu inte avslutade projekt. Därutöver har ett överskott reglerats med finansförvaltningen när det gäller ersättningen per elevvecka till folkhögskolor, genom en återbetalning med 2,6 miljoner kronor.

Regionstyrelsen redovisade ett nollresultat 2023 efter att ha återlämnat 143 miljoner kronor till finansförvaltningen. Under kommande år väntas regionstyrelsen använda den del av det återlämnade regionbidraget som avser

engångsmedel för nära vård samt de medel som återlämnats för FoU-verksamhet. Regionstyrelsen väntas även tillhandahålla de medel som Regionledningskontoret återlämnat för gruppmöten och förtroendemanna utbildning i den politiska verksamheten. Överskottet av FoU-medel är en konsekvens av eftersläpningar på grund av pandemin.

Stora avvikelser från budget

Den totala budgetavvikelsen på minus 454 miljoner kronor förklaras i tabell 22. Avvikelsen

i verksamheten ligger inom Hälso- och sjukvården, även om resultatet till viss del vägs upp av ett överskott inom Folktandvården och Regionledningskontoret. Bland de regiongemensamma posterna finns det stora positiva avvikelser 2023. De poster som avviker mest från budget är det finansiella nettot, det vill säga avkastningen på placerade medel, samt skatteintäkter och statsbidrag. Det råder alltid en osäkerhet kring dessa poster under året och det leder till försiktiga bedömningar. Samtliga poster beskrivs på kommande sidor under avsnitten som behandlar intäkter och kostnader.

Budgetpost	Avvikelse mot budget 2023
Resultat nämnder	-12
Resultat produktionsenheter	-1 645
varav Hälso- och sjukvården	-1 667
Verksamhetens resultat	-1 657
Regiongemensamma poster	
Finansiellt netto (exkl. pensionskostnad)	380
Skatteintäkter	364
Generella statsbidrag	270
Riktade statsbidrag (netto inom finansförvaltningen)	131
Pensionskostnader	-21
Övrigt - återlämning från verksamhet m.m.	79
Total budgetavvikelse	-454

Tabell 22. Budgetavvikelse 2023, Region Östergötland (miljoner kronor).

Koncernföretagens resultat påverkar totalresultatet positivt

Resultatet påverkades positivt med 17 miljoner kronor vid konsolideringen av koncernföretagen, vilket innebar ett resultat för regionkoncernen på minus 1 487 miljoner kronor, att jämföra med resultatet för Region Östergötland som var minus 1 504 miljoner kronor 2023, se tabell 23. Östgötatrafiken och TvNo Textilservice bidrog med positiva resultat, Scenkonst Öst redovisade ett nollresultat och Almi Östergötland ett negativt resultat. Resultatet som det presenteras i de konsoliderade bolagens årsredovisningar, är

samtantaget 4 miljoner kronor. Avvikelsen från det redovisade koncernresultatet beror på att de sammanställda räkenskaperna för regionkoncernen följer reglerna för den kommunala redovisningen, där det bland annat inte förekommer bokslutsdispositioner. De verksamheter som konsolideras är helägda bolag samt bolag med en ägarandel som överstiger 20 procent och där verksamhetens omfattning är av väsentlig betydelse för resultatet. I de sammanställda räkenskaperna ingår fyra koncernföretag. Mer om koncernföretagen går att läsa i avsnitt *Regionkoncernen*.

	Omsättning, mnr *	Bolagets resultat, mnr **	Resultat, mnr ***	Ägarandel	Resultat efter konsolidering, mnr
Regionen totalt	22 052		-1 504		-1 504
AB Östgötatrafiken	2 102	0	15	100 %	15
TvNo Textilservice AB	139	6	6	49 %	3
Scenkonst Öst AB	257	0	0	55 %	0
ALMI Företagspartner Östergötland AB	36	-2	-2	49 %	-1
Summa koncernföretag	2 534	4	19		17
Summa regionkoncernen					-1 487

Tabell 23. Resultat – sammanställda räkenskaper 2023, Region Östergötland (miljoner kronor).

*) Verksamhetens intäkter och skatteintäkter/generella statsbidrag.

***) Årets resultat (resultat efter skatt som det redovisas i bolagets årsredovisning).

****) Resultat före bokslutsdispositioner inklusive justering för uppskjuten skatt.

Kommentar: Kolumnerna "Omsättning" och "Resultat" visar belopp innan interna mellanhavanden är eliminerade och före konsolidering utifrån ägarandel. Kolumnen till höger visar resultatet efter konsolidering och påverkan på den sammanställda redovisningen.

Beslutade satsningar under året

I november 2022 beslutade regionfullmäktige om nya satsningar under 2023 på sammanlagt 402 miljoner kronor. Regionstyrelsen förstärktes med 110 miljoner kronor för insatser som ska bidra till att göra Region Östergötland mer attraktiv som arbetsgivare samt insatser inom IT/digitalisering och miljö. Hälso- och sjukvårdsnämnden förstärktes med 280 miljoner kronor för att stärka den befintliga vårdverksamheten, exempelvis primärvård, intermediärvård samt prehospital vård. Beslut fattades även om ett tillskott på 8 miljoner kronor till trafik- och samhällsplaneringsnämnden för satsningar inom kollektivtrafiken

och 4 miljoner kronor till regionutvecklingsnämnden för insatser kring kompetensförsörjning, energieffektivisering och företagsetablering. Utöver ovanstående beslut om särskilda satsningar, beslutade regionfullmäktige om engångsmedel, exempelvis till Hälso- och sjukvården för robust sjukvård. Tabell 24 visar de engångsmedel och koncernbidrag 2023 som också beslutades av regionfullmäktige 2022. De finansiella rapporterna innehåller en detaljerad sammanställning av samtliga förändringar av regionbidrag och koncernbidrag som beslutades.

	Beslut	Nyttjade
Engångsmedel (RS) Nära vård	23	18
Engångsmedel (RS) Innovation och digitalisering	10	7
Engångsmedel (RUN) Kultur och näringsliv	2	2
Engångsmedel (TSN) Östgötatrafiken (behovsbaserat)	55	25
Koncernbidrag (HS) Robust sjukvård	320	320
Summa engångsmedel och koncernbidrag	410	372

Tabell 24. Beslutade engångsmedel och koncernbidrag 2023 (miljoner kronor).

Region Östergötlands intäkter

Merparten av Region Östergötlands intäkter, 79 procent, kommer från skatt och generella statsbidrag. Eftersom dessa intäkter är konjunkturkänsliga och beroende av statliga beslut som inte går att påverka, varierar de över året och mellan år. Skatteintäkter och generella statsbidrag uppgick till 17 837 miljoner kronor 2023, vilket var 634 miljoner kronor bättre än budget. Skatteintäkterna svarade för 364 miljoner kronor och generella statsbidrag för 270 miljoner kronor av budgetavvikelsen. Ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag var 5,0 procent jämfört med 2022, varav skatteintäkterna ökade med 5,0 procent och de generella statsbidragen med 4,9 procent. Jämfört med bedömningen som gjordes i samband med budgeten minskade inte sysselsättningen som befarat och skatteintäkterna låg kvar på en hög nivå under hela året. Region Östergötlands skattesats är 11,55 kronor. Om samtliga regioners skattesats justeras så att de blir jämförbara utifrån ansvar, ligger Region Östergötland ungefär på riksgenomsnittet som är 11,57 kronor.

Verksamhetens intäkter minskade med 6,5 procent jämfört med föregående år. Minskningen förklaras främst av att de riktade statsbidragen kopplade till covid-19 successivt har upphört. Totalt var de riktade statsbidragen 1 200 miljoner kronor vilket är en minskning med 516 miljoner kronor jämfört med 2022¹¹. Under 2019, före pandemin, var till exempel totalbeloppet 976 miljoner kronor. När budgeten beslutas saknas vissa nationella beslut om specialdestinerade statsbidrag för kommande år. För 2023 blev skillnaden mellan det centralt budgeterade beloppet och det redovisade utfallet 188 miljoner kronor. Det berodde främst på en statlig satsning på utökade vårdplatser och AT/ST-utbildning.

Universitetssjukhuset i Linköping bedriver merparten av den högspecialiserade vården för invånare i hela Sydöstra sjukvårdsregionen och säljer övrig vård till andra regioner.

Universitetssjukhuset har också uppdrag inom nationell högspecialiserad vård. Det generade intäkter motsvarande 1,3 miljarder kronor 2023 (1,2 miljarder 2022).

Region Östergötland hade under året drygt 6 miljarder kronor i finansiella placeringar. Avkastningen på de finansiella placeringarna påverkar intäkterna de år som den finansiella marknaden utvecklas positivt och kostnaderna de år marknaden utvecklas negativt. Under 2023 blev det finansiella nettot 543 miljoner kronor, vilket var 380 miljoner kronor bättre än budgeterat. Under 2022 var avkastningen negativ med ett finansiellt netto på minus 630 miljoner kronor.

Region Östergötlands kostnader

Verksamhetens kostnader svarade för 90 procent av kostnaderna medan avskrivningskostnader svarade för 4 procent och finansiella kostnader för 6 procent.

En stor del av Region Östergötlands kostnader, 47 procent, är personalkostnader. Lönekostnadsutvecklingen var 5,1 procent under 2023. Ökningen berodde främst på årets lönerevision, men även på ett ökat antal anställda. Den höjda ersättningen för obekvämt arbetstid har medfört ökade lönekostnader samtidigt som kostnader för övertid, mertid och tilläggsersättningar har sjunkit. I personalkostnaderna ingår även pensionskostnaderna som ökade kraftigt, beroende på hög inflation och ett nytt pensionsavtal.

Läkemedel står för cirka 10 procent av Region Östergötlands hälso- och sjukvårdskostnad. För helåret 2023 ökade läkemedelskostnaderna med 7,4 procent (7,7 procent 2022) och uppgick till 2 169 miljoner kronor, se tabell 25. Samtidigt ökade volymen förskrivna läkemedel och mängden läkemedel som användes inom vårdverksamheten med 2,9 procent, vilket är något högre än för riket som helhet som hade en volymökning på 2,7 procent.

¹¹ Efter att 14 miljoner kronor har flyttats till generella statsbidrag 2022. Se not 37 i avsnittet noter.

Kostnadsökningen beror både på att fler patienter behandlas och att vården allt mer använder nya, mer kostsamma läkemedel. Det är främst cancerläkemedel, läkemedel vid infektionssjukdomar, hjärt-/kärlsjukdomar och sjukdomar i andningsorganen samt diabetesläkemedel som förklarar

kostnadsökningen. I november 2022 beslutade även Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket att fler läkemedel för behandling av cystisk fibros ska ingå i läkemedelsförmånen, vilket inneburit stora kostnader för regionen under 2023.

	Kostnad 2023	Förändring 2022-2023	Kostnad 2022	Förändring 2021-2022	Kostnad 20,21
Läkemedel	2 169 mnkr	7,4 %	2 020 mnkr	7,7 %	1 876 mnkr

Tabell 25. Kostnadsutveckling läkemedel, Region Östergötland (mnkr = miljoner kronor).

Av övriga kostnader som har ökat särskilt mycket under året kan nämnas köpt verksamhet samt inhyrd personal. Kostnaden för inhyrd personal har ökat med 49 procent och uppgår till 625 miljoner kronor. Finansiella kostnader har också ökat betydligt genom värdesäkring av den ökade pensionsskulden utifrån den höga inflationen.

Kraftigt ökad nettokostnadsutveckling

Ett sätt att utvärdera verksamhetens ekonomi är att följa nettokostnaderna. Nettokostnad är verksamhetens kostnad, reducerad med externa intäkter som inte är skatter och generella statsbidrag. Region Östergötlands kostnader är i grunden alltför höga för en ekonomi i balans över tid. Region Östergötlands nettokostnadsutveckling, exklusive jämförelsestörande poster, var 14,9 procent under 2023 (6 procent 2022), vilket är 12 procentenheter över regionindex. I tabell 26 redovisas förändringen av verksamhetens intäkter och kostnader i relation till nettokostnad, exklusive jämförelsestörande poster.

Nettokostnadsutveckling jämfört med föregående år	
Verksamhetens intäkter (minskar)	1,8%
Personalkostnader (ökar)	7,5%
Övriga kostnader (ökar)	5,3%
Avskrivningar (ökar)	0,3%
Nettokostnadsutveckling	14,9%

Tabell 26. Nettokostnadsutveckling 2023 jämfört med föregående år uppdelad på intäkter och kostnader, exklusive jämförelsestörande poster.

Minskade bidrag relaterade till pandemin sänkte intäkterna under 2023 och höjde därmed nettokostnaden med 1,8 procentenheter. Personalkostnader stod för 7,5 procentenheter av den ökade nettokostnaden, varav cirka hälften berodde på ett nytt pensionsavtal och hög inflation. En stor del av pensionskostnadsökningen, som beror på hög inflation, redovisas som en finansiell kostnad. Övriga kostnader, där köpt verksamhet, inhyrd personal och läkemedel ingår, utgjorde 5,3 procentenheter av ökningen och avskrivningar 0,3 procentenheter. Den genomsnittliga nettokostnadsutvecklingen i riket var 12,5 procent 2023. Under 2022 var genomsnittet 5,7 procent. Region Östergötlands nettokostnadsutveckling är högre än både medianen och genomsnittet i riket.

Känslighetsanalys

Känslighetsanalysen visar hur en förändring på 1 procent av olika ekonomiska faktorer skulle påverka Region Östergötlands ekonomi, se tabell 27.

	Förändring	Konsekvens
Lönekostnader inklusive arbetsgivaravgifter	+/- 1 %	+/- 98 mnkr
Läkemedelskostnader	+/- 1 %	+/- 22 mnkr
Nettokostnad	+/- 1 %	+/- 185 mnkr
Patientavgifter vård	+/- 1 %	+/- 2 mnkr
Förräntning likvida medel	+/- 1 %	+/- 62 mnkr
Skatteintäkter	+/- 1 %	+/- 136 mnkr
Generella statsbidrag	+/- 1 %	+/- 42 mnkr

Tabell 27. Känslighetsanalys, Region Östergötland (mnkr = miljoner kronor).

Kostnadseffektiv verksamhet

Region Östergötlands ekonomi var under många år stabil och regionen klarade finansieringen av både investeringar och nya behov hos invånarna. Under senare år har kostnadsutvecklingen varit hög och kostnadseffektiviteten har försämrats. I ett nationellt perspektiv har Region Östergötland haft en hög kostnadsutveckling under senare år som har resulterat i att Region Östergötland har gått från att ha en låg kostnad för hälso- och sjukvård, justerad för strukturella skillnader, till att ha en hög kostnad per invånare jämfört med flertalet övriga regioner, se SKR:s öppna jämförelser¹².

Genom att ställa kostnad i relation till prestation går det att göra en uppskattning av verksamhetens produktivitet. Vårdkontakternas medicinska innehåll och resursbehov mäts med hjälp av så kallade DRG-poäng och ställs i relation till kostnaderna. Utifrån målsättningen att kostnaden per DRG-poäng inte ska öka mer än regionindex har produktiviteten minskat under flera år inom hälso- och sjukvårdsverksamheten. Under 2023 ökade kostnaden per DRG-poäng med 4,2 procent över regionindex. Även under 2022 och före pandemin ökade kostnaden per DRG-poäng, då med 2,5 respektive 2,9 procent över regionindex. Svårigheter med kompetensförsörjningen och den rådande vårdplatssituationen påverkar utvecklingen negativt. Insatser som förväntas öka produktiviteten är exempelvis arbetet med en förändrad primärvård och insatser för att förbättra vård-, varu- och materialflöden samt en fortsatt digitalisering.

Hälso- och sjukvårdsnämnden fördelar de pengar som går till hälso- och sjukvården och beställer hälso- och sjukvård från både regionägda och externa vårdgivare. Hälso- och sjukvårdsnämndens bidrag till kostnadseffektivitet ligger bland annat i utformningen av ersättningsmodeller. Modellerna är utformade med lika förutsättningar för vård i egen regi och för privata utförare. Den vanligaste ersättningsformen i Region Östergötland är fast ersättning. Därutöver finns även produktionsbaserad och målrelaterad

ersättning. Granskning och uppföljning av ersättningsmodellerna sker kontinuerligt.

Ersättningen är utformad för att i möjligaste mån skapa en tydlighet och tillit i de ekonomiska förutsättningarna, men också driva utvecklingen i önskvärd riktning. Ersättningsmodellerna ska också parera för oönskade effekter som exempelvis undanträngning av svaga behovsgrupper, ojämlikhet, låg produktivitet och effekter som är kostnadsdrivande. Under året nåddes en låg andel av tillgänglighetsmålen som var kopplade till målrelaterade ersättningar, vilket medförde att lägre ersättningar i förhållande till målnivåerna för vård i rimlig tid betalades ut till hälso- och sjukvården. Regionen nådde inte målen för det riktade och prestationsbaserade statsbidraget för ökad tillgänglighet, vilket också medförde en lägre ersättning. Inga nya ersättningsmodeller har tillkommit under året.

Ett sätt att se på kostnadseffektivitet inom kollektivtrafik är att utgå från samhällsfinansieringsgraden, där en lägre samhällsfinansieringsgrad indikerar en högre kostnadseffektivitet. Under 2023 minskade samhällsfinansieringsgraden från 59 till 57 procent. Den minskade samhällsfinansieringsgraden förklaras av att det tillfälliga regionbidraget till kollektivtrafiken, på grund av pandemin, var lägre 2023 än 2022. Höga drivmedelspriser har ökat kostnaderna för kollektivtrafiken. Samtidigt har biljettintäkterna ökat med 12 procent jämfört med 2022.

¹² <https://vardenisiffror.se/>

Konkurrensutsatt verksamhet

Region Östergötland bedriver vård inom områden som är konkurrensutsatta. När det gäller vårdval inom tandvård, primärvård, hudsjukvård och ögonsjukvård bedriver regionen en omfattande verksamhet i egen regi och därför görs en särredovisning av resultatet för dessa verksamheter.

Tandvårdsverksamheten i Region Östergötland visade 2023 ett underskott på 11 miljoner kronor, varav den konkurrensskyddade delen stod för 13 miljoner kronor och den konkurrensutsatta för minus 24 miljoner kronor. Underskottet ligger inom beställarfunktionen.

Regionens verksamhet inom vårdval primärvård redovisade 2023 ett resultat på minus 179 miljoner kronor (minus 48 miljoner kronor 2022). Det samlade resultatet sedan 2009 (eget kapital) är minus 277 miljoner kronor. Av 33 vårdcentraler går alla utom 3 med underskott. Underskotten beror främst på ökade kostnader för hyrpersonal (123 miljoner kronor). Flera vårdcentraler är beroende av hyrpersonal, främst läkare, för att kunna bedriva sin verksamhet. Särskilt svårt är det att rekrytera i ytterområdena. Andra kostnader som ökat är läkemedel och fastighetshyra.

Regionens verksamhet inom vårdval öppen specialiserad hudsjukvård redovisade 2023 ett resultat på minus 17 miljoner kronor (minus 32 miljoner kronor 2022). Det samlade resultatet sedan 2017 (eget kapital) är minus 193 miljoner kronor. Underskottet beror främst på kostnader för hyrpersonal, samt bemanningsbrist av övriga vårdkategorier.

Regionens verksamhet inom vårdval specialiserad ögonsjukvård redovisade 2023 ett resultat på minus 1 miljon kronor (minus 1 miljoner kronor 2022). Det samlade resultatet sedan 2021 (eget kapital) är minus 23 miljoner kronor. Underskottet beror främst på att inte planerade marknadsandelar uppnåtts.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Utvärderingen av Region Östergötlands finansiella ställning utgår från balansräkningen och dess delar, men även resultaträkningens påverkan på balansräkningen har betydelse.

Samlad bedömning av den ekonomiska ställningen

Region Östergötlands ekonomiska ställning har försämrats under 2023. Det egna kapitalet är fortfarande positivt med 577 miljoner kronor men bedöms vara negativt vid utgången av 2024.

Region Östergötland redovisar hela pensionskulden i balansräkningen och de stora investeringsutgifterna under senare år har finansierats utan långfristiga lån.

Konsolideringsgraden av pensionsskulden, det vill säga andelen av pensionsskulden som täcks av likvida medel, har successivt minskat under senare år. Under 2023 minskade den med 2 procentenheter och andelen ligger nu på 35

procent. Som exempel var konsolideringsgraden 50 procent för cirka tio år sedan.

Efter flera år med extra statsbidrag kopplade till pandemin krävdes att verksamheten återgick till normal produktion under 2023 och att kostnaderna anpassades till normala ersättningsnivåer. Det har inte skett utan i stället har kostnaderna ökat. Under 2023 ökade även pensionskostnaderna, framför allt på grund av en ökad inflation men också utifrån ett nytt pensionsavtal.

Jämfört med förväntat blev det få lagändringar när riksdagen i oktober 2023 fattade beslut utifrån betänkandet *En god kommunal hushållning*. Det blev till exempel inte något beslut om återgång till fullfondering av pensionsskulden, vilket innebär att blandmodellen kommer att vara kvar tills den naturligt fasas ut. Region Östergötland inväntade

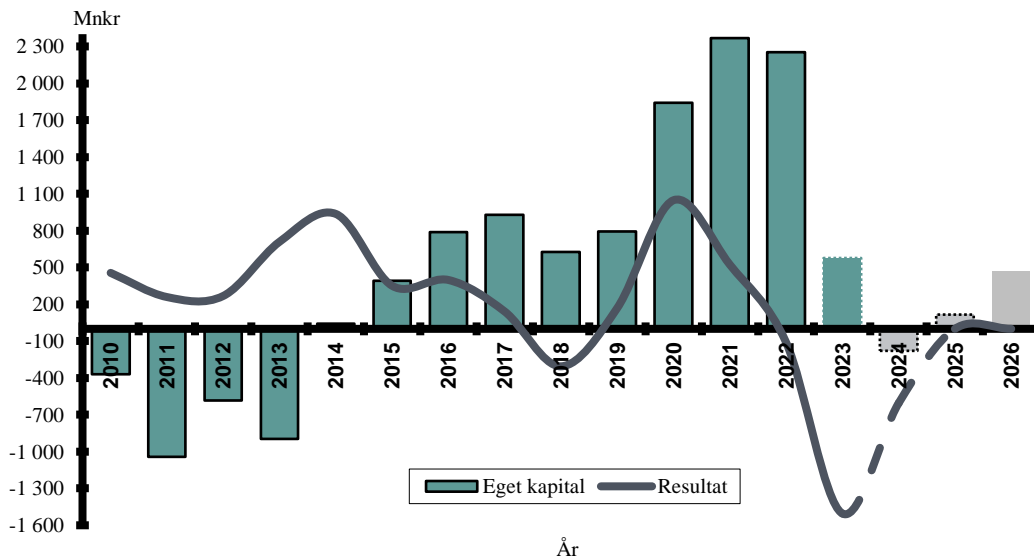
det nationella beslutet och tog sedan beslut i november 2023 om en mer långsiktig riktlinje och mål för en god ekonomisk hushållning. Utgångspunkten för riktlinjen är de försämrade förutsättningarna och vilka förändringar som behöver ske för att åter nå en god ekonomisk ställning. I samband med beslutet om reviderad riktlinje och mål för en god ekonomisk hushållning beslutade även regionfullmäktige att redovisa enligt blandmodell från och med 2024. Det egna kapitalet och soliditeten kommer dock tydligt att presenteras enligt fullfonderingsmodellen.

Positivt eget kapital

Region Östergötland ska ha en god ekonomi som ger handlingsfrihet. Utgångspunkten är bland annat att varje generation ska bära sina egna kostnader för den verksamhet som den beslutar om och själv konsumerar. Det ställningstagandet ledde till att regionen under tidigt 1990-tal började göra avsättningar för hela pensionsskulden. Genom ett finansiellt mål på årliga resultat på 2 procent av skatter och generella statsbidrag, samt en god avkastning på placerade medel över tid, har det egna kapitalet ökat successivt. Region Östergötland har haft ett positivt eget kapital sedan den 31 december 2014. Från och med 2017 sänktes det finansiella målet till 1,0 procent. Det egna kapitalet var som högst 2 366 miljoner kronor den 31 december 2021, det var 577 miljoner kronor den 31 december 2023 och bedöms vara negativt vid utgången av 2024. I

figur 26 redovisas den ekonomiska utvecklingen under perioden 2010 till 2023 samt en prognos enligt treårsbudgeten för åren 2024–2026.

Region Östergötland har tidigare varit framgångsrik i att anpassa verksamhetens kostnader till intäktsutvecklingen. Det har skett genom en kombination av strukturella åtgärder, generella rationaliseringar och ett fokus på kostnadseffektivitet. Under perioden som presenteras i figur 27, har Region Östergötland höjt skatten i två omgångar. År 2013 höjdes skatten med 65 öre för att möta ökade kostnader i samband med beslutade investeringsprojekt. Inför 2020 höjdes skatten med ytterligare 85 öre för att klara en god verksamhet med en stabil ekonomi. Under 2020 och 2021 fick regionerna kompensation via statsbidrag för kostnader kopplade till pandemin, samtidigt som utvecklingsinsatser och övrig vård fick stå tillbaka. Det innebar att det egna kapitalet ökade. Efter pandemin har Hälso- och sjukvården inte kunnat anpassa kostnaderna till den lägre ersättningsnivån. Förutsättningarna för de närmaste åren har förändrats, framför allt beroende på obalansen i ekonomin inom Hälso- och sjukvården. Samtidigt befinner sig Sverige i en lågkonjunktur med lägre skatteintäkter och en fortsatt påverkan från inflationen, som slår igenom på pensionskostnaderna med en eftersläpning. Den kommande treårsperioden kommer Region Östergötland att behöva vidta kraftfulla åtgärder för att på nytt nå en ekonomi i balans och bygga upp det egna kapitalet igen, med positiva resultat.

Figur 27. Den ekonomiska utvecklingen (eget kapital och resultat) 2010–2023 enligt fullfondering och prognos enligt treårsbudget för 2024–2026 med resultat enligt blandmodell och eget kapital enligt fullfondering – så långt möjligt omräknat till nuvarande redovisningsprinciper¹³, Region Östergötland (mnkr = miljoner kronor).

Investeringar

Region Östergötlands investeringar uppgick till 1 355 miljoner kronor 2023. Cirka 80 procent (1 068 miljoner kronor) av den totala investeringsvolymen är investeringar kopplade till fastigheter, egna och hyrda. Investeringar i Framtidens Universitetssjukhus (FUS) och Vrinnevisjukhuset i Norrköping (Vision 2020) har pågått under året. Se tabell 28.

Den totala investeringsnivån var 145 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen beror främst på den förändrade beloppsgränsen för vad som kostnadsförs kontra aktiveras, samt på att planerade fastighetsprojekt har skjutits fram. Det

handlar om projekt som har flyttats fram i brist på resurser eller av prioriteringsskäl, projekt som inte har startat som planerat samt projekt som inte har blivit av. De pågående projekten rymms inom den beslutade budgeten. Investeringar i övriga materiella och immateriella anläggningstillgångar uppgick till 287 miljoner kronor och det är 213 miljoner kronor lägre än budget. Region Östergötland finansierar investeringarna med egna medel, som har byggts upp genom tidigare positiva ekonomiska resultat. Se figur 28.

¹³ 2024: Från och med 2024 har beslut fattats av regionfullmäktige att övergå till lagens krav på blandmodell vid redovisning av pensionerna och resultatet 2024–2026 är enligt blandmodell medan det eget kapitalet fortsatt redovisas enligt fullfondering som innebär att hela den intjänade pensionsskulden ingår.

2022: Resultatet har justerats med minus 33 miljoner i jämförelsestörande post beroende på ändring av gränsvärde för att klassificeras som en investering från ½ till 2 basbelopp från och med 2023. Det påverkar även eget kapital med totalt 175 miljoner kronor 2022. Omräkning har inte gjorts längre tillbaka.

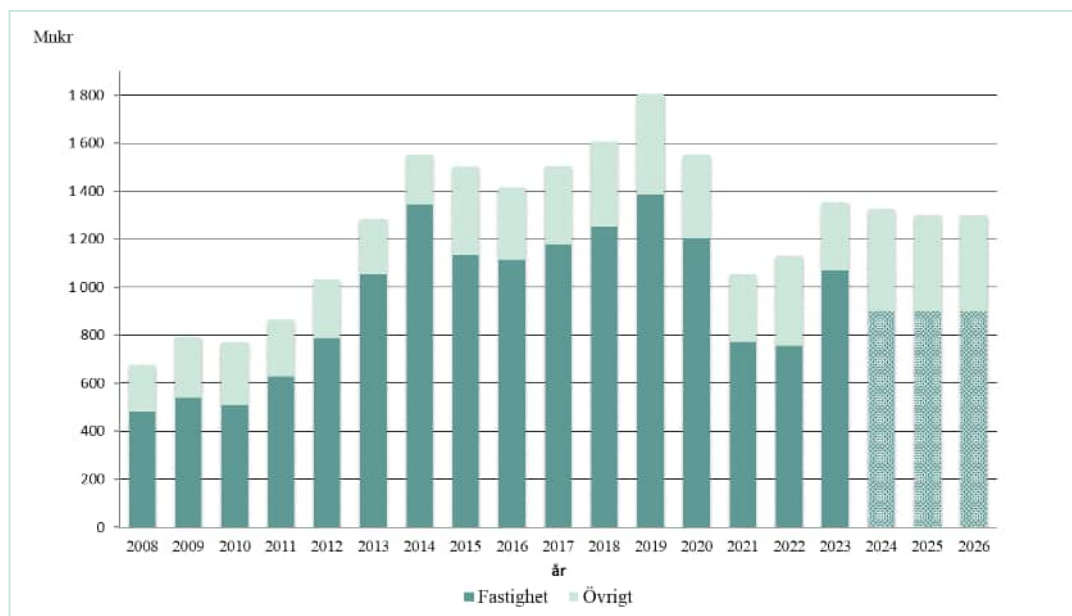
2021: Jämförelsestörande post på 695 miljoner kronor avseende omvärdering av pensionsskulden utifrån ändrad beräkning av medellivslängden. Värdeförändringen av skulden har bokförts som en kostnad i resultaträkningen.

2013: Förändrad ripsränta (diskonteringsränta) vid beräkning av pensionsskulden medförde en bokföring direkt mot eget kapital på 1 020 mnkr, vilket medförde att det egna kapitalet blev sämre utan att resultatet påverkas.

2012: Pensionsskulden för skatteväxlad verksamhet där kommunen har en annan pensionsadministratör hade dubbelräknats (184 mnkr), vilket justerades. En garantifond återfördes direkt mot eget kapital (7 mnkr).

2011: Under 2011 bokfördes flera poster direkt mot eget kapital, totalt minus 934 mnkr. Påverkan av pensionsbroms och basbeloppsförändring, utjämning mellan 2010 och 2011 (minus 137 mnkr), ripsränteförändringen (minus 858 mnkr), återföring av avsättning för kostnader för rivning (31 mnkr) och återföring av regionens egenförsäkring (30 mnkr).

2010: Minskning av pensionsskulden som berodde på pensionsbromsen och basbeloppsförändring för ansvarsförbindelsen (209 mnkr).

Figur 28. Investeringar under perioden 2008–2023 samt prognos 2024–2026, Region Östergötland (mjkr = miljoner kronor).

Från och med 2023 ingår även vissa kontrakt på externa lokaler som bedöms som finansiell leasing i investeringsredovisningen. Under 2023 slutfördes en översyn av samtliga externa hyreskontrakt och resultatet blev att Region Östergötland från och med 2023 redovisar återstående kontraktstid som en ny investering. Se motivering i not 37 *Ändrade jämförelsetal i finansiella rapporter*. Det är fem hyresavtal som klassificeras som finansiell leasing. Effekten i redovisningen blir en investeringsutgift på 195 miljoner kronor 2023 och ett motsvarande långfristigt lån. Dessa hyresobjekt har inte varit med i investeringskalkylerna tidigare och det innebär att budgeten för lokaler inom

Regionfastigheter måste utökas med 68 miljoner kronor. Investeringen ryms dock inom den totala investeringsbudgeten för Regionledningskontoret. Från och med nästa investeringsbudget ska nya finansiella leasingavtal ingå.

Den största investeringen under året (förutom inom Regionfastigheter) gjordes inom Hälso- och sjukvården, där Sinnescentrum investerade 15 miljoner kronor i angiografiutrustning. Nedan sammanställs de största investeringsprojekten. Mer information finns i *investeringsredovisningen* i avsnittet finansiella rapporter.

Specifikation av större investeringsprojekt	Investering 2023	Investering t.o.m. 2023	Ursprungligt beslut	Tilläggsbeslut*	Indexuppräknings	Beslutat belopp indexjusterat	Beräknat slutår investering
Framtidens universitetssjukhus	215	4 620	3 850	543	635	5 028	2025
Vision 2020 (Vrinnevisjukhuset)	184	1 978	1 200	722	342	2 264	2028

*Samtliga tilläggsbeslut finns samlade hos Regionfastigheter.

Tabell 28. Större investeringsprojekt, Region Östergötland (miljoner kronor).

Regionfastigheter har under året drivit mellan 200 och 250 byggprojekt i olika skeden, från förstudier till stora, strategiska byggprojekt under produktion. En långsiktig investeringsplan för 2024-2040 håller på att tas fram, som innehåller både beslutade projekt och en bedömning för kommande projekt.

Regionfastigheter ser ett ökat behov av reinvesteringar i fastigheter, framför allt i fastighetsbeståndet utanför sjukhusen. Det finns även ett fortsatt reinvesteringarbehov på sjukhusen. Byggverksamheten går mot en osäker tid när det gäller tillgång på varor och tjänster med tanke på händelseutvecklingen i Ukraina och Gaza. Regionfastigheter har haft en kostnadsökning på över 20 procent mellan 2018

och 2023, beroende på en hög inflation och en orolig omvärld med pandemi och krig. Kostnadsutvecklingen minskade dock under 2023 och blev cirka 5 procent för helåret.

Pensionsförpliktelser

Regioner och kommuner ska enligt lag redovisa pensioner enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att endast pensionsförpliktelser som har intjänats från och med 1998 ska redovisas i balansräkningen. Resterande del ska redovisas som en ansvarsförbindelse. Region Östergötland presenterar resultat och ekonomisk ställning enligt blandmodellen, men fram till och med 2023 har regionfullmäktige beslutat att regionen ska redovisa och styra enligt fullfonderingsmodellen. Det innebär att den totala pensionsförpliktelsen redovisas på balansräkningen och att resultaträkningen påverkas med den totala förändringen. Motivet har varit att det ger en mer rättvisande bild av regionens ekonomiska ställning och att varje generation ska bära sina egna kostnader. Utifrån ett slutligt statligt ställningstagande under hösten 2023 har regionfullmäktige i november 2023 beslutat att inte ändra lagkravet till fullfonderingsmodell, beslutade regionfullmäktige i november 2023 att följa lagkravet och från och med 2024 redovisa pensionerna enligt blandmodellen.

Sedan några år tillbaka har resultatet varit bättre i fullfonderingsmodellen än i blandmodellen. Det beror på att utbetalningarna för pensioner som tjänats in före 1998 blir en kostnad i resultaträkningen i blandmodellen. I fullfonderingsmodellen däremot, finns medlen avsatta i balansräkningen och har redan påverkat resultatet. Tidigare har värdesäkringen av pensionskulden intjänad före 1998 varit högre än utbetalningarna, vilket har inneburit att skulden och därmed kostnaderna har varit högre i fullfonderingsmodellen. Nu är det normalt tvärtom. Likvidpåverkan, det vill säga utbetalningarna till pensionärerna, är densamma i de båda modellerna. Det gör att en redovisning enligt blandmodellen bygger upp en likviditet (med samma finansiella mål) medan en redovisning enligt fullfonderingsmodellen minskar de likvida medlen utan påverkan på resultatet. Övergången till blandmodellen kommer därför att påverka det egna kapitalet positivt framöver. Under år med hög inflation blir dock resultatet i fullfondering sämre än i blandmodellen, eftersom det kostar att värdesäkra hela pensionskostnaden.

Det nya pensionsavtalet som gäller från och med

2023 påverkar också pensionsförpliktelserna. Avtalet innebär en övergång från ett förmånsbestämt till ett avgiftsbestämt pensionssystem. Följden blir en ökad likviditetspåverkan, men det blir samtidigt enklare att förutse framtida kostnader. Det nya avtalet innebär ökade kostnader genom att avgifterna höjts, men det som påverkar pensionskulden och kostnaderna mer, är påverkan av den högre inflationen.

Likviditet

Regionens likvida medel, inklusive kortfristiga placeringar samt nyttjande av checkkredit, uppgick till 6 211 miljoner kronor per den sista december 2023. Det är en minskning med 64 miljoner kronor jämfört med föregående årsskifte. Minskningen beror främst på det försämrade resultatet som har inneburit att den kortfristiga likviditeten har minskat betydligt. De mer långsiktigt placerade medlen har däremot ökat i värde. Framöver beräknas likviditeten sjunka ytterligare när medlen används till planerade investeringar och ökade pensionsutbetalningar.

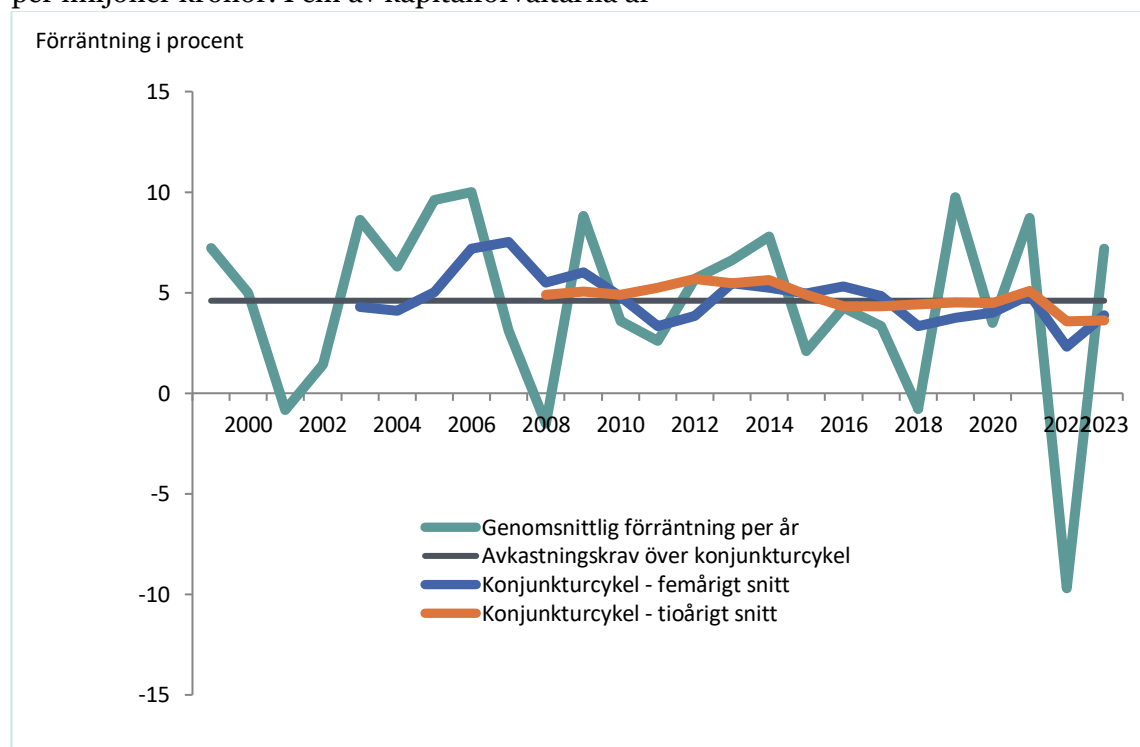
Region Östergötlands mer långsiktiga likvida medel placeras av externa kapitalförvaltare. Förvaltarna har möjlighet att välja de fonder de bedömer ger bäst avkastning inom ramen för regionfullmäktiges beslutade riktlinje för placeringar. Avkastningen 2023 blev 543 miljoner kronor, vilket är 380 miljoner kronor bättre än budgeterat. Anledningen till uppgången är den positiva utvecklingen på den finansiella marknaden. Under året har 73 miljoner kronor överförts från långsiktiga placeringar till kortsiktiga placeringar.

Avkastningen på Region Östergötlands samlade likvida medel var i genomsnitt 7,2 procent 2023 (minus 9,7 procent 2022). Regionens långsiktiga målsättning är en genomsnittlig avkastning på 4,6 procent över en konjunkturcykel, något som mäts över rullande fem- och tioårsperioder. På grund av den negativa avkastningen 2022 uppnåddes inte målsättningen den senaste fem- och tioårsperioden, se figur 28. Över tid har de placerade medlen genererat ett tillskott till resultatet och bedöms göra det även framöver. Den senaste tioårsperioden har avkastningen i absoluta tal varit totalt 2 152 miljoner kronor, vilket är 534 miljoner kronor mer än budgeterat. I oktober 2021 tog fullmäktige beslut om reviderad finanspolicy inklusive placeringsriktlinje. Där höjdes den maximala

andelen för aktier från 30 procent till 50 procent från och med 2022. Per den sista december 2023 var 41 procent av de placerade medlen placerade i aktier (32 procent den 31/12 2022).

Regionfullmäktiges placeringsriktlinjer beskriver att de finansiella placeringarna ska vara ansvarsfulla och långsiktigt hållbara, både ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Sedan 2017 har samtliga kapitalplacering fått besvara en enkät i samband med årsskiftet. En ny avtalsperiod inleddes i början av 2023 och det innebar delvis andra kapitalförvaltare. Resultatet visar att samtliga förvaltare och fonder har hållbarhetsfrågor integrerade i förvaltningen. De arbetar aktivt med påverkansarbete och exkluderar vid behov bolag som inte uppfyller kraven. Genomsnittet av koldioxidintensiteten för aktieplaceringar den 31 december 2023 är 3,2 ton per miljoner kronor, jämfört med 4,1 ton per miljoner kronor föregående årsskifte. Det är betydligt lägre än vid den första mätningen i december 2017, då siffran var 7,6 ton koldioxid per miljoner kronor. Fem av kapitalförvaltarna är

samma som tidigare år och fyra av dem minskar koldioxidintensiteten jämfört med 31 december 2022 medan en kapitalförvaltare ligger på en i princip oförändrad nivå. I stället för att värdera medelvärdet per kapitalförvaltare eller per portfölj kan man värdera fonderna där det fanns ett innehav både 31 december 2023 och 31 december 2022. Resultatet blev att 20 fonder hade en minskad koldioxidintensitet per miljoner kronor medan fem hade en ökad koldioxidintensitet. Den kapitalförvaltare som hade högst avkastning hade näst lägst koldioxidintensitet i årets utvärdering. Hållbarhetsresultaten måste dock värderas. Det blir till exempel ett lågt koldioxidavtryck vid placering i fonder med större exponering mot finansiella tjänster jämfört med exponering mot företag som aktivt jobbar för en omställning av energianvändningen. Enkätsvaren är ett bra diskussionsunderlag och gör förändringar mellan åren tydliga.

Figur 29. Förräntning av likvida medel, Region Östergötland (procent).

Balanskravsresultat

Balanskravet uppfylls inte

Region Östergötland uppfyller inte balanskravet, enligt vare sig fullfonderingsmodellen eller blandmodellen. Balanskravsresultatet blir sämre än resultatet eftersom orealiserade värdeökningar inte ska räknas med.

Enligt kommunal bokförings- och redovisningslag är det inte årets resultat som ska värderas, utan balanskravsresultatet.

Balanskravet enligt kommunallagen innebär att intäkterna varje år ska balansera kostnaderna, det vill säga vara lika stora eller större. Ett negativt resultat ska återställas inom tre år. I balanskravsresultatet får endast realiserade

vinster och förluster på placerade medel räknas med och inte den värdeförändring som ingår i bokföringen. Även realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar ska räknas bort. Region Östergötland har ett positivt eget kapital på 577 miljoner kronor när den totala pensionsskulden redovisas i balansräkningen och hänvisar 2023 till synnerliga skäl utifrån en god ekonomisk ställning för att inte behöva återställa det negativa resultatet inom tre år. En plan för att uppnå 1 500 miljoner kronor i positivt eget kapital till den 31 december 2033 ingår i riktlinjen för god ekonomisk hushållning.

Balanskravsutredning	Fullfondering bokslut 2023	Blandmodell bokslut 2023	Fullfondering bokslut 2022	Blandmodell bokslut 2022
Årets resultat	-1 504	-1 415	-110	-355
- Avgår samtliga realisationsvinster (anläggningstillgångar)	-	-	-1	-1
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-
-/+Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-477	-477	536	536
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	93	93	165	165
Årets resultat efter balanskravsjustering	-1 888	-1 799	590	345
- Tidigare negativa resultat att återställa	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	-1 888	-1 799	590	345

Tabell 29. Balanskravsutredning, Region Östergötland (miljoner kronor).

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Nedan presenteras några viktiga förhållanden för Region Östergötlands resultat och ekonomiska ställning.

Samhällsekonomisk utveckling

Återhämmningen av samhälls ekonomin efter pandemin och Rysslands invasion av Ukraina avstannade relativt snabbt och ersattes av en lågkonjunktur till följd av hög inflation, stigande räntor och en minskad efterfrågan i omvärlden. Trots det har arbetsmarknaden stått emot oväntat väl och skatteprognoserna under 2023 var positiva även om sysselsättningen sjönk under hösten. Arbetslösheten förväntas öka framöver och toppar på 8,5 procent i slutet av 2024 enligt konjunkturinstitutets bedömning i december 2023. För att nå inflationsmålet har Riksbanken höjt styrräntan vid flera tillfällen

under året och den är 4,0 procent sedan senaste höjningen den 21 september. Inflationen har dock minskat under året och i februari 2024 lämnades styrräntan oförändrad. Antalet konkurser under året var det högsta sedan 1998. Det började under 2022 och höll i sig under hela 2023. Antalet konkurser ökade inom samtliga branscher men i absoluta tal mest inom finans-, fastighets- och företagstjänster samt i byggindustrin.

Region Östergötlands resultat påverkas i hög grad av förändringarna i omvärlden. En ökad inflation påverkar pensionskostnaderna men även kostnaderna för material, varor och

investeringsutgifter. Pensionerna påverkas extra mycket av inflationen utifrån pensionsskuldens storlek och att den ska värdesäkras. Den nya pensionsprognosen från KPA i december visar på ännu högre kostnader 2024, men också 2025 eftersom det finns en eftersläpning i inflationens påverkan. De ökade energi- och drivmedelspriserna har påverkat Region Östergötland under året. Det har inte minst varit tydligt inom kollektivtrafiken där höga drivmedelspriser har lett till ökade trafik kostnader. En ökad biljettförsäljning resulterade dock i ett bättre resultat än budgeterat för kollektivtrafiken.

Region Östergötland har inga långfristiga lån och påverkas därför inte av höjda räntor i särskilt hög grad. Undantaget är när checkkrediten behöver utnyttjas några dagar vissa månader, i väntan på inkommande skatteintäkter. Utvecklingen på den finansiella marknaden har varit positiv under året och bidragit till en ökad avkastning. Av försiktighetsskäl, och för att inte spekulera, var bedömningen under året att avkastningen på placerade medel skulle bli i nivå med budget.

Finansiella risker

Region Östergötlands finanspolicy och placeringsriktlinjer, som har beslutats av regionfullmäktige, beskriver bland annat riskmandatet för finansverksamheten i regionen. Finanspolicyen slår fast att likvida medel i första hand bör användas för att betala av lån och att pensionsmedel får användas till investeringsutgifter. Regionen har av den anledningen inga långfristiga lån. Det innebär att Region Östergötland främst är exponerad för en marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar, och till viss del för en ränterisk samt en kredit- och likviditetsrisk.

Marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar

Enligt placeringsriktlinjerna som uppdaterades i oktober 2021 och justerades marginellt i juni 2022, får finansiella placeringar ske i aktier, räntor och alternativa placeringar. Aktieandelen får sammantaget uppgå till maximalt 50 procent av de likvida medlen (kortfristiga placeringar och kassa/bank). Alternativa placeringar får uppgå till maximalt 10 procent och ränteplaceringar får utgöra 100 procent. Den 31 december 2023 bestod de totala likvida medlen till 40 procent av aktiefonder, 4 procent av alternativa placeringar och resterande 56 procent bestod av

ränteplaceringar. När aktieandelen överstiger 50 procent har regionen två månader på sig att reglera värdet. Placeringarna uppgår till 2 514 miljoner kronor i aktiefonder, 234 miljoner kronor i alternativa fondplaceringar samt 3 480 miljoner kronor i räntebärande placeringar. Andelen alternativa placeringar kommer att öka ytterligare de kommande åren utifrån beslut som har fattats.

Ränterisk

Region Östergötland har för närvarande en checkkredit på 1 500 miljoner kronor för att parera månadslikviditeten. Under året har checkkrediten utnyttjats under några dagar vissa månader, innan skatteintäkterna kommit in på kontot. I slutet av året hade likviditeten minskat betydligt, beroende på det försämrade resultatet, vilket ledde till att 300 miljoner kronor togs ut från den korta räntefonden. Per den 31 december 2023 nyttjades 17 miljoner kronor av checkkrediten. Det är ett netto som dels består av ett negativt saldo som tillhör Region Östergötland på 67 miljoner kronor, dels ett positivt saldo på 50 miljoner kronor som tillhör AB Östgötatrafiken. Checkkrediten nyttjades inte alls per den 31 december 2022. Regionens räntebärande finansiella tillgångar uppgick den 31 december 2023 till 3 480 miljoner kronor.

Kredit- och likviditetsrisk

Region Östergötland placerar i räntebärande värdepapper utgivna av emittenter som uppfyller vissa krav på kreditvärdighet (rating). Enligt placeringsföreskrifterna krävs ingen rating för värdepapper utgivna av svenska staten, av kommuner eller av regioner. För placeringar i kortfristiga värdepapper krävs en kreditrating på lägst A-2 enligt Standard & Poor's, eller en motsvarande risknivå bedömd av andra finansiella institut. För fondplaceringar som görs av en anlitad kapitalförvaltare gäller en genomsnittlig rating enligt BBB. Regionen kräver en låg kreditrisk och hög kreditvärdighet för den sammanlagda placeringen och gör fortlöpande uppföljningar av ratingnivåerna.

Regionkoncernens finansiella risker

I regionkoncernen ser de finansiella riskerna något annorlunda ut. Östgötatrafiken AB har lån på 507 miljoner kronor och en beviljad checkkredit på 100 miljoner kronor.

Pensionsförpliktelser och medelsförvaltning

Regionens totala pensionsförpliktelser uppgår till 16 826 miljoner kronor. Pensionsförpliktelserna redovisas inom pensionsförvaltningen tillsammans med de placeringar som är kopplade till förpliktelserna. I finanspolicyn framgår dock att pensionsmedlen inte är reserverade för enbart pensioner. Vid behov kan de också användas till investeringsutgifter. Så har pensionsmedlen använts, och kommer fortsättningsvis att användas, i och med stora planerade investeringar.

Marknadsvärdet på placeringarna är

	Region Östergötland 2023	Region Östergötland 2022
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen		
Avsättning inklusive särskild löneskatt	16 428	14 709
- varav ansvarsförbindelse inklusive särskild löneskatt (intjänad före 1998)	6 551	6 461
- varav pensionsförpliktelser inklusive särskild löneskatt (intjänad från och med 1998)	9 877	8 248
Pensionsförpliktelse som tryggats genom "stanna-kvarförsäkring"	4	4
Kortfristig skuld: pensionsavgift för avgiftsbestämd ålderspension inklusive särskild löneskatt m.m.	394	380
Total pensionsförpliktelse	16 826	15 093
Finansiering - placeringar samt internt återlånade medel		
Finansiella placeringar	5 955	5 512
Pensionsförpliktelse som tryggats genom "stanna-kvarförsäkring"	3	3
Netto - fordring/skuld inom pensionsförvaltningen avseende bland annat rabatter på placeringar/periodisering av administrativa kostnader m.m.	-20	22
Summa förvaltade pensionsmedel	5 938	5 537
Återlånade medel	10 888	9 556
Total finansiering	16 826	15 093
Konsolideringsgrad	35%	37%

Tabell 30. Region Östergötland pensionsförpliktelser (miljoner kronor).

Kostnader för bemanningsföretag

Årets kostnader för bemanningsföretag var 625 miljoner kronor, en ökning med drygt 200 miljoner kronor jämfört med året innan (418 miljoner kronor 2022). Inhyrda sjuksköterskor stod för den största kostnaden, cirka 60 procent, och även inhyrda läkare stod för en stor andel, cirka 35 procent. Att använda bemanningsföretag är nödvändigt vid vissa tillfällen men har också

5 955 miljoner kronor. Anskaffningsvärdet på dessa placeringar är 5 293 miljoner kronor. Återlånade medel, det vill säga skillnaden mellan den totala pensionsförpliktelserna och samtliga tillgångar som redovisas inom pensionsförvaltningen, uppgår till 10 888 miljoner kronor. Konsolideringsgraden, som beskriver hur stor del av pensionsskulden som finansieras med egna medel, har minskat successivt under senare år, med undantag för 2021. Under 2023 minskade konsolideringsgraden med två procentenheter, beroende på att pensionsskulden ökade utifrån den höga inflationen, se tabell 30.

negativa effekter på ekonomi, patientsäkerhet och arbetsmiljö. Därför har Region Östergötland antagit Sveriges Kommuner och Regioners rekommendation om att kraftigt minska användningen av hyrbemanning, med start den 1 februari 2024. Varje centrum har en egen handlingsplan för att minska beroendet av hyrpersonal, eftersom centrumen har olika verksamheter och olika behov.

Händelser av väsentlig betydelse

Händelser av väsentlig betydelse beskrivs även på andra ställen i denna förvaltningsberättelse. De händelser som primärt är värda att nämnas är nedanstående:

- Flera oroshärdar i omvärlden har väsentligen förändrat utgångspunkten för den ekonomiska samhällsutvecklingen samt samhällets arbete med civilt försvar och katastrofmedicinsk beredskap. Se även avsnitt ”Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning”.
- Försämrat ekonomiskt läge för Region Östergötland.

- Beslut om anställningsstopp inom all verksamhet och för samtliga personalkategorier.
- Beslut om anpassad administrativ organisation.
- Strategi för begränsat beroende av hyrpersonal.
- Anpassning till EU-direktivet om dygnsvila som framför allt berör dygnet runt- och jourverksamheter i hälso- och sjukvården.
- Ytterligare tre beviljade tillstånd för att bedriva nationell högspecialiserad vård.

Förväntad utveckling

Konjunkturinstitutets bedömning från december 2023 är att svensk ekonomi ska växa igen under 2024. Inflationen bedöms sjunka och nå riksbankens inflationsmål, vilket gör att riksbanken förväntas inleda räntesänkningar. Den svenska ekonomin befinner sig dock i en lågkonjunktur som kommer att fördjupas under 2024. En minskad efterfrågan på arbetskraft gör att arbetslösheten fortsätter att stiga och bedöms enligt Konjunkturinstitutet att toppa på 8,5 procent i slutet av 2024. Nedgången på arbetsmarknaden blir inte lika stor som vid tidigare lågkonjunkturer eftersom företagen förväntas behålla personal för att kunna möta efterfrågan när konjunkturen vänder.

Den globala ekonomin, inklusive Sveriges, påverkas fortfarande av störningar från covid-19-pandemin, med ökad efterfrågan på varor, men även av Rysslands pågående anfallskrig mot Ukraina. Det har bland annat bidragit till högre råvarupriser och inflation. Det finns även andra risker som kan leda till en försvagning av BNP-tillväxten och ekonomisk oro framöver. Av dessa kan nämnas handelskonflikten mellan USA och Kina, försenade fraktleveranser från Asien på grund av oroligheterna i Röda Havet, konflikten i Gazaområdet samt rekordmånga val 2024 bland annat i USA, hela EU och Indien.

Även om svensk ekonomi skulle växa under 2024, drabbas kommun- och regionsektorn av den svaga konjunkturen. Med en stigande arbetslöshet sjunker skatteunderlaget i reala termer, vilket påverkar kommunsektorns intäkter negativt. Inflationen påverkar kommunsektorns

pensionskostnader med en eftersläpning, vilket gör att kostnaderna de kommande åren kommer att öka även om inflationen når inflationsmålet under 2024.

Region Östergötland har stora utmaningar framöver. Det handlar om en alldeles för hög kostnadsutveckling under senare år, samtidigt som behovet av vård och omsorg ökar och den potentiella arbetskraften minskar.. För att klara detta behöver Region Östergötland fortsätta prioritera och värdera i uppdragen de kommande åren. Under 2023 har flera beslut tagits om förändrad ledning, styrning, bemanning och organisation. Syftet med förändringarna är att skapa förutsättningar för att förbättra den ekonomiska ställningen, minska administrationen samt stärka kvaliteten i den vård och övriga tjänster som Region Östergötland erbjuder invånarna. Det kommer att krävas förändrade och utvecklade arbetssätt samt uthållighet framöver. Besluten om reducerade personalkostnader och utfasning av bemanningsföretag under 2024 kan på kort sikt få negativa konsekvenser. Det kommer att märkas för medarbetare, invånare och patienter. På längre sikt är förhoppningen att besluten ska bidra till en mer robust verksamhet och bemanning. Det ger i sin tur en bättre tillgänglighet och kvalitet på vården.

Som ett resultat av ett mycket ansträngt ekonomiskt läge för Region Östergötland blev frågor som rör prioritering och ransonering i hälso- och sjukvården centrala under 2023. Därför inleddes en översyn av hälso- och

sjukvårdsnämndens prioriteringsarbete. Det arbetet fortsätter under 2024 med stöd av Prioriteringscentrum vid Linköpings universitet. Att utveckla metoder för horisontell och vertikal prioritering är ett komplext och långsiktigt arbete. Men det är viktigt för att åstadkomma ett ledarskap med fokus på det väsentliga och säkerställa att invånare som behöver vård också får det i ett svårt ekonomiskt läge. Modeller för prioritering är också verktyg för att dämpa kostnadsökningarna med minsta möjliga påverkan för östgötarna. I prioriteringsarbetet är kunskapsstyrningen central och där pågår ett arbete som kommer att ligga till grund för den fortsatta utvecklingen av kunskapsstyrningen i Region Östergötland.

Region Östergötland har budgeterat för ett negativt resultat även 2024, vilket innebär att det egna kapitalet kommer att behöva användas. Därefter behöver det egna kapitalet byggas upp på nytt. Den nya riktlinjen och målen för en god ekonomisk hushållning som beslutades i november 2023 är en plan för en långsiktigt hållbar ekonomi, med nya målsättningar och nyckeltal, utifrån förändrade förutsättningar.

Kollektivtrafikens marknadsandel gentemot bilen ökade under 2023. Östgötatrafiken fortsätter sin strävan att öka marknadsandelen ytterligare för att främja samhällsnytta och bidra till att uppnå miljö- och klimatmål. Att biljettintäkterna ökat kraftigt, samtidigt som kundernas nöjdhet ligger i topp i en nationell jämförelse, skapar förutsättningar framåt för att attrahera fler att åka kollektivt i stället för att ta bilen.

Kraven på robusthet har ökat i takt med de utmaningar som följer av exempelvis klimatförändringar, en potentiell elbrist, teknisk utveckling, pandemier, ökad risk för desinformation och cyberincidenter samt ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. Risken för störningar i samhällsviktig verksamhet ökar och Region Östergötlands verksamhet måste därför bli mer robust. Under kommande år behöver civilt försvar bli en naturlig del av alla verksamheters förberedelser. Förmågan att samverka regionalt och nationellt, också under höjd beredskap och krig, behöver stärkas. Under 2023 beslutades om en krisplan för Region Östergötland samt en handlingsplan för civilt försvar, som lägger grunden för det kommande arbetet.

Väsentliga medarbetarförhållanden

Region Östergötland hade vid årsskiftet 14 900 medarbetare med anställning över tre månader, vilket motsvarar 14 628 tjänster omräknat i heltidsmått. Antalet anställda i heltidsmått har fortsatt öka under 2023 med 135 medarbetare.

För de fem största yrkeskategorierna; administrativ personal, läkare, sjuksköterskor/motsvarande, socialterapeutisk personal samt undersköterskor/övrig vårdpersonal var ökningen sammanlagt 111 medarbetare under 2023. Det var en lägre ökning än föregående år då antalet ökade med 128

medarbetare. Undersköterskor/övrig vårdpersonal var den yrkesgrupp som ökade mest, med 98 medarbetare (77 medarbetare föregående år).

Sjukfrånvaron har minskat jämfört med föregående år. Den totala sjukfrånvaron uppgick till 6,1 procent under 2023 jämfört med 6,6 procent 2022. Sjukfrånvaron har minskat bland både kvinnor och män, men kvinnor har fortfarande ungefär dubbelt så hög sjukfrånvaro som män.

	2023	2022	2021	2020	2019
Antal anställda	14 900	14 763	14 549	14 175	13 882
varav sjuksköterskor/motsvarande	3 399	3 455	3 606	3 628	3 579
varav undersköterskor/övrig vårdpersonal	3 188	3 085	3 009	2 869	2 733
varav läkare	2 213	2 156	2 114	2 041	2 031
varav socialterapeutisk personal	1 428	1 415	1 355	1 287	1 216
varav läkarsekreterare/motsvarande	806	799	802	785	765
varav tandvårdspersonal	533	531	543	561	587
Antal anställda omräknat till heltidsmått	14 628	14 492	14 269	13 903	13 587
varav tillsvidareanställda	13 785	13 486	13 311	12 931	12 641
andel kvinnor (%)	80,1	80,3	80,3	80,6	80,5
andel heltider (%)	89,8	89,3	89,0	88,9	88,1
Medelålder (år)	43,8	43,6	43,6	43,6	43,8
medelålder kvinnor	44,0	43,8	43,8	43,8	44,0
medelålder män	42,9	42,7	42,7	42,9	43,0
Personalrörlighet (%) inkl. pensionsavgångar	8,6	9,6	7,8	7,2	8,1
Personalrörlighet (%) exkl. pensionsavgångar	7,2	7,7	5,9	5,2	5,9
Sjukfrånvaro totalt (%) (genomsnitt)	6,1	6,6	5,9	6,1	5,0
sjukfrånvaro över 60 dagar	50,6	46,5	49,2	41,5	51,0
sjukfrånvaro för kvinnor	6,8	7,4	6,6	6,7	5,5
sjukfrånvaro för män	3,5	3,6	3,3	3,6	2,8
sjukfrånvaro i åldrar 29 år och yngre	5,1	5,7	5,0	5,0	4,2
sjukfrånvaro i åldrar 30-49 år	5,8	6,6	6,0	6,1	4,8
sjukfrånvaro i åldrar 50 år och äldre	6,8	7,0	6,3	6,4	5,4
Genomsnittlig pensionsålder kvinnor	64,9	64,9	64,9	64,9	64,8
Genomsnittlig pensionsålder män	66,0	65,6	66,1	64,6	65,9

Tabell 31. Medarbetarstatistik 2019–2023.

Styrning och uppföljning av verksamheten

Uppdraget 2023

Region Östergötlands uppdrag regleras huvudsakligen av kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om kollektivtrafik samt lagen om regionalt utvecklingsansvar. Denna lagstiftning är utgångspunkt för de fokusområden som regionfullmäktige fastställde för 2023.

Sedan oktober 2022 styr Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna med stöd av Sverigedemokraterna. Oppositionen består av

Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Region Östergötland ska erbjuda invånarna en god och jämlik hälso- och sjukvård samt tandvård.

Region Östergötland ska leda det regionala utvecklingsarbetet för en långsiktig och hållbar utveckling i regionen inom områden som samhällsbyggnad, kompetensförsörjning, företagande, besöksnäring, kultur, folkbildning och folkhälsa.

Region Östergötland ansvarar för kollektivtrafiken i länet och har i rollen som regional kollektivtrafikmyndighet i uppdrag att utveckla en attraktiv och effektiv kollektivtrafik.

Uppdraget beskrivs mer under avsnitt *Regionkoncernen* och i sin helhet i reglementet för Region Östergötland.

Beskrivning av verksamhetsstyrning

Region Östergötland är en demokratiskt styrd organisation där skiljelinjen mellan politikernas och verksamhetens uppgifter ska vara tydlig. Det är de förtroendevaldas uppgift att ange mål på kort och lång sikt, fördela resurser och följa upp resultat i förhållande till de uppsatta målen.

Verksamhetens uppgift är att genomföra de insatser som krävs för att uppnå de mål som beslutats politiskt. Det innebär att verksamhetens styrning har sin utgångspunkt i politiska beslut som kompletteras och förtydligas så att de kan genomföras på lokal nivå.

Region Östergötlands modell för verksamhetsstyrning har sin grund i målstyrning. Det innebär att politiken sätter den fleråriga riktningen för verksamheten i form av mål för mandatperioden. Målen ska beskriva vad Region Östergötland ska sträva efter, för att tillhandahålla tjänster och utveckla de områden som regionen ansvarar för. Målen ger en bild av politikens ambitioner och inriktningar under mandatperioden.

Regionfullmäktiges treårsbudget med fokusområden är grunden i den årliga verksamhetsstyrningen. Där beslutar fullmäktige om budget, skattenivå och ramar för styrelse och nämnder. Planen för verksamheten beskrivs som fokusområden, specifika för budgetåret. Fokusområdena mynnar ut i uppdrag till nämnderna och styrelsen och i ett antal styrtal, som lägger grunden för nämndernas, regionstyrelsens och i nästa steg produktionsenheternas planering.

Under året görs uppföljningar på olika sätt. Uppföljningarna är viktiga underlag för den framtida planeringen och kan påverka inriktningen på exempelvis nästkommande års treårsbudget, årsplaner, avtal eller överenskommelser. Uppföljningarna presenteras i delårsrapporter och årsredovisningar för

regionfullmäktige, regionstyrelsen, nämnderna och produktionsenheterna.

När Region Östergötland lämnar över uppdrag till en privat utförare genom avtal, har regionen ansvar att kontrollera och följa upp verksamheten. I stort sett samma uppföljning av uppdraget ska riktas till privata utförare som till regionens egna verksamheter. Detta beskrivs i *Program för uppföljning av privata utförare inom Region Östergötland 2023–2026*.

Regionstyrelsens uppsiktsplikt

Enligt kommunallagen ska styrelsen (6 kap. 1 §) ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet, samt över de regionägda bolagen, på samma sätt som den har tillsyn över den verksamhet som bedrivs inom den egna organisationen.

Intern styrning och kontroll

Regionstyrelsen har inom ramen för uppsiktsplikten ett övergripande och samordnande ansvar för intern styrning och kontroll och ska följa upp att den är ändamålsenlig. Internkontrollplaner har tagits fram och beslutats av samtliga nämnder. Internkontrollplanerna utgår från reglementet och därutöver har särskilda granskningar och aktiviteter genomförts. Internkontrollplanerna följs löpande under året och före sommaren 2023 togs beslut om en sammanfattande uppföljning av 2022 års internkontrollplaner som sedan återkopplades till regionstyrelsen. Under 2023 utvecklades arbetet med intern kontroll och risk- och väsentlighetsanalyser genomfördes inom ett större antal områden än tidigare. I regionutvecklingsnämnden och trafik- och samhällsplaneringsnämnden involverades ledamöterna praktiskt i risk- och väsentlighetsanalyserna, ett arbetsätt som planeras spridas till hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen under 2024, som ett återkommande moment en gång per mandatperiod.

Produktionsenhetscheferna har ansvar för en god intern styrning och kontroll i sin verksamhet. I samband med helårsbedömningen efter augusti, och i årsredovisningen, finns krav på att de ska värdera den interna styrningen och kontrollen. Inga allvarliga avvikelser har framkommit och överlag är den interna kontrollen god i Region Östergötland. Produktionsenheterna har inte

några internkontrollplaner men det finns en gemensam struktur för rutinbeskrivningar, utsedda ansvariga, kontrollrutiner samt

egenkontroller som ska säkerställa en god internkontroll. Det pågår ständigt ett arbete med att ytterligare säkerställa den processen.

Regionstyrelsen har under året uppfyllt uppsiktsplikten över nämnderna genom beslut om nämndernas årsplaner, delårsrapporter och årsredovisningar som beskriver verksamheten under året, samt en bedömning av måluppfyllelsen. Regionstyrelsen behandlar även nämndernas uppföljningar av internkontrollplanerna som ett led i uppsiktsplikten.

Styrelsen har under året utövat uppsiktsplikt över regionägda bolag genom bolagsstyrningsrapporter och bolagsdialoger. De granskade bolagen 2023 uppfyller de krav som aktiebolagslagen och kommunallagen ställer upp för kommunala bolag. Bolagen följer de kommunala ändamålen, samt bedriver verksamheten inom de kommunala befogenheter som regionfullmäktige har gett respektive bolag och dess verksamhet. Bolagen följer sina ägardirektiv.

Regionkoncernen

Under 2022 beslutade regionfullmäktige om en ny politisk organisation för kommande mandatperiod, med start från och med 2023. I samband med det genomfördes också vissa förändringar och förtydliganden kring ansvar för olika sakfrågor. Nedan ges en beskrivning av organisationen under 2023.

Regionfullmäktige är Region Östergötlands högsta beslutande organ med 101 ledamöter som väljs vart fjärde år. Fullmäktige fastställer långsiktiga mål, skattesats och ekonomiska ramar för verksamheten. Därutöver beslutar fullmäktige om riktlinjer i viktiga principiella och strategiska frågor. Fullmäktige tillsätter de nämnder, beredningar, utskott och lokala organ som utöver regionstyrelsen behövs för att fullgöra regionens uppgifter. Fullmäktige följer upp verksamheten genom en delårsrapport efter augusti och genom årsredovisningen.

Regionstyrelsen är regionens förvaltande organ och styrelse för regionens samlade verksamheter, med samordningsansvar mellan nämnder och beredningar inför fullmäktige. Regionstyrelsens huvudsakliga uppdrag är att vara ägare och utöva tillsyn av den samlade verksamheten, inklusive bolag och stiftelser. Regionstyrelsen ska arbeta med ekonomi, investeringsfrågor, produktion, bolagsstyrning, personal- och kompetensförsörjning, forsknings- och utvecklingsfrågor samt regionens samlade strategi och samverka med andra parter. Styrelsen har ett ansvar för att regionen uppfyller kraven på en god ekonomisk hushållning, vilket innebär att regionens invånare ska få ut så

mycket som möjligt av den regionfinansierade verksamheten. Det medför bland annat att styrelsen har ett planerings- och uppföljningsansvar för Region Östergötlands totala resursutnyttjande och för att Region Östergötlands olika verksamheter bedrivs effektivt efter fastställda mål.

Hälso- och sjukvårdsnämndens styrning utgår från en beställar-utförarmodell. Nämnden ska i sin beställarroll verka för en bra hälsa hos befolkningen och en bra hälso- och sjukvård, inklusive tandvård och stöd och service till vissa funktionshindrade, med fokus på medborgarnas behov. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska via överenskommelser med regionens produktionsenheter, samt via avtal med privata vårdgivare, fastställa vilken hälso- och sjukvård som ska utföras.

Regionutvecklingsnämnden ansvarar för regionala tillväxt- och utvecklingsfrågor inom områdena kompetensförsörjning, företagsutveckling och tillväxt, kultur och kreativitet samt folkhälsa.

Trafik- och samhällsplaneringsnämnden ansvarar för regionala tillväxt- och utvecklingsfrågor inom samhällsplanering, kollektivtrafik, infrastruktur, landsbygdsutveckling och miljö. Nämnden är också regional kollektivtrafikmyndighet.

Regiondirektören ansvarar för att verksamheten drivs och utvecklas professionellt. Regiondirektören har det övergripande ansvaret att, genom nödvändiga verkställighetsbeslut, se

till att de politiskt fastställda målen uppnås inom den politiskt fastställda ekonomiska ramen. Verksamheten är uppdelad i produktionsenheter med olika ansvarsområden.

Region Östergötland bedriver, i egen regi eller tillsammans med kommuner, andra regioner eller andra aktörer, privaträttslig verksamhet i

form av aktiebolag, kommunalförbund eller stiftelser. Regionfullmäktige har principiellt gett uttryck för en allmän återhållsamhet när det gäller bildandet av nya bolag ägda av Region Östergötland, samt ett långsiktigt behov att pröva formerna för regionens engagemang i befintliga bolag, stiftelser och kommunalförbund.

Politisk organisation	Den egna verksamheten	Koncernföretag	Uppdragsföretag
Regionfullmäktige	Regiondirektör Regionledning	Dotterföretag	Andra samägda företag
Regionstyrelsen	Hälsa- och sjukvård	AB Östgötatrafiken (RÖ:s andel 100 %)	Inera AB (RÖ:s andel 0,16 %)
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	Folk tandvård	Scenkonst Öst AB (RÖ:s andel 55 %)	Östsvenska Yrkeshögskolan AB (RÖ:s andel 8,3 %)
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden	Regionledningskontor	Intresseföretag	AB Transitio (RÖ:s andel 5%)
Regionutvecklingsnämnden	Skolor	TvNo Textilservice AB (RÖ:s andel 49 %)	Mälardalstrafik MÅLAB AB (RÖ:s andel 13%)
Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårdsregionen		ALMI Företagspartner Östergötland AB (RÖ:s andel 49 %)	Samverkansprojektet E22 AB (RÖ:s andel 20%)
Revisionen		AB Kinda Kanal (RÖ:s andel 47 %)	Patientförsäkringen, LÖF (RÖ:s andel 4,5%)
Patientnämnden			Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (RÖ:s andel 14%)
			Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (RÖ:s andel 4,5%)
			Svenska Läkemiddelsförsäkringen AB (RÖ:s andel 0,002% via LFF Service AB)
	Stiftelser	Samordningsförbund	Privata utförare (de största till belopp räknat)
	Stiftelsen Östergötlands Länsmuseum	Samordningsförbundet Östra Östergötland	Capio Movement AB
	Stiftelsen Östgötamusiken, under avveckling verksamheten överförd till Scenkonst Öst	Samordningsförbundet Centrala Östergötland	Hierta Vårdcentral Vilbergen AB
		Samordningsförbundet Västra Östergötland	Falck Ambulans AB
			Capio Vårdcentral Johannelund
			Kry Primärvård AB
			Norrköpings Ögonklinik AB
			Samariten Ambulans AB
			Capio Medocular AB
			Capio Primärvård AB
			Doktor.se Geria Vårdcentral AB
			Psykatripartners Östergötland AB
			Praktikertjänst AB
			Doctor.se Norrköping Vårdcentral AB
			H.F. Oral Care AB
			+ ytterligare ca 170 mindre företag

Figur 30. Region Östergötlands samlade verksamhet 2023.

Förvaltningsberättelsen ska enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning även omfatta verksamhet som bedrivs genom kommunala koncernföretag i form av till exempel aktiebolag och stiftelser. Den ska också presentera verksamhet som bedrivs på uppdrag av regionen.

I de sammanställda räkenskaperna i form av resultaträkning och balansräkning ingår endast de koncernföretag där regionen har ett varaktigt bestämmande eller betydande inflytande. I den sammanställda redovisningen för 2023 ingår fyra koncernföretag, AB Östgötatrafiken, Scenkonst Öst AB, TvNo Textilservice AB och ALMI Företagspartner Östergötland AB. Till koncernföretagen räknas även AB Kinda Kanal men bolaget konsolideras inte då dess påverkan på de sammanställda räkenskaperna inte är väsentlig.

Regionkoncernens resultat efter konsolidering är ett underskott på minus 1 487 miljoner kronor. Koncernföretagen har påverkat resultatet positivt med 17 miljoner kronor. Se noter för mer information.

I följande avsnitt görs en presentation av de aktiebolag, stiftelser med mera, där regionen har

intressen. Utgångspunkten är regionens ägarandel och dess eventuella påverkan på resultatet i de sammanställda räkenskaperna. I övrigt hänvisas till de olika verksamheternas årsredovisningar. Samtliga bolag och stiftelser har lämnat preliminära uppgifter.

De ekonomiska resultaten och andra fakta redovisas i tabellform. I respektive tabell redovisas resultaten före konsolidering och förändring av obeskattade reserver eller förändring av andra reserver inom det egna kapitalet. Se total resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys.

Regionens bidrag avser allmänt bidrag och inte betalning till olika projekt eller liknande. Uppgifterna från bolagen och stiftelserna är preliminära. Årets resultat är justerat så att effekten av eventuella bokslutsdispositioner är eliminerad. Obeskattade reserver redovisas som eget kapital och soliditeten är beräknad därefter.

Region Östergötlands koncernföretag

Nedan beskrivs samtliga företag i koncernen. De fyra första företagen konsolideras vilket innebär att regionkoncernens resultat ökar om företaget redovisar ett positivt resultat och minskar om företaget redovisar ett negativt resultat.

AB Östgötatrafiken

Region Östergötland är ansvarig för all kollektivtrafik i länet sedan den 1 januari 2012 då den nya kollektivtrafiklagen trädde i kraft. Östgötatrafiken blev i samband med det också helägt av regionen. AB Östgötatrafiken är enligt ett uppdragsavtal ansvarig för upphandling och marknadsföring av lokal och regional linjetrafik med buss, spårvagn, tåg, viss skärgårdstrafik och länsfärdtjänst i Östergötland. Pandemiåren innebar kraftigt minskade biljettintäkter, vilket föranledde regionfullmäktige att även 2023 besluta om extra ersättning på 25 miljoner kronor för att upprätthålla kollektivtrafiken. Under året ökade biljettintäkterna och har nått nivåerna före pandemin. Resultatet för regionkoncernen påverkas positivt med 15,0 miljoner kronor när Östgötatrafiken konsolideras.

AB Östgötatrafiken	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	100%	100%
Verksamhetens intäkter, mnkr	2 101,7	1 976,4
- varav från Region Östergötland, mnkr	1 074,5	1 059,5
Verksamhetens kostnader, mnkr	1 998,4	1 889,0
Årets resultat, mnkr	15,0	0,0
Soliditet, %	10%	8%
Investeringar (netto), mnkr	32,1	61,1
Eget kapital, mnkr	104,9	89,9
Låneskuld (långfristig), mnkr	291,0	403,9
Antal anställda	166	167

TvNo Textilservice AB

TvNo Textilservice sköter all tvätt åt regionens verksamheter. Bolaget bildades 1978 av dåvarande landstingen i Östergötlands och Jönköpings län samt Norrköpings kommun. Regionens ägarandel är 49 procent. Resultatet för regionkoncernen förbättras med 2,6 miljoner kronor när TvNo Textilservice konsolideras.

TvNo Textilservice AB	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	49%	49%
Verksamhetens intäkter, mnkr	139,3	128,1
- varav från Region Östergötland, mnkr	69,8	64,2
Verksamhetens kostnader, mnkr	112,5	101,5
Årets resultat, mnkr	6,9	4,0
Soliditet, %	65%	66%
Investeringar (netto), mnkr	20,0	26,1
Eget kapital, mnkr	89,2	83,9
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	144	137

Scenkonst Öst AB

Bolaget bildades 2015 av Region Östergötland, Norrköpings och Linköpings kommuner. Verksamheten startade 2016 och utgörs av de verksamheter som tidigare drevs i Stiftelsen Östergötlands länsteater och i Norrköping Symfoniorkester AB. Från och med 2023 ingår även Stiftelsen Östgötamusikens verksamhet i bolaget. Syftet med bolaget är att skapa förutsättningar för förbättrade verksamheter, utökat samarbete och ett långsiktigt ekonomiskt engagemang från ägarna. Regionens ägarandel är 55 procent. Resultatet för regionkoncernen förbättras med 0,3 miljoner kronor när Scenkonst Öst konsolideras.

Scenkonst Öst AB	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	52%	52%
Verksamhetens intäkter, mnkr	257,0	229,0
- varav från Region Östergötland, mnkr	54,8	44,6
Verksamhetens kostnader, mnkr	256,2	233,0
Årets resultat, mnkr	0,5	-4,1
Soliditet, %	42%	45%
Investeringar (netto), mnkr	5,6	3,0
Eget kapital, mnkr	28,7	26,9
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	248	239

ALMI Företagspartner Östergötland AB

Regionen äger bolaget till 49 procent och resterande 51 procent ägs av det statliga moderbolaget. Det övergripande målet för bolaget, som bildades 1994, är att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag samt att stimulera nyföretagandet i syfte att skapa tillväxt och förnyelse i näringslivet. Resultatet för regionkoncernen försämras med minus 1,0 miljoner kronor när ALMI Företagspartner Östergötland konsolideras.

ALMI Företagspartner Östergötland AB	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	49%	49%
Verksamhetens intäkter, mnkr	35,5	33,6
- varav från Region Östergötland, mnkr	14,5	14,0
Verksamhetens kostnader, mnkr	37,6	33,0
Årets resultat, mnkr	-1,9	0,6
Soliditet, %	78%	84%
Investeringar (netto), mnkr	0,4	0,3
Eget kapital, mnkr	16,0	16,7
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	29	28

AB Kinda Kanal

Bolagets uppgift är att bevara kanalen och mot avgift hålla den öppen för trafik. Syftet med Region Östergötlands engagemang i bolaget är att som uppdragsgivare ha inflytande över de driftbeslut som fattas. Regionens ägarandel uppgår till 47 procent. Övriga ägare är Linköpings kommun och Kinda kommun. Bolaget konsolideras inte.

AB Kinda kanal	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	47%	47%
Verksamhetens intäkter, mnkr	7,4	7,3
- varav från Region Östergötland, mnkr	2,7	2,6
Verksamhetens kostnader, mnkr	7,4	6,9
Årets resultat, mnkr	0,0	0,4
Soliditet, %	83%	92%
Investeringar (netto), mnkr	0,4	0,5
Eget kapital, mnkr	6,3	6,4
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	6	5

Regionens uppdragsföretag – samägda företag

Kommunalförbundet Skandionkliniken

Kommunalförbundets medlemmar är de sju regioner som har universitetssjukhus: Region Uppsala, Region Östergötland, Region Skåne, Region Stockholm, Region Västerbotten, Västra Götalandsregionen samt Region Örebro län. Kommunalförbundet bildades 2006 och dess ändamål är att skapa förutsättningar för och genomföra en gemensam investering samt drift av en anläggning för avancerad strålbehandling. Verksamheten drivs i Uppsala och startade 2015. Region Östergötlands andel uppgår till 14 procent.

Kommunalförbundet Skandionkliniken	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	14%	14%
Verksamhetens intäkter, mnkr	261,3	245,7
- varav från Region Östergötland, mnkr	11,1	10,6
Verksamhetens kostnader, mnkr	234,6	216,6
Årets resultat, mnkr	26,7	29,1
Soliditet, %	-7%	-12%
Investeringar (netto), mnkr	1,6	5,4
Eget kapital, mnkr	-36,2	-63,0
Låneskuld, mnkr	525,0	525,0
Antal anställda	87	69

Inera AB

Bolaget bildades 1999 med syfte att utveckla e-hälsotjänster för invånarna, på uppdrag av samtliga regioner. Genom samverkan med regionerna har Inera utvecklat gemensamma lösningar för digitalisering. SKR Företag AB övertog 97 procent av aktierna i bolaget från regionerna 2017, i syfte att enklare kunna utveckla gemensamma lösningar som bidrar till att effektivisera verksamheter i både kommuner och regioner. Avsikten var att också erbjuda landets kommuner att förvärva fem aktier vardera. SKR Företags ägarandel kommer därefter att uppgå till strax över 50 procent. Region Östergötland äger fem aktier, motsvarande 1,6 promille.

Inera AB	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	0,16%	0,16%
Verksamhetens intäkter, mnkr	1 026,0	986,0
- varav från Region Östergötland, mnkr	38,7	37,0
Verksamhetens kostnader, mnkr	1 044,0	961,0
Årets resultat, mnkr	-18,0	31,0
Soliditet, %	30%	34%
Investeringar (netto), mnkr	81,5	64,0
Eget kapital, mnkr	220,5	240,0
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	392	402

LÖF

Löf (regionernas ömsesidiga försäkringsbolag) är ett rikstäckande försäkringsbolag som har till huvuduppgift att försäkra de vårdgivare som finansieras av regionerna. Bolagets slutkunder är de patienter som drabbats av en patientskada och bolagets uppdrag är att utreda och lämna ersättning till patienter som skadas i vården samt att bidra till att antalet skador i vården minskar. Region Östergötlands ägarandel uppgår till 4,5 procent.

Löf (regionernas ömsesidiga försäkringsbolag)	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	4,5%	4,5%
Verksamhetens intäkter, mnkr	1 375,0	1 500,0
- varav från Region Östergötland, mnkr	67,4	61,7
Verksamhetens kostnader, mnkr	583,6	208,1
Årets resultat, mnkr	791,8	1 708,1
Soliditet, %	29%	27%
Investeringar (netto), mnkr	0,2	1,8
Eget kapital, mnkr	4 634,7	4 021,4
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	190	174

Svenska Läkemedelsförsäkringen AB

LFF Service AB (LFF) äger Svenska Läkemedelsförsäkringen AB som skapades 1978 genom en frivillig överenskommelse mellan läkemedelsföretag i Sverige. Försäkringen ger patienter möjlighet att kostnadsfritt söka ersättning för oförutsedda läkemedelsskador utan det ekonomiska risktagande som en rättsprocess i domstol innebär. Försäkringen är unik och bygger på delägarnas kollektiva och solidariska ansvar för läkemedelsskador i Sverige. LFF ägs gemensamt av forskande läkemedelsbolag, generikabolag, parallellimportörer, ett antal regioner och forsknings- och utvecklingsbolag. Alla delägare äger en aktie var i LFF och antalet anslutna företag är närmare 300 stycken. Region Östergötland gick in som delägare i LFF 2022 med en ägarandel som uppgår till cirka 0,3 procent. Den indirekta ägarandelen i Läkemedelsföreningen uppgår till 0,002 procent.

Svenska Läkemedelsförsäkringen AB (via LFF Service AB)	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	0,002%	0,002%
Verksamhetens intäkter, mnkr	148,1	102,0
- varav från Region Östergötland, mnkr	0,3	0,2
Verksamhetens kostnader, mnkr	41,9	26,0
Årets resultat, mnkr	117,9	-103,0
Soliditet, %	30%	25%
Investeringar (netto), mnkr	0,0	0,0
Eget kapital, mnkr	375,0	165,9
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	11	11

AB Transitio

Transitio är ett bolag som ägs gemensamt av alla regionala kollektivtrafikmyndigheter. Bolagets uppdrag är att upphandla, finansiera och förse ägarna med tåg och reservdelar. Syftet är främst att minska ägarnas fordonskostnader samt säkerställa hög kvalitet och kompetens inom områdena anskaffning, förvaltning och underhåll. Bolaget bildades 1999. Region Östergötlands ägarandel uppgår till 5 procent.

AB Transitio	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	5%	5%
Verksamhetens intäkter, mnkr	966,5	786,1
- varav från Region Östergötland, mnkr	6,0	5,6
Verksamhetens kostnader, mnkr	966,5	806,2
Årets resultat, mnkr	0,0	-20,1
Soliditet, %	0%	0%
Investeringar (netto), mnkr	1 117,0	1 414,0

Eget kapital, mnkr	29,8	29,8
Låneskuld, mnkr	7 420,0	7 192,0
Antal anställda	24	25

Mälardalstrafik MÅLAB AB

Mälardalstrafik ansvarar för regional kollektivtrafik i Mälardalen på ett antal sträckor, framför allt med tåg. Uppdraget utgår ifrån en gemensam regional ambition att förbättra möjligheterna till pendling och annat resande i Mälardalen. Mälardalstrafik ägs av regionerna i Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Östergötland och Örebro län. Region Östergötland äger 13 procent.

Mälardalstrafik AB	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	13%	13%
Verksamhetens intäkter, mnkr	1 305,0	1 066,6
- varav från Region Östergötland, mnkr	84,7	74,2
Verksamhetens kostnader, mnkr	1 285,6	1 056,7
Årets resultat, mnkr	8,3	9,9
Soliditet, %	8%	8%
Investeringar (netto), mnkr	0,0	0,0
Eget kapital, mnkr	32,0	23,8
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	28	26

Samverkansprojektet E22 AB

Bolaget ska verka för en utbyggnad och upprustning av väg E22 till lägst fyrfältstandard mellan Norrköping och Trelleborg. Ägare är regionerna utmed väg E22 samt Sydsvenska Industri- och Handelskammaren. Region Östergötlands ägarandel är 20 procent.

Samverkansprojektet E22 AB	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	20%	20%
Verksamhetens intäkter, mnkr	0,03	0,03
- varav från Region Östergötland, mnkr	0,01	0,01
Verksamhetens kostnader, mnkr	0,05	0,05
Årets resultat, mnkr	-0,02	-0,02
Soliditet, %	35%	37%
Investeringar (netto), mnkr	0,00	0,00
Eget kapital, mnkr	0,25	0,27
Låneskuld, mnkr	0,37	0,37
Antal anställda	0	0

Östsvenska Yrkeshögskolan AB

Bolaget bedriver utbildningsverksamhet med särskilt fokus på yrkeshögskoleutbildning som skraddarsys i nära samarbete med arbetsgivarna, samt konsultverksamhet med koppling till utbildningsverksamhet. Region Östergötland äger bolaget till 8,3 procent, övriga andelar ägs tillika delar av elva kommuner i länet.

Östsvenska Yrkeshögskolan AB	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	8,3%	8,3%
Verksamhetens intäkter, mnkr	17,6	23,7
- varav från Region Östergötland, mnkr	0,6	0,6
Verksamhetens kostnader, mnkr	16,9	23,7
Årets resultat, mnkr	0,7	0,0
Soliditet, %	66%	37%
Investeringar (netto), mnkr	0,0	0,0
Eget kapital, mnkr	3,7	2,8
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	4	4

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg

Svenskt Ambulansflyg är ett kommunalförbund som bildades 2016 med Sveriges samtliga regioner som medlemmar. Förbundets ändamål är att bedriva luftfartsverksamhet och tillhandahålla ambulansflyg för medlemmarna samt samordna och koordinera ambulansflyget. Verksamheten samordnar och utför ambulanstransporter med flygplan med beredskap vid tre beredskapsbaser i Umeå, Stockholm/Arlanda och Göteborg/Landvetter. Region Östergötland har en fordran på kommunalförbundet som uppgår till 29,1 miljoner i 2023 års bokslut. Region Östergötlands ägarandel uppgår till 4,5 procent.

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	4,5%	4,5%
Verksamhetens intäkter, mnkr	385,3	270,6
- varav från Region Östergötland, mnkr	12,0	8,6
Verksamhetens kostnader, mnkr	375,8	296,5
Årets resultat, mnkr	9,5	-60,4
Soliditet, %	-5%	-6%
Investeringar (netto), mnkr	0,6	2,5
Eget kapital, mnkr	-36,6	-46,1
Låneskuld, mnkr	671,0	30,2
Antal anställda	74	75

Stiftelser

Stiftelsen Östergötlands Länsmuseum (Östergötlands museum)

Stiftelsen bildades 1983 av dåvarande Landstinget i Östergötland, Stiftelsen Linköpings stadsmuseum för skön konst, Östergötlands Fornminnes- och museiförening samt Linköpings kommun. Stiftelsens syfte är att bedriva och främja kulturminnesvård och övrig museiverksamhet inom länet samt att förvalta stiftelsens fastigheter och samlingar och hålla dem tillgängliga för allmänheten.

Stiftelsen Östergötlands Länsmuseum	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	50%	50%
Verksamhetens intäkter, mnkr	73,6	61,7
- varav från Region Östergötland, mnkr	20,6	20,0
Verksamhetens kostnader, mnkr	73,2	60,5
Årets resultat, mnkr	-2,2	0,0
Soliditet, %	8%	9%
Investeringar (netto), mnkr	1,2	14,1
Eget kapital, mnkr	10,2	12,4
Låneskuld, mnkr	90,2	95,1
Antal anställda	52	59

Stiftelsen Östgötamusiken

Stiftelsen bildades 1987 av dåvarande Landstinget i Östergötland med målsättningen att alla länets invånare ska kunna ta del av det regionala musikkivet. För att göra det möjligt använder Östgötamusiken i första hand sina egna ensembler som är Östgöta Blåsarsymfoniker, Östgöta Brasskvintett, Östgöta Blåsarkvintett samt Östgötabandet. Från och 2023 ingår verksamheten i Scenkonst Öst AB och en avveckling av stiftelsen har påbörjats.

Stiftelsen Östgötamusiken	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	100%	100%
Verksamhetens intäkter, mnkr	0,2	25,1
- varav från Region Östergötland, mnkr	0,0	16,6
Verksamhetens kostnader, mnkr	0,6	25,6
Årets resultat, mnkr	-0,4	-0,6
Soliditet, %	98%	53%
Investeringar (netto), mnkr	0,0	0,0
Eget kapital, mnkr	3,9	4,3
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	0	22

Samordningsförbund

Samordningsförbunden har bildats vid olika tidpunkter under perioden 2005–2010, med stöd av lagen om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. I respektive samordningsförbund ingår Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, berörda kommuner och Region Östergötland. Förbundens ändamål är att finansiera och utveckla insatser som skapar förutsättningar för invånare i yrkesverksam ålder att kunna uppnå eller förbättra förmågan att utföra förvärvsarbete.

Samordningsförbundet Östra Östergötland	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	14,3%	14,3%
Verksamhetens intäkter, mnkr	17,4	17,5
- varav från Region Östergötland, mnkr	4,3	4,3
Verksamhetens kostnader, mnkr	19,4	19,0
Årets resultat, mnkr	1,8	1,5
Soliditet, %	78%	48%
Investeringar (netto), mnkr	0,1	0,1
Eget kapital, mnkr	-4,2	-6,0
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	2	2

Samordningsförbundet Centrala Östergötland	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	16,7%	16,7%
Verksamhetens intäkter, mnkr	29,2	42,0
- varav från Region Östergötland, mnkr	3,4	3,9
Verksamhetens kostnader, mnkr	30,6	47,6
Årets resultat, mnkr	-1,4	-5,6
Soliditet, %	0%	9%
Investeringar (netto), mnkr	0,0	0,0
Eget kapital, mnkr	-0,7	0,7
Låneskuld, mnkr	0,5	0,0
Antal anställda	19	30

Samordningsförbundet Västra Östergötland	2023	2022
Region Östergötlands andel, %	12,5%	12,5%
Verksamhetens intäkter, mnkr	11,1	12,1
- varav från Region Östergötland, mnkr	2,7	3,0
Verksamhetens kostnader, mnkr	12,0	12,8
Årets resultat, mnkr	-0,9	-0,7
Soliditet, %	86%	87%
Investeringar (netto), mnkr	0,0	0,0
Eget kapital, mnkr	4,8	5,7
Låneskuld, mnkr	0,0	0,0
Antal anställda	2	2

Privata utförare

Region Östergötland har ansvaret att verka för en god hälsa i befolkningen och en god hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvårdsnämnden har fått uppdrag och ekonomiska resurser för att teckna överenskommelser med regionens produktionsenheter, men kan även ingå avtal med externa utförare. Det sker bland annat genom upphandling enligt *lag om offentlig upphandling*, *lag om valfrihetssystem*, *lag om läkarvårdsersättning* eller *lag om ersättning för sjukgymnaster*. Regionens totala ersättning till privata utförare uppgick 2023 till cirka 1 452 miljoner kronor varav de största uppdragen beloppsmässigt redovisas i tabell 32.

Privata utförare	Verksamhetsområde	Miljoner kronor
Capio Movement AB	Specialistsjukvård inom kirurgi och ortopedi	232
Falck Ambulans AB	Ambulanssjukvård	168
Kry Primärvård AB	Vårdcentralsverksamhet	167
Samariten Ambulans AB	Ambulanssjukvård	101
Capio Primärvård AB	Vårdcentralsverksamhet	79
Doktor.se Geria Vårdcentral AB	Vårdcentralsverksamhet	71
Psykatripartners Östergötland AB	Öppen specialiserad vuxenpsykiatri, barn- och ungdomspsykiatri	71
Praktikertjänst AB	Vårdcentralsverksamhet, specialistsjukvård och tandvård	59
Doktor.se Norrköping Vårdcentral AB	Vårdcentralsverksamhet	45
Hierta Vårdcentral Vilbergen AB	Vårdcentralsverksamhet	41
Capio Vårdcentral Johannelund AB	Vårdcentralsverksamhet	38
Norrköpings Ögonklinik AB	Specialistsjukvård inom ögonsjukvård	32
Capio Medocular AB	Specialistsjukvård inom ögonsjukvård	29
Capio Hjärnhälsan AB	Öppen specialiserad barn- och ungdomspsykiatri	27
H.F. Oral Care AB	Tandvård	27

Tabell 32. Utbetalda avtalsersättning till privata utförare med de beloppsmässigt största uppdragen 2023.

Utöver de beskrivna företagen i sammanställningen finns cirka 170 mindre mottagningar som arbetar på uppdrag åt regionen. Ersättningen till dessa var totalt cirka 250 miljoner kronor under 2023.

Finansiella rapporter

Här följer de finansiella rapporterna i följande ordning:

- Resultaträkning
- Kassaflödesanalys
- Balansräkning
- Driftredovisning
- Investeringsredovisning
- Noter
- Bilagor till noter

Resultaträkning

FULLFONDERING							
		Regionkoncern			Region Östergötland		
Belopp i miljoner kronor	Not	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Budget 2023
Verksamhetens intäkter	1	5 357	5 525	5 609	4 214	4 507	4 809
Verksamhetens kostnader	2	-22 782	-20 609	-21 606	-21 756	-19 691	-20 906
Avskrivningar	3	-1 096	-1 049	-1 060	-1 000	-954	-980
Verksamhetens nettokostnader		-18 521	-16 133	-17 057	-18 542	-16 138	-17 077
Skatteintäkter	4	13 606	12 964	13 242	13 606	12 964	13 242
Generella statsbidrag och utjämning	5	4 231	4 033	3 961	4 231	4 033	3 961
Verksamhetens resultat		-684	864	146	-705	859	126
Finansiella intäkter	6	585	17	188	580	16	188
Finansiella kostnader	7	-1 388	-1 024	-1 384	-1 379	-1 018	-1 364
Resultat efter finansiella poster		-1 487	-143	-1 050	-1 504	-143	-1 050
Extraordinära poster		-	-	-	-	-	-
Årets resultat	8,9	-1 487	-143	-1 050	-1 504	-143	-1 050

För att få jämförbarhet är 2022 omräknad. Påverkar resultatet med minus 33 miljoner kronor. Se not 9.

BLANDMODELL							
		Regionkoncern			Region Östergötland		
Belopp i miljoner kronor	Not	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Budget 2023
Verksamhetens intäkter	1	5 357	5 525	5 609	4 214	4 507	4 809
Verksamhetens kostnader	2	-23 242	-21 036	-22 057	-22 215	-20 118	-21 357
Avskrivningar	3	-1 096	-1 049	-1 060	-1 000	-954	-980
Verksamhetens nettokostnader		-18 981	-16 560	-17 508	-19 001	-16 565	-17 528
Skatteintäkter	4	13 606	12 964	13 242	13 606	12 964	13 242
Generella statsbidrag och utjämning	5	4 231	4 033	3 961	4 231	4 033	3 961
Verksamhetens resultat		-1 144	437	-305	-1 164	432	-325
Finansiella intäkter	6	585	17	188	580	16	188
Finansiella kostnader	7	-839	-842	-842	-831	-836	-822
Resultat efter finansiella poster		-1 398	-388	-959	-1 415	-388	-959
Extraordinära poster		-	-	-	-	-	-
Årets resultat	8,9	-1 398	-388	-959	-1 415	-388	-959

För att få jämförbarhet är 2022 omräknad. Påverkar resultatet med minus 33 miljoner kronor. Se not 9.

Kassaflödesanalys

Belopp i miljoner kronor	Not	FULLFONDERING				BLANDMODELL			
		Regionkoncern		Region Österg.		Regionkoncern		Region Österg.	
		2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN									
Årets resultat		-1 487	-143	-1 504	-143	-1 398	-388	-1 415	-388
Justering för ej likviditetspåverkande poster (<i>not a</i>)	10	3 029	2 472	2 933	2 379	2 480	2 290	2 384	2 197
Utbetalning av pensioner inkl. löneskatt	11	-661	-600	-661	-600	-201	-173	-201	-173
Poster som redovisas i annan sektion (<i>not b</i>)	12	-68	94	-67	93	-68	94	-67	93
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		813	1 823	701	1 729	813	1 823	701	1 729
Ökning (-)/minskning(+) kortfristiga fordringar	13	-114	-387	-61	-594	-114	-387	-61	-594
Ökning(-)/minskning(+) förråd m.m.		-35	-5	-35	-5	-35	-5	-35	-5
Ökning(+)/minskning(-) kortfristiga skulder	14	106	-408	-7	-150	106	-408	-7	-150
Kassaflöde från den löpande verksamheten		770	1 023	598	980	770	1 023	598	980
INVESTERINGSVERKSAMHETEN									
Investering i immateriella anläggningstillgångar	15	-7	-27	-7	-27	-7	-27	-7	-27
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		-	-	-	-	-	-	-	-
Investering i materiella anläggningstillgångar	15	-1 409	-1 091	-1 347	-1 023	-1 409	-1 091	-1 347	-1 023
<i>varav investering av finansiell leasing</i>	15	-195	-	-195	-	-195	-	-195	-
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	16	2	2	0	1	2	2	0	1
Investering i finansiella anläggningstillgångar	15	-1	0	-1	0	-1	0	-1	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	16	-	1	-	1	-	1	-	1
Minskning av långfristiga fordringar	17	1	1	1	1	1	1	1	1
Förvärv av finansiella tillgångar	18	-2 506	-87	-2 505	-83	-2 506	-87	-2 505	-83
Avyttring av finansiella tillgångar	18	2 579	-	2 579	-	2 579	-	2 579	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 341	-1 201	-1 280	-1 130	-1 341	-1 201	-1 280	-1 130
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN									
Nyupptagna lån	19	317	106	212	-	317	106	212	-
<i>varav lån finansiell leasing</i>	19	195	-	195	-	195	-	195	-
Amortering av skuld	19	-151	-131	-20	-	-151	-131	-20	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		166	-25	192	0	166	-25	192	0
Årets kassaflöde	20	-405	-203	-490	-150	-405	-203	-490	-150
Likvida medel vid årets början	20	803	1 006	761	911	803	1 006	761	911
Likvida medel vid årets slut	20	398	803	271	761	398	803	271	761
Not a Justering för ej likviditetspåverkande poster									
Avskrivningar	3	1 096	1 049	1 000	954	1 096	1 049	1 000	954
Nedskrivningar	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Utrangeringar	10	6	9	6	9	6	9	6	9
Gjorda avsättningar pensioner	11	2 380	888	2 381	890	1 831	706	1 831	708
Justering för ianspråktaga investeringsbidrag	10	-3	-4	-3	-4	-3	-4	-3	-4
Övriga avsättningar		3	0	-	-	3	0	-	-
Orealiserade värdeförändringar m.m. kopplat till placeringar	10	-450	530	-450	530	-450	530	-450	530
Justering av ingående kapital		-3	-	-	-	-3	-	-	-
Summa		3 029	2 472	2 934	2 379	2 480	2 290	2 384	2 197
Not b Poster som redovisas i en annan sektion									
Realisationsvinster/förluster vid försäljning av anläggningstillgångar	12	-1	0	0	-1	-1	0	0	-1
Realisationsresultat vid avyttring av finansiella tillgångar	12	-67	94	-67	94	-67	94	-67	94
Summa		-68	94	-67	93	-68	94	-67	93

För att få jämförbarhet är 2022 omräknad. Se beskrivning i noterna samt i bilaga 37.

Balansräkning

Belopp i miljoner kronor	Not	FULLFONDERING				BLANDMODELL			
		Regionkoncern		Region Österg.		Regionkoncern		Region Österg.	
		2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
TILLGÅNGAR									
Anläggningstillgångar									
Immateriella anläggningstillgångar	21	70	79	70	79	70	79	70	79
Materiella anläggningstillgångar		12 512	12 188	11 691	11 334	12 512	12 188	11 691	11 334
<i>Mark, byggnader och tekniska anläggningar</i>	22	9 613	9 241	9 609	9 236	9 613	9 241	9 609	9 236
<i>Maskiner och inventarier</i>	23	2 899	2 947	2 082	2 098	2 899	2 947	2 082	2 098
Finansiella anläggningstillgångar	24	97	99	127	127	97	99	127	127
Summa anläggningstillgångar		12 679	12 366	11 888	11 540	12 679	12 366	11 888	11 540
Omsättningstillgångar									
Förråd m.m.	25	331	296	330	295	331	296	330	295
Fordringar	26	2 360	2 246	2 383	2 322	2 360	2 246	2 383	2 322
Kortfristiga placeringar	27	6 242	6 073	6 225	6 056	6 242	6 073	6 225	6 056
Kassa och bank	28	117	247	3	219	117	247	3	219
Summa omsättningstillgångar		9 050	8 862	8 941	8 892	9 050	8 862	8 941	8 892
Summa tillgångar		21 729	21 228	20 829	20 432	21 729	21 228	20 829	20 432
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER									
Eget kapital									
Årets resultat		-1 487	-143	-1 504	-143	-1 398	-388	-1 415	-388
Justering ingående eget kapital		-3	-142	-142	-142	-3	-142	-142	-142
Övrigt eget kapital		2 197	2 482	2 081	2 366	8 659	9 189	8 543	9 072
Summa eget kapital	29	707	2 197	577	2 081	7 258	8 659	7 128	8 542
Avsättningar									
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	30	16 444	14 725	16 432	14 713	9 893	8 263	9 881	8 252
Andra avsättningar	31	36	33	24	24	36	33	24	24
Summa avsättningar		16 480	14 758	16 456	14 737	9 929	8 296	9 905	8 276
Skulder									
Långfristiga skulder	32	480	421	189	17	480	421	189	17
Kortfristiga skulder	33	4 062	3 852	3 607	3 597	4 062	3 852	3 607	3 597
Summa skulder		4 542	4 273	3 796	3 614	4 542	4 273	3 796	3 614
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		21 729	21 228	20 829	20 432	21 729	21 228	20 829	20 432
Panter och ansvarsförbindelser:									
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulder och avsättningar	34	19	18	19	18	6 570	6 480	6 570	6 480
Övriga ansvarsförbindelser	35	1 291	1 271	455	393	1 291	1 271	455	393

För att få jämförbarhet är 2022 omräknad utifrån ändrad redovisningsprincip. Det påverkar omslutningen med 175 miljoner kronor. Se beskrivning i not 37.

Driftredovisning

Belopp i miljoner kronor	Regionbidrag/ koncernbidrag 2023 ²	Regionbidrag/ koncernbidrag 2022 ²	Verksamhetens intäkter 2023	Verksamhetens intäkter 2022	Verksamhetens kostnader 2023	Verksamhetens kostnader 2022	Avskrivningar 2023	Finansiella poster inkl. skatt och utjämnings 2023	Resultat 2023	Resultat 2022	Budget resultat 2023 ³	Eget kapital 2023-12-31 ⁴
Nämnd/styrelse												
Regionstyrelsen ¹	1 098	1 100	1 113	1 114	-1 116	-1 114	-	2	0,0	0,0	0	0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	15 093	14 314	15 320	14 486	-15 342	-14 485	-	-	-21,3	1,0	0	0
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden	965	960	968	963	-962	-961	-	-	5,4	2,0	0	0
Regionutvecklingsnämnden	285	280	287	281	-283	-275	-	-	3,6	6,4	0	0
Summa nämnd/styrelse	17 441 ⁹	16 654	17 688	16 844	-17 703	-16 835	0	2	-12,3	9,4	0	0
	<i>Ersättning från nämnd/styrelse 2023⁵</i>	<i>Ersättning från nämnd/styrelse 2022⁵</i>										
Hälso- och sjukvården	13 467	13 443	15 862	15 594	-17 259	-15 838	-217	-54	-1 666,6	-472,7	0	-557
Folktandvården	314	304	491	480	-478	-452	-5	4	11,9	21,5	0	148
Skolor	18	18	255	248	-257	-242	-4	0	-6,4	2,4	0	13
Regionledningskontoret	1 717	1 625	4 150	3 926	-3 048	-2 893	-774	-312	16,1	11,9	0	15
Summa produktionenheter	15 516	15 390	20 758	20 248	-21 041	-19 425	-1 000	-362	-1 645,0	-436,9	0	-380
Summa verksamheten⁶	32 957	32 044	38 446	37 092	-38 743	-36 260	-1 000	-360	-1 657,3	-427,5	0	-380
Regiongemensamt⁷	-	-	1 663	2 277	-814	-513	-	-696	152,9	284,9	-1 050	957
Justering för interna poster	-32 957	-32 044	-35 895	-34 862	17 801	17 082	0	18 094	0,0	0,0	0	0
TOTALT REGION ÖSTERGÖTLAND⁸	0	0	4 214	4 507	-21 756	-19 691	-1 000	17 038	-1 504,4	-142,6	-1 050	577

1 Regionstyrelsen får regionbidrag som till viss del vidareförmedlas till Regionledningskontoret. Om regionbidraget inte används ska regionbidraget för vissa verksamheter återföras till finansförvaltningen.

2 De två första kursiva vänstra kolumnerna som visar interna intäkter från regiongemensamt och från nämnd/styrelse ingår i verksamhetens intäkter.

3 Budget enligt Treårsbudget 2023-2025 beslutades först av regionfullmäktige i juni 2022 för att senare revideras och slutligen fastställas av det, efter regionfullmäktigeval, nya sammansatta regionfullmäktige i november 2022. Med anledning av revideringen blev budgeten för produktionsenheterna, på 0 mnkr, godkänd av regionstyrelsen först i februari 2023.

4 Eget kapital har justerats i enlighet med de ekonomiska styrprinciperna. Nämnderna har nollställt med årets resultat. Produktionsenheterna, Hälso- och sjukvården har justerats med 1 547,0 mnkr samt Regionledningskontoret med minus 16,4 mnkr. Finansförvaltningens egna kapital som redovisas på raden Regiongemensamt har påverkats med motsvarande belopp. Positivt belopp innebär att produktionsenheten har fått täckning.

5 Inkluderar även koncernbidrag och medel från regiongemensamt påslag (finansförvaltningen).

6 Samtliga belopp per produktionsenhet är korrekt avrundade, vilket innebär avrundningsdifferenser i summor. Den totala avrundningsdifferensen finns inom regiongemensamt.

7 Posten minus 696 mnkr består av skatteintäkter och generella statsbidrag 17 838 mnkr, finansiellt externt netto exklusive pensioner plus 551 mnkr, finansiellt netto pensioner minus 1 343 mnkr, kapitalkostnader fastighet (intäkt från Regionledningskontoret Fastighet och bygg) 296 mnkr, övriga finansiella intäkter 56 mnkr samt utbetalade region/koncernbidrag minus 18 094 mnkr (varav 652 mnkr till produktionsenheterna direkt).

8 Beskrivning av den interna styrningen, sammanställning av samtliga regionbidrag och koncernbidrag samt en schematisk bild över hur de olika finansiella rapporterna hänger ihop finns i notapparaten under rubriken driftredovisning. Jämförelseåret 2022 har räknats om på samma sätt som resultaträkningen. Det beskrivs i not 9 i notapparaten.

9 Regionbidrag/koncernbidrag per nämnd finns beskrivet nedan, utifrån regionfullmäktiges beslut i Treårsbudget 2023-2025 och vilka beslut som är tagna under året. De beslut som är tagna under året handlar främst om kompensation PO-påslag p.g.a. ökade pensionskostnader, kompesation ökade kostnader lönesatsning, samt garanti/försäkringslösning digital utomlänsvård. Fullständig sammanställning med ärende, diarienummer och belopp finns i Bilaga 1 till noter - beslutade regionbidrag/koncernbidrag.

Nämnderna, årsbelopp Belopp i miljoner kronor	Beslut i fullmäktige Treårsbudget 2023-2025	Beslut under året	Budget regionbidrag och koncernbidrag
Regionstyrelsen	1 191	-92	1 098
Hälso- och sjukvårdsnämnden	14 526	567	15 093
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden	994	-29	965
Regionutvecklingsnämnden	289	-4	285
Summa regionbidrag/koncernbidrag till regionstyrelsen och nämnder	16 999	442	17 441

Investeringsredovisning

Totala investeringar	Imateriella anläggnings- tillgångar	Materiella anläggnings- tillgångar	Finansiella anläggnings- tillgångar	Summa investering	Budget
Belopp i tusentals kronor	2023	2023	2023	2023 ¹	2023 ⁵
Produktionsenheter					
Hälsa- och sjukvården	6 699	185 856	-	192 555	286 803
Folktandvården	-	8 804	-	8 804	10 000
Skolor	-	13 035	-	13 035 ²	5 500
Regionledningskontoret	-	1 140 986	-	1 140 986	1 234 686
Finansförvaltningen	-	-	871	871	-36 989 ⁶
Totala investeringar inkl interna köp	6 699	1 348 681	871	1 356 251	1 500 000
Exkludering interna köp	-	-1 585	-	-1 585 ³	
Totala investeringar Region Östergötland	6 699	1 347 096	871	1 354 666	1 500 000
Koncernföretagen	-	61 955	-	61 955 ⁴	100 000
Totala investeringar Regionkoncern	6 699	1 409 051	871	1 416 621	1 600 000

Specifikation av byggnader, mark och byggnadsinventarier inom Regionfastigheter	Investering 2023	Budget 2023
Byggnader och mark		
Universitetssjukhuset Linköping	222 342	
Lasarettet Motala	7 206	
Vrinnevisjukhuset Norrköping	266 196	
Vadstena RPR	983	
Finspång LIF	1 277	
Finansiell leasing	195 291 ⁷	
Övrigt	8 755	
Totalt byggnader och mark	702 050	660 779
Reinvesteringar (byggnader)		
Universitetssjukhuset Linköping	107 485	
Lasarettet Motala	42 764	
Vrinnevisjukhuset Norrköping	107 989	
Finspång LIF	107	
Övrigt	19 109	
Totalt reinvesteringar	277 454	230 769
Byggnadsinventarier		
Universitetssjukhuset Linköping	34 817	
Lasarettet Motala	3 679	
Vrinnevisjukhuset Norrköping	1 416	
Övrigt	37 238	
Totalt byggnadsinventarier	77 150	108 452
Byggnadsinventarier annans fastighet	1 833	
Förbättringsutgifter annans fastighet	9 116	
Justerad volym budget		
Totalt investeringar kopplade i fastigheter, varav fastighets	1 067 603	1 000 000

Förklaring till not:

1 Investeringar per produktionsenhet redovisas inklusive interna köp. Totala investeringar inklusive interna köp uppgår till 1 356 mnkr.

2 Differensen utöver budget förklaras av investering i två lastbilar med släp. Investeringarna uppgick slutligen till 7,3 mnkr, prognosen var 6,8 mnkr, mer information finns i DÅ08 2023 (RÖ 2023/7299).

3 För de produktionsenheter där så är aktuellt anges här interna köp; Hälsa- och sjukvården 1,6 mnkr.

4 Av investeringsutgifterna avser 49 mnkr AB Östgötatrafiken, 10 mnkr TvNo Textilservice AB samt 3 mnkr Scenkonst Öst AB.

5 Regionfullmäktige beslutade 2022 i treårsbudgeten om investeringsnivåer åren 2023-2025. Utifrån fastställda nivåer fastställer regionstyrelsen investeringar per produktionsenhet (RÖ 2023/424).

6 Ekonomidirektörens övergripande bedömning, framför allt med hänsyn tagen till historiskt utfall.

7 Det är en förändring från och med 2023 utifrån redovisningsregler där vissa externa lokalhyror inte ska redovisas som operationell leasing (hyra i resultaträkningen) utan som finansiell leasing (tillgång i balansräkningen och motsvarande skuld). Det innebär att första året bokförs som årets investering. Se beskrivning i särskilt avsnitt.

Investeringsredovisning

Specifikation större fastighetsprojekt Belopp i tusentals kronor	Investering 2023	Budget 2023	Total investering t.o.m. 2023	Indexupp- räknat beslutat investerings- belopp	Beräknat slutår investering
- Framtidens US	215 380	288 023	4 393 280	5 028 000	2025
- varav pågående	215 380		264 074		
- varav färdigställt	0		4 129 206		
- Vision 2020, Vrinnevisjukhuset	184 451	116 589	1 977 572	2 264 337	2028
- varav pågående	136 314		238 142		
- varav färdigställt	48 137		1 739 430		
Övriga projekt					
- Pågående	322 631				
- Färdigställda	149 849				
Summa övriga projekt	472 480	595 388			
Totala fastighetsinvesteringar	872 312	1 000 000			
- varav pågående	674 326				
- varav färdigställt	197 986				

Specifikation av investeringsobjekt > 1 miljon kronor Belopp i miljoner kronor	Investering 2023	Investering 2023	
Hälso- och sjukvården			
Hjärtcentrum		Närsjukvården i Östra Östergötland	
Ultraljudsapparat Aplio i1700 fysiologi US	1,0	Inredning Möbler LAH Norrköping	2,0
Ultraljudsapparat Vivid E95 fysiologi US	1,3		
Ultraljudsapparat Vivid E95 fysiologi US	1,3	Psykiatricentrum	
Xeleris 5 IT system och mjukvara	1,2	Säkerhetssystem Rättsspsykiatri	3,5
MIM Encore IT system och mjukvara	1,8		
Barn- och kvinnocentrum		Medicincentrum	
Ultraljudsapparat Specto Kvinnohälsan US	1,3 ¹	Masspektrometer Arbets- och miljölaboratoriet	1,3
		Ultraljudsapparat Aplio i700 Reumatologen US	1,0
Diagnostikcentrum		Hälso- och sjukvården stab (MT-IT)	
Extraktions- och pipetteringsrobot	1,9	Operationsbord och inredning operationssalar	
Röntgenutrustning, Mammografi Digital	1,6	Cambio LiM	7,4
Röntgenutrustning, Mammografi Digital	1,6		
MR uppgradering 2 st. MR kameror US	13,6	Regionledningskontoret	
MR uppgradering LIM MR1	4,1		
MR uppgradering LIM MR2	1,2	Regionfastigheter	
Instrumentering Röntgen lab 2 LIM	4,1	Fastighetsinventarier	22,6
MR uppgradering ViN MR2	1,3		
Ultraljudsapparat fysiologiska kliniken ViN	1,0	IT	
Masspektrometer farmakologi laboratoriet	2,7	Nät, server och lagring	26,6
Centrum för kirurgi, ortopedi och cancervård		Skolor	
Fibroscan 630 apparatur magtarmkliniken	1,5		
CT-maskin bestrålningsenheten onkologi	6,5	Naturbruksgymnasiet	
Ultraljudsapparat Specto Urologiska kliniken	1,9 ¹	Lastbilar med släp (2 st)	7,3 ²
Sinnescentrum			
Angiografiutrustning neurokirurgi US	15,1		
Inredning Möbler operation avd plan 12 US	1,7		

1 Investeringar som inte fanns med i ursprunglig investeringsbudget, godkänns enligt separat ärende i Bokslutsrapport 2023, total (tidigare beslutad) budget är oförändrad.

2 Investering i två lastbilar med släp. Investeringarna uppgick slutligen till 7,3 mnkr, prognosen var 6,8 mnkr, mer information finns i DÅ08 2023 (RÖ 2023/7299).

Noter

I lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) anges i 9 kap. att upplysningar ska lämnas i noter och vad som ska redovisas i särskild not. Redovisningsprinciper och liknande beskrivs normalt i anslutning till enskilda rader i resultat- och balansräkningen samt i kassaflödesanalysen men vissa delar som berör flera delar i de finansiella rapporterna har lyfts ut till not 37 och not 38. I de finansiella rapporterna och i noterna har jämförelseåret 2022 räknats om för några poster. Det beskrivs i respektive not men också samlat i not 9 och i not 37.

Not 1-9	Noter till resultaträkningen
Not 10-20	Noter till kassaflödesanalysen
Not 21-35	Noter till balansräkningen
Not 36	Upplysning till driftredovisningen
Not 37	Ändrade jämförelsetal i finansiella rapporter
Not 38	Redovisningsprinciper
Not 39	Uppskattningar och bedömningar
Not 40	Upplysning om upprättade särredovisningar
Not 41	Upplysning om kostnader för räkenskapsrevision
Not 42	Upplysning om leasing
Bilaga 1	Sammanställning av regionbidrag/koncernbidrag
Bilaga 2	Koncerninterna förhållanden

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

Belopp i miljoner kronor

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
NOT 1 VERKSAMHETENS INTÄKTER								
Försäljning sjukvård exklusive tandvård	1 600	1 430	1 600	1 430	1 600	1 430	1 600	1 430
Försäljning tandvård	58	60	58	60	58	60	58	60
Patientavgifter exklusive tandvård	207	175	207	175	207	175	207	175
Patientavgifter tandvård	120	118	120	118	120	118	120	118
Bidrag, kostnadsersättningar från staten	1 208	1 758	1 208	1 758	1 208	1 758	1 208	1 758
Övriga bidrag	25	43	25	43	25	43	25	43
Försäljning utbildning	218	210	218	210	218	210	218	210
Försäljning material, varor och övrigt	205	172	205	172	205	172	205	172
Realisationsvinster	-	1	-	1	-	1	-	1
Försäljning övriga tjänster	564	531	564	531	564	531	564	531
Övriga intäkter regionen	9	9	9	9	9	9	9	9
Koncernbolagens totala intäkter	2 329	2 174	-	-	2 329	2 174	-	-
<i>varav biljettintäkter AB Östgötatrafiken</i>	605	538	-	-	605	538	-	-
<i>varav tvätt&textiluthyrn. TvNo Textilservice</i>	124	114	-	-	124	114	-	-
<i>varav tvätt kundmärkt gods TvNo Textilservice</i>	8	7	-	-	8	7	-	-
Avgår koncerninterna intäkter	-1 186	-1 156	-	-	-1 186	-1 156	-	-
Summa	5 357	5 525	4 214	4 507	5 357	5 525	4 214	4 507
Interna transaktioner	25 264	23 963	24 078	22 807	25 264	23 963	24 078	22 807

Intäkterna har minskat med 293 miljoner kronor i Region Östergötland under 2023 och det förklaras främst av att de riktade statsbidragen och kostnadsersättningar minskat med 550 miljoner kronor. Jämfört med i årsredovisningen 2022 har uppgiften för statsbidrag justerats ned med 14 miljoner kronor. Anledningen är att statsbidrag för läkarinsatser inom äldreomsorg bedöms som generellt statsbidrag och har flyttats till den raden i resultaträkningen. Försäljning av vård och patientavgifter har ökat under 2023 medan intäkterna inom Folkhälsvården ligger på samma nivå som 2022. Inga realisationsvinster har redovisats under 2023 (0,4 miljoner kronor 2022, se även not 12). I regionkoncernen har biljettintäkterna inom AB Östgötatrafiken ökat med 67 miljoner kronor jämfört med 2022.

Följande statsbidrag har periodiserats till 2024 inom de regiongemensamma posterna; kultursatsningar 0,8 miljoner kronor samt civilt försvar - läkemedel 17,9 miljoner kronor. Dessa får överföras till kommande år enligt information från staten. Statsbidraget för utökade vårdplatser avseende 2022 periodiserades till 2023 för eventuell återbetalning till staten eftersom regionen inväntade besked efter återrapportering i mars 2023. Dessa medel har dock resultatförts under 2023. Ett statsbidrag på 10,8 miljoner kronor som ska täcka kostnaderna för omställningsfonden på 0,015 procent av lönesumman har bokats upp och regleras 2023. Statsbidragen kopplade till pandemin var 345 miljoner kronor 2022 och 14 miljoner kronor 2023. Regionen fick bland annat 23 miljoner kronor i kompensation för täckning av vaccinkostnader under första halvåret men inte för det andra halvåret samtidigt som en uppbokning i bokslut 2022 på 16 miljoner kronor hade ingått som en del i ett redan utbetalat belopp 2022.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 2 VERKSAMHETENS KOSTNADER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Löner	7 397	7 031	7 220	6 868	7 397	7 031	7 220	6 868
Arbetsgivaravgifter	2 656	2 350	2 590	2 292	2 746	2 434	2 679	2 376
Övriga personalkostnader	1 609	1 041	1 591	1 027	1 979	1 384	1 961	1 370
Kostnader för köpt verksamhet	3 014	2 519	3 014	2 519	3 014	2 519	3 014	2 519
Verksamhetsnära material/varor exkl. läkemedel	1 325	1 221	1 325	1 221	1 325	1 221	1 325	1 221
Läkemedelskostnader	2 169	2 020	2 169	2 020	2 169	2 020	2 169	2 020
Lämnade bidrag	1 441	1 426	1 441	1 426	1 441	1 426	1 441	1 426
Övr. verksamhetskostnader exkl. utrangeringar	2 400	2 309	2 400	2 309	2 400	2 309	2 400	2 309
Utrangeringar	6	9	6	9	6	9	6	9
Realisationsförluster	0	0	0	0	0	0	0	0
Övriga driftkostnader	1 951	1 839	-	-	1 951	1 839	-	-
Avgår koncerninterna kostnader	-1 186	-1 156	-	-	-1 186	-1 156	-	-
Summa	22 782	20 609	21 756	19 691	23 242	21 036	22 215	20 118
Interna transaktioner	25 264	23 963	24 078	22 807	25 264	23 963	24 078	22 807

Lönekostnader för timanställda, kostnad för övertid samt jour- och beredskap bokförs konsekvent i efterföljande månad på grund av svårigheten att innevarande månad få fram uppgifter för tillförlitlig beräkning av beloppen. Variationen mellan åren bedöms vara liten. Pensionskostnaderna som ingår i raden övriga personalkostnader är relativt höga 2023 beroende på hög inflation samt ändrat pensionsavtal med högre avgifter och ökad löneskatt kopplad till det. Det var känt och ingick i beslutad budget. Realisationsförlusterna vid försäljning av anläggningstillgångar uppgick till 28 tusen kronor 2023. För information om utrangeringar se not 10.

Totalt ingår 0,9 miljoner kronor i skattekostnader avseende bolagsskatt i posten i övriga kostnader i Regionkoncern 2023. Av dessa avser 0,8 miljoner kronor TvNo Textilservice AB samt 0,3 miljoner kronor Scenkonst Öst AB. År 2022 var beloppet 0,7 miljoner varav 0,5 miljoner kronor avser TvNo Textilservice AB samt 0,2 miljoner kronor avser Scenkonst Öst AB.

På grund av ändrad redovisningsprincip från och med 2023 där nivån för att klassificeras som investering utökades till 2 basbelopp har en justering gjorts av jämförelsetalet 2022. Det innebär att raden övriga verksamhetskostnader samt summa verksamhetskostnader är 79 miljoner kronor högre 2022 i samtliga kolumner jämfört med i årsredovisningen 2022. Se not 9 och 37.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 3 AVSKRIVNINGAR INKL. NEDSKRIVNINGAR	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Immateriella anläggningstillgångar	15	13	15	13	15	13	15	13
Byggnader inklusive markanläggningar	587	542	587	542	587	542	587	542
varav finansiell leasing - hyresavtal	14	-	14	-	14	-	14	-
Inventarier och maskiner	87	82	87	82	87	82	87	82
Byggnadsinventarier	103	105	103	105	103	105	103	105
IT-utrustning	40	44	40	44	40	44	40	44
Medicinteknisk apparatur	152	154	152	154	152	154	152	154
Förbättringsutgifter ej egna byggnadsinventarier	13	12	13	12	13	12	13	12
Bilar och andra transportmedel	2	1	2	1	2	1	2	1
Jord-, skogs-, trädgårdsmaskiner	1	1	1	1	1	1	1	1
AB Östgötatrafiken	83	82	-	-	83	82	-	-
TvNo Textilservice AB	11	11	-	-	11	11	-	-
Scenkonst Öst AB	2	2	-	-	2	2	-	-
Summa	1 096	1 049	1 000	954	1 096	1 049	1 000	954

I posten avskrivningar ingår även nedskrivningar med 0,1 miljoner kronor 2023. De var lägre än 0,1 miljoner kronor 2022.

Anläggningstillgångar skrivs av utifrån bedömd nyttjandeperiod (mellan 3-50 år) med linjär avskrivning baserad på anskaffningsvärde. Komponentavskrivning tillämpas på fastigheter. Avskrivning påbörjas den månad anläggningen tas i bruk. Anläggningstillgångar med en livslängd över tre år och ett värde på två basbelopp blir föremål för avskrivning. Det är en förändring från och med 2023 från ett halvt basbelopp. Jämfört med årsredovisningen 2022 har en justering gjorts för denna ändring av redovisningsprincip och det medför att avskrivningarna 2022 minskar med 46 miljoner kronor (inventarier 6 miljoner kronor, medicinteknisk utrustning 23 miljoner kronor och IT-utrustning 17 miljoner kronor). För immateriella anläggningstillgångar gäller nivån 1 miljon kronor för uppbyggda investeringar men inte för licenser och dylikt. Omprövning av nyttjandeperioder görs inför varje årsbokslut eller när något särskilt inträffar som medför förändringar. Hästar inom Naturbruksgymnasiet klassas som en anläggningstillgång och ingår i avskrivningsbeloppet för inventarier och maskiner.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 4 SKATTEINTÄKTER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Preliminära skatteintäkter	13 315	12 555	13 315	12 555	13 315	12 555	13 315	12 555
Prognos slutavräkning innevarande år	216	318	216	318	216	318	216	318
Slutavräkningsdifferens föregående år	75	91	75	91	75	91	75	91
Summa	13 606	12 964	13 606	12 964	13 606	12 964	13 606	12 964

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på decemberprognosen från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Skattesatsen är 11,55 kronor.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 5 GENERELLA STATSBIIDRAG OCH UTJÄMNING	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Bidrag för inkomstutjämning	2 669	2 456	2 669	2 456	2 669	2 456	2 669	2 456
Avgift för kostnadsutjämning	-223	-255	-223	-255	-223	-255	-223	-255
Nivåjustering/reglering	201	308	201	308	201	308	201	308
Tillfälligt stöd för ökade finansieringskostnader	-	4	-	4	-	4	-	4
Läkemedel	1 567	1 506	1 567	1 506	1 567	1 506	1 567	1 506
Övriga generella statsbidrag	17	14	17	14	17	14	17	14
Summa	4 231	4 033	4 231	4 033	4 231	4 033	4 231	4 033

Statsbidraget för läkemedel har reducerats med den del av återbäringen av rabatter som ska betalas till staten på 48 miljoner kronor inklusive en justering på minus 1 miljoner kronor som avsåg 2022 (47 miljoner kronor 2022). Statsbidraget för läkemedel har även påverkats av att vinst- och förlustdelningen föll ut vilket innebar en intäkt på 12 miljoner kronor och har fordringsförts. Därutöver kommer 0,3 miljoner kronor få betalas för ökade kostnader för Hepatit-C (2022 - kostnad på 1,0 miljoner kronor). Statsbidraget för läkemedel redovisas med två månaders eftersläpning och två månaders bidrag har fordringsförts medan rabattåterbäringen till staten har skuldförts. Övriga generella statsbidrag avser läkarkompetens i äldrevården med 14 miljoner kronor och 3 miljoner kronor för nationell vårdförmedling. Dessa redovisades under året som riktade statsbidrag men har uttryckligt beskrivits som ett generellt statsbidrag och flyttades i samband med bokslutet. För jämförbarhet har motsvarande flytt gjorts 2022 (endast aktuellt för läkarkompetens i äldreomsorgen med 14 miljoner kronor).

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 6 FINANSIELLA INTÄKTER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Räntor och övrigt	18	4	18	4	18	4	18	4
Utdelningar från koncernföretag	-	-	-	-	-	-	-	-
Utdelningar aktiefonder	16	4	16	4	16	4	16	4
Valutakursvinster	2	8	2	8	2	8	2	8
Orealiserad värdeökning placerade medel	477	0	477	0	477	0	477	0
Realiserad vinst på försäljning av placerade medel	67	0	67	0	67	0	67	0
Övriga finansiella intäkter	0	0	0	0	0	0	0	0
AB Östgötatrafiken	4	1	-	-	4	1	-	0
TvNo Textilservice AB	1	0	-	-	1	0	-	-
Summa	585	17	580	16	585	17	580	16

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 7 FINANSIELLA KOSTNADER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Räntor och övrigt	-4	-1	-4	-1	-4	-1	-4	-1
Räntor finansiell leasing	-9	-	-9	-	-9	-	-9	-
Orealiserad värdeminskning placerade medel	0	-536	0	-536	0	-536	0	-536
Försäljningsförlust placerade medel	0	-94	0	-94	0	-94	0	-94
Övriga finansiella kostnader	-24	-14	-24	-14	-24	-14	-24	-14
Pensionskostnader - finansiella	-1 343	-372	-1 343	-372	-794	-190	-794	-190
AB Östgötatrafiken	-8	-6	-	-	-8	-6	-	-
Avrundning	0	-1	1	-1	0	-1	-	-1
Summa	-1 388	-1 024	-1 379	-1 018	-839	-842	-831	-836

Finansiellt netto exklusive pensionskostnad och försäljning av aktier i egna bolag	-	-	543	-630	-	-	543	-630
Genomsnittlig förräntning på samtliga likvida medel	-	-	7,2%	-9,7%	-	-	7,2%	-9,7%

Den största posten avser pensionskostnadernas finansiella del och ökningen jämfört med föregående år beror på inflationens påverkan på basbeloppet. I övriga finansiella kostnader ingår förvaltningsarvoden/förvaltningskostnader till kapitalplacering. Dessa var särskilt höga 2023 beroende på att större delen av förvaltningskostnaden för den alternativa placeringen i SEB:s gröna energifond kostnadsförts vid uppstart.

	Fullfondering		Blandmodell	
	Region Östergötland	Region Östergötland	Region Östergötland	Region Östergötland
NOT 8 ÅRETS RESULTAT -				
BALANSKRAVSUTREDNING	2023	2022	2023	2022
Årets resultat	-1 504	-110	-1 415	-355
- Avgår samtliga realisationsvinster (anläggningstillgångar)	-	-1	-	-1
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-
+/-Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-477	536	-477	536
-/+ Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	93	165	93	165
Årets balanskravsresultat efter balanskravsjustering	-1 888	590	-1 799	345
Tidigare negativa resultat att återställa	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	-1 888	590	-1 799	345

Balanskravsutredning ska enligt kommunallagen endast göras för regionens resultat. Region Östergötlands målsättning avser full fondering av pensioner men balanskravet uppfylls inte 2023 oavsett vilken modell som används för att redovisa pensionerna. Region Östergötland hänvisade till synnerliga skäl utifrån en stark ekonomisk ställning med ett positivt eget kapital när underskottet på minus 1 050 miljoner kronor budgeterades och hänvisar på samma sätt i bokslutet för årets utfall för att inte behöva återställa inom tre år. År 2022 blev balanskravsresultatet positivt eftersom orealiserade vinster ska räknas bort när man beräknar balanskravsresultatet utifrån lagens krav. Med årets resultat på minus 1 504 miljoner kronor minskar det egna kapitalet till 577 miljoner kronor. Ingen omräkning har gjorts av resultatet 2022 eftersom det inte påverkar bedömningen av balanskravsresultatet.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern	Region Östergötland	Regionkoncern	Region Östergötland	Regionkoncern	Region Östergötland	Regionkoncern	Region Östergötland
NOT 9 OMRÄKNING AV JÄMFÖRELSETAL I								
RESULTATRÄKNINGEN	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Verksamhetens intäkter (statsbidrag)	-	-14	-	-14	-	-14	-	-14
Verksamhetens kostnader	-	-79	-	-79	-	-79	-	-79
Avskrivningar	-	46	-	46	-	46	-	46
Nettokostnader	0	-47	0	-47	0	-47	0	-47
Generella statsbidrag	-	14	-	14	-	14	-	14
Årets resultat jämförelsestörande poster	0	-33	0	-33	0	-33	0	-33

För definition se not 37 där beskrivning av dessa poster sker och där framgår också en beskrivning av vad som klassas som jämförelsestörande inklusive omräkning av jämförelsetal.

NOTER TILL KASSAFLÖDESANALYSEN

Belopp i miljoner kronor

I anslutning till kassaflödesanalysen finns noter som benämns not a och b. Det innebär att noterna nedan inte är så specificerade. En generell not som ska finnas i kassaflödesanalysen är kassaflödet avseende ränteutgifter/utdelningar och ränteutgifter. Dessa ingår i resultatet och är 2023; 33 miljoner kronor i intäkter och 4 miljoner kronor i kostnader. Motsvarande belopp 2022 var 7 miljoner kronor i intäkter och 4 miljoner kronor i kostnader.

NOT 10 BESKRIVNING AV VISSA POSTER	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
SOM DEL I NOT a	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Immateriella anläggningstillgångar	1	-	1	-	1	-	1	-
Fastigheter	0	3	0	3	0	3	0	3
Inventarier	0	1	0	1	0	1	0	1
Byggnadsinventarier	1	1	1	1	1	1	1	1
Medicinteknisk apparatur	1	1	1	1	1	1	1	1
Konst	1	3	1	3	1	3	1	3
Övrigt (inv i ej egen fastighet)	2	0	2	0	2	0	2	0
Koncernföretag	-	0	-	-	-	0	-	-
Summa	6	9	6	9	6	9	6	9

I särskild not a i anslutning till kassaflödesanalysen ingår alla poster och här beskrivs vissa. Justering har gjorts för nyttjande av investeringsbidrag med 3 miljoner kronor. Investeringsbidrag redovisas som förutbetalda intäkter i form av en långfristig skuld som löses upp i takt med avskrivningskostnaden. Varken 2023 eller 2022 var det några nya investeringsbidrag. Orealiserade värdeförändringar m.m. kopplat till placeringar utgörs av samtliga förändringar efter att nettoförändringen som beskrivs i not 18 och realiserade resultat som beskrivs i not 12 räknats bort. I tabellen ovan presenteras utrangeringar. Beslut om utrangering av äldre investeringar med kvarstående bokfört värde tas löpande vid ny- och ombyggnationer när det gäller fastighet. I övrigt sker värdering löpande eller i samband med bokslut.

NOT 11 UTBETALNING AV PENSIONER SAMT JUSTERING FÖR GJORDA AVSÄTTNINGAR PENSIONSSKULD (inom not a)

Utbetalning av pensioner är likviditetspåverkande och i fullfondering blir beloppet högre eftersom samtliga intjänade pensionsförpliktelser finns avsatta inom balansräkningen och påverkar inte resultaträkningen. I blandmodellen, där pensioner intjänade före 1998 inte ingår, belastas resultatet och summan ingår i årets resultat. I not a (justering för ej likviditetspåverkande poster) som presenteras i anslutning till kassaflödesanalysen ingår avsättningen till skulden. Summan av raderna beskriver nettoökningen av pensionsskulden inklusive löneskatt. För ingående delar i regionens pensionsskuld - se not 30.

NOT 12 JUSTERING FÖR	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
REALISATIONSVINSTER/FÖRLUSTER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Realisationsvinster anläggningstillgångar	-1	-1	0	-1	-1	-1	0	-1
Realisationsförluster anläggningstillgångar	0	1	0	0	0	1	0	0
Realisationsvinster/förluster anläggningstillgångar	-1	0	0	-1	-1	0	0	-1
Realisationsvinster/förluster vid avyttring av finansiella placeringar	-67	94	-67	94	-67	94	-67	94
Nettopåverkan i kassaflödesanalysen	-68	94	-67	93	-68	94	-67	93

År 2023 var det inga försäljningsvinster och endast en försäljningsförlust på 28 tusen kronor avseende inventarier. Försäljningsvinster avseende anläggningstillgångar 2022 avser fordon 0,4 miljoner kronor och aktier i det egna bolaget Skill Scandinavia AB 0,2 miljoner kronor och en försäljningsförlust på 0,1 miljoner kronor avseende aktier i det egna bolaget Marknadsbolaget i Storstadsregionen AB. Inom Regionkoncernen svarar AB Östgötatrafiken för försäljningsvinster på 0,6 miljoner kronor och för försäljningsförlust på 0,7 miljoner kronor 2022.

Försäljningsvinster/förluster avseende placeringar avser vinster vid försäljningar både mellan fonder och försäljning som innebär ett uttag ur portföljerna till kassan. Beloppet beskriver justering och minusbelopp innebär en försäljningsvinst.

NOT 13 ÖKNING/MINSKNING AV KORTFRISTIGA FORDRINGAR

Kortfristiga fordringar ökade med 61 miljoner kronor 2023 och med 594 miljoner kronor 2022. Av den stora ökningen 2022 svarar periodisering av slutavräkningen av regionskatten för 409 miljoner kronor. Slutavräkningen av regionskatten 2022 blev också hög men jämfört med redovisat belopp 2022 blev den 108 miljoner kronor lägre. Det som svarar för ökningen 2023 är ökade kundfordringar och periodiserade leverantörsfakturer. I regionkoncernen ökar fordringarna med 114 miljoner kronor. Anledningen till ökningen är densamma som i Region Östergötland. Fordringarna är dock lägre på totalnivå i regionkoncernen än i regionen beroende på att interna kundfordringar mellan koncernbolagen har eliminerats med 23 miljoner kronor.

NOT 14 ÖKNING/MINSKNING AV KORTFRISTIGA SKULDER

Kortfristiga skulder är 10 miljoner kronor högre i Region Östergötland än i bokslut 2022. I kassaflödesanalysen ska dock checkkrediten på 17 miljoner flyttas till raden finansieringsverksamheten, vilket innebär att förändringen blir minus 7 miljoner kronor. År 2022 och 2021 nyttjades inte checkkrediten och ingen flytt av belopp behövde ske 2022. I regionkoncernen 2023 har en flytt avseende AB Östgötatrafikens kortfristiga upplåning och amortering gjorts från kortfristiga skulder till finansieringsverksamheten med 87 miljoner kronor. Förändringen av kortfristiga skulder i balansräkningen är 210 miljoner kronor för regionkoncernen och efter flytt av ovan beskrivna 17 respektive 87 miljoner kronor är ökningen av kortfristiga skulder 106 miljoner kronor. AB Östgötatrafiken ingår i Region Östergötlands koncernkontosystem. Det innebär att den del som finns i kassa/bank som tillhör AB Östgötatrafiken även ligger i balansräkningen som en kortfristig skuld på 50 miljoner kronor 2023-12-31 respektive 48 miljoner kronor 2022-12-31. I Regionkoncernen är denna post på eliminerad.

NOT 15 INVESTERINGAR	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Summa immateriella anläggningstillgångar	7	27	7	27	7	27	7	27
Materiella anläggningstillgångar								
Byggnader och mark	980	712	980	712	980	712	980	712
Byggnadsinventarier	77	29	77	29	77	29	77	29
Investering i annans fastighet	11	15	11	15	11	15	11	15
Inventarier	66	72	66	72	66	72	66	72
Jord-, skogs-, trädgårdsmaskiner	2	2	2	2	2	2	2	2
IT-utrustning	27	54	27	54	27	54	27	54
Medicinteknisk apparatur	175	126	175	126	175	126	175	126
Bilar och andra transportfordon	8	9	8	9	8	9	8	9
Konst	2	5	2	5	2	5	2	5
Avrundning	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
AB Östgötatrafiken	49	54	-	-	49	54	-	-
TvNo Textilservice AB (främst textilier)	10	13	-	-	10	13	-	-
Scenkonst Öst AB	3	1	-	-	3	1	-	-
Summa materiella anläggningstillgångar	1 409	1 091	1 347	1 023	1 409	1 091	1 347	1 023
Finansiella anläggningstillgångar								
Aktier i egna bolag	1	-	1	-	1	-	1	-
Totala investeringar	1 417	1 118	1 355	1 050	1 416	1 118	1 355	1 050

För att få jämförbarhet har en justering gjorts av investeringar 2022 utifrån ny redovisningsprincip från och med 2023 där objekt som understiger två basbelopp ska redovisas som en driftkostnad. Det påverkar följande rader, inventarier 4 miljoner kronor, IT-utrustning 50 miljoner kronor och medicinteknisk utrustning 25 miljoner kronor. Sammantaget har investeringarna minskat med 79 miljoner kronor jämfört med uppgiften i årsredovisningen 2022. I beloppet för byggnader och mark ingår från och med 2023 finansiell leasing avseende externa lokalhyror med 195 miljoner kronor som redovisas som en investering 2023. Se not 38 (även not 37).

NOT 16 FÖRSÄLJNING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR - FÖRSÄLJNINGSPRIS	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Bilar och andra fordon m.m.	0	1	0	1	0	1	0	1
AB Östgötatrafiken	2	1	-	-	2	1	-	-
Materiella anläggningstillgångar	2	2	0	1	2	2	0	1
Aktier (regionens bolag)	-	1	-	1	-	1	-	1
Finansiella anläggningstillgångar	-	1	-	1	-	1	-	1

Region Östergötland har endast genomfört försäljning av inventarier till ett försäljningspris på 24 tusen kronor under 2023. År 2022 sålde Region Östergötland bilar och andra transportmedel för 0,4 miljoner kronor medan resterande försäljningar av övriga anläggningstillgångar uppgick till drygt 0,1 miljoner kronor. Därutöver har Region Östergötland 2022 sålt aktier i egna bolag för 1,2 miljoner kronor (samtliga aktier i Marknadsbolaget i Fjärde Storstadsregionen AB samt i Skill Scandinavia AB).

NOT 17 ÖKNING/MINSKNING AV LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg	1	1	1	1	1	1	1	1
Summa	1	1	1	1	1	1	1	1

Den totala fordran på kommunalförbundet vid ingången av 2023 var totalt 30,2 miljoner kronor. I december 2023 amorterades drygt 1,1 miljoner kronor och fordran vid utgången av 2023 uppgår till 29,1 miljoner kronor. Regionen har en ytterligare långfristig fordran och det avser Liljeholmens folkhögskola och beloppet är 0,3 miljoner kronor. Liljeholmens folkhögskola amorterar 19 tusen kronor varje år.

NOT 18 FÖRVÄRV OCH AVYTTRING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR

Region Östergötland upphandlade i början av 2023 nya kapitalförvaltningsuppdrag där kapitalplaceringarna allokerar mellan aktiefonder och räntefonder i enlighet med de finansiella riktlinjerna. Det innebär verkliga försäljningar med överföring till kassa/bank och som sedan placerades om i nya kapitalförvaltningsuppdrag. Det är förklaringen till att det är stora belopp på dessa rader jämfört med föregående år. År 2023 skedde avyttringar på 146 miljoner kronor i samband med omplaceringen och det har skett investeringar i den SEB:s gröna energifond som är en alternativ placering på 71 miljoner kronor samt 1 miljon kronor i den befintliga private equityfonden. Summan av de båda raderna i kassaflödesanalysen blir därmed 74 miljoner kronor för Region Östergötland och en avrundning har gjorts i regionkoncernen. Förvärvet av finansiella tillgångar 2022 avsåg en alternativ placering i private equity. Placering och avyttring av kort räntefond ingår i likvida rörelsemedel som i sin tur ingår i årets kassaflöde.

NOT 19 NYUPPTAGNA LÅN OCH AMORTERING AV SKULD

Region Östergötlands nya långfristiga lån består dels av finansiell leasingkulld och av checkräkningskredit. Under året har en genomgång gjorts av samtliga hyreskontrakt av lokaler varav fem kontrakt har bedömts vara finansiell leasing. Se not 38. Ingen rättning har gjorts retroaktivt utan beräkning har gjort från och med 2023 till och med kontraktens längd, vilket innebär att en ny långfristig leasingkulld har tagits upp (195 miljoner kronor). På raden nyupptagna lån i kassaflödesanalysen ingår även förändringen av nyttjandet på 17 miljoner kronor av den kortfristiga checkkrediten som tagits upp för att hantera fluktuationer i kassan. Checkkrediten nyttjades inte per den sista december 2022. I beloppet på raden amortering av skuld ingår det som har amorterats på den leasingkulden under året (10 miljoner kronor) samt att nästa års amortering (10 miljoner kronor) har förts om till en kortfristig skuld. Motivering till det framgår av not 37. Differensen mellan Regionkoncern och Region Östergötland utgörs båda åren av AB Östgötatrafikens lån (kortfristiga och långfristiga) och amortering.

NOT 20 ÅRETS KASSAFLÖDE

I summan årets kassaflöde ingår förändringen av kassa/bank samt kortfristig rörelsekapitalslikviditet i form av en kortfristig ränteplacering. Dessa medel kan lätt omvandlas till ett känt belopp och är utsatta för en obetydlig risk för värdefluktuationer. I summan likvida medel i regionkoncernen har även 14 miljoner inom TvNo Textilservice AB klassificerats om som rörelsekapitalslikviditet och det har påverkat saldot på likvida medel föregående år. Det var dock samma belopp respektive år.

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

Belopp i miljoner kronor

NOT 21 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	226	202	226	202	226	202	226	202
Avrundning ingående värde	2	-1	2	-1	2	-1	2	-1
Inköp	7	27	7	27	7	27	7	27
Utrangeringar	-1	-	-1	-	-1	-	-1	-
Utgående anskaffningsvärde	234	228	234	228	234	228	234	228
Ingående ackumulerade avskrivningar	-149	-136	-149	-136	-149	-136	-149	-136
Årets avskrivningar	-15	-13	-15	-13	-15	-13	-15	-13
Utgående ackumulerade avskrivningar	-164	-149	-164	-149	-164	-149	-164	-149
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-	-	-	-	-	-	-	-
Utgående redovisat värde	70	79	70	79	70	79	70,0	79
Genomsnittlig avskrivningstid, år	-	-	6,1	6,5	-	-	6,1	6,5

Den största delen av immateriella anläggningstillgångar avser patientjournalssystemet Cosmic. Avskrivningstiden för detta system är 7 år utifrån bedömningen att det motsvarar nyttjandetiden. Se även beskrivning av investering och avskrivning i not 23. I not 38 beskrivs principer omkring anläggningstillgångar.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 22 MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA								
ANLÄGGNINGAR	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	15 134	14 529	15 134	14 529	15 134	14 529	15 134	14 529
Avrundning av IB	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2
Inköp	980	712	980	712	980	712	980	712
<i>varav finansiell leasing - externa lokaler</i>	195		195	-	195	-	195	-
Årets försäljningar	-	-	-	-	-	-	-	-
Utrangeringar	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3
Överföringar	-23	-106	-23	-106	-23	-106	-23	-106
Utgående anskaffningsvärde	16 089	15 134	16 089	15 134	16 089	15 134	16 089	15 134
Ingående ackumulerade avskrivningar	-5 803	-5 396	-5 803	-5 396	-5 803	-5 396	-5 803	-5 396
Försäljningar/utrangeringar	-10	135	-10	135	-10	135	-10	135
Årets avskrivningar	-573	-542	-573	-542	-573	-542	-573	-542
Utgående ackumulerade avskrivningar	-6 386	-5 803	-6 386	-5 803	-6 386	-5 803	-6 386	-5 803
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-95	-95	-95	-95	-95	-95	-95	-95
Årets nedskrivningar/återföringar	0	0	0	0	0	0	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-95	-95	-95	-95	-95	-95	-95	-95
TvNo Textilservice AB	4	4	-	-	4	4	-	-
Avrundning	1	1	-	-	1	1	-	-
Utgående redovisat värde	9 613	9 241	9 608	9 236	9 613	9 241	9 608	9 236
Genomsnittlig avskrivningstid, år	-	-	20,2	21,5	-	-	20,2	21,5

Se även beskrivning av investering och avskrivning i not 23. I not 38 beskrivs principer omkring anläggningstillgångar inklusive den nya anläggningstillgången finansiell leasing (lokalhyror). De beskrivs även i not 37.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 23 MASKINER OCH INVENTARIER								
Ingående anskaffningsvärde	6 374	6 201	6 374	6 201	6 374	6 201	6 374	6 201
Inköp	366	391	366	391	366	391	366	391
Årets försäljningar		0		0		0		0
Utrangeringar	-178	-6	-178	-6	-178	-6	-178	-6
Överföringar	-57	-212	-57	-212	-57	-212	-57	-212
Utgående anskaffningsvärde	6 505	6 374	6 505	6 374	6 505	6 374	6 505	6 374
Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 087	-3 819	-4 087	-3 819	-4 087	-3 819	-4 087	-3 819
Försäljningar/utrangeringar/återföringar	75	176	75	176	75	176	75	176
Årets avskrivningar	-398	-444	-398	-444	-398	-444	-398	-444
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 410	-4 087	-4 410	-4 087	-4 410	-4 087	-4 410	-4 087
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-14	-18	-14	-18	-14	-18	-14	-18
Årets nedskrivningar/återföringar	1	4	1	4	1	4	1	4
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-13	-14	-13	-14	-13	-14	-13	-14
AB Östgötatrafiken	783	818	-	-	783	818	-	-
TvNo Textilservice AB (främst textilier)	20	21	-	-	20	21	-	-
Scenkonst Öst AB	13	11	-	-	13	11	-	-
Avrundning	1	-1	-	-	1	-1	-	-
Justering av värden 2022		-175		-175		-175		-175
Utgående redovisat värde	2 899	2 947	2 082	2 098	2 899	2 947	2 082	2 098
Genomsnittlig avskrivningstid, år	-	-	9,1	8,6	-	-	9,1	8,6

År 2022 har justerats utifrån ändringen till två basbelopp för att få klassificeras som en anläggningstillgång på en särskild rad. Se även beskrivning av investering och avskrivning i not 38 samt justering av jämförelsetal i not 37.

NOT 24 FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Aktier, andelar och bostadsrätter								
TvNo Textilservice AB	0,0	0,0	1,5	1,5	0,0	0,0	1,5	1,5
AB Östgötatrafiken	0,0	0,0	12,5	12,5	0,0	0,0	12,5	12,5
AB Kinda Kanal	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inera AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
AB Transitio	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Mälardalstrafik MÅLAB AB	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ALMI Företagspartner Östergötland AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Östsvenska Yrkeshögskolan AB	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Samverkansprojekt E22 AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Scenkonst Öst AB	0,0	0,0	16,0	15,1	0,0	0,0	16,0	15,1
Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag	63,7	63,7	63,7	63,7	63,7	63,7	63,7	63,7
Andelar i ekonomiska föreningar (Naturbruksgymnasiet)	1,7	1,7	1,9	1,8	1,7	1,7	1,9	1,8
Koncernföretagen	0,7	0,7	-	-	0,7	0,7	-	-
Summa	67,7	67,7	97,2	96,2	67,7	67,7	97,2	96,2
Långfristig utlåning/fordring								
Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg och Liljeholmens folkhögskola (utlåning)	29,4	30,5	29,4	30,5	29,4	30,5	29,4	30,5
Scenkonst Öst AB, långfristig fordran	0,0	0,3	-	-	0,0	0,3	-	-
Totalsumma	97,1	98,5	126,6	126,7	97,1	98,5	126,6	126,7

I Regionkoncernen elimineras aktiekapitalet i de koncernföretag som konsolideras. Av den långfristiga fordran är 29,1 miljoner kronor på Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg samt 0,3 miljoner kronor på Liljeholmens folkhögskola. Se not 16 för köp och försäljning.

NOT 25 FÖRRÅD M.M.	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Lagerförda artiklar	111	93	111	93	111	93	111	93
Läkemedelsförråd	47	49	47	49	47	49	47	49
Sjukvårdsartiklar	93	88	93	88	93	88	93	88
Tekniska hjälpmedel	6	9	6	9	6	9	6	9
Dentalförråd	2	2	2	2	2	2	2	2
Laboratorieförråd	24	25	24	25	24	25	24	25
Råvaruförråd	31	13	31	13	31	13	31	13
Färdigvarulager	16	16	16	16	16	16	16	16
Koncernföretag - TvNo Textilservice AB	1	1	-	-	1	1	-	-
Summa	331	296	330	295	331	296	330	295

Förråd m.m. ska värderas på balansdagen till lägsta av anskaffnings- eller återanskaffningsvärde med inkursavdrag på 3 procent. Den genomsnittliga lageromsättningshastigheten bedöms vara avsevärt högre än frekvensen på prisuppdateringar vilket innebär att anskaffningsvärde och återanskaffningsvärde i praktiken är detsamma. Värdering görs därför efter senast kända anskaffningspris exkl. moms. Inventering har genomförts i anslutning till årsskiftet. Förråd med kontorsmaterial, begagnat material och konsignationslager inventeras inte. Gränsvärdet för att klassificeras som ett lager är 10 tusen kronor. Förrådet ökade under 2023 med 35 miljoner kronor. Det är främst råvaruförråd som ökat och det beror på övertagande av beredning av läkemedel i egen regi.

NOT 26 FORDRINGAR	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kundfordringar	283	182	353	307	283	182	353	307
Fordringar skatteintäkter	609	717	609	717	609	717	609	717
Statsbidragsfordring läkemedel	314	291	314	291	314	291	314	291
Moms/momsersättning/skattekonto	168	155	168	155	168	155	168	155
Periodiserade fakturor	637	576	637	576	637	576	637	576
Kostnadsersättning covid-19	0	47	0	47	0	47	0	47
Övriga statsbidrag exkl. covid-19	0	0	0	0	0	0	0	0
Övriga kortfristiga fordringar	349	278	302	229	349	278	302	229
Summa	2 360	2 246	2 383	2 322	2 360	2 246	2 383	2 322

Kortfristiga fordringar värderas till anskaffningsvärde. Under året överförs fordringar till inkassoföretag för fortsatt bevakning även om fordran normalt ligger kvar i regionens redovisning. I samband med bokslut görs avskrivning av patientavgiftsfordringar och även nedskrivningar av fordringar som bedöms som osäkra. Vårdavgiftsfordringar som hänför sig till kalenderåret skrivs av utifrån försiktighetsprincipen. Inkassoföretaget fortsätter att bevaka fordringarna.

NOT 27 KORTFRISTIGA PLACERINGAR	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kortfristiga placeringar								
Aktier	2 514	1 978	2 514	1 978	2 514	1 978	2 514	1 978
Räntebärande placeringar	3 475	3 916	3 475	3 916	3 475	3 916	3 475	3 916
<i>varav likvida rörelseplaceringsmedel</i>	267	542	267	542	267	542	267	542
Alternativa placeringar	234	159	234	159	234	159	234	159
Likvida medel, inom placeringar	2	3	2	3	2	3	2	3
Scenkonst Öst AB	3	3	-	-	3	3	-	-
TvNo Textilservice AB	14	14	-	-	14	14	-	-
<i>varav likvida rörelseplaceringsmedel</i>	14	14	-	-	14	14	-	-
Summa kortfristiga placeringar	6 242	6 073	6 225	6 056	6 242	6 073	6 225	6 056
Anskaffningsvärde	-	-	5 555	5 742	-	-	5 555	5 742
Differens	-	-	670	314	-	-	670	314

Region Östergötland klassificerar samtliga placeringar som omsättningstillgångar och de värderas i bokföringen till verkligt värde på bokslutsdagen. Av tre alternativa placeringar har två en eftersläpning i värdering med tre månader och är därmed ett undantag från värdering på bokslutsdagen, det avser en private equityfond samt en ny investering under året i en grön energifond. Likvida rörelseplaceringsmedel definieras som en del av årets kassaflöde och ingår som en kursiv varav-rad ovan. Rättelse har gjorts av 2022 års belopp där TvNo Textilservice AB:s kortfristiga placering avser likvida rörelseplaceringsmedel.

NOT 28 KASSA OCH BANK	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Region Östergötland	3	219	3	219	3	219	3	219
AB Östgötatrafiken	85	9	-	-	85	9	-	-
TvNo Textilservice AB	15	9	-	-	15	9	-	-
ALMI Företagspartner Östergötland AB	8	8	-	-	8	8	-	-
Scenkonst Öst AB	6	2	-	-	6	2	-	-
Summa Kassa/bank	117	247	3	219	117	247	3	219

Region Östergötland har nyttjat checkkrediten per 2023-12-31 med 17 miljoner kronor men inte per 2022-12-31. Det negativa saldot på 17 miljoner kronor har redovisats som en kortfristig skuld tillsammans med AB Östgötatrafikens saldo på koncernkontot på 50 miljoner kronor.

NOT 29 EGET KAPITAL	Fullfondering		Blandmodell	
	Region Östergötland		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022
Utgående balans 2022 enligt föregående års årsredovisning	2 256	2 256	8 717	8 717
Justering av föregående års resultat enligt omräknad resultaträkning	-33	-33	-33	-33
Omräkning av jämförelsetal 2022 /från ½ till 2 basbelopp)	-141	-141	-141	-141
Avrundning	-1	-1	-	-1
2023 års resultat	-1 504	-	-1 415	-
Summa eget kapital inkl justering	577	2 081	7 128	8 542
Interna reserveringar inom eget kapital:				
Investeringsmedel - detektorer (Hälso- och sjukv.)	1	2	1	2
Eget kapital vårdval (Hälso- och sjukv.)	-311	-305	-311	-305
RÖEF - Region Östergötlands egenförsäkringsfond	24	26	24	26
Bashyra fastigheter	-177	-87	-177	-87
Natur- och friluftsrådet	3	3	3	3

I beloppet för vårdval ingår samtliga vårdval. Uppgiften för 2022 var felaktig och har ändrats från minus 395 miljoner kronor till 305 miljoner kronor. Se även not 9 och not 37 avseende korrigeringar av föregående års resultat och beskrivning.

NOT 30 PENSIONSSKULD, REGIONEN	Fullfondering		Blandmodell	
	Region Östergötland		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022
Pensionsskuld exklusive löneskatt	13 224	11 840	7 952	6 641
Löneskatt	3 208	2 873	1 929	1 611
Summa	16 432	14 713	9 881	8 252
Varav:				
Särskilda pensioner	0	1	0	1
Förpliktelser intjänade fr.o.m. 1998	9 877	8 247	9 877	8 247
Förpliktelser intjänade t.o.m. 1997	6 551	6 461	-	-
Pensionsutfästelse	4	4	4	4
Summa	16 432	14 713	9 881	8 252

Specifikation avsättningar till pensionsförpliktelser i regionen:

	Intjänad pensions-rätt t.o.m. 1997	Intjänad pensions-rätt fr.o.m. 1998	Särskilda pensioner	Totalt fullfondering pensioner 2023-12-31	Totalt blandmodell pensioner 2023-12-31
Avsättning 1 januari 2023	5 199	6 640	1	11 840	6 641
Nyintjänad pension varav	-	815	-	815	815
- förmånsbestämd ålderspension	-	800	-	800	800
- efterlevandepension	-	6	-	6	6
- PA-KL	-	9	-	9	9
Årets pensionsutbetalningar	-370	-161	-1	-532	-162
Basbeloppsuppräknig	407	567	-	974	567
Ränteuppräknig	35	72	-	107	72
Nya särskilda pensioner	-	-	-	-	-
Övrigt	1	16	0	17	16
Pensionsutfästelse	-	3	-	3	3
Avsättning 31 december 2023	5 272	7 952	0	13 224	7 952
Löneskatt	1 279	1 929	0	3 208	1 929
Avsättning inklusive löneskatt 31 december 2023	6 551	9 881	0	16 432	9 881
Aldersbestämd pensionspremie (kortfristig skuld)				317	317
Löneskatt avgiftsbestämd ålderspension				77	77
TOTAL PENSIONSSKULD 2023-12-31				16 826	10 275

Aktualiseringsgraden är 96 procent. Aktualisering innebär att alla pensionsgrundande tider är utredda och att pensionsåtagandet är beräknat utifrån detta. För övriga används en uppskattad tid. Aktualiseringsgraden avser endast de pensioner som hanteras av KPA AB och inte den del som avser regionens andel av skattevälad verksamhet inom kommuner med annan pensionsadministratör.

Finansiering av pensionsförpliktelser inom pensionsförvaltningen:

	Fullfondering		Blandmodell	
	Region Östergötland		Region Östergötland	
	2023	2022	2023	2022
Aktier	2 514	1 978	2 514	1 978
varav utländska aktier	1 080	797	1 080	797
Räntebärande placeringar	3 205	3 372	3 205	3 372
Alternativa placeringar	234	159	234	159
Likvida medel inom placeringar	2	3	2	3
Kapitalförsäkring, pensioner	3	3	3	3
Kassa/bank	0	0	0	0
Summa placeringar	5 958	5 515	5 958	5 515
Övriga skulder och fordringar	-20	22	-20	22
Återlånade medel (fordran på finansförvaltningen)	10 888	9 556	-	-
Del av eget kapital	-	-	4 337	3 094
Totalt	16 826	15 093	10 275	8 631

Det är enbart TvNo Textilservice AB av koncernföretagen som har en pensionskund och den påverkar Regionkoncernen med 12 miljoner kronor 2023 (12 miljoner kronor 2022).

Pensionsskulden 2023-12-31 är beräknad utifrån aktuell riktlinje för beräkning av pensionsskuld – RIPS. Beräkningen av pensionsskulden utförs av KPA AB på grundval av uppgifter som lämnas av regionen om löneläge, sysselsättningsgrad med mera för anställda medarbetare och mot bakgrund av utbetalningar till pensionerade före detta medarbetare. Beräkningen görs på individnivå. Regionen har därefter tagit hänsyn till pensionsdelen i arbetsgivaravgifter för löner som inte har betalats ut. I länet är det fem kommuner som har en annan pensionsadministratör än KPA AB. Pensionsskulden har kompletterats med uppgifter från underlag som beställts från Skandia avseende regionens skuld till medarbetare som gick över till dessa kommuner i samband med verksamhetsöverföringar tidigare år. För övriga kommuner ingår överförda medarbetare i underlaget från KPA AB.

Regioner och kommuner ska enligt lag redovisa pensionerna enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att endast pensionsförpliktelser som har intjänats från och med 1998 ska redovisas i balansräkningen. Resterande del ska redovisas som en ansvarsförbindelse. Region Östergötland presenterar resultat och ekonomisk ställning enligt blandmodellen, men regionfullmäktige har beslutat att regionen ska redovisa och styra enligt fullfonderingsmodellen. Det innebär att den totala pensionsförpliktelsen redovisas på balansräkningen och att resultaträkningen påverkas med den totala förändringen. Motivet är att det ger en mer rättvisande bild av regionens ekonomiska ställning och att varje generation ska bära sina egna kostnader. Efter att riksdagen slutligen tagit ställning till att blandmodellen ska utgöra lagkrav tills dess att den är utfasad tog Regionfullmäktige beslut om att övergå till blandmodell (nov 2023). Förändringen sker från och med 2024 eftersom budget och uppföljning under 2023 har skett enligt fullfonderingsmodellen.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 31 ANDRA AVSÄTTNINGAR	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Ostlänken	24	24	24	24	24	24	24	24
AB Östgötatrafiken	10	7	-	-	10	7	-	-
TvNo Textilservice AB	1	1	-	-	1	1	-	-
Scenkonst Öst AB	1	1	-	-	1	1	-	-
Summa	36	33	24	24	36	33	24	24

Avsättningarna i regionkoncernens bolag avser skatt på obeskattade reserver.

En avsättning är en skuld som är ovisst när den ska förfalla eller med vilket belopp. Det ska också finnas en legal förpliktelse till följd av inträffade händelser för att en avsättning ska få redovisas i balansräkningen. Regionen har förutom pensionsskulden en avsättning som avser planeringen av Ostlänken. Den bygger på ett tecknat avtal från 2010 med Banverket och samtliga inblandade kommuner och regioner. Avstämning har gjorts i samband med bokslutet och det är fortfarande ovisst när den ska betalas.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 32 LÅNGFRISTIGA SKULDER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Finansiell leasing från och med 2023	175	17	175	17	175	17	175	17
Investeringsbidrag (förutbetalad intäkt)	14	17	14	17	14	17	14	17
AB Östgötatrafiken	291	404	-	-	291	404	-	-
Summa	480	421	189	17	480	421	189	17

Investeringsbidragen har minskat med 3 miljoner kronor i takt med användning. Utifrån ändrad redovisningsprincip där objekt som understiger två basbloop har uttrangerats påverkas även särskilda investeringsbidrag kopplade till dessa objekt. Det innebär en nedjustering med 0,6 miljoner kronor av de särskilda investeringsbidragen not eget kapital. Vid omräkning av 2022 års balansräkning blir ändå beloppet 2022 på miljonen detsamma som i föregående årsredovisning, 17 miljoner kronor. Region Östergötland har inga långfristiga lån förutom en nyupptagen leasingskuld som beskrivs i not 19. I budgeten finns beslut på 500 miljoner kronor och avser lån till en fastighetsinvestering i Valdemarsvik (vårdcentrum). Investeringen har dock inte påbörjats under 2023.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 33 KORTFRISTIGA SKULDER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Leverantörsskulder	1 574	1 527	1 493	1 506	1 574	1 527	1 493	1 506
Personalens skatter, avgifter, löneavdrag	190	185	180	176	190	185	180	176
Semesterlöneskuld	459	455	439	441	459	455	439	441
Okompenserad övertid	17	17	17	17	17	17	17	17
Okompenserad jourtid	90	90	90	90	90	90	90	90
Övriga upplupna löner	2	2	2	2	2	2	2	2
Periodiserade fakturor	54	18	54	18	54	18	54	18
Upplupna arbetsgivaravgifter/ avtalsförsäkringar	356	346	356	346	356	346	356	346
Upplupen löneskatt	77	74	77	74	77	74	77	74
Skatteintäkter - prognos		-		-		-		-
Avgiftsbestämd ålderspension	317	305	317	305	317	305	317	305
Externa projektmedel	226	213	226	213	226	213	226	213
Periodiserade statsbidrag - regiongemensamt	77	143	77	143	77	143	77	143
Övriga upplupna kostnader, förutbet. intäkter	172	195	172	195	172	195	172	195
Koncernföretagen - upplupna kostnader	61	45	-	-	61	45	-	-
Skuld till AB Östgötatrafiken - koncernkonto	50	48	50	48	50	48	50	48
Kortfristig upplåning/skulder till kreditinstitut	231	128	16	0	231	128	16	0
Kortfristig leasingsskuld	11		11	-	11	-	11	-
Övriga kortfristiga skulder	30	23	30	23	30	23	30	23
Koncernföretagen - övriga kortfristiga	68	38	-	-	68	38	-	-
TOTALA KORTFRISTIGA SKULDER	4 062	3 852	3 607	3 597	4 062	3 852	3 607	3 597

Semesterlöneskulden motsvarar 204 569 dagar inom Region Östergötland (211 974 semesterdagar 2022). AB Östgötatrafiken svarar för 215 miljoner kronor av kortfristig upplåning 2023 (128 miljoner kronor 2022).

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 34 PENSIONSÅTAGANDEN FÖR FÖRTROENDEVALDA	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Pensionsförpliktelse inkl. löneskatt intjänad före 1998	-	-	-	-	6 551	6 462	6 551	6 462
Pensionsavtal - förtroendevalda	19	18	19	18	19	18	19	18
Summa	19	18	19	18	6 570	6 480	6 570	6 480

Pensionsavtal för förtroendevalda avser fem personer 2023 och fem personer 2022. Avtalet avser regionens beräknade åtaganden i form av pensionsåtaganden såsom visstidspension, samordnad visstidspension samt avgångsersättningar. Beloppet som räknats fram är ett maximalt belopp. Av antalet personer berörs tre personer av avgångsersättningar. När avtal lösts ut redovisas skulden i den ordinarie pensionsskulden. Beloppen har inte nuvärdesberäknats. Övriga delar som ålderspension och livränta ingår i pensionsskulden enligt beräkning av KPA AB. Region Östergötland har inte längre denna typ av pensionsavtal för medarbetare.

	Fullfondering				Blandmodell			
	Regionkoncern		Region Östergötland		Regionkoncern		Region Östergötland	
NOT 35 BORGENSÅTAGANDE	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
AB Transitio - efter regress	442	379	442	379	442	379	442	379
TvNo Textilservice AB	12	12	12	12	12	12	12	12
Marieborgs folkhögskola	2	2	2	2	2	2	2	2
AB Östgötatrafiken	833	876	-	-	833	876	-	-
Scenkonst Öst AB	2	2	-	-	2	2	-	-
Avrundning	-	-	-1	-	-	-	-1	-
Summa övre gräns	1 291	1 271	455	393	1 291	1 271	455	393

Region Östergötland har tecknat en borgensförbindelse med AB Transitio som kan nyttjas av AB Östgötatrafiken. AB Transitios uppdrag är att upphandla, underhålla och finansiera lokaltåg. Till den solidariska borgen på 501 miljoner kronor (523 miljoner kronor 2022-12-31) som Region Östergötland är delaktig i finns det ett regressavtal, borgenärerna emellan, som innebär att respektive borgenär endast har ett finansiellt ansvar för de tåg/komponenter man själv anskaffat. AB Östgötatrafiken har nyttjat viss del och nettoengagemanget mot AB Transitio är 282 miljoner kronor och beslutad borgen är 442 miljoner kronor (utökades under 2023 med 62,5 miljoner kronor). Region Östergötlands totala borgensåtagande har minskat under de senaste åren i takt med att den solidariska borgen har ersatts med proprieborgen (såsom för egen skuld). Det ger bättre lånevillkor med en proprieborgen. Bedömningen är dock att det är osannolikt att Region Östergötland skulle behöva fullgöra sin betalningsförpliktelse.

Region Östergötlands borgen till Marieborgs folkhögskola har nyttjats med 1,2 miljoner kronor.

Region Östergötland ansvarar som delägare i Patientförsäkringen LÖF (Landstingens Ömsesidiga försäkringsbolag) för bolagets förbindelser till ett belopp som motsvarar 10 gånger den premie regionen har att erlagga för de år som förlust uppkommer. År 2023 uppgick premien till 62 miljoner kronor, vilket är 6 miljoner kronor lägre än föregående år.

AB Östgötatrafikens ansvarsförbindelser består av hyresgarantier för tågverkstad i Boxholm - Jernhusen Verkstäder AB 121 miljoner kronor (130 miljoner kronor 2022), för busstop på Linköping, Lejonfastigheter AB 208 miljoner kronor (221 miljoner kronor 2022) samt busstop på Norrköping - Norrköpings Spårvägar AB 504 miljoner kronor (525 miljoner kronor 2022). I föregående årsredovisning stod det felaktigt att TvNo Textilservice hade ett borgensåtagande. Det är justerat.

NOT 36 UPPLYSNING TILL DRIFTRIEDOVISNING

Driftredovisningen är en uppföljning av det uppdrag/ansvar som beslutats av regionfullmäktige. Det innebär till skillnad från resultaträkningen att regioninterna intäkter och kostnader ingår för att spegla respektive nämnds och produktionsenhetens ekonomiska relationer till sin omvärld. Till driftredovisningen finns även en schematisk bild på kommande sida som visar hur driftredovisningen hänger ihop med övriga finansiella rapporter och hur de förhåller sig till varandra. I särskild bilaga till noterna finns samtliga beslut om regionbidrag och koncernbidrag till respektive nämnd som fattats under året.

Regionfullmäktige beslutar om ekonomiska ramar till nämnder och styrelse. Inom finansförvaltningen finns reserverade medel som kan fördelas under året, vilket även gäller nya riktade statsbidrag. Beslut om användning och fördelning av dessa regionbidrag/koncernbidrag fattas under året i regionstyrelsen. Region Östergötland har en decentraliserad organisation där varje enhet ska bära verksamhetens samtliga intäkter och kostnader. Produktionsenheterna inom sjukvården får via överenskommelser sin ersättning från Hälso- och sjukvårdsnämnden. Ersättningen är till största delen fast förutom ersättningen till t.ex. vårdcentralerna som bygger på befolkningens vårdbehov. Den största delen av forskningsersättningarna fördelas via regionstyrelsen. Via interndebitering mellan enheter hanteras till exempel medicinsk service, lokalhyra och administrativ service. I hyran som produktionsenheterna betalar till fastighetsenheten ingår en del som är kapitalkostnad och den betalas till det regiongemensamma. Vissa delar såsom ekonomiadministration och IT-kostnader som nyttjas av samtliga verksamheter betalas i form av ett regiongemensamt påslag på lönekostnaden. Täckning för detta ingår i ersättningen. Även externa avtalsparter får motsvarande täckning i ersättningen för att uppnå konkurrensneutralitet. Produktionsenheterna belastas med den externa kostnaden för arbetsgivaravgifter, avskrivningar samt internränta baserad på likvida medel/checkkredit och det sker ingen fördelning i efterhand. Uppföljning sker av samtliga enheters resultat och eget kapital.

De ekonomiska styrprinciperna, med full kostnadsfördelning, medför en hög omslutning men det är av stor vikt att alla enheter bär samtliga intäkter och kostnader för att ha kännedom om vad olika verksamheter kostar.

Driftredovisning (mnkr)	Verksamhetens intäkter 2023	Verksamhetens kostnader 2023
Nämnd/styrelse		
Regionsstyrelsen	1 113	-1 116
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	15 320	-15 342
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden	968	-962
Regionutvecklingsnämnden	287	-283
Summa nämnd/styrelse	17 688	17 703
Hälsa- och sjukvården	15 862	-17 259
Folkhälsvården	491	-478
Skolor	255	-257
Regionledningskontoret	4 150	-3 048
Summa produktionenheter	20 758	-21 041
Summa verksamheten	38 446	-38 743
Regiongemensamt	1 663	-814
Justering för interna poster	-35 894	17 801
TOTALT REGION ÖSTERGÖTLAND	4 214	-21 756

Resultaträkning (mnkr)	Bokslut 2023
Verksamhetens intäkter	4 214
Verksamhetens kostnader	-21 756
Avskrivningar	-1 000
Verksamhetens nettokostnader	-18 542
Skatteintäkter	13 606
Generella statsbidrag och utjämnning	4 231
Verksamhetens resultat	-705
Finansiella intäkter	580
Finansiella kostnader	-1 379
Resultat efter finansiella poster	-1 504
Extraordinära poster	
Årets resultat	-1 504

Investeringsredovisning (mnkr)	Bokslut 2023
Hälsa- och sjukvården	193
Folkhälsvården	9
Skolor	13
Regionledningskontoret	1 141
Finansförvaltningen	1
Totala investeringar inkl. interna köp	1 356
Exkluderad interna köp	-2
Totala investeringar	1 355

Balansräkning (mnkr)	Bokslut 2023
TILGÅNGAR	
Anläggningstillgångar	11 888
Omsättningstillgångar	8 941
Summa tillgångar	20 829
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	
Årets resultat	-1 504
Övrigt eget kapital	2 081
Summa eget kapital	577
Avsättningar	
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	16 432
Andra avsättningar	24
Långfristiga skulder	189
Kortfristiga skulder	3 607
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	20 829
Soliditet	2,8%

Kassaflödesanalys (mnkr)	Bokslut 2023
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	
Årets resultat	-1 504
Justering för ej likviditetspåverkande poster	2 933
Utbetalning av avsättningar för pensioner	-601
Poster som redovisas i annan sektion	-62
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	702
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-61
Ökning/minskning forråd m.m.	-35
Ökning/transaktion kortfristiga skulder	-7
Kassaflöde från den löpande verksamheten	598
INVESTERINGSVERKSAMHETEN	
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-7
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	-
Investering i materiella anläggningstillgångar	-1 347
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	-
Investeringsskriög nya	-1
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	-
Ökning långfristiga fordringar	1
Minskning av långfristiga fordringar	-2 505
Förvärv av finansiella tillgångar	2 579
Avyttring av finansiella tillgångar	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 280
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	
Nyupptagna lån	212
Amortering av skuld	-20
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	192
Årets kassaflöde	-490
Likvida medel vid årets början	761
Likvida medel vid årets slut	271

NOT 37 ÄNDRADE JÄMFÖRELSETAL I FINANSIELLA RAPPORTER

Under 2023 genomfördes tre olika förändringar i redovisningen som påverkar redovisningen på olika sätt. Omräkning av jämförelseåret 2022 har genomförts när det har varit möjligt utifrån en rimlig administrativ insats och i de fall när det har påverkat viktiga nyckeltal. Motivering framgår nedan.

- Omdefiniering av statsbidraget läkarinsatser i äldreomsorgen från riktat statsbidrag till ett generellt statsbidrag medförde en flytt från raden verksamhetens intäkter till generella statsbidrag med 14 miljoner kronor. Motiveringen bygger på att det inte var något krav på återbetalning och att jämförelsetalet - utifrån att det påverkar det finansiella målvärdet 2022 från -0,6% till -0,8 %.
- Ändring från 1/2 basbelopp till 2 basbelopp för att få klassificeras som en investering. Denna förändring klassas som en ändrad redovisningsprincip som innebär en nedskrivning av historiska värden mot eget kapital för att inte redovisningen framöver både ska belastas med årets inköp och med historiska avskrivningsbelopp. Resultaträkningen 2022 har räknats om för att få jämförbarhet. Det innebär en negativ påverkan på resultatet 2022 med 33 miljoner kronor varav 46 miljoner kronor är minskade avskrivningar och 79 miljoner kronor är ökade verksamhetskostnader. Även balansräkningen har räknats om 2022 för att få jämförbarhet och det påverkar anläggningstillgångar respektive eget kapital med 175 miljoner kronor.
- Under året har en genomgång gjorts av samtliga externa hyresavtal och fem avtal har klassats som finansiella leasingavtal. Med hänvisning till en stor arbetsinsats för att göra beräkningar från avtalens början sker detta från och med 2023 och till avtalens slut. Det innebär att dessa har redovisats som årets investering och ett långfristigt lån som under året har minskat dels med årets amorteringar men också med nästkommande års amortering som flyttats till en kortfristig skuld. Inga omräkningar har gjorts utifrån detta. Påverkan på resultatet av denna förändring blev en ökad kostnad 2023 med 3,7 miljoner kronor.

Regionkoncern - sammanställda räkenskaper

I de sammanställda räkenskaperna för Regionkoncern ingår regionen och övriga juridiska personer där regionen har direkt eller indirekt inflytande av betydande omfattning. Betydande inflytande innebär minst 20 procent av rösterna, och där omsättning och/eller tillgångar är av betydelse i förhållande till regionens resultat- eller balansräkning eller tillför ytterligare väsentlig information. Från de sammanställda räkenskaperna har övriga del- eller samägda företag undantagits, då regionens andel av deras sammanlagda omsättning understiger fem procent av regionens skatteintäkter och generella statsbidrag. Bolagen som ingår i Regionkoncernen beskrivs nedan. Koncernföretagen konsolideras med undantag för AB Kinda Kanal, då dess påverkan på redovisningen inte är väsentlig.

Koncernföretag:

- AB Östgötatrafiken, andel 100 %
- Scenkonst Öst AB, andel 52 %
- TvNo Textilservice AB, andel 49 %
- ALMI Företagspartner Östergötland AB, andel 49 %
- AB Kinda Kanal, andel 47 %

Uppdragsföretag:

- Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, andel 14 %
- Inera AB, andel 0,16 %
- Patientförsäkringen LÖF, andel 4,5 %
- AB Transitio, andel 5 %
- Mälardalstrafik MÄLAB AB, andel 13 %
- Samverkansprojektet E22 AB, andel 20 %
- Östsvenska Yrkeshögskolan AB, andel 8,3 %
- Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, andel 4,5 %

Stiftelser:

- Stiftelsen Östergötlands Länsmuseum
- Stiftelsen Östgötamusiken

Samordningsförbund:

- Samordningsförbundet Östra Östergötland, andel 14,3 %
- Samordningsförbundet Centrala Östergötland, andel 16,7 %

Konsolideringsmetod

De sammanställda räkenskaperna har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Regionens bokförda värden på aktier i dotterbolag har eliminerats mot dotterbolagens egna kapital. Tillgångar och skulder, samt intäkter och kostnader för dotterbolagen har upptagits i den sammanställda redovisningen till så stor del som motsvarar ägd andel. Därefter har interna mellanhavanden eliminerats såsom fordringar och skulder samt köp och försäljning. Inga omräkningar av bolagens balansräkningar har gjorts på grund av exempelvis andra avskrivningstider. Vid olika periodisering mellan koncernföretagen har regionens periodisering tillämpats.

Gjorda bokslutsdispositioner påverkar inte det sammanställda resultatet. Uppskjuten skatt för obeskattade reserver (bokslutsdispositioner) har beräknats. Skatten var 20,6 procent 2023 och var densamma 2022 (inkomstskattelagen).

Anläggningstillgångar

Gränsdragning mellan kostnad och investering: Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har från och med 2023 ändras till två prisbasbelopp (105 000 kr) från ett halvt prisbasbelopp och gäller som gemensam gräns för alla materiella tillgångar förutom upparbetade immateriella anläggningstillgångar samt finansiella leasing - lokalhyresavtal som har 1 miljon kronor som gräns.

När det gäller lokalhyresavtal gäller även följande principer för att klassificeras som finansiell leasing :

- nuvärdet av minimileasavgifter överstiger 80 procent av leasingobjektets verkliga värde vid leasingperiodens början
- avtalstiden/förväntad nyttjandetid överstiger 10 år
- lokalerna är av sådan speciell karaktär att enbart regionen kan använda lokalerna utan att väsentliga ändringar görs.

Avskrivning: Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde.

Avskrivningstider:

Immateriella anläggningstillgångar, normalt 5 år

Byggnader (komponentavskrivning från och med 2003), 3-50 år

Finansiell leasing - lokalhyror, kontraktets löptid normalt över 10 år

Markanläggningar, 5-50 år

Byggnadsinventarier 3-30 år

Maskiner och inventarier (här ingår även hästar), 5-10 år

IT-utrustning, 3 år

Medicinteknisk apparatur, 5-10 år

Bilar och andra transportmedel, 5 år

Konst, mark och bostadsrätter skrivs inte av. Avskrivningstiden kan variera om särskilda skäl finns.

Omprövning av nyttjandeperiod sker alltid vid större reparations- eller ombyggnadsåtgärder. Det sker även om det finns omständigheter som tyder på att det kan finnas ett behov av ändring. Inför varje årsskifte skickas anläggningsregister ut till verksamheten för genomgång. En särskild rullande rutin gäller för fastigheterna så att de blir genomgångna inom en period på 3-5 år. Från och med 2021 har hästarna flyttats över från förråd till en anläggningstillgång med en avskrivningstid på 10 år.

NOT 39 UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

Det är främst avseende statsbidrag som uppskattningar och bedömningar blir aktuella. När det gäller läkemedelsbidrag och rabattåterbetalning till staten där slutjustering inte kan göras förrän under nästkommande år görs ingen egen bedömning utan det sker utifrån underlag från TLV och SKR. Statsbidrag (specialdestinerade/riktade statsbidrag och kostnadsersättningar) ska normalt intäktsföras det år de avser oavsett betalningstidpunkt. I vissa fall kan inbetalade statsbidrag skuldföras. Det beror på eventuell återbetalningsskyldighet eller tillåten användning kommande år. Villkorade projektbidrag intäktsredovisas i takt med projektets kostnader. När projektet är slutfört intäktsförs överskott eller skuldförs om det finns en återbetalningsskyldighet. Regionen ska senast sista mars lämna en ekonomisk redovisning över användningen av vissa statsbidrag. Samtliga statsbidrag utom det för civilt försvar kopplat till läkemedel samt medel för kultursatsning har intäktsförts under 2023 utifrån att bidragen nyttjats till avsett ändamål.

Två tvister/förhandlingar med större belopp kan nämnas och det avser Regionfastigheter. Ett är ett tvisteärende avseende nyckelstöld där kostnaden 2023 var 5,1 miljoner kronor och totalbeloppet är 9,7 miljoner kronor och där Regionfastigheter försöker att nå förlikning med bolaget. Det andra ärendet är ett försäkringsärende avseende Vårdcentralen Marieberg med kostnader för vattenläcka med utslaget ställverk som följd. Totalbelopp är 3,5 miljoner kronor (0,1 miljoner kronor avser 2023). Det är under handläggning hos försäkringsbolaget. I övrigt inga tvister med betydande belopp.

Grunder för bedömning av vad som är jämförelsestörande poster är följande: Beloppet ska vara väsentligt, sakna tydligt samband till en ordinarie verksamheten och inte inträffa regelbundet. Klassas en post som jämförelsestörande räknas nyckeltal om. Omräkning av jämförelsetal kan även ske av finansiella rapporter i andra fall såsom vid ändrad redovisningsprincip eller vid rättelse av fel. Det kan göras om det inte innebär en för stor arbetsinsats att räkna om bakåt eller i de fall det sker en påverkar ett viktigt nyckeltal. I årets finansiella rapporter har de omräkningar skett som framgår av not 37. I översikten som presenteras i förvaltningsberättelsen presenteras dock 2022 års resultat såsom det var i årsredovisningen 2022 om inget särskilt anges.

NOT 40 UPPLYSNING OM UPPRÄTTADE SÄRREDOVISNINGAR

Enligt 9 kap. 5§ LKBR ska en upplysning lämnas om vilka särredovisningar som tagits fram under året. Transparenslagen, det vill säga lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser med mera (2005:590), ställer krav på öppen och separat redovisning i offentliga företag som är konkurrensutsatta. De ekonomiska styrprinciperna inom Region Östergötland stödjer detta. Till exempel ska varje ekonomisk enhet bära samtliga intäkter och kostnader som hör till verksamheten. Inga fria nyttigheter får förekomma. Enheten ska också bära sin del av gemensamma kostnader. För viss verksamhet finns dessutom särskilda riktlinjer, till exempel för vårdval, som ytterligare ska borge för konkurrensneutralitet. Bedömningen är att Region Östergötland uppfyller kravet på transparens.

När det gäller tandvårdsverksamhet redovisar samtliga regioner enligt en modell för mer öppen redovisning. Resultatet presenteras i särskild bilaga till årsredovisningen. I bilagan presenteras också information om vårdvalsverksamhet samt även för Lunneveds folkhögskola.

NOT 41 UPPLYSNING OM KOSTNADER FÖR RÄKENSKAPSREVISION

Enligt 9 kap. 5§ LKBR ska upplysning lämnas om den sammanlagda kostnaden för de kommunala revisorernas granskning av bokföring, delårsrapporter och årsredovisning, så kallad räkenskapsrevision. Både sakkunniga och förtroendevaldas revision ska ingå i beloppet. Region Östergötland har förändrat periodiseringen av dessa kostnader enligt rekommendation från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) som innebär att samtliga kostnader som avser det år som ska revideras ingår även om inte själva granskningen har genomförts under året.

Räkenskapsrevision 2023: 1,3 miljoner kronor (1,1 miljoner kronor 2022).

Total kostnad för revision 2022: 12,4 miljoner kronor (11,7 miljoner kronor 2022).

Region Östergötland		
Kostnader för räkenskapsrevision samt totalkostnad	2023	2022
Konstnad för konsulter	1,0	0,9
Hyseskostnad	0,1	0,1
Förtroendevalda	0,2	0,1
Summa övre gräns	1,3	1,1
Total kostnad för revision inkl. räkenskapsrevision		
Konstnad för konsulter	9,6	9,4
Hyseskostnad	0,8	0,7
Förtroendevalda	2,1	1,6
Total kostnad för revision inklusive räkenskapsrevision	12,5	11,7

NOT 42 UPPLYSNING OM LEASING

Operationell leasing - tilläggsupplysning

Miljoner kronor	2024	2025-2028	2029-
Inventarier	1	1	0
Jord- skogs- och trädgårdsmaskiner	2	2	-
IT-utrustning	1	1	-
Medicinteknisk apparatur			-
Bilar och andra transportmedel	11	15	0
Inhyrningskontrakt - lokaler ej finansiella	215	387	97
Avrundning		-1	
Summa	230	405	97

Finansiell leasing - tilläggsupplysning

Nuvärde minimileaseavgifter uppdelat per år och anläggning:	2024	2025-2028	2029-	Totala minimileaseavgifter
Röntgen	1	5	5	15
Regionarkiv	6	25	87	173
Ambulans Kallerstad	2	8	22	47
Ambulans Lambohov	1	4	10	21
Räddningsstation	1	4	5	13
Totala minimileaseavgifter	11	46	129	269

Upplysning lämnas för samtliga avtal som inte är uppsägningsbara. Detta gäller oavsett avtalslängd. Resultatet framgår ovan. All leasing redovisas som operationell leasing förutom vissa hyresavtal som från och med 2023 bedöms som finansiella utifrån särskilda kriterier. Bilar redovisas inte som finansiell leasing dels utifrån att totalbeloppet inte bedöms väsentligt och dels att det kräver en betydligt större administration att redovisa som finansiell leasing. Inhyrda fastigheter/lokaler utgör 15,7 procent av det totala fastighetsbeståndet (129 921 m² av 826 948 m²). Det är en minskning med 0,5 procentenheter jämfört med föregående år. Inga verksamheter får teckna avtal med en extern part utan samtliga kontrakt hanteras av Regionfastigheter. Det görs inga sale- and lease-backaffärer utan det finns en strategi inom Regionfastigheter när det är motiverat att hyra.

Bilaga 1 till noter - beslutade regionbidrag/koncernbidrag

Belopp i tusentals kronor, TÅB=Treårsbudget, RS= Regionstyrelsen, RÖ= Region Östergötland, RLK= Regionledningskontoret

Regionbidrag och koncernbidrag till regionstyrelse och nämnder

REGIONSTYRELSEN		2023
Regionbidrag år 2023 enligt Treårsbudget 2023-2025		1 190 628
Specifikation av beslut under 2023		
Återförda regionbidrag från 2022 FoUU (ALF-medel)	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	8 191
Återförda regionbidrag från 2022 FoUU (RFoU)	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	67 686
Återförda regionbidrag från 2022 gruppmedel, politisk verksamhet	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	6 063
Utökning statsbidrag ALF 2023	Delårsrapport 10 RÖ 2022-13045	4 666
Omfördelning från HSN Projektledare RLK	Delårsrapport 10 RÖ 2022-13045	5 300
Omfördelning till RS Jämställda löner	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 048
Omfördelning från HSN/TSN/RUN Politisk ledning	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 000
Politisk ledning	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 000
Utökning kommunikationsenheten finansierat av statsbidrag Civilt försvar	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	817
Omfördelning från HSN Gasansvar	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 078
Omfördelning Cosmic till regiongem.	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	-10 000
Delreglering beting/resultatkrav RLK	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	-15 000
Omfördelning Test o innovation från regiongem.	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	2 000
Kompensation höjt PO-påslag pga ökade pensionskostnader RLK	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	12 894
Kompensation höjt PO-påslag pga ökade pensionskostnader RS	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	4 070
Omföring ersättning höjd OB i TÅB 2023-2025 till HSN	Delårsrapport 03 RÖ 2023-4169	-50 000
Förstärkning frigående vårdlots omföring från HSN	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	350
Grundfinansiering Energikontoret	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	2 000
Planering gymnasial utbildning	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	1 000
Regional marknadsföring	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	1 072
Företagsjouren	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	843
Personalkostnader cirkus- och dansutveckling	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	884
Omföring regionbidrag politiska ungdomsorganisationer	Delårsrapport 06 RÖ 2023-7270	322
Oförutsedda behov - bidrag till sjukhuskyrkorna i Linköping för utbildningsinsats	RÖ 2022-10590	60
Ledsagarservice omföring från regiongemensamt till regionbidrag	Delårsrapport 08 RÖ 2023-7298	1 000
Civilt försvar - medel till Katastrofmedicinskt centrum	Delårsrapport 10 RÖ 2023-12542	2 320
Återförda medel forskning och utveckling	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-77 355
Återförda medel ST-verksamhet (inkl. anslag för ST i primärvård)	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-36 439
Återförda medel gemensamma verksamheter/projekt m.m.	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-6 444
Återförda regionbidrag 2023 regiongemensamma verksamheter/projekt mm (RLK)	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-14 240
Återförda regionbidrag gruppmedel, politisk verksamhet samt revision (RLK)	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-7 345
Återförda regionledning, projektverksamhet regional utveckling (RLK)	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-715
Totalt regionbidrag 2023 Regionstyrelsen		1 098 754

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN		2023
Regionbidrag år 2023 enligt Treårsbudget 2023-2025		14 526 100
Specifikation av beslut 2023		
Omfördelning till RS Projektledare RLK	Delårsrapport 10 RÖ 2022-13045	-5 300
Omfördelning till finans (reg.gem) Licenser Tessa	Delårsrapport 10 RÖ 2022-13045	-6 739
Omfördelning till finans (reg.gem) BI-resurs	Delårsrapport 10 RÖ 2022-13045	-900
Tvingande flytt Patologen	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 291
Tvingande flytt Kardiologen	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	2 298
Omfördelning till RS Jämställda löner	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	-1 048
Omfördelning till RS Politisk ledning	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	-500
Omfördelning till RS gasansvar	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	-1 078
Återföring RCC, CSD och Biobank fr 2022	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	13 770
Återföring Postcovid-verksamhet fr 2022	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	15 724
Kompensation höjt PO-påslag pga ökade pensionskostnader HSN	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	6
Kompensation höjt PO-påslag pga ökade pensionskostnader Hälso- och sjukvården	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	296 055
Kompensation höjt PO-påslag pga ökade pensionskostnader tandvård	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	6 248
Omf ers höjd OB TÅP 2023-2025 fr RS	Delårsrapport 03 RÖ 2023-4169	50 000
Förstärkning frigående vårdlots omf till Regionstyrelsen	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	-350
Kompensation ökade kostnader lönesatsning	Delårsrapport 04 RÖ 2023-4176	70 000
Återföring överskott regionalt cancercentrum, Centrum för sällsynta diagnoser och biobank	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-13 179
Totalt regionbidrag 2023		14 952 398
Koncernbidrag 2023		
Civilt försvar - Rakel - ambulanssjukvård	Delårsrapport 10 RÖ 2023-12542	300
NLF-lagret (nationella läkemedelsförråd) - kompensation till HSN	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	5 022
Covid-19 vaccinering	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	6 309
Garanti/försäkringslösning digital utomlänsvård	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	100 000
Kompensation för sär läkemedel	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	10 000
Sjukresor - kompensation för inflation	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	6 469
Läkaransvar i korttidsboende	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	3 098
Psykisk hälsa	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	7 574
Kompensation FUS	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	2 246
Summa koncernbidrag 2023		141 018
Totalt - regionbidrag och koncernbidrag Hälso- och sjukvårdsnämnden		15 093 416

TRAFIK- OCH SAMHÄLLSPLANERINGSNÄMNDEN		2023
Regionbidrag år 2023 enligt Treårsbudget 2023-2025		993 594
Specifikation av beslut 2023		
Återföring beslutad/upparbetad, överskjutande projektfinansiering fr 2022	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2022-917	1 712
Omfördelning till RS Politisk ledning	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2022-917	-250
Återföring del engångsmedel till AB Östgötatrafiken	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-29 779
Återföring projektmedel 2023	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-694
Totalt regionbidrag 2023 trafik och samhällsplaneringsnämnden		964 583
REGIONUTVECKLINGSNÄMNDEN		2023
Regionbidrag år 2023 enligt Treårsbudget 2023-2025		288 983
Specifikation av beslut 2023		
Återföring beslutad/upparbetad, överskjutande projektfinansiering från 2022	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	6 246
Omfördelning till RS Politisk ledning	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	-250
Kompensation höjt PO-påslag pga ökade pensionskostnader	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	700
Grundfinansiering Energikontoret	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	-2 000
Planering gymnasial utbildning	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	-1 000
Regional marknadsföring	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	-1 072
Företagsjouren	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	-843
Personalkostnader cirkus- och dansutveckling	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	-884
Omföring regionbidrag politiska ungdomsorganisationer	Delårsrapport 06 RÖ 2023-7270	-322
Återföring interkommunala ersättningar	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-2 295
Återföring projektmedel 2023 till 2024	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-2 548
Totalt regionbidrag 2023		284 715
Koncernbidrag 2023		
Utökad statsbidrag från Statens Kulturråd	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528x	134
Summa koncernbidrag 2023		134
Totalt - regionbidrag och koncernbidrag Regionutvecklingsnämnden		284 849
Koncernbidrag till produktionsenheter exkl. nämnder och styrelse		2023
Hälsa- och sjukvård (HS)		
Förstärkning enligt beslut i treårsbudget	Treårsbudget 2023-2025	320 000
Ledningsläkare och hyrläkare, Närsjukvården i västra Östergötland	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	3 500
Ersättning MT för utökad uppdrag i och med Framtidens US	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 177
Ersättning MT för utökad uppdrag i och med Vision2020	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 712
Tvingande flytt, MT	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 041
Uppdrag högspecialiserad vård/NSC, maxbelopp 1 550 tkr	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 174
Läkemedelsrabatter som upphör	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	21 286
Covid-19 vaccinering	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	43 722
Tvingande flytt, psykiatricentrum barnhus	Delårsrapport 06 RÖ 2023-7270	1 086
Hyreskompensation FramUS-projekt	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	148 879
Hyreskompensation Vision2020	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	69 524
Läkemedelsberedning - täckning för merkostnad	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	6 873
Evakueringskostnader Lambhovs vårdcentral	Delårsrapport 10 RÖ 2023-12542	5 160
Civilt försvar - täckning farmaceut 50%	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	700
Civilt försvar - kylskåp	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	209
Avrundning		-1
Summa koncernbidrag Hälsa- och sjukvård		626 042
Regionledningskontoret (RLK)		
Inköp - inköpskoordinator och extra stöd	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	1 900
Inköp - leverensbevakning	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	650
Tvingande flytt, IT	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	2 131
Utökad yta Centraldepå	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	5 013
Systemutveckling - läkemedel och civilt försvar	Delårsrapport 02 RÖ 2023-3714	5 275
Koncernbidrag kultur, Regionbiblioteket	Bokslutsrapport 2022 RÖ 2023-917	198
Ökade kostnader för hemleverans (inköp- service och logistik)	Delårsrapport 08 RÖ 2023-7298	1 500
Ökade kostnader för hemleverans (inköp- service och logistik) blev inte högre kostnader	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-1 500
Ökade kostnader i lönerörelsen (inköp- service och logistik)	Delårsrapport 08 RÖ 2023-7298	1 400
Civilt försvar - Katastrofmedicinskt centrum	Delårsrapport 10 RÖ 2023-12542	8 380
Civilt försvar - Katastrofmedicinskt centrum justering i samband med bokslut	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	-5 081
Civilt försvar -Regionfastigheter	Delårsrapport 10 RÖ 2023-12542	550
Hyreskompensation FramUS-projekt	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	3 470
Hyreskompensation Vision2020	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	1 722
Summa koncernbidrag Regionledningskontoret		25 608
Folkandvården		
Hyreskompensation Vision2020	Bokslutsrapport 2023 RÖ 2024-528	204
Totalsumma regionbidrag till regionstyrelse och nämnder		17 300 450
Totalsumma koncernbidrag till nämnder		141 152
Totalsumma regionbidrag/koncernbidrag till regionstyrelse + nämnder		17 441 602
Totalsumma koncernbidrag till produktionsenheter		651 854
Totalsumma regionbidrag/koncernbidrag till regionstyrelse + nämnder samt koncernbidrag till produktionsenheter		18 093 456

Bilaga 2 till noter - specifikation av koncernföretagens påverkan

Belopp i miljoner kronor

Specifikation	Summa koncernföretag			AB Östgötatrafiken, 100 % ägarandel			TvNo Textilservice AB, ägarandel 49 %			Almi Företagspartner Östgötaland AB, ägarandel 49 %			Scenkonst Öst AB, 55 % ägarandel		
	Koncern- påverkan	Konsol- iderade belopp	Elimin- ering	Koncern- påverkan	Konsol- iderade belopp	Elimin- ering	Koncern- påverkan	Konsol- iderade belopp	Elimin- ering	Koncern- påverkan	Konsol- iderade belopp	Elimin- ering	Koncern- påverkan	Konsol- iderade belopp	Elimin- ering
	=	+	+	=	+	+	=	+	+	=	+	+	=	+	+
RESULTATRÄKNING															
Verksamhetens intäkter	1 143	2 329	-1 186	1 024	2 102	-1 078	34	68	-34	11	17	-6	73	141	-68
Verksamhetens kostnader	-1 026	-2 212	1 186	-921	-1 998	1 078	-22	-56	34	-12	-18	6	-72	-140	68
Avskrivningar	-96	-96	0	-84	-84	0	-11	-11	0	0	0	0	-2	-2	0
Verksamhetens nettokostnad	20	20	0	20	20	0	2	2	0	-1	-1	0	0	0	0
Skatteintäkter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Generella statsbidrag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verksamhetens resultat	20	20	0	20	20	0	2	2	0	-1	-1	0	0	0	0
Finansiella intäkter	5	5	0	4	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Finansiella kostnader	-9	-9	0	-8	-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultat före extraordinära poster	17	17	0	15	15	0	3	3	0	-1	-1	0	0	0	0
Extraordinära poster															
Årets resultat	17	17	0	15	15	0	3	3	0	-1	-1	0	0	0	0
BALANSRÄKNING															
TILLGÅNGAR															
Anläggningstillgångar															
Immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Materiella anläggningstillgångar	821	821	0	783	783	0	25	25	0	0	0	0	13	13	0
Finansiella anläggningstillgångar	-29	1	-30	-12	0	-13	-1	0	-1	0	0	0	-15	1	-16
Summa anläggningstillgångar	791	821	-30	771	783	-13	23	25	-1	0	0	0	-3	13	-16
Omsättningstillgångar															
Förråd m.m.	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Fordringar	-22	123	-145	-44	95	-139	6	12	-6	2	2	0	14	14	0
Kortfristiga placeringar	16	16	0	0	0	0	14	14	0	0	0	0	3	3	0
Kassa och bank	113	113	0	85	85	0	15	15	0	8	8	0	6	6	0
Summa omsättningstillgångar	108	253	-145	41	180	-139	36	41	-6	10	10	0	22	22	0
Summa tillgångar	900	1 075	-175	811	963	-152	59	66	-7	10	10	0	19	35	-16
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER															
Eget kapital															
Årets resultat	17	17	0	15	15	0	3	3	0	-1	-1	0	0	0	0
Övrigt eget kapital	113	143	-30	67	80	-13	39	40	-1	9	9	0	-1	15	-16
Summa eget kapital	130	160	-30	82	95	-13	41	43	-1	8	8	0	-1	15	-16
Avsättningar															
Pensionsskuld	12	12	0	0	0	0	12	12	0	0	0	0	0	0	0
Avsättningar	12	12	0	10	10	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0
Summa avsättningar	24	24	0	10	10	0	13	13	0	0	0	0	1	1	0
Skulder															
Långfristiga skulder	291	291	0	291	291	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kortfristiga skulder	454	600	-145	428	567	-139	5	11	-6	2	2	0	20	20	0
Summa skulder	746	891	-145	719	858	-139	5	11	-6	2	2	0	20	20	0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	900	1 075	-175	811	963	-152	59	66	-7	10	10	0	19	35	-16

De vänstra inramade kolumnerna är en summering av uppgifterna för respektive koncernföretag till de sammanställda räkenskaper.

